

מסכת

ראש השנה
תלמוד בבלי

ש"ס עוזר

הש"ס המסומן

הש"ס המסומן – מפת דרכים לדף הגמרא.

* על מנת להקל על הלומד לעקוב אחר משא ומתן הסוגיא (הוצאה פנימית) *

לפניכם מונחת גמרא שהיא תוצאה של שיטת הוראה המיושמת למעלה מעשרים שנה. ב"ה זכינו שהיום יש מספר מגידי שיעור ומרביצי תורה שלמדו בדרך זו וממשיכים ללמדה לתלמידיהם.

במקור, גמרות הללו נועדו לשימוש במסגרת השיעור. מגיד השיעור אמור לתת הקדמה מראש לסוגיא מתוך הגמרא, ולאחר מכן הלומדים יעקבו אחר מהלך הסוגיא בעזרת הסימנים בעת השיעור.

אחת המטרות העיקריות היתה ליעל ולדרכן חזרות.

במשך השנים, לומדים שונים גילו תועלת רבה מהגמרות המסומנות גם בלימוד עצמי.

רבים העידו שראו מהסימנים ברכה בעמלם וביכולתם לזכור את הנלמד.

הוספנו בין השורות זעיר פה וזעיר שם מילות קישור שנלקחו כמעט כולן מפירוש רש"י כדי לשמור רצף החשיבה של הלומד, כמו כן הבסיס של הסימנים מבוסס על פי פירוש רש"י. הוצאה זו אינה מתימרת להיות פירוש או תרגום אלא היא כעין "מפת דרכים".

מחשבה רבה ניתנה לכל סימון ופסיק, אבל בסופו של דבר הם בגדר הצעה. אנו מעודדים כל לומד להוסיף משלו.

אנו מאמינים בדרך ש"יהו עמלים בתורה אבל לא מתקשים בה".

גמרות אלו היו בפני תלמידי חכמים ומגידי שיעור שאמרו שראו בהן תועלת.

יהי רצון שנזכה לראות ברכה במעשה ידינו בריבוי לומדי התורה ויודעה להביא נחת לבורא עולם יתברך.

לפרטים: 02-6541693
052-5300710

USA: 718-471-6510

Rabbi Yitzchak Berkovits
Sanhedria HaMurchevet 113/27
Jerusalem, Israel 97707
02-5813847

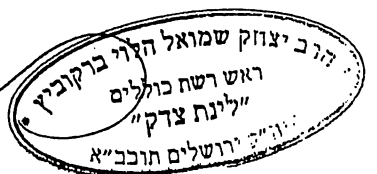
יצחק שמואל הלוי ברקוביץ
ראש רשת כוללים לינת הצדק
סנהדריה המורחבת 113/27
ירושלים ת"ו
בס"ג ירושלים ת"ו י"ג בטבת תש"ז

Dear Friends,

I have had the pleasure of working with Rav Yehonasan Berger in the years I spent with Yeshivas Aish Hatorah and witnessed the success of his marking system in opening Shas to many who were about to give up on Gemara study altogether. I see it as an effective means of attaining clarity in the structure of the Daf in relatively little time and would suggest it for those seeking independence in preparing the Daf and retaining the basic shakla v'itaria. Magidei shiur should certainly give it serious consideration as a valuable aid to their tzibbur.

Sincerely,

Yitzchak Berkovits

Gemara Markings

Your Roadmap for Traveling the Talmud Highway

It's just great to see the thousands of people joining the ranks of students of the Talmud in recent years. Lots of credit goes to Daf Yomi and the emergence of new yeshivos in America, Israel and the world over.

At the same time many of us might ask the questions – fine, I participated in the shiur – or – I learned it on my own but:

- Did I really follow what was going on?
- Sure I understand it line by line but do I have a picture of the whole sugya?
- How much do I retain?
- Do I really feel a connection to the Gemara itself?
- Am I motivated to return to the Gemara again once I've learned it?

The solution is found in one word – review (“chazara”).

When we look at the daf Gemara we feel intimidated.

- It was clear in shiur but now to review; I don't want to read that translation again.
- I don't want to listen to that tape again.
- To repeat the daf – it's too agonizing.
- I have difficulty “seeing the forest from the trees.”
- Where did the question and the answer begin?
- How much of the “braisa” (בריייתא) was relevant?
- Was Rav Huna responding to the תרץ or supporting it?
- Was Rav Ashi's comment relevant to the sugya or was he getting off on a tangent?

These concerns can be resolved. The “Gemara Markings”, a system of geometric forms combined with standard punctuation and numeration superimposed on the traditional (Vilna) daf Gemara, has been successfully used by hundreds of learners and has resulted in a renewed enthusiasm in their learning.

After having learned with this system using this new edition of Gemaras many have expressed:

- I never realized that this is what the Gemara was trying to do.
- I was never able to follow a shiur so smoothly.
- This system has helped me remember entire sugyos just by recalling the structure and to tell you the truth, I didn't even realize there was a structure.
- I finally have a desire to review because I know I'll be successful.

We have received reactions from another significant group of people – Maggidei Shiurim who both prepare and present shiurim using this system. They state:

- It makes it so much easier for me to give shiur when the whole sugya is mapped out ahead of time.

- I have the feeling that they are all following me because I can easily refer back to particular names and statements or refer back to a highlighted point on the previous page.
- My children were sick this morning and I didn't have time to prepare and even so, I was able to give a clear and understandable shiur using my marked Gemara.
- I find that by using these Gemaras I can focus on content and detail – get a closer look at the “trees” not fearing they will get lost in the “forest.”

This is what it's all about – great efficiency in presenting the Gemara with greater success in acquiring it.

This method of teaching the Gemara is the result of 20 years of development, revision and refinement. It has produced many successful talmidim, Maggidei Shiurim, Marbitzei Torah and individuals dedicated to spreading Torah to Klal Yisrael. Our primary objective is “Lehagdil Torah uleha'adirah” - להגדיל תורה ולהאדירה.

As stated above one of the main goals of this project was to increase the motivation to review by instilling the feeling and demonstrating “You can do it.” In the course of time it became clear that many found the marked Gemaras a useful tool for independent learning. They found that with the learning background that they already had – they were able to rapidly get through the sugya with clarity without needing the assistance of translations or other support material.

In the current edition of marked Gemaras one will notice from time to time brief comments between the lines. These are not meant to serve as translation as much as they are designed to add explanation by offering connecting words or ideas to enhance the flow of the sugya. These comments are taken almost exclusively from “Rashi” unless otherwise noted. Likewise the basis for the symbols and structural notations is Rashi.

It is important to note that this edition was not designed to serve as a translation. It is rather a navigational tool – a roadmap to assist in increasing clarity as you proceed toward your destination – the מסקנת הגמרא.

Though much thought was given to the placement of each symbol and comma, this remains a “work” in progress. The authors encourage everyone using this edition to add their own comments and suggest their own innovations. Individual creativity is highly recognized.

We have coined as our motto:

“הו עמלים בתורה אבל לא מתקשים בה.”

“It is a virtue to toil in Torah but not get frustrated by it.” The “Marked Gemara” has been brought to the attention of Gedolei Torah both in the United States and Eretz Yisroel. They acknowledged the value of all tools that endear the learning of Torah.

For more information, please contact us:

In Israel: 052-5-300-710

In USA: 718-614-8494

הש"ס המסומן

מהרורת "להבין ולהשכיל"

ישמחו השמים ותגל הארץ אודה לה' בכל לבבי שנותן לי הזכות לשבת באוהלה של תורה ולהגיש בפניכם מנחת העני הצעה צנועה כלי עזר ללימוד הגמרא.

איתא בברכות (ו): "אמר רבא אגרא דשמעתתא סברא" היינו שעיקר קיבול שכר הוא עבור שהלומד "יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר" (רש"י שם) ובאמת בחולין (עז) רואים תיאור של רבא - "חריפא סכיניה", ורש"י מפרש: "לב פתוח לו בסברא". שאיפתו של כל בן תורה בלימוד היא להיות בעל סברה ישרה, שבבא היום יוכל לענות "כן, פלפלתי בחכמה והבנתי דבר מתוך דבר" (שבת לא). כדי להגיע לכך אנו שוב פונים לרבא, הפעם במס' ע"ז (יט) שם מובאים כמה מימרות שנוגעות לענייננו "אמר רבא לעולם ילמד אדם תורה ואח"כ יגהה (ע"י רש"י ד"ה ואח"כ יגהה - יעיין בתלמודו לדמות מילתא למילתא להקשות ולתרץ ובראשונה לא יעשה כן...), ואמר רבא לעולם ליגריס איניש ואע"ג דמשכח ואע"ג דלא ידע מאי קאמר" (עיין רש"י שם) וכן עיין בשבת (סג) "אמר רב כהנא כד הוינא בר תמני סרי שנין והוה גמירנא ליה לכלייה הש"ס ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוטו עד השתא, מאי קמ"ל דליגמר איניש והדר ליסבר" ע"כ, ורש"י שם (בד"ה דליגמר איניש) מסביר "לגרוס שמעתתא מרבייה ואע"ג דלא ידע לכולהו טעמי". ושם יאמרו שהיום עצות אלו לא נוגעות לנו? על כך אנו מוצאים בר' אלחנן זצ"ל ה"ד בספרו עקבתא דמשיחא (עמ' ל' בהוצאת בני תורה) "יש לדעת כי מלבד המצוות והאיסורים הכתובים בתורה, רשומות שם גם עצות, עצות מנוסות! וכשם שהתורה נצחית היא כך גם עצת התורה נצחית היא!"

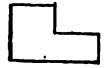
דברים אלו מקבלים חיזוק במשנה תוקף בספר אורחות צדיקים שער כז שער התורה עיין שם עמ' רע"ג - "... כמה היו דבוקים בתורה על כן זכו לרוח הקודש וכן בארץ צרפת היו עוסקים בעסק גדול וזמן רב והיו יושבים במקום אחד ללמוד כל התלמוד והיו חוזרים תמיד ולא פסקה תורה מפיהם והיו עושים כמו מעשה הראשונים כדאמרינן (ע"ז יט) לעולם לגרס אנש ואף על גב דמשכח ואף על גב דלא ידע מאי קאמר ואמרינן (שבת סג) מעיקרא ליגמר אנש והדר ליסבר, וכל זה אינם עושים עתה כי כל אחד רוצה ללמוד תוספות וכל חידושים וחידושי החידושים קודם שידע צורת התלמוד, אם כן איך יצליחו, כיון שעושה להפך ממה שאמרו חכמי התלמוד, כי כל מה שנאמר בתלמוד הכל אמת ואין להשיב עליו או לשנותו ולא להוסיף ולא לגרוע וכו' (עיין שם המשך דבריו הנחוצים). יש להוסיף עוד ועוד בעינין זה אך אין כאן המקום להאריך.

שמנו כמטרה במהדורא זו להאהב התלמוד על לומדינו, לגרום חשק ורצון לחזור לשנון, לומר לחכמה אחותי את ושיקוים בנו האמור בקידושין (ל) "ושנתם - שיהו דברי תורה מחודדים בפך שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד" ובעירובין (נד) "שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעיתו מה טוב - אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו" ובתפילה שנוכל לומר די לצרותינו וכדמוכח במס' ב"ב (ת) ש"אין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ", עיין בברכות (מ"ז): "אחרים אומרים אפילו קרא ושנה ולא שימש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ" עיין רש"י שם (ד"ה שלא שימש ת"ח) - הוא הגמ' התלויה בסברה שהיו נותנים לדברי המשנה טעם והיו מתאספים יחד ועוסקים בכך והיא דוגמת הגמ' שסדרו האמוראים ע"ל.

הרבה לומדים מתקשים בלימוד הגמרא, הסיבה לכך היא שבו בזמן הלומד נדרש לבצע ג' פעולות בבת אחת והם א. הכרת נושא חדש. ב. לתרגם את השפה הארמית. ג. לפענח את המבנה והמהלך המיוחד לתלמוד הבבלי לצורותיו המגוונות, נפרט אותם:

- א. הכרת נושא חדש - אנו ממליצים להכין את המשניות עם מפרש שמסביר פשוט בנושא.
- ב. תרגום השפה הארמית - קיימים ספרים שחברו ע"י תלמידי חכמים יראי ה' וניתן להעזר בהם.
- ג. פענוח מבנה ומהלך דף הגמרא - אנו מציעים בפניכם מעין 'מפה', מילה זו תיטיב לבטא את התועלת שיש בשיטת הסימונים שלפניכם ע"י ההמחשה הבאה - לפניכם סרטוט של עיר שבו נראית גבולותיה החיצוניים ותו לא! סרטוט זה לא יועיל למשתמש שמחפש דרכו להגיע ליעד הנבחר, אולם כשיושלם הסרטוט עם קוים - רחבים וצרים מקוקיים ומפותלים שכל אחד מהם מראה על סמטה או רחוב ראשי, פסי רכבת או כביש, כבישים שבבנייה וכאלו שבתכנון, גינות ופרדסים, נהרות ואגמים, ככל שהמפה מפורטת וברורה יותר היא יעילה יותר! כמו כן הש"ס המסומן - נסיון לעזור ללומד למצוא את דרכו בשבילי מערבה נהרדע סורא ופומבדיתא.

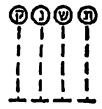
- המסגרת תוחמת מקור תנאי - משניות וברייתות שמובאים לאורך כל התלמוד לצרכי קושיא, סיוע או איזה סיבה אחרת. במהדורה הנוכחית יש התייחסות ל"חסוריה מחסרה והכי קתני" כאילו זה מקור תנאי וכן בכל תיקון מקור תנאי שמופיע בסוגיות (כמו "אימא הכי" וכו').

- סדרות - אמורים להבליט דברים שבאים בסדרה, לדוגמה: הגמ' מביאה מספר ת"ש (תא שמע) כדי להקשות על שיטה מסוימת, סביב כל ת"ש יופיע סימון סדרה. הסבה שישנם מספר צורות של סימון היא שפעמים רבות על הדף הנלמד יש כמה סדרות כמו - ת"ש להוכיח דעה מסוימת, רצף של מימרות מאותו רב, סדרה של עצות בקשר למאכלים מקבץ של ידיעות שמכנה המשותף שלהם אותו מספר (כמו שלשה דברים טובים ל... שלשה דברים קשים ל...), כדי להפריד בין סדרה לסדרה או משתמשים בצורות השונות.

- יבוא בזמן שהגמ' שואלת, מתרצת, דוחה, ומנמקת דברים. לפעמים העניין ממשיך לאורך מספר שורות ולפעמים משתרע על פני למעלה מעמוד גמ'! כדי להראות שכל השורות הבאות מטרות אחת היא - או מסמנים במרווח שבדף בין הגמ' לרש"י או לתוס', סימן זה יתחיל מהשורה שבה מתחיל העניין עד השורה שבה יסתיים.

- פעמים רבות יש מלה או שתיים שמחווים עיקר הקושיא או ההוכחה לדברי הגמ' למרות שהוא מובא בתוך ברייתא ארוכה או כחלק ממימרא ארוכה, כדי למשוך תשומת הלב לאותם מילים או משפט או מסמנים בקו מקוקו או בפס מפותל. שימוש נוסף לפס עקום הוא להבליט את המילים שבהם הגמ' מציעה ריבוי אפשרויות כמו "איבעית אימא", "לישנא אחרינא", "או דלמא", "איכא דאמרי" וכו'.

- הצים - אם יש צורך לחזור ולמצא דבר שנאמר לפני כן או מסמנים הצים. במרווח בין הגמ' לרש"י, למשל רב הונא אומר הלכה מסוימת וכדי לבסס את הדין הגמ' מביאה ברייתא ארוכה שבה נמצא אותו משפט - אבל המשפט כבר מרוחק מספר רב של שורות הדין של רב הונא - החץ מקשר בין אותה שורה של הברייתא ודברי רב הונא שנאמר לפני כן.

- מספור - כדי לעשות סדר בריבוי, למשל כשיש מספר תירוצים לאותו קושיא, או בזמן שיש ריבוי לשונות בגמ' - "לישנא אחרינא" או "איכא דאמרי", ועוד שימוש רגיל כדי לעקוב אחר סדרות של דברים.

- מרכאות יחידות. גועזו כדי לחבר קבוצות מלים לחיות משפט ולקוראם ברצף במקרים שאחרת הלומד היה מפסיק מוקדם וע"י כך לטעות בהבנה.

[] - סוגריים - מטרותם כדי לבודד קטעים צדדיים על מנת לשמור על רצף השיבה. במקרים רבים תוך כדי מהלך של הגמ' פתאום מופיעה ידיעה שאינה קשורה ישירות לעצם שקלא ותרוא של הסוגיא. כדי לאפשר שמירה על אותו רצף סומנו הידיעות הצדדיות בסוגריים כך שבלימוד הראשוני הלומד ידלג עליהם - יבין ביתר בהירות את עיקר הסוגיא ובסיומה יחזור וילמד את כל הגמ' כולל מה שהוא דילג לפני כן. במקרים מעטים קיימת תופעה שבתוך אותה ידיעה צדדית יש עוד עניין צדדי (צדי צדדים) או יופיע קטע בסוגריים תוך הסוגריים.

- צורת קשת מתחת שני מילים - סימן זה מורה להמשיך את הקריאה במקום שהפסקה בקריאה איננה נכונה.

- קשת עם פסיק - מורה שיש להמשיך את הקריאה אבל עם הפסקה קטנה דוגמא: קמ"ל-דלא.

מנסיון של שנים - שיטת הסימונים מוכיחה את עצמה כיעילה ללומד עם הזמן, הרבה ראו בה תועלת וברכה אבל רק לאחר שהתרגלו ולמדו בה מספר דפים.

נסיים בתפילה שנוכל להרבות בעסק התורה ובעמלה מתוך חשק ושמחה, וממילא נרבה גבולותינו בתלמידים ומלאה הארץ דעה, ונזכה לביאת גואל צדק ובניין ביהמ"ק במהרה בימינו.

סימוני התלמוד

דוגמאות	תיאור	שם	סימון
תיש, מתיבוי, תניא, ת"ר, תנן, תנא, ורמניהו	להבליט מקורות תנאים	מסגרת	
תיש, מתיבוי, ואימא, איתמיה, "אולימא-אסא-לעולם"	סידור של שאלות או תוכחות (משולש הפוך מראה על כיוון הפוך)	משולש	
בני, אינציא לחו, הווא גברא	גם מסמן סידור - במקרה שיש סידור שניה על אותו עמוד	מעין	
"	"	פס כפול	
"	"	"	
"	"	"	
"	"	"	
מסמן שם מאד מרכזי - שבודד כלל דמים בשיטתו למשך עמוד גמי או יותר	"מיינד-בוקס" מלבן אש		
מסמנים בריוח בין חגמי ותנסי או רשינו	שאלה/ תשובה/ נקודה ארוכה קושיה/ דחיה		
להבליט מילים או משפטים מרכזיים	קו-קו		
בשלמא-אסא, הווא אסא, אי אשמעין-אי אשמעין	כמו תייל	פס מפותל	
אם חגמי מתחזקת לשורה למעלה או לדף קודם - לחקל על חיפש	חצים (בריוח שבין חגמי ותנסי)		
ספירת תשובות או שיטות	מספרים חזותיות		
איכא דאמרי לישא אחרים	רבינו לשונות	מספר רומי	
לכלול יחד משפט (שאתרת לא ווי מקרא כמשפט)	פרצות		
מאמר צדדי שבקריאה ראשונה מרמזים כדי לשמור על רצף הקריאה	סוגריים		
מורה להמשיך לקרא במקום שאחרת וזו מפסיקים	קשת / חיבור		
למצור אבל לא להפסיק	קשת - פסיק		
שימוש רגיל	מיסוק		
אינציא לחו	להבליט שתי אופציות כגון יא-או דלמא-בי	יא או דלמא בי	

GEMARA MARKINGS

Symbol	Name	Description	Examples	
	Boxed Text	Marks off Tannaic sources	ה"ש, מתיבין, תניא, ת"ר, תנן, תנא, ורשב"ה	
} SERIES INDICATORS		Triangle	Series of related questions or proofs (Inverted triangle represents proof in opposite direction)	ה"ש, מתיבין, ואימא, איתיבין, אילימא-אלא-לעולם
		Diamond	Similar usage as above.	בעי, איבעיא להו, תהוהו גברא
		Double underline	"	
			Additional shapes needed for distinction when multiple series appear on one page	
	"Firebox"	Generally around a name, (sometimes on גומא or תניא) Denotes beginning of a סוגיא which last at least an עמוד		
	Long Markings (in margins)	Used to mark off a long question, answer or proof Or point		
	Dot-Underline	1. Focuses on main few words in גברא כרייתא that prove or disprove points of the גברא 2. Contrast different statements 3. Focuses on the main few words of an אמורא's statement (for easier back reference)		
	Squiggle-Underline	Highlights complimentary words Secondary use- May be used similar to the Dot-Underline	בשלמא-אלא, דהדא-אלא, או אשמעין, או אשמעין	
	Arrows (in margin)	Reference back to a (hard to find) previous point in the גברא		
	Numbers & Letters	Numbering approaches of the גברא or for lists of דילכות		
	Roman Numerals	Different לשונות	איכא דאמרי, לישנא אורינא	
	Quotes	To denote: short phrase, short quote		
	Brackets	Side point-- can be anywhere from a line to an entire דף Bracketed section interrupts the logical flow of the גברא and can be skipped temporarily to maintain continuity of the סוגיא		
	Single quote marks	Read without pausing phrase contained within		
	Connector	Don't stop (in a place where I mistakenly might have stopped)		
	Comma-Connector	Pause-- but don't stop		
	Various Punctuations	Common usage		
		Indicates two options of גברא's query	איבעיא להו	

ארבעה ראשי שנים: למלכים. רגילים היו למנות זמן שטרותיהם לשנת המלך משנה שעמד בה המלך כדלמדין במסכת גיטין (ד' פ.) משום שלום מלכות וקבוע חכמים אחד בנין לחלוקת שנתו ואפילו עמד בכבד או בארז כלתה שנתו משגיג ניסן ויתחילו למנות לו שנה שניה: ולרגלים. מפרש בגמרא (ד' י-י) למעשר בהמה. שאין מעשרין מן הטללים בשנה זו על הטללים הצחיכה דכתיב (דברים יז) עשר תעשר את כל תבואת ארצך היולא השדה שנה שנה ואמר מד בכבדות בפרק מעשר בהמה (ד' ק"ט ע"ג) "כפי מעשר הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה וחמד מעשר דגן: לשנים. מפרש בגמ' (ד' ק"ח): למשיתין וליובלות. משנכנס השרי אסור לחרות ולנורע מן התורה: לנטיעה. למין שני ערלה ואפילו נמעה בזבז כלתה שנתה הראשונה לכוף אלול ובכלולה מפרש טעמא בגמרא: לירקות. למעשר ירק שאין חורמין ומעשרין מן הנלקט לפי ר"ה לענין מעשר שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שגבו על שחנטו לאחר שבט שבאילן הולך אחר חנטה ובגמ' מפרש מאי שנה שבט: **ג' ג' למאי הלכתא** - כלומר למה הוקבע יום מיוחד למנין המלכים אימא שעל כל מלך ומלך תתחיל שנתו מיום שעמד בו לשטרות להבדיל איזה שטר חוב מוקדם למלוה ואיזה מאוחר: דתני. במסכת צביעותי"מ (פ"ח מ"ה) **שטרי חוב המוקדמן**

ראשי שנים הם * באחד בנין ר"ה למלכים ולרגלים *** באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה ר' אלעזר ור"ש אומרים *** באחד בתשרי באחד בתשרי ראש השנה לשנים יולשמי"ן יולובלות ילנטיעה יולירקות *** באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי בית הלל אומרים 'בחמשה עשר בו: ג' * למלכים למאי הלכתא? אמר רב חסדא לשטרות דתני 'שטרי חוב המוקדמן פסולין 'המאוחרין כשרין תנו רבנן מלך שעמד בעשרים ותשעה באדר כיון שהגיע אחד בנין עלתה לו שנה, ואם לא עמד אלא באחד בנין אין מונין לו שנה עד שיגיע ניסן אחר אמר רב חסדא **שעמד בעשרים ותשעה באדר כיון שהגיע אחד בנין עלתה לו שנה** הא קמ"ל**

בכל דוכתי תני הן כדלמעתה האו זכפ' בתרא דשטרות (ד' מ"ג) ארבעה שומרים הן זכפ"ק דחולין (ד' י"ז) ג' פגימות הן זכפ"ק הן עממיין (פ"ד ד' י) ג' אילנות הן זכפ"ק בר"ש ב"ק (ד' י) תוס' תנן ארבעה אבות נויקין ולא תני הן משום דקאי אבתייהו כלומר ארבעה אבות נויקין הללו לא ראי זה כראי זה וסדר דבגמרא צמיינא דרבי חייל ורבי אושעיא תני ה"ן:

למלכים - פי' בקונטרס משום שלום מלכות ואיט' דהכא למלכי ישראל קמייהו ודוקא גבי גיטין אמרינן הכי פרק הוריק (גיטין ד' פ' וס'ס) אמר עולא מפני מה תקנו מלכות בגיטין משום שלום מלכות וגבי גיטין פסולין וחאי' מלכות שאינה הוגנת כמלכות מדי ויון אלל מחני' דהכא פירוש לשרות זכפ"ק דע"ז (ד' י) אמרינן דבגולה אין מונין (ג') אלל למלכי וין בכבד ומסקין נמי הכס דלמלכים דהכא למלכי ישראל וכן אמרינן לקמן (ג' י) בגמרא לא שט אלל למלכי ישראל אלל למלכי אומות העולם מתשרי מנין ולר"ך לפרש דאין לר"ך שט מלכות אלל בגט אשה לפי שהוא דבר גדול ומילתא דחשיבות לפי שעל ידי גט מותרת לכל אדם ומשני משאר שטרות: **לשטרות** דתני שטרי חוב המוקדמים פירש בקונטרס שאם לא קבעו יום לתחלת שנת המלך אלל לכל מלך לפי מה שעמד פעמים שאין להבחין כגון אם כתוב בו בכסליו בשנה שלישיה וכו' עדים ואמרו כשתמנו לא ראיט שהלוח אלל הלוה אמר לנו תתמו כאותה ששני טבחין שטר ללוה אזכ"ש שאין המלוה עמו ואין לנו יודעין אם הלוה קודם לכן או אחר כך אבל ראיט שהלוה בתמונה שנת שלש למלך ולא חין היינין יודעין באיזה חודש עמד המלך חין להבחין אם תמונו לנכסיו ולא כסליו קודם לתמונו אם שנתו מתחלת בין תמונו לנכסיו נמלא כסליו קודם לתמונו בכל שנתיו ואם עמד בין כסליו לתמונו נמלא תמונו קודם לכסליו בכל שנתיו ועכשו שקבעו ניסן ר"ה לעולם תמונו קודם לנכסיו ולר"ך לפרש שהלוח המלוה ויטל שהלוה אחת היא דאי לאו הכי מנא ידעי והשתא משמע לפי' הקונטרס מספק הייט חושבין אותו מוקדם חי' לאו דקבעו ניסן ר"ה שצ"ן כן שט יודעין בו שהוא מאוחר ואי אפשר לומר כן דאין לנו לפסול שום שטר מספק כדמוכח בר"ש אחד דיני ממונות (פסחים ד' ק"ג וס'ס) דקאמר שטר שזמנו כתוב באחד בנים בשמיניה וכו' עדים ואמרו היאך חסם מעידים על שטר זה והלא באיזה יום עממו הייתם שטר כשר ועדין כשרים חיישינן שמה אחרתה וכתבוהו הרי שאט מולין להבשיר מספק וכן בגט פשוט (כ"ג ד' קע"א וס'ס) דקאמר שטר שזמנו כתוב בשנת א' כי' בשתרי כשר

אם ויהי משאר שטרות: **לשטרות** דתני שטרי חוב המוקדמים - פירש בקונטרס שאם לא קבעו יום לתחלת שנת המלך אלל לכל מלך לפי מה שעמד פעמים שאין להבחין כגון אם כתוב בו בכסליו בשנה שלישיה וכו' עדים ואמרו כשתמנו לא ראיט שהלוה אלל הלוה אמר לנו תתמו כאותה ששני טבחין שטר ללוה אזכ"ש שאין המלוה עמו ואין לנו יודעין אם הלוה קודם לכן או אחר כך אבל ראיט שהלוה בתמונה שנת שלש למלך ולא חין היינין יודעין באיזה חודש עמד המלך חין להבחין אם תמונו לנכסיו ולא כסליו קודם לתמונו אם שנתו מתחלת בין תמונו לנכסיו נמלא כסליו קודם לתמונו בכל שנתיו ואם עמד בין כסליו לתמונו נמלא תמונו קודם לכסליו בכל שנתיו ועכשו שקבעו ניסן ר"ה לעולם תמונו קודם לנכסיו ולר"ך לפרש שהלוח המלוה ויטל שהלוה אחת היא דאי לאו הכי מנא ידעי והשתא משמע לפי' הקונטרס מספק הייט חושבין אותו מוקדם חי' לאו דקבעו ניסן ר"ה שצ"ן כן שט יודעין בו שהוא מאוחר ואי אפשר לומר כן דאין לנו לפסול שום שטר מספק כדמוכח בר"ש אחד דיני ממונות (פסחים ד' ק"ג וס'ס) דקאמר שטר שזמנו כתוב באחד בנים בשמיניה וכו' עדים ואמרו היאך חסם מעידים על שטר זה והלא באיזה יום עממו הייתם שטר כשר ועדין כשרים חיישינן שמה אחרתה וכתבוהו הרי שאט מולין להבשיר מספק וכן בגט פשוט (כ"ג ד' קע"א וס'ס) דקאמר שטר שזמנו כתוב בשנת א' כי' בשתרי כשר שאני זאמר אחרתה ומיהו יכול לפרש פירוש איפכא שפירש שכתוב בשטר דתמונו צמיינא שטר שכתוב בשנת שלש והעדים החתומים אומרים שבכסליו בשנת א' היטה המלוה והייט מכיל מספק וע"י שקבעו ניסן ר"ה אזכ"ש שאין המלוה עמו ואין לנו יודעין אם הלוה קודם לכן או אחר כך אבל ראיט שהלוה בתמונה שנת שלש למלך ולא חין היינין יודעין באיזה חודש עמד המלך חין להבחין אם תמונו לנכסיו ולא כסליו קודם לתמונו אם שנתו מתחלת בין תמונו לנכסיו נמלא כסליו קודם לתמונו בכל שנתיו ואם עמד בין כסליו לתמונו נמלא תמונו קודם לכסליו בכל שנתיו ועכשו שקבעו ניסן ר"ה לעולם תמונו קודם לנכסיו ולר"ך לפרש שהלוח המלוה ויטל שהלוה אחת היא דאי לאו הכי מנא ידעי והשתא משמע לפי' הקונטרס מספק הייט חושבין אותו מוקדם חי' לאו דקבעו ניסן ר"ה שצ"ן כן שט יודעין בו שהוא מאוחר ואי אפשר לומר כן דאין לנו לפסול שום שטר מספק כדמוכח בר"ש אחד דיני ממונות (פסחים ד' ק"ג וס'ס) דקאמר שטר שזמנו כתוב באחד בנים בשמיניה וכו' עדים ואמרו היאך חסם מעידים על שטר זה והלא באיזה יום עממו הייתם שטר כשר ועדין כשרים חיישינן שמה אחרתה וכתבוהו הרי שאט מולין להבשיר מספק וכן בגט פשוט (כ"ג ד' קע"א וס'ס) דקאמר שטר שזמנו כתוב בשנת א' כי' בשתרי כשר

רבינו חננאל

ארבעה ראשי שנים הם באחד ולרגלים למלכים למאי הלכתא בעינן למדיע ר"ה שנות. אמר רב הוריא לשטרות כלומר כיון שזמן החשירות למנין שנות המלכים מוגינין בראשית השנה בשנת כך וכך לניאי המלך בשנת כך וכך ליווינן כ"כ. צריך אט לירד ר"ה שנות איהו יום ואיזה חדש הוא. שאם יבא לפנינו שטר יודעין כמה שנים יש לו ומאחר הדין שנתב השטר שנתבכו ל' כל הנכסים של לח ואם מבר הנכסים אה"כ בעל רוב כי ופירוש ומציא מיר. וכיון שר"ה של מלכים ניסן עדין ניסן אחר השלום השנה וכשר הוה מונין ולתכלין וכן שני שפירות היוצאין על ארס אחד מן הדין של זה ושל זה מתברר איהו קודם ול' משפט לפרוף הנכסים קודם. ואם יתח ארס תתברר מנת בנין בשנת ה' לניאי המלך ויקדים מן השטר ויכתב בנין בשנת ד' לניאי המלך. אם מתברר ב"ב' כי העדיין הקדימו וזמן של אותו השטר פסול הוא כדתנן בסוף מס' שביעית שטר חוב המוקדמן פסולין דתני למישרף לקדמת. שלא כדקאמרינן באוה"ט כשרין. מלך שטר חוב ב"ב' שאם מתברר יום אחד בנין עלתה לו שנה

[לתקן מ"ח] פ"י י [בכורות מ"ח] [גמ' מ"ח] [פ"י כפר"י] [קמן י"ד] [פסקא] [ע"י י'] [כ"ט י"י] [ש"ע ע"ב] [בבב"ב ע"ב] [ש"ע ע"ב] [ב"ב ק"ט] [קמ"א] [לתקן מ"ח] [פ"י כפר"י] [קמן י"ד] [פסקא] [ע"י י'] [כ"ט י"י] [ש"ע ע"ב] [בבב"ב ע"ב] [ש"ע ע"ב] [ב"ב ק"ט] [קמ"א] [לתקן מ"ח] פסולין ר"ה למלכים: רגילים היו למנות זמן שטרותיהם לשנת המלך משנה שעמד בה המלך כדלמדין במסכת גיטין (ד' פ.) משום שלום מלכות וקבוע חכמים אחד בנין לחלוקת שנתו ואפילו עמד בכבד או בארז כלתה שנתו משגיג ניסן ויתחילו למנות לו שנה שניה: ולרגלים. מפרש בגמרא (ד' י-י) למעשר בהמה. שאין מעשרין מן הטללים בשנה זו על הטללים הצחיכה דכתיב (דברים יז) עשר תעשר את כל תבואת ארצך היולא השדה שנה שנה ואמר מד בכבדות בפרק מעשר בהמה (ד' ק"ט ע"ג) "כפי מעשר הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה וחמד מעשר דגן: לשנים. מפרש בגמ' (ד' ק"ח): למשיתין וליובלות. משנכנס השרי אסור לחרות ולנורע מן התורה: לנטיעה. למין שני ערלה ואפילו נמעה בזבז כלתה שנתה הראשונה לכוף אלול ובכלולה מפרש טעמא בגמרא: לירקות. למעשר ירק שאין חורמין ומעשרין מן הנלקט לפי ר"ה לענין מעשר שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שגבו על שחנטו לאחר שבט שבאילן הולך אחר חנטה ובגמ' מפרש מאי שנה שבט: **ג' ג' למאי הלכתא** - כלומר למה הוקבע יום מיוחד למנין המלכים אימא שעל כל מלך ומלך תתחיל שנתו מיום שעמד בו לשטרות להבדיל איזה שטר חוב מוקדם למלוה ואיזה מאוחר: דתני. במסכת צביעותי"מ (פ"ח מ"ה) **שטרי חוב המוקדמן**

פסולין לפי שר"ה למירוק לקחוח שלקחו עדה מן הלוה מוזמן שבשטר וסאל כדן הוא שטרי קדמה מכירה להלוה ובשטר מעיד שהלוה קדמה לפיכך קסוחו מנבזבו (ה') ולא יטרוף אפילו מוזמן המלוה ואיטו אלל כמלוה על פה שאיט גובה מן המשועבדים. ואם לא קבעו יום לתחלת שנות המלך אלל כל מלך ומלך לפי יום שעמד חין להבחין אם השטר מוקדם או מאוחר ענון אם כתוב בו בכסליו בשנה שלישיה לוח פלוגי מפלוגי ממה והעדים אמרו כשתמנו בו לא ראיט שהלוה אלל הלוה אמר לנו תתמו עלי. שאני חייב לפלוגי מנה כאותה ששני (י"ב ד' קס"ז) כותבין שטר ללוה אזכ"ש שאין מלוה עמו ואין חין יודעין אם הלוה קודם לכן או אחר כך אבל ראיט שהלוה בתמונה שנת שלש למלך ולא חין היינין יודעין באיזה חודש עמד המלך חין להבחין אם תמונו לנכסיו ולא כסליו קודם לתמונו אם שנתו מתחלת בין תמונו לנכסיו נמלא כסליו קודם לתמונו בכל שנתיו ואם עמד בין כסליו לתמונו נמלא תמונו קודם לכסליו בכל שנתיו ועכשו שקבעו ניסן ר"ה לעולם תמונו קודם לנכסיו: עלתה לו שנה. כלומר כלתה לו שנתו ומעשה מונין לו שנה שניה: מאי

הנהרות הב"ח (ה) רש"י ד"ה שטרי חוב המוקדמן פי' (ולא יטרוף) אפי' וכו' עד מן המשועבדים ח"פ וכו' מדברי סופרי משמע ש"א סוס מנייהם לשון זה נ"פ ר"י: (ב) בא"ד ב"ן תמונו לכסליו של אחרינו נמלא: (א) תוס' ד"ה למלכים וכו' דבגולה חין מונין. כ"כ פי' לטענות חין מונין: (ד) ר"ה לשטרות וכו' ונראה דנפקא מינה לשטרי חוב. ר"כ ויש להקשות אמאי לא פי' תוס' דרך זה על פי פירוש' בטעות דהיינו דנפקא מינה כגון שעמד המלך נ"ל בניסן בשנה שלישיה דשטר מאוחר הוא וידיעין יטלו כיום או יבשרו שהמלך עמד כ"כ בניסן ומגאל ר"ה בניסן היא סוף שנה שלישיה בטלוח לו משתחוין ושטר מוקדם הוא וי"ל דאם כן לאו שקמו ד"ה ניסן ר"ה למלכים נמי איכא למיכת לטעות דהיינו דאם עמד המלך ב"ה ניסן וכתיב השטר כסוף שנה כ"כ בארז בשנה הראשונה ועדים מנייהם שהלוה שיקם עכשו בכסליו לפני ארז דשטר מאוחר הוא יטעו דהיינו כיום או יבשרו שהמלך עמד בכ"כ בארז ומד שגיג בניסן חיישינן שנתה יבשרו חכמים שנה שנה נמלא שנתם כ"כ בארז בשנה הראשונה הימא מקמי שהלוה שכתב שיהא

שנה שנה יבשרו חכמים שנה שנה נמלא שנתם כ"כ בארז בשנה הראשונה הימא מקמי שהלוה שכתב שיהא... (ד) ר"ה לשטרות וכו' ונראה דנפקא מינה לשטרי חוב. ר"כ ויש להקשות אמאי לא פי' תוס' דרך זה על פי פירוש' בטעות דהיינו דנפקא מינה כגון שעמד המלך נ"ל בניסן בשנה שלישיה דשטר מאוחר הוא וידיעין יטלו כיום או יבשרו שהמלך עמד כ"כ בניסן ומגאל ר"ה בניסן היא סוף שנה שלישיה בטלוח לו משתחוין ושטר מוקדם הוא וי"ל דאם כן לאו שקמו ד"ה ניסן ר"ה למלכים נמי איכא למיכת לטעות דהיינו דאם עמד המלך ב"ה ניסן וכתיב השטר כסוף שנה כ"כ בארז בשנה הראשונה ועדים מנייהם שהלוה שיקם עכשו בכסליו לפני ארז דשטר מאוחר הוא יטעו דהיינו כיום או יבשרו שהמלך עמד בכ"כ בארז ומד שגיג בניסן חיישינן שנתה יבשרו חכמים שנה שנה נמלא שנתם כ"כ בארז בשנה הראשונה הימא מקמי שהלוה שכתב שיהא

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

סמורת השנים

אבל בתחלת שנה לא... ואל"ס ולאו קל ותומר הוא כדאמרין לקמן... (ד' יי) כפרקין ומה גדה שאין תחלת היום עולה לה... כסופה סוף יום עולה לה בתחלתה שנה שיום אחד עולה כסופה... אלו דין קיום אי עולה לה בתחלתה לאו פירכא היא אדרבה (כ"ט) הכא דהכי ניחא (ט"ז) דדין הוא בעומד ס"א ז"ל

מאי קמ"ל לא גרסי' אלא (א) קמ"ל ניסן ר"ה למלכים וכו' דלמנו... בעל-ב-נמו וגמרו השנים למנוחו: לזה ולזה - הבא לכתוב ספור בחדר... לאחר שעמד השני אם רצה לכתוב בשער בשנת פלוני למך שמת... סתב ואם רצה סתב בשנה ראשונה למך פלוני שעמד: מה בניסן... חורה אור ועמד אחר תחטיו בניסן - והוא הדין

[למנו: ז' י"ד] נ"ס ס"א

קמ"ל דיניסן ר"ה למלכים *יומ אחד בשנה... חשוב שנה ואם לא עמד אלא באחד בניסן... אין מונין לו שנה עד שיגיע ניסן אחר פשיטא? לא צריכא דאימנו עליה מאדה מהו דתימא... נ"מנו ליה תרתין שנין קמ"ל ת"ד *מת

באדר ועמד אדר תחתיו באדר מונין שנה לזה ולזה. מת בניסן ועמד אדר תחתיו בניסן מונין שנה לזה ולזה. מת באדר ועמד אדר תחתיו בניסן מונין ראשונה לראשון ושניה לשני אמר מר מת באדר ועמד אדר תחתיו באדר מונין שנה לזה ולזה פשיטא? מהו דתימא ישתא לבי תרי לא מנינן קמ"ל. מת בניסן ועמד אדר תחתיו בניסן מונין שנה לזה ולזה פשיטא? מהו דתימא כי אמרינן יום אחד בשנה חשוב שנה בסוף שנה אבל בתחלת שנה לא אמרינן קמ"ל. מת באדר ועמד אדר תחתיו בניסן מונין ראשונה לראשון ושניה לשני פשיטא? לא צריכא דאימנו עליה מאדר ומלך... בן מלך הוא מהו דתימא נימנו ל' תרתין שנין קמ"ל *ת"ד יוחנן) מנין למלכים שאין מונין להם אלא מניסן שנאמר *וידי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש זיו הוא החדש השני למלך שלמה על ישראל מקיש מלכות שלמה ליציאת מצרים מה יציאת מצרים מניסן אף מלכות שלמה מניסן. ויציאת מצרים גופה מלך דמניסן מניסן דלמא מחשירי מניסן? לא סלקא דעתך דתתיב ויעל אהרן הכהן אל הר הודר על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש ובתיב וידי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באדר לחדש דבר משה וגו' מדקא באב וקרי לה שנת ארבעים וקאי בשבט וקרי לה שנת ארבעים מבלל דר"ה לאו תשרי הוא בשלמא היא *מפרש דליציאת מצרים אלא הוא ממאי דליציאת מצרים דילמא להקמת המשכן? כדאמר רב פפא שנת עשרים-שנת עשרים לגזרה שנה הכא נמי שנת ארבעים-שנת ארבעים לגזרה שנה:מה כאן ליציאת מצרים אף כאן ליציאת מצרים וממא דמעשה דאב קדים דילמא מעשה דשבט קדים? לא ס"ד דכתיב אדרי הכותו את סיחון וכו' נח נפשיה דאהרן אבתי הוה סיחון קיים דכתיב וישמע

[תוספתא ס"א]

—

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ס מ"ח קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

מכילתא פ' ט"ז

—

גליון השנים

רש"י ד"ס מ"ח קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

[קמ"א]

[למנו: ז' י"ד]

[למנו: ז' י"ד]

ומונה לו) אחר תחטיו בחדר דמונין לו שנה בשביל יום אחד דהייט בתחלת שנתו כעין גדה סוף היום עולה לה בתחלתה אבל מה בניסן לא ימנה לו שנה בשביל יום אחד כיון דהייט סוף שנתו כמו גדה שאין תחלת היום עולה לה כסופה:

דאימנו עליה מאדר ומלך בן מלך - אע"פ דלעיל כ"י לה בטעמא דאימנו עליה מאדר הכל לא כ"י ליה בהכי דמהאז ללעיל כשמעיק ליה וקד רישא וקד גבי הדדי מתניין ואפילו לא מתניין גבי הדדי כדאשכחן בפרק גט פשוט (ב"ב ד' קס"ו) וס"ל גבי הא דתימא כסף בדיקרון אין פחות מב' דינרין והכ כסף והדר כ"י באיך והכ בדיקרון אין פחות מבשני דינרין כסף והכ ופריך אכתייה דילמא (למימר) דהבא פריכי בתרי דינרי קאמר ליה ומשני אבי יד בעל השטר על התחטוה ופריך אי הכי רישא נמי כלומר בהיחא דכסף בדיקרון נמי הוה ליה למימר שיהא יד בעל השטר על התחטוה ובשני דינרי כסף כספא פריכא קאמר ליה ואע"פ שהס' ב' ברייתא קרי ליה רישא

קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

רב פפא טולוה שנת סכפסוק דלריכי ללמוד זה מזה טולוה גמר לה רב פפא מרבו ללמוד סתום מן המפורש על ידי דין גזירה שיהא דילמא מעשה דשבט קדים - ובתקשי שלפניו נכנסה שנת ארבעים: אחרי הכותו את סיחון - נאמר במשנה תורה: אלא

חדש האחרים הגרמזים אמרינן חמישי קרי בשבט דליציאת מצרים - דילמא מניסן: כ"י קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

אב דמדקרי בקרא בחדש ניסן ראשון הוא לנס מכיל דכל חדשים האחרים הגרמזים אמרינן חמישי קרי בשבט דליציאת מצרים - דילמא מניסן: כ"י קמ"ל ז"ל אלא כה קמ"ל (כ) ת"ס ד"ס מ"ח קמ"ל לא מנין למיך דדינמא מאדר מניסן ולניסן קרי ל"ס חדש זיו משום דנדרו בו ויומם עולם ואטילו ז"ל כ"י

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

לקמ סכמה ופאה - חייב להניח בטרם דלי שקיל להו עבר בלא תעשה דכתיב לא תלקט (ויקרא יט) ולא תשוב (דברים כד) ולא תחלה (ויקרא טז) וכתיב (שם) לטעי ולגר תענוב ויהיאל דעבר ונטלם חייב להחזיר וליקון דלי עבד לא מהני כדליתא פ"ק דתמורה (דף וי) והא לא הפריש פאה מן הקמה מפריש מן העמרים או מן הכרי והיאל בכל תאמר ועוד יש לפרש דשקל בתימר כגון דליכא עניים ואלו היאל בכל תאמר והא דלמירין בסוף הזרוע (תוין ד' קלד') לוי זרע בתימר לא הו עניים למשקל לקט אלא לקמי' דרב קשה אמר לעני ולגר תענוב אותם ולא לעורבים ולא לעטלפים לא קאמר דלשקול לנפשיה אלא ללא עבר אס כוונס בתוך ביתו ומיאו מדרפין התם מתרומה דאס אין קס כהן שזכר פרה ומנחה ופריך נמי ממתני' דאס אין קס כהן מעלין אותם בדמים ומשני שאני התם דנתינה כתיב בהו משמע דבלקט סכמה ופאה שקיל לנפשיה ולפי' קאמר קשה דלי בתיאלא עניים ועבר ונטלם הרי עובר לאלתר בכל תאמר דדוקא היאל לתיאל עניים אין עובר בכל תאמר אלא ברגלים אבל היאל דקיימי עניים קא עבר לאלתר כמו דקדא יוש לפרש כגון במלקט לנורק עניים כי היאל דתקן כפ"ד דפאה (מנשה ט) מי שמלקט ואמר הרי זה לפלוגי עני ר"ל אומר זכה לו ותק"א יתנהו לעני הנמלא ראשון והא דלא תשיב הכא פרת ועוללות קין דלמג הגי לא חש לגטי: **ואין**

לקמ שכתה ופאה כיון שעברו עליהן שלשה רגלים עובר בבל תאמר **רבי שמעון** אומר שלשה רגלים כסדרן ***והג** המצות תחלה ר' מאיר אומר כיון שעבר עליהן רגל אחד עובר בבל תאמר **רבי אליעזר** בן יעקב אומר כיון שעברו עליהן שני רגלים עובר בבל תאמר **רבי אלעזר ברבי שמעון** אומר ***כיון שעבר עליהן חג הסוכות עובר עליהן בבל תאמר מאי מעמא דהגא קמא? מכדי מינייהו סליק למה לי למחדר ומיכתב °בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות שמע מינה לבל תאמר: *ורבי שמעון אומר אינו צריך לומר בחג הסוכות שבו דיבר הכתוב, למה נאמר לומר שזה אדרון ורבי מאיר מ"ש? דכתיב *ובאת שמה והבאתם שמה" ורבנן *יהיה לעשה ורבי מאיר כיון דאמר ליה דחמא אייתי ולא אייתי ממילא קם ליה בבל תאמר ורבי אליעזר בן יעקב מאי מעמא: דכתיב °אלה תעשו לה' במועדיכם מועט מועדים שנים ורבנן הוה לכרדבי יונה דאמר *רבי יונה הוקשו כל המועדים כולם זה לזה ישבולן מכפרים על פומתא מקדש וקדשו **רבי אלעזר** ברבי שמעון מאי מעמא: דתניא *רבי אליעזר בר' שמעון אומר לא יאמר חג הסוכות שבו דיבר הכתוב, למה נאמר: לומר שזה גורם ורבי מאיר ורבי אליעזר בן יעקב האי °בחג המצות, ובחג השבועות, ובחג הסוכות" מאי דרשו ביה? מיבעי להו לכרדבי אלעזר אמר ר' אושעיא *דאמר ר' אלעזר אמר ר' אושעיא יבניין לעצרת שיש לה תשלומין כל שבועות הלמוד לומר °בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות" מקיש חג השבועות לחג המצות מה חג המצות יש לו תשלומין כל שבועה אף חג השבועות יש לו תשלומין כל שבועה, וליקש לחג הסוכות מה להלן שמונה אף כאן שמונה *שמיני רגל בפני עצמו הוא, אומר דאמרינן שמיני רגל בפני עצמו לענין פ"ד קש"ב אבל ילענין תשלומין דברי הכל תשלומין דראשון הוא דתנן *מי שלא חג יום טוב הראשון של חג חונג את**

מכדי מינייהו סליק. כשחומר הכתוב שלש פעמים בשנה יראה כל זכור בחג המצות וגו' מהם היה עולה כבר כתוב למעלה בענין שמור את חג המצות שבעה שבועות וספר לך חג הסוכות תעשה לך: למה לי למיטרי. ולמנייהו בפרשת חג הסוכות: שמע מינה תורה אור לבל תאמר: ר"ק ה"ג כנ"ל לפניו לשלם כדריכס ולא תבאוי ריקס: אין לריך לומר חג הסוכות *חף כשחורין לבל תאמר לא היה לריך להזכירו שהרי הענין עסוק בו: ה"ג שבו דיבר הכתוב, למה נאמר לומר שזה אדרון. עד שיעבור אותם כסדר הזה: הוה לעשה. דמאות עשה עליו להביאו ברגל ראשון: ורבי מאיר. אמר לך כיון דאמר ליה רחמנא אייתי ברגל ראשון זכו זמן שקבע לו והא אימרו מן המועד היה אימור וממילא קם ליה בכל תאמר: הקישא דר' יונה. במסכת שבועות (ד' י"ג) אימריך לומר שכל שמיני הרגלים מכפרים על פומתא מקדש וקדשו דילפינן משעיר דר"ח דכתיב ביה לשאת את עון העדה (ויקרא י): ממין לעלמס. דלילו בחג הסוכות ובחג המצות נפקא לן (תגינה ד' ט"ו) מוחותאס אותו חג לה' שבעת ימים יוכל יהו חונגין כל ז' י"ל אותו חג חונג ולי חגה חונג כל ז' אס כן למה נאמר לתלומים שאס לא חג חניגתו בראשון יקריבנה כשי: פ"ד קש"ב. כבד פירשתי במס' יומא *ל' יום וסוכה ויזני קרב לפי סדר הגמטרות ששנו ותלשו כברי התג מן משתים ששנו ולא שלשו ופר של שמיני אין אחת מחזון שמים מקריבוהו אלא כל הגמטרות מפסות וטעון זמן ורגל לעלמו שאין קס חג הסוכות עליו וקרבין לעלמו שאין קרבתו כשאר ימי החג שפריס מתמעטים בהם אחד אחד או אינו: אלא פר אחד ואלר הימים שני איליס ותרכבה עטר ככשים וזה חיל אחד ו' ככשים וזיר לעלמו אין שירו שזה לשל סוכת שאומר על הוהין ולא נתפסר לו שירו ובמסכת סופרים נמלא שירו הוא למלגה על השמינית ברכה לעמנה מצדדין היו אה המלך זכר למטבת הצית שגא (מ"ח) ביום השמיני שלח את העט ויברכו את המלך קך מפרש בתוספתא דסוכה (פ"ד): טעון

[פינא יט']

[תוספ' דענין]

כ"ג יט'

—

גליון
השם
חוס ד"ה לקט
וב' וסוכה
דעבר ועלם
ש"ן יומא לו
פ"ד קש"ב
לא קריבנה
[שבועות י"]

[כ"ג יט']

כ"ג יט'

[פ"ד קש"ב]

יומא ג'
כ"ג יט'

כ"ג יט'

מה

[ג"מ י"ד]

[מ"ח דכ"ב]

יוזב וזב דמס
ימים כריס]

מה

* נראה עליו חג הסוכות פ"ק. (** שכן רבינו ז"ל דאס עשה עובד מיד ברגל אחד. וזוילי ד"ל ואלר עטרי מועד אחד המועדים ולא הקיימו עובד נכסא ואל יתאמר חג שני המועדים עובד נכסא. ודבר ז"ל (** כ"ג יט' חג חניגתו ס"א אלס כס"א וי"ל חונגו אותו ויזב קרא דויקרא כ"ד תאמר ג"כ חג הסוכות.)

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

ה

עין משפט
גרי מצוה

טעון לינה ליל חולו של מועד: ופנית בבקר - ז"ל לא קאמר קרא
טהרי הוא יום שמיוצו ליראות בעורה: ות"ק ורבי שמעון דרשי ליה
האי קרא לכל תאמר דליל ר' אלעזר בר' שמעון לא קשיא מידי דליאו
ילין כל תאמר מהג הסוכות לתורה ויחיד ליה חג המועד ומג השבוע
להקיש לתשלומין: מנה ימים - שנה תורה אור

מה חג המצות ימעון לינה אף חג הסוכות
מעון לינה והרחם מגלן יכתיב ופנית בבקר
והלכת לאהליך ות"ק ורבי שמעון (בן אלעזר)
תשלומין לעצרת מנא להו: נפקא להו מדרגתי
רבה בר שמואל דתני ר' רבה בר שמואל

אמרה תורה מנה ימים וקדש חדש מנה
ימים וקדש עצרת מה חדש למנויו אף
עצרת למנויו אימא עצרת ד' יומא? אמר

רבא *אמו עצרת יומי מניין שבועי לא
מניין והאמר ר' *מצוה למימני יומי ומצוה
למימני שבועי ועוד ר' *ה' שבתות בתוכם ופסח
בר מיקרב ברגלים הוא יפסח וימנא קביעא
ליה אי אקריבא אקריבא ויא לא אקריבא
אידחי ליה: אמר רב *הסדר פסח *כדי נסבה
ר' שישה אמר *מאי *פסח שלמי פסח אי הכי
היינו שלמים חנא שלמים הבאין מחמת פסח
ותנא שלמים הבאין מחמת עצמן: סלקא דעתך אמינא: והאיל ומחמת פסח קאתו
בפסח

(גמדר יא) עד חדש ימים: וקדש חדש
בבקרנות מה חדש קדושו אחד ממנו
ביום ראש חדש הוא מקריב זמן
הוקבע להם אחד מן הימים שאף
מנה על יום: אף עצרת - הבאת
קרבנותיה בחוד ממנויה והרי היא
ממית על ידי שבועים שנאמר (ויקרא
ג) שבע שבתות תמימות תהינה:
אימא חר יומא - דכתיב תספרו
חמשים יום (ס): ופסח בר מיקרב
ברגלים הוא - דקאמר ליה תנא לעיל
בבל תאמר דשגש רגלים והרי איט
יכול להקריבו אלא ב"ד בייסקו שלמי
פסח - בשלל קרב' בזמנ' שאבד
ונתקפר בחוד הוא עשה שלמים
כדנפקא לה בפסחים (ד' ז:): וזאתן
שלמים הם אחת ג' רגלים עובר:
כפסח

יד א סג עין רכו:
מור ב מוי' פח פסל:
קדוש החדש ה' א'
מג עין ע:
מור ג מוי' פ' א' מהל'
תמיד ה' כל סג
עין ר נושעי א"ת ס'
המט ע"י א' (כך אלס)
סוף ע"פ דף קפ"א]:
יד ר מוי' פ"ה מהל' קבין
פסח פ"ה א' .

[זכריה יז]

[מני גס יז]

[סס ע"ג
מנחות ס"ג
ע"ג]

[קדושי ה'
סס ע"ג
ב"מ כז
זכריה ל"א ז'
מנחות פ"ג
תולין כ"ג]

[זכריה יז]

[זכריה יז]

רבינו חננאל

המכות לפי
ללמד מיד המכות
מה חג המצות שנת
לינה כלומר אין לך
רשות לצאת ללכת
לאהליך לילי כל בנין
אלא בבקר שזמנא
ופנית בבקר והלכת
לאהליך אף חג המכות
שנת לינה ובבקר יש
לך רשות לילך: מ"ד
ק"ש ב פירוש ב' ש"ע
שמכריבן בו יום ש"ע
וכבר פירשנו בסמ'
סוכה ותיק וירוש
הפסח ליה לחי קרא
בזמנא המצות וכתב
לירוש אחר י"א
כדפרישין
תשלומין לעצרת כל
שבועה מנא להו
ואמרינן נפקא ביה שמואל
דתי רבא בר' שמואל
אשר תורה מנה ימים
ועצרת ככתוב
החדש הזה לכם ראש
החדש וכתוב לא יום
אחד האכלו לא ימים
וג' עד וירוש ימים
וכתיב החדש הזה
ירושין כח רחא וקדש
כלומר קדש אותו חסד
וכי' אילנא דאמר (לקמן
(י) בתבילאראשון) כאחד
לירוש ואבתי יום אחד
(ירוש דרשין) (על כ"ג)
וגנה מנחת החדש ימים
וקדשהו יום אחד
וכן אמרת תורה מנה
שבועה שבועות וקדש
עצרת כשם שאמרת
מינה לעצרת שבועות
כך קדש לה שבוע
לתשלומין שיהו ימים
הללו השבועות כימא
הזב חקייב קרבן של
עצרת אם לא חקייבו
ב"ש יקריבו באלו
הימים ואילנ' דכתיב
חספיו חששים יום הנה
עם לעצרת מניין ימים
האמר אבוי
למימני יום מצוה למימני

מה חג המועד טעון לינה - לא שילין בירושלים ז' ימי הפסח
ולאחר ימי הפסח יפסח וילך לו דבכל זכותי למרבינן לינה
כגולשמיני עשרה ולבכורים ולפסח שני ולכל הקרבנות כפיפרי בפרשת
ראה חכמי לא מרבינן לינה חלף לילה אחד והאי קרא דמייתי בגופיה
דפסח כתיב בפרשת ראה תזבח
הפסח בערב וכתיב וזבחת ואלכלת
ופנית בבקר ומיהו לאו בבקר ממש
דבא י"ט אלא כדפי' בקונט' דטעון
לינה ליל חולו של מועד דז"ט לא
קאמר קרא שיהי הוא יום שמימי
ליראות בעורה וכן חג הסוכות דטעון
לינה היינו לילה אחד והאי דמשמע
כפי' לולב וערבה (פסוק ד' מו') ג' חג
דאיכא לינה כל שבועה מדלף פריך
לינה כל שבועה מי איכא כדפריך גבי
זמן היינו שאם לא יבא כרגל
בירושלים ביום ראשון רק ביום שני
או באחד מימי החג טעון לינה לילה
של אחריו וכן אם בא באחד מו'
ימי הפסח ומימה דחשוק ליה
דטעונין לינה משום שלמי שמהה דהו
כל שמונה כדחנן ההלל והשמחה
שמונה כפי' לולב וערבה (סס ד' מנ):
ואפי' בשאר ימות הכהנה אם מביא
קרבן טעון לינה כדמנהו בספירי
ופנית בבקר והלכת לאהליך מלמד

שטעונין לינה כלומר כל הזכרים דומיא דפסח אין לי אלא חלו בלבד מנין לרבות עופות ומנחה יין ולבונה ועלים ת"ל ופנית כל פיטת שאחה
פונה מן הבקר ואיך ובפסח שני פליגי תנאי כפי' לולב וערבה (ד' מו: זש) ובפרק מי שחיה עמא (פסחים ד' זש) ובספירי מפרש
טעמא דמ"ד טעון לינה דהרי הוא כעלים ולבונה וי"ל דמשכחת לה ללא מייתי קרבן ביום שבת לירושלים כגון דגלה שלמי מאתמול דנאכלין
לשני ימים ועוד כפי' דחגיגה (ד' מ: זש) אמר (ואכלת) ושמת לבנות לה מיני שמחות לשמה ואמרינן כפי' אלו דברים (פסחים ד' עא)
אפי' בכסות נקיה ויין יסן דבענין אחר לא משכחת לה שמה שמונה כשאל י"ט הראשון להיות בשבת מאחר דקרבין זכיהא בשבת
שמה ופי' האי גוונא אשכחן בירושלמי פרק שני ("דכורות) דתנן וטעונין לינה אי"ר (יונתן) הדא דסימא בשאין עמיהם קרבין זכיהא בשבת
עמיהם קרבין כלל קר טעונין לינה מחמת הקרבן וכפי' דם הפואת (זכריה ד' זש) משמע קלה טעון לינה ז' ימי פסח שכולם חשויין כליה
אחת ביה הא דתנן ר' עקיבא אמר אם ביטל בו מחילת הרגל יבטל בו כל הרגל ואמרינן בגמרא מ"ט דר' טרפון אי"ר יתקן דאמר קרא
ופנית בבקר והלכת לאהליך הכתוב שאין כולם בקר אחד ואע"ג דלא קיימא הכי דפריך עלה ופי' אין פגול כרגל ופי' אין עובר כרגל מ"מ
לענין לינה יתכן ששאר בקר אחד כפשיטא דקרא דאחר הרגל יבטל וצ"ל וימא השתא דמימי עשרה ובכורים דטעונין לינה כפי' לולב
וערבה (סוכה ד' מו) וכל שאר הקרבנות מהרבו מדכתיב ופנית ולמה הסוכות אלעריך היקשא דהי' מופקית הוא תמינה לילה אחת ואתיא היקשא
למשמעוין דאסור ללאת כל שבועת ימי הרגל שכל הרגל חשוב בקר א' כגון המוה וימא נמי הא דקאמר פ' לולב וערבה (ג' סו)
ישמעאל (ד' סו: זש) גבי ביחוסים שהיו אומרים עשרה לאחר השבת וילף לה ר' יהושע מהא דאמרה תורה מנה ימים וקדש חדש מנה
ימים וקדש עצרת מה חדש שמוך לביאתו ניכר אף עשרה שמוך לביאתו ניכר כלומר לביאת השבוע ניכר מאימתי החיל למטת דהיינו
מתעשה ועשרים יום משעת מולד הלבנה אף עשרה שמוך למנין החמשים ניכר להם יום קבוע שיתחילו למנות בו דהיינו ביום ששה עשר
בחדש ממחרת י"ט הראשון שאם ממתינין עד אחר השבת כדאשית אין סס היכר יום קבוע דפעמים שמתחילין למנות ב"י פעמים ב"י
פעמים ב"ה פעמים ב"ה פעמים ב"ה כגון שפי' סס בקונטרס ור"מ מפרש מה חדש שמוך לביאתו של חדש ניכר מתי יהיה ראש חדש דמיד
דמכסי סיהרא ידעי כולי עלמא שיהיה טלד ולמחר יקדשו ב"ד הפרש מה חדש שמוך לביאתו של חדש ניכר מתי יהיה ראש חדש דמיד
דהיינו אם מתחילין למנות בששה עשר בניסן שיתע עינין כמה הלבנה גדולה בחמה שיהא שיהא ניכר יודע ועלום זמן קידוש שמוך לביאתו
יתקדש עשרה ופריך ההם בזמנא (ד' סו) דלמא ב"י אחרון קאי ויטע עיניהם בשנים עשר בסיון וה"ל משולם גרים הכא והתם מנה
שנים וקדש יובל משום דמנה ימים וקדש חדש נפקא לן כפי' דמנינה (ד' ה) מדכתיב עד חדש ימים ימים אחת מונה לחדשים ולא שעות
והוא מדרש חכמים ז"ל ולא שייך למימר אמרה תורה אלא בדבר שהזדקוקים מורין כי הוא דתני בדר' אמרה תורה הבא עומר בפסח
ושתי הלחם בעשרה דבהדיא כתיב וכן ספירה יובל כתיב בהדיא ויבטל משולם החתלה חשבו יתא יכיר שנתחיל למנות למחרת
שנת חמשים אף עשרה לביאת החתלה חשבו יתא יכיר שנתחיל למנות למחרת יום קבוע שזה יהיה למחרת י"ט ראשון
ולא ישתנה ועלום וקשיא דמנין מפי מה אמרה תורה ועוד אשכחן (לקמן ד' מו) דרשין עולת חדש בחדש אמרה תורה חדש
והבא מדרגוה חדשה ואין לדוקים מורים בו שהיו אומרים משל יחיד הם מביאים כדתיב פ"ק דמנינה ענינה והתם בזמנא אמרה תורה חדש
סעד לדבריו דלאשקו מדבריהם של ביחוסים היה רבי יהושע מביא דרשן זו ופי' לא מודו בה מה תשובה היא זו אלא אין למחוק בשביל כך
ספירי ועוד נראה דהכי יליף עשרה למימני מחדש דאשכחן לקמן בפירקין (ד' מו) דרשין עולת חדש בחדש אמרה תורה חדש
שנה וחדש למימני שנה למימני ועוד דאי מיובל יליף כי פריך ואימא עצרת חר יומא מוא קא משני אבו עשרה יומי מנין שבועי לא
מנין יובל נמי מנין שנים ושמיטין ואפי' הו' למימני של שנים דהוא מנין מועט והכי נמי עצרת נימא חר יומא דתפסח מועט תפסת
אבל אי יליף מחדש נימא דהא ליכא לאשקוין יליף מיובל דהא קרבן מקריבן יליף שמקריבין חדש למימני להבאת קרבנותיו כדפירש בקונטרס
וכי תימא אחתי תפסת מועט תפסת חר יומא כיון דמחדש יליפין אמרינן עשרה לכל מנייה עוד י"ל מה חדש סמוך לביאתו ניכר
שעה ע"י תשבון השנה מתי יבא שלעולם כשעברו שלשים יום מר"ח מקדשין חדש אף עשרה שמוך לביאתו ניכר ע"י תשבון השנה ימים
להכיר מתי יבא עשרה שלעולם לאחר חמשים עשרה ולדברי הדוקים אינה ניכרת שלפעמים יש יותר: ופי' לא אקריבא אדחי ליה
והרי מיד עובר עליו: **ש"מ** פסח - שאבד ונתקפר בחוד ואח"כ נמאל הראשון דקרב שלמים וזאתן שלמים הם עבר שלשה
רגלים עובר ובפ"ק כל המסולין (זכריה ד' יו) דמנחה פסח פסח חלל ליום ולילה פירש שם בקונט' תנינא י"ד
ולא יתכן דחגיגה ז"ל נאכלת לשני ימים ולילה אחד ("דכתיב) בפסחים פסח חלל ליום ולילה היינו מדכתיב תורת שלמי ומיהו התם
הס (ד' ט) דנאכלת ליום ולילה איחוי יליף מדרשיתק לפסח דרדיש זכח חג ו' חגיגה הפסח חלל משמעו ופי' כל
הפסולים יליף לה מדכתיב תורת שלמי לכן נראה דבמותר הפסח איירי התם כדפירש בקונטרס האי דהכא ויתא השתא הא דאמר
בפסחים פרק האשה (ד' פ"י זש) וימי משום מותר הפסח דמותר הפסח נאכל ליום ולילה היינו מדכתיב תורת שלמי ומיהו התם
פ"ק דזכריה (ד' פ"י זש) נמי דרשין אם כשב להביא פסח שנעברה שנתו ולמנים הבאים מחמת פסח לכל מלות שלמים האלו
שלמים הבאים מחמת פסח לא יתכן לפרש אלא בחגיגה י"ד דכל ענייני מותר הפסח דרשן התם ממלתא קרלי חד לעברה

שנתו

שמי' ועד תג שבועות כתיב. והני תשלומין דעצרת פירוש פסח אין דורשין פסח בר מקרב ברגלים הוא דקתני בכריתא כבוד מעשר ופסח לקם שבתה ופסח כיון ששעבר עליהן ג' רגלים
כדבר בכל תאמר. והיא אלא זמן הפסח אלא ב"ד בנין בלבד. ואם עבר זמנו אסור לשחש לשום פסח כשאר ימות השנה שכבר נדחה. והריק חרוב ה' פסוק יביה כלומר התיך וכו' וכו' הברי' ורב ששת

(*) ע' גמון עק ד"י א' שבת כפי' ר"ח כתיב ורביך רב חסד פסוק יביה (ב"ל ז"ל פסוק יביה) כלומר התיך וכו' מו' הכינייה עכ"ל וכן ז"ל כתיב רבט כל .

ארבעה ראשי שנים פרק

ראשון ראש השנה

ז

בעל מוס. שטלד במומו ופומד לשחט במחן מיום שגנר הוא ראו
 לבך ומיניו וי מצולר: מי מלי חיל ליה. ביום שטלד לחאזי נפל הוא
 ואין שמיה מטהרתו עד שישחה שמונה ימים דקוב נפק ליה
 מכלל נפל דתינה (שנה ד' קלה) רשב"ג אומר כל ששה שלשים יום
 בחדש אינו נפל ובבהמה שמונה ימים: תורה אור
 לחדשים. למחן חדשי השנה:

הא בעל מוס, בעל מוס מי מצי אביל ליה?

דקים ליה ביה שכלו לו חדשי ת"ר באחד
בניסן ראש השנה לחדשים ויעיבדין ולתרומת
שקלים ויא אף לשכירות בתים לחדשים מגלן
דתיב החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון
 הוא לכם לחדשי השנה דברו אל כל עדת
 ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם
 איש שה לבית אבות שה לבית והיה לכם
 למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה
 דבניסן שחמו אותו וגו' וכתוב שמור את חדש
 האביב איותו חדש שיש באביב הוא אומר
 זה ניסן וקרי ליה ראשון ואימא אייר? בעינא
 אביב וליבא, ואימא אדר? בעינא רוב אביב
 וליבא, מידי רוב אביב כתיב? אלא אמר רב
 יהושע חסדא **הבבא** אך בחמשה עשר יום לחדש
 השביעי באספקם את חבואת הארץ איותו
 חדש שיש בו אסיפה הוא אומר זה תשרי וקא
 קרי ליה שביעי ואימא מרחשון ומאי שביעי
 שביעי לאייר בעינא אסיף וליבא ואימא אלול
 ומאי שביעי שביעי לאדר בעינא רוב אסיף
 וליבא מידי רוב אסיף כתיב? אמר רבנא
 דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו מדברי
 קבלה למדנו כיום עשרים וארבעה לעשתי
 עשר חדש הוא חדש שבט **בה' בר עולא**
 אמר מהבא ו'תלקח אחר אל המלך
 אהשורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי
 הוא חדש שבט **רב כהנא** אמר מהבא
 בארבעה לחדש השביעי בכסלו רב אחא בר
 יעקב אמר מהבא ויכראו סופרי המלך בעת
 הדיא בחדש השלישי הוא חדש סיון רב אשי
 אמר מהבא הפיל פור הוא הגורל לפני המן
 מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא
 חדש אדר **ואיבעית אימא** מהבא בחדש
 הראשון הוא חדש ניסן וכולו מאי מעמא
 לא אמרי מהאי? דלמא מאי ראשון ראשון
 למילתיה. **וחנא דין** ז'שלים קמיידי בחדשים
 לא קמיידי: **ולעיבדין** לעיבדין מגיסן מגיסן ותתיבא
 ר"ה ואם עיבדיה אינה מעוברת אבל לפני מעברין אותה אדר ר"ה מד
 באעפ"כ אין מעברין אלא אדר? אמר רב נחמן בר יצחק מאי עיבדין הפסקת
 עיבדין דתנן **היה העידו לשמעברין השנה כל אדר שהיו אומרים עד הפורים**
 מ"ט דמאן דאמר עד הפורים כיון דאמר מר **השואל** בהלכות הפסח קודם
 לפסח שלשים יום אתי לגולוי בתמן ואיך מידע ידיע דשתא מעברתא
 בתושבנא תליא מלתא וסברי תושבנא הוא דלא מליק להו לרבנן עד
 האינדא. **וחנא דין** בהתחלה קמיידי, בהפסקה לא קמיידי: **ולתרומת**
שקלים: מגלן א"ד יאשיה אמר קרא זאת עולת חדש בחדש לחדשי השנה
 אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה וגמרי שנה-שנה מגיסן
 דכתיב ר' ראשון הוא לכם לחדשי השנה ולגמור שנה שנה מתשרי דכתיב
 מראשית השנה: דנין שיש עמה חדשים משנה שיש עמה חדשים
 ואין דנין שנה שיש עמה חדשים שאין עמה חדשים, אמר רב
 יהודה אמר שמואל קרבנות צבור הבאין באחד בניסן מצוה להביא מן
 החדש ואם הביא מן הישן יצא אלא שחיסר מצוה תנ"ה קרבנות צבור
 הבאין באחד בניסן מצוה להביא מן החדש ואם הביא מן הישן יצא
 אלא שחיסר מצוה יוריד שהתנדב משלו כשירין בלבד שחיסר מצוה יוריש שמה
 [וחנא לה] [וחנא קתא]

למחן חדשי השנה: קא ס"ד ליבז כ"ד ולעין
 אס השנה הבאה לריבה להתעבר:
 ולתרומת שקלים. (ה) להקריב ראשון
 קרבנות הלקוחים מתרומת קופות של
 שקלי שנה זו: אף לשכירות בתים.
 המשכיר בית לחבירו ואמר לשנה זו
 כלה שנתו בחדש בניסן ואפי' לא
 דר בו אלא חדש אחד: החדש הזה
 לכם. ומלן דניסן דכתיב ויקחו להם
 שה לפסח וכתיב קרא אחרינא שהפסח
 בחדש האביב שיש בו אביב שהפסח
 בביבז בו להיות מופלג בגמרא
 בשו"ע: בעינא אביב וליבא. שכבר
 נגמרה מניסן ואי אפ"ל זרעא אפ"לה
 איו זה ב"ר אלא אפ"ל: ואימא אדר.
 דאיכא זרעא מרפ"ה המתבכר מאדר
 רוב אביב. סיה רוב תבואות
 מתבכרות בו: שיש בו אסיפה.
 שמכניסין בו פירות לבית מפני
 הגשמים וכל הקין הן עשירות גדשין
 לייבז: ראשון למניניה. למעשה המן:
 וסגול דין. דלא תנא במתני' ר"ה
 לחדשים: עיבדין מניסן ומגיסן.
 בתמיה וכו' ראשון כ"ד ליבז ולעין
 בלורכי עיבדין א' ליה בניסן:
 מעברין. אין מעיין בלורכי לבור
 להודיע לגולה שעיבדו כ"ד את השנה
 שלא ישתכח הדבר עד אדר הבא:
 אבל מפני החזק. שמפסדין שלא
 יגזרו נכרים מניבז כ"ד או שגריד
 הנשוא לחבר המלך ואין מעברין אלא
 ירצה נשוא כדאמר בסנהדרין (דף
 כ"א): **ואעפ"כ** אין מעברין אלא אדר.
 אין מוספין חדש על השנה אלא אדר
 דכתיב שמור את ערב האביב חדש
 הסמוך לאביב זה שב שבט אביב
 בזמנו הפסקת עיבדין. שכיון שקדשו
 את החדש לקס ניסן פסקה שנה
 שעברה מלהיות מעוברת עוד שאין
 ראשון לעשות ניסן אדר שכבר נכנסה
 שנה אחרת לענין עיבד: הם העינדי.
 רבי יהושע ר' פייסן שמתעברים את
 השנה כל אדר אס ראו כ"ד לאחר
 הפורים שהשנה לריבה להתעבר
 מעברין אותה: שחיו אומרים עד
 הפורים. לפי שהיו חכמים אומרים
 שאין מעברין אלא כחשבו דבר לפני
 הפורים לכך הוזהרו לעשות זו: אחי
 לגולוי בתמן. שכבר מן הפורים ואילך
 התחיל הדרכנים לרושז ברבים בבלוי
 הפסח הוזהרו הקומעים לעשות פסח
 לנפול. יום וסם יעבדו כ"ד את השנה
 לא יתקבלו דברי שטחי כ"ד לשומעין
 לדמות את הפסח שכבר שמועו מן
 הדרשני: בהפסקה לא קא מיידי. בראשי
 שנים בהפסקה לא קא מיידי: החדש
 בחדש וחדשי. חדשי יתירא לדרשה:

הא בעל מוס. בעל מוס מעיקרו דחס ונעשה בעל מוס כיון
 דלא חוי לאכילה מונים לו משעת הרלחה ואין לקדקד מאלן
 שהיה סויד כל מאחר בתימה לכהן דהכל לענין להאכילו כבוד שנתו
 דלריך כדאימא פרק [עב כמה] (בסו"ט דף כ"ט):
מדברי קבלה למדנו. לא מלי
 למילן מכאן מיינייהו כלל
 אס לא נאמר שהיה קבלה בידם
 סדר שנות החדשים זה אחר זה והכי
 אמר בירושלמי שנות החדשים עלו
 בידם מבבל בראשונה בירח האימנים
 שבו גולדו אבות בירח בול שבו כל
 העולם נטל והארוך נעשיהו בולות בולות
 שבו בוליס לבהמה בתימה בירח וזו
 שבו זו האילנות מכאן ואילך ויהי בחדש
 ניסן שנת עשרים ויהי בחדש כסלו שנת
 עשרים בחדש העשירי הוא חדש טבת:
בשנים קא מיידי. וקשיא דהא
 קא אמר רבנא רגלים ואמר
 לעיל כיון שעברה עליו שנה בלא
 רגלים ורגלים בלא שנה י"ל מכל
 מקום בחדשים לא קא מיידי:
הם העידו. משנה היא בעדות
 (פ"ה משנה ז) ופיק' דסנהדרין
 (ד' יב ט"ז) גבי עבדות ביום ל' של
 אדר דאמר רב נחמן מעובר וקדוש
 ומקשי ליה רבא כמדו מפורים לפסח
 תלתיס יומין קוי ומפורים דרשינן
 בהלכות הפסח וכי מתי ריש ירחא
 ומרחקים להו אחי לגולוי האי ר"ה
 לאקשיין אמתינית דעניינות:
בהפסקה לא קא מיידי. לקמן
 (ד' יב ט"ז) גבי אדר
 כתיבי ר"ה לירקות ולא קמתי לנדעים
 כדקמתי בברייתא משום דמתנייתן
 בהפסקה לא קא מיידי:
מראשית השנה. לקמן (ד' ה.)
 אמרינן דזה תשרי:
שמה לא ומסרם יפה יפה.
 פלוגתא דתנאי היא כהנא
 פרק הצית והעליה (כ"ט ד' ק"ח). גבי
 שומרי ספיחים שבניית אף מתקבד
 שומר חנם וקלט תימה דפרין הכל
 פשיטא בזמנא דהיא פלוגתא דתנאי
 וסמא יס לחלק דהכל ליבא למיתא
 טולי האי כמו בשומר:
 כל

מדברי קבלה למדנו. לא מלי

למילן מכאן מיינייהו כלל

אס לא נאמר שהיה קבלה בידם

סדר שנות החדשים זה אחר זה והכי

אמר בירושלמי שנות החדשים עלו

בידם מבבל בראשונה בירח האימנים

שבו גולדו אבות בירח בול שבו כל

העולם נטל והארוך נעשיהו בולות בולות

שבו בוליס לבהמה בתימה בירח וזו

שבו זו האילנות מכאן ואילך ויהי בחדש

ניסן שנת עשרים ויהי בחדש כסלו שנת

עשרים בחדש העשירי הוא חדש טבת:

בשנים קא מיידי. וקשיא דהא

קא אמר רבנא רגלים ואמר לעיל

כיון שעברה עליו שנה בלא רגלים

ורגלים בלא שנה י"ל מכל מקום

בחדשים לא קא מיידי:

הם העידו. משנה היא בעדות

(פ"ה משנה ז) ופיק' דסנהדרין

(ד' יב ט"ז) גבי עבדות ביום ל' של

אדר דאמר רב נחמן מעובר וקדוש

ומקשי ליה רבא כמדו מפורים לפסח

תלתיס יומין קוי ומפורים דרשינן

בהלכות הפסח וכי מתי ריש ירחא

ומרחקים להו אחי לגולוי האי ר"ה

לאקשיין אמתינית דעניינות:

בהפסקה לא קא מיידי. לקמן

(ד' יב ט"ז) גבי אדר כתיבי ר"ה

לירקות ולא קמתי לנדעים כדקמתי

בברייתא משום דמתנייתן בהפסקה

לא קא מיידי:

מראשית השנה. לקמן (ד' ה.) אמרינן

דזה תשרי:

שמה לא ומסרם יפה יפה. פלוגתא

דתנאי היא כהנא פרק הצית והעליה

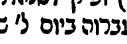
(כ"ט ד' ק"ח). גבי שומרי ספיחים

שבניית אף מתקבד שומר חנם וקלט

תימה דפרין הכל פשיטא בזמנא דהיא

פלוגתא דתנאי וסמא יס לחלק דהכל

ליבא למיתא טולי האי כמו בשומר:
 כל

רבינו הנגאל

בחדש בניסן ר"ה
 לחדשים כ"ד מגל דכתיב
 ראשון הוא לכם לחדשי
 השנה. וירחא. ופרש
 רב תמא וגדול דכריה.
 ואמר רבינא דבר זה
 איט פהרש בתורה אבל
 פהרש הוא ברברי
 קבלה. כיום עשרים
 וארבעה לעשירי עשר
 חדש הוא חדש שבט
 ונ' ואימא ומתנייתן
 דלא קמתי החדשים לא
 פולג אלא בשנים קא
 מיידי בחדשים לא קא
 מיידי ולעבידין ואוקימנא
 להפסקת עיבדין כלומר
 כיון שהגיע ניסן נפסק
 עבוד שנתו. ד כדתנן
 הן העידו שמעברין את
 השנה כל אדר שהיו
 אומרים עד הפורים. ואם
 נשלים אדר ולא עיבדיה
 נפסק העיבור ושבו אין
 מעברין שנה. ד ותנא
 רידן בהתחלה השנים
 מיידי בהפסקת עיבור
 שנה השנה לא מיידי.
 ולתרומת שקלים פהרש'
 בשלשה מקומים בשנת
 תרוסת את השלכת.
 וכו' קופות של ג'
 מאין היו תרוסת השלכת.
 ותרוסת שקלים תרוסת
 הירוח שקלים תרוסת
 בחדש בניסן כ"ד פני
 דאמר קרא זאת עולת
 החדש בחדשו לחדשי
 השנה. החדש והבא
 קרבן מתחלת החדש.
 וכתיב ביה בניסן ראשון
 הוא לכם לחדשי השנה.
 ובמ' שנה שנה בניסן.
 וכי הא תהיא קרבנות
 הצבור בתחלה בחדש
 בניסן מצוה להביא מן
 החדש. ואם הביא מן
 הישן יצא אלא שחיסר
 [מצוה] ויהי שהתנדב
 משלו כשרין וכלבו
 שיסמרו לצבור. ותנא
 ירוך כיון דתנאי אפ
 הביא יצא לא מסיקא
 ליה. ויא אף לשכירות
 בתים ראש השנה ניסן.

פסקה
 ט"ז

סנהדרין פו.
 ערות פ"ז מ"
 פחותי.
 מגילת טו.
 סנהדרין יב.
 פ"ז ה. תוס'
 מגילת ט"ז
 בתורה נה.

תוס' טז.
 שנינו בטעמ'
 [לקמן ה: יח]
 תוס' טז.
 תוספתא פ"א

[וחנא לה]
 [וחנא קתא]

הנהגות הב"ח

(א) רש"י דיע ולתרומת שקלים. ראשון להקריב קרבנות הלקוחים מתרומת קופות (ב) תוס' ד"ס
 בהפסקה ט' לקמן גבי אחד. ג' כ' מלא קשיו לא קמתי (א) פירין בס"ט גבי' לירקות ולגמור כתיב
 פקמן דף י"ב (וחנא דין חמי' לא תשיב חדים גלל) ד"ס' לגמולתו תנא ושי' אס נ כהא מלי לא סי. י"ס למת' בהפסקה לא קמיידי אלא דמאי ושי' (ואחא קאמרי דלקמן מני סמך אחרונא) דהכל בהפסקה לא קמיידי:
 דנהגות דר"ב רגשבורג א' רש"י ד"ס פסקין מניסן מעין ס' ולפי' כתיב פיטר שנה בניסן כ"ז:

גליון הש"ס

תוס' ד"ס טמא וכו' ליה לנתיב טולי באי. עיין ומה לה פ"ז תוס' ד"ס נתיב:
 [וחנא לה] [וחנא קתא]

14 ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

סמכות
השם

לא פסיקתא ליה. לר"ך לרקדקן אי הוה מלי לשטיי כדמטי לקמן
כי קח תשיב מידי דלח חלי במעשה:
עלתה לו שנה. ולא אמרינן הדמים מודיעים* והרי המעוה
מתנה או פקדון*:

[כ"ד עה. ו"ט נחום]
[פיו קחטון מ"ב עמו].

ולרגלים מני. פ"י וזה דלמרי*
ברישא בלחז בניסן
ר"ה לרגלים דהיא גשיתה סחמא ומני
היא ומטי ר"ש היא ופריד רישא
דלמר ארבעה ראשי שנים הן ראש
השנה למלכים ולרגלים וסוף הן
דלמרי רבי אלעזר ור"ש אחד בתקרי

לא ימסרם לצבור יפה יפה קא משמע לן.
ותנא דרין כיון דקתני 'אם הביא יצא' לא
פסיקא ליה; ויש אמרים אף לשכירות בתים:

תנו רבנן המזכיר בית להבירו לשנה מונה
שנים עשר חודש מיום ליום ואם אמר לשנה
זו אפילו לא עמד אלא באחד באחד כיון
שהגיע יום אחד בניסן עלתה לו שנה ואפילו

יפה יפה. כלל שלם. ונתא דין. דלח תינח במתני*: כיון דקתני
אם הביא יצא לא פסיקא ליה. מילחא דליחזקה בראשי שנים:
הכי גרסינן תנו רבנן המזכיר בית להבירו כו'. ולא גרסינן מנן
דלחו מקרף ילף ומדוכבן הוא: אלא בלחז באדר. אבל בצביר
מהכי לא אמרינן עלתה לו שנה ודר
בה שנה שלימה ליהא לומר דלדעתא
דהיא סתא אגרה דלח טרה אינש
למיגר ביתא לבזיר מתחילין יומין:
ואומר חשאי ר"ה לשכירות בתים:
אם לא עמד אלא בלחז בלחז כיון
שהגיע תשרי עלתה לו שנה: ומשני
כי אגר אינש ביתא. סמוך לתשרי
לטולה ימי הגשמים אגר: ותיק
דכרייתא. דלח אמר לשכירות בתים: [ע"ל ב"ב ע"ג]
קיסרי. עבס מהקשרין וגשמים יורדין
ובזי כמות הגשמים: ולרגלים מני
ר"ש דהא אליביה חזקמנא דלית
ליה כסדרן לבזי תחת: סיפא ר'
אלעזר ור"ש אומרים בל' בחדש:
רבי היא. הוא אחרת למתני* וסבי
מילתיה חדא כחד תנא וחדא כחד תנא:
אי הכי דחד נכרז חמרה למתני*
וכסבי מילתיה חדא כחד תנא חמרה
ראשי השנים ינכהו אחד בניסן וס'ון
בניסן וחדו בלחז וחדו בתשרי וס'ון
בשבת ה' ינכהו אי מוקמת לה לרשאי
כ"ש שפיר דלדידה ארבעה ינכהו
לית ליה אחד בלחז אלא אי חד תנא
אמרינן ה' אחד: אמר רבא. לעולם
רבי היא וכ"י קאמר אלא חמרה סבידא
לי ומיהו הכל מודים לי בחדש:
ל"מ. דאית ליה אחד בלחז דל
רגלים לדידיה ברגל אחד טובר בבל
תחת כדתינח בביריתא דלעיל (ד' ז):
ולר' שמעון דל מעשר בהמה. ליתיה
אלא בחד בתשרי ובלחו מעשר מני
ראש השנה הוא: ובהן כמיהו ראשי
שנים. הלכך ניסן דאית ביה תרי חד
קחשיב ליה: ר"ה לעומר. לאכול מן
החדש מכלו וילך: ר"ה לשתי הלחם.
תחדשה השנה להביא ממנו מן
החדש שהעומר מחיר במדינה וסתי
הלחם במקדש: לרבא. דלמר ארבעה
לדברי הכל ינתי מתנין סתא: לרב
מתנן. דלמר חדשים קח חשיב ינתי
ה' דהא לא חנן כיון בתפני*: מאורחא.
משקדש היום: מדי דלח חייל מאורחא.
כגון בתי* בניסן לא תחדשה שנה מן
החדש מערב עד למחר לאחד שקרב

למאן דאמר *יוס אחד בשנה חשוב שנה*
שאני הכא דלא מרז איניש למגר ביתא
לבזיר מתחילין יומין, ואימא תשרי? סתם
כ"י אגר איניש ביתא לטוליה ימות הגשמים
אגר ותנא קמא דכרייתא ותנא דרין בניסן נמי
מישבח שכיה קיסרי: באחד בלחז ר"ה
למעשר בהמה: מני רבי מאיר היא (ד"ה י"א)
ר"מ אומר באחד בלחז ראש השנה
למעשר בהמה ולרגלים מני רב"ש שמעון היא
אימא סיפא [ה' אלעזר ור"ש] אומרים באחד
בתשרי רישא וסיפא ר"ש ומציעתא ר"מ מאיר
רב יוסף *רבי היא ונסוב לה אליבא דתנאי:
ברגלים סבר לן ר"ש ולמעשר בהמה סבר
לה ר"מ, א"ה א"ב ע"ה, חמשה הו? אמר
רבא ארבעה לדברי הכל לר"מ ארבעה דל
רגלים, לר"ש ארבעה דל מעשר בהמה רב
תנו רבנן אמר ארבעה חודש ובהן
כמה ראשי שנים מתיבי *יששה עשר בניסן
ראש השנה לעומר יששה בסיון ראש השנה
לשתי הלחם לרבא ליתני יששה לר"ך בר יצחק
ליחגי חמשה אמר רב פפא כי קא חשיב מידי
דחייל מאורחא מידי דלא חייל מאורחא לא
קא חשיב, וחד רגלים דלא חיילי מאורחא
וקחשיב: (ה) כיון שצריך לאיתני מעיקרא
מיחייב וקאי וחד ויבלות דלא חיילי מאורחא
וקחשיב: ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן
ברוקא הוא דאמר *מראש השנה חייל ויבל
רב ישא בריה דרב אחי אומר כי קא חשיב
מידי דלא תלי במעשה מידי דתלי במעשה
לא קא חשיב דתלי רגלים מידי דתלי
במעשה וקא חשיב בל האחר מבייל חייל
ודרי

ומוניעתא רבי מאיר רבי היא פ"י רבי
תנא מתני* ושנה אליבא דתנאי וסתם
רבי טעמיה לא הכי דחד תנא כמו
רבי שנתיה ממי* וסבי לה אליבא
דתנאי ח"כ מה זה דלמר ארבעה:
ראשי שנים הן חמשה הוו דבשלמא
אי ר"ש הוה תני ביהדיא ברישא לא
הוה רק ארבעה דלחו ר"ש לא סבר
אחד בלחז ר"ה לבהמה אבל (ג) הן
דלמרת דרבי כסבי לה אליבא דתנאי
וטנא אחד בלחז כסבי ר"ה ח"כ
חמשה ר"ה הוו ומשני אמר רבא
ארבעה דליה לר"מ ארבעה דל רגלים
לר"ש ארבעה דל מעשר בהמה:
ור"ה רגלים דלח חזיתי מאורחא.
אפילו כיום לא חזיתי עד יום
שני למחן דלמר נדרים ונדבות אין
מקרינן ביו"ט ומשני לחזו מעיקרא
מחייב וקאי בקונטרס פירש להביא
קרנן מחייב ועומד הוא משעה שקמד
והיה לו להקריבו מערב הרגל ולא
הוקדשו רגלים לענין הקרבה הקרבן
חליל לענין כל תחת ומאורחא נמי
הוה ולא פ"י כן בשביל שיעבור בכל
האחר משתכנס רגל עילי בתחלת
הליה דהא לר"מ דלמר לעיל ברגל
אחד אינו טובר עד שיעבור כל הרגל
והיה לרבנן עד שיעברו שלשה רגלים
הוא נגבליה למתנין
אליבא דתנאי, וברגלים
סבר לה כ"י שמעון
ובמעשר בהמה סבר לה
רבא שטר. ובהם
רשיקא קיימא דרשיקא
דבזי בכורות פ"י
מעשר בהמה באחד
בתשרי ר"ה למעשר
בהמה וסתי לן סתמא
כ"י מאיר דלפ"ל עליה
קאי לן ב"ב. דהא
ד"ה תלמוד דר"ה הוא.
ועד ק"ל בכל מקום
הלכה כ"י עקיבא אפי
סחבר. ואשכחנא
בדריא תמן אמר ר'
יוחנן מ"י שמועה אורה
פני תני ובריה ומלאי
ולפיכך לא דאחזקנו
למרי אלא אפר האילין
משירין בני עמון.
אי הכי אסאי קני
ארבעה הוה חמשה הו
למלכי ולרגלים שנים
שוה בא' ובניסן ור"ה
למלכי. אבל לרגלים
בהמשך עשר בניסן וחד
באחד בלחז ובאחד
בתשרי ובפ"ל שבספ
דרי (ח) [ח] ופירק

רבינו חננאל

דתינח המשכיר בית
להבירו לשנה מהו ר"ב
הש שנים ליום. וחס א'
לשנה זו אפי' לא עמד
אלא באחד באדר כיון
שהגיע יום אחד בניסן
ושלש יום שלמים יום
עלתה לו שנה. דאפילו
למ"ד יום אחד בשנה
חשוב שנה שאני הכא
דלא מרז איניש ואגר
ביתא לבזיר מ"י יוסן.
ואקשינן ואימא ר"ה
לשכירות בתים תשרי.
ודחינן והם בתשרי כי
אגר איניש ביתא ללחז
ימות הגשמים אגר.
ותנא דרין ות"כ
דבריייתא בניסן נמי
שכיהו קיסרי ולא אגר
לחלחין יומין ותי
לא. ובאחד בלחז ר"ה
למעשר בהמה.
אלעזר ור' שמעון אומרים
באחד בתשרי. ואוקימנא
ל' מאיר דתנן בכורות
פרק מעשר בהמה ל'
מאיר אומר באחד בלחז
ר"ה למעשר בהמה
ואקשינן והו אוקימנא
רישא ר' שמעון אומרים
ולרגלים מני ר' שמעון
הוה נפק סתיה לנורי
כ"י. רישא ר' שמעון
כדאמרן וסיפא נמי ר'
שמעון דקתני ר' שטר
אלעזר ור' שמעון אומרים
באחד בתשרי ומציעתא
ר' מאיר. ופירק רבי
יוסף (ע"ל) מתני רבי
הוה נגבליה למתנין
אליבא דתנאי, וברגלים
סבר לה כ"י שמעון
ובמעשר בהמה סבר לה
רבא שטר. ובהם
רשיקא קיימא דרשיקא
דבזי בכורות פ"י
מעשר בהמה באחד
בתשרי ר"ה למעשר
בהמה וסתי לן סתמא
כ"י מאיר דלפ"ל עליה
קאי לן ב"ב. דהא
ד"ה תלמוד דר"ה הוא.
ועד ק"ל בכל מקום
הלכה כ"י עקיבא אפי
סחבר. ואשכחנא
בדריא תמן אמר ר'
יוחנן מ"י שמועה אורה
פני תני ובריה ומלאי
ולפיכך לא דאחזקנו
למרי אלא אפר האילין
משירין בני עמון.
אי הכי אסאי קני
ארבעה הוה חמשה הו
למלכי ולרגלים שנים
שוה בא' ובניסן ור"ה
למלכי. אבל לרגלים
בהמשך עשר בניסן וחד
באחד בלחז ובאחד
בתשרי ובפ"ל שבספ
דרי (ח) [ח] ופירק

הטומר וכן בשנה בסיון: והרי רגלים. דקתני ממתינן לענין כל
תחת דקס"ד זמן כל תחת לאו מאורחא הוא כשקדש שיום חייל
[אלא] עד שתבא שנה שהיא ראויה להביא נדרים ונדבות ואין זאת
עד שיקריב תמיד של שחר שאין קרבן קודם לו ומשנין לחזקו
למנין שלשה רגלים: בחד דתלי במעשה. ולמחן דלמר (במחנה)
ד' פתח. אפילו בזמן שנים המקדש קיים האיר המזרח מהיר מ"מ עד
יום הביאתם למנוה כדאמרינן במנחות פרק רבי ישמעאל (סג):
והרי

מעיבא מחייב וקאי להביא קרבן גדו מחייב ועומד משעה שקמד
לענין הקרבה קרבן אלח לענין מילח חליה כ"י חליה מלח חליה
על ידי קריעת שופר דלי' והיה אלח ביום דכתיב ביום הכפורים תעבירו שופר (ויקרא כה): רבי ישמעאל כו'. לקמן בפרקין (ד' ז)
(ה): **מתאם השנה חייל**. ונא חלון בקריעת השנה למילתיה: מידי דתלי במעשה. כניסת ראש השנה שלהן אינה תלי
במעשה אלא משעה היום הוה ראש השנה ומתקדש השנה למילתיה: מידי דתלי במעשה. כגון ראש השנה דעומר וסתי הלחם
אין השנה מתחדשת להחיר קדש במדינה או במקדש אלא בהקרבת העומר וכבשי עלגרת: והרי רגלים. קח חשיב דעתך
שאין כל תחת חל עד שתבא שנה הראויה להביא קרבן גדו נמלח שהוא תלי בתמידי על שטר: ממילא קא חייל. משקדש היום:
והרי

למחן דלמר נדרים ונדבות אין
מקרינן ביו"ט ומשני לחזו מעיקרא
מחייב וקאי בקונטרס פירש להביא
קרנן מחייב ועומד הוא משעה שקמד
והיה לו להקריבו מערב הרגל ולא
הוקדשו רגלים לענין הקרבה הקרבן
חליל לענין כל תחת ומאורחא נמי
הוה ולא פ"י כן בשביל שיעבור בכל
האחר משתכנס רגל עילי בתחלת
הליה דהא לר"מ דלמר לעיל ברגל
אחד אינו טובר עד שיעבור כל הרגל
והיה לרבנן עד שיעברו שלשה רגלים
הוא נגבליה למתנין
אליבא דתנאי, וברגלים
סבר לה כ"י שמעון
ובמעשר בהמה סבר לה
רבא שטר. ובהם
רשיקא קיימא דרשיקא
דבזי בכורות פ"י
מעשר בהמה באחד
בתשרי ר"ה למעשר
בהמה וסתי לן סתמא
כ"י מאיר דלפ"ל עליה
קאי לן ב"ב. דהא
ד"ה תלמוד דר"ה הוא.
ועד ק"ל בכל מקום
הלכה כ"י עקיבא אפי
סחבר. ואשכחנא
בדריא תמן אמר ר'
יוחנן מ"י שמועה אורה
פני תני ובריה ומלאי
ולפיכך לא דאחזקנו
למרי אלא אפר האילין
משירין בני עמון.
אי הכי אסאי קני
ארבעה הוה חמשה הו
למלכי ולרגלים שנים
שוה בא' ובניסן ור"ה
למלכי. אבל לרגלים
בהמשך עשר בניסן וחד
באחד בלחז ובאחד
בתשרי ובפ"ל שבספ
דרי (ח) [ח] ופירק

ההרות
הב"ח
(ב) ג"כ דלח
חיילי מאורחא
ב"ב ע"ג
ל"א
ו"כ ר"ה לא
ג"כ לא וכן
סוף נחום:
(ג) ח"ס ד"ס
וברגלים ס'
חל
דלמרת:

הטומר וכן בשנה בסיון: והרי רגלים. דקתני ממתינן לענין כל
תחת דקס"ד זמן כל תחת לאו מאורחא הוא כשקדש שיום חייל
[אלא] עד שתבא שנה שהיא ראויה להביא נדרים ונדבות ואין זאת
עד שיקריב תמיד של שחר שאין קרבן קודם לו ומשנין לחזקו
למנין שלשה רגלים: בחד דתלי במעשה. ולמחן דלמר (במחנה)
ד' פתח. אפילו בזמן שנים המקדש קיים האיר המזרח מהיר מ"מ עד
יום הביאתם למנוה כדאמרינן במנחות פרק רבי ישמעאל (סג):
והרי

מעיבא מחייב וקאי להביא קרבן גדו מחייב ועומד משעה שקמד
לענין הקרבה קרבן אלח לענין מילח חליה כ"י חליה מלח חליה
על ידי קריעת שופר דלי' והיה אלח ביום דכתיב ביום הכפורים תעבירו שופר (ויקרא כה): רבי ישמעאל כו'. לקמן בפרקין (ד' ז)
(ה): **מתאם השנה חייל**. ונא חלון בקריעת השנה למילתיה: מידי דתלי במעשה. כניסת ראש השנה שלהן אינה תלי
במעשה אלא משעה היום הוה ראש השנה ומתקדש השנה למילתיה: מידי דתלי במעשה. כגון ראש השנה דעומר וסתי הלחם
אין השנה מתחדשת להחיר קדש במדינה או במקדש אלא בהקרבת העומר וכבשי עלגרת: והרי רגלים. קח חשיב דעתך
שאין כל תחת חל עד שתבא שנה הראויה להביא קרבן גדו נמלח שהוא תלי בתמידי על שטר: ממילא קא חייל. משקדש היום:
והרי

רבא (אריכות) לדברי הכל. ל"י מאיר דל רגלים כלומר חסר רגלים מן המשנה לגמרי נשארו לו (ארבע) אחד בניסן למלכי. ואחד בלחז (ר"ה) למעשר בהמה. ואחד בתשרי ר"ה לשנים (ובפ"ל)
בשמה ר"ה לחזיון הוה אביה. ל' שמעון דל מעשר בהמה כ"י חסר מעשר בהמה סתא באלו בשאר למלכי ולרגלים שנים ובאחד בתשרי ובפ"ל ע"י מאיר בספ
בכורות פרק מעשר בהמה. וסבר ר"ה למעשר בהמה באחד בתשרי. רב נחמן ב' יצחק פירק ואמר חזי קתני ו' חרשים והם ניסן ואולול ותשרי ושבס. ובזן כמיהו ראשי שנים. למלכי ולרגלים בחד חשיב להו
ואחבינן עליה מיהו דתינח ס' בניסן ר"ה לעומר. ו' בסיון ר"ה לשתי הלחם. לרבא ליתני ששה ו' דמתני' ועומר ושתי הלחם ששה. לרב נחמן דמוקיא לה למתני' ב' חרשים ליתני ח' דהו ס'ון לחא סמכתי
ותריק פ' פטח דרין לא חשיב ו' אלא מאי דהייל מאורחא כגון הוה דקתני למלכי ואוקימנא לשטרות. כלומר משושך הששב ונגב אחד בניסן אם יכתב שטר זב וכתב זבג שנה סתא אפי' שערין לא
הוא היום. אבל חשבור ושתי הלחם שאין סמכותן אלא ביום ולא בלילה לא קתני ואקשינן והוא רגלים דקתני בסמכותן ולא אוקימנא אלא למעבר בלא תאחד מפני שלא הקריב נדר. והקריב הקריבנות ביום חן ולא
בלילה קתני. ואקשינן והוא רגלים דקתני בסמכותן ולא אוקימנא אלא למעבר בלא תאחד (** מפני דהקריב לית' אלא ביממא הלא הקריב לירושלים בלילה מי ליתא אלא כיון דתאחד ליתא ולא איתוי איתוייה ליה בלילה
עבר עליה מעיקרא ואקשינן והוה יובלת דקתני ביו"ט תעבירו שופר ו' דהא ביום ולא בלילה קתני במתני' ופרקין מתני' ר' (שמעון) [ר' בני של ר"ב] היא דאמר מ"ה חייל יבל ור"ה מאורחא הוא דהייל רב שישא
פירק כי חשיב תנא דרין מדי דלא תלי במעשה אלא כיון דהוה חסר נהו ב"ב הוה חסר. אבל עומר ושתי הלחם דתלין במעשה כגון עומר דתלי בקצירת ושתי הלחם בלישה ואפי"ה (הא) לא קא חשיב. והרי
רגלים דאוקימנא לר"ש לחזיבו לנדר בכל תאחד והקריב הנדר מידי דתלי במעשה הוא וקתני ופירקין כל תחת ממילא קא חייל כלומר איש מחייב בכל תאחד אלא אמא לא יביא הקרבן ואיתוי הבאת הקרבן איש מעשה

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

מסורת
הש"ס

בתיחולת שנה ט"ו דהיא שנה שלישית. של יום וסיון וי"ד פ"י ביום
ו' בסוף שנה י"ד היה המולד מאחר שלא היה ר"ה עד יום ו' שקודם
אדם הראשון החדש נמלא שנברא העולם ב"ה באלול וזאתה שנה
של חוה שמוין משום דיום אחד בשנה תשוב שנה וכשתדקק על
מולד ניסן של חוה שלפני תשרי של
יישוב שבו נברא אדם תמלא מולד
ניסן ברביעי בתשע שעות תרמ"ב
חלקים שאתה לריך להשליך ב' ר'
תל"ח לאחריו ב' ימים ד' שעות
תל"ח חלקים ומולד תשרי של חוה
שלפניו שנמלא ב' ה' ר"ד ולתקופה
מוניסן של חוה מוין שיתיה התקופה
בתיחולת ליל ארבעה וכמלאה תקופת
תשרי של יישוב של אחריו ביום
ד' ט"ו שעות כדלמרינן בפרק כ"ד
מערבין' און בין תקופה לתקופה
אלה תשעים ואחד יום ו' שעות
ומחלה נמלא דשתי תקופות ט"ו שעות
וכמלא דקדמה תקופת תשרי למולד
א' כ"ג פ"י יום אחד כ"ג שעות וכמלא
דקדמה תקופת ניסן את המולד ז'
ט' תרמ"ב דל חגי (שעה) עודפת
התקופה על המולד ה' י' תרמ"ב פ"י
ה' ימים י' שעות תרמ"ב חלקים
וכשתלך ה' י' תרמ"ב עם א' כ"ג
עולה ז' ט' תרמ"ב והרי עכשיו נהגין
למטת מתשרי של חוה שנה העולם
כדפ"י דיום אחד בשנה תשוב שנה
ה' ר"ד וזקוקים להסיר ז' ט'
תרמ"ב ודבר תימה הוא כמה נחלקו
ר"א ור' יהושע דתינאי לקמן (דף י"ב)

רבינו הנגאל

ולשמיסין סג"ל דכתיב
ובשנה השביעית שבת
שבתה וגו' ונבר שנה
שנתה מחשירי רכתיב
ס ר א ש י ת השנה
וליוכלות אוקימנ' כ"י
ישמעאל דסבר האי
דכתיב וקדשתם את
שנת החמישים שנה וגו'
מלמד שמחוקשת שנת
היובל מתחילת כלומר
סר"ה ויחייג מלישנא
יירא מאחר דכתיב
וקדשתם את שנת
החמישים שנה למח בא
אלא למד שקדוש שנת
שנת החמישים שנה וגו'
שחולקין על ר' ישמעאל
אמרם למח בא שנה
למדך כי חויבל נשים
אתה סק ד ש ו ולא
היה ר"ה תניא אידך
יובל היא שנת החמישים
שנה סג"ל לוי שאמר
וקדשתם את שנת
החמישים שנה שיכול
בכניסתה תהא מתקדשת
הרשים תניא אידך
משכנת והילכת עד
יח"כ שכן מוסיפין
מחל על קדוש ת"ל
יובל היא שנת החמישים
שנת הריה לבח און
קדושתה אלא עד ר"ה

שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה
וכתיב כ"י חק לישראל הוא משפט לאלהי
יעקב ת"י חק לישראל הוא משפט לאלהי
יעקב מלמד שאין ב"ד של מעלה נכנסין לדון
אא"כ קידשו ב"ד של מטה את החדש תניא

אידך כ"י חק לישראל הוא אין לי אלא
לישראל, לאומות העולם מנין ת"ל משפט
לאלהי יעקב א"כ מה ת"ל כ"י חק לישראל
מלמד שישראל נכנסין תחילה לדון כדרב
חסדא *דאמר רב חסדא מלך וציבור מלך
נכנס תחילה לדון שנאמר *משפט עבדו
ומשפט עמו *מא מעמאי בעית אימא לאו
אורח ארעא למיקם מלכא אבראי ואיבעית
אימא מקמי דליפוש תרון את. ולשמי"ן
מגליד כתיב *ובשנה השביעית שבת שבתון
יהיה לארץ *ונמר שנה שנה מחשירי דכתיב
*מראשית השנה *ולגמור שנה שנה מניסן
דכתיב *ראשון הוא לכם לחדשי השנה *דנין
שנה שאין עמה חדשים משנה שאין עמה
חדשים ואין דנין שנה שאין עמה חדשים
משנה שיש עמה חדשים: וליובלות: יובלות
באחד בתשרי הוא, יובלות ב' בתשרי הוא
דכתיב *ביום הכפורים תעבירו שופר: *הא
מני *דבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן

ברוקא היא דתניא *וקדשתם את שנת החמישים שנה מה ת"ל לפי שנאמר
ביו"כ יכול לא תהא מתקדשת אלא מיו"כ ואילך ת"ל וקדשתם את שנת
החמישים מלמד שמתקדשת והולכת *מתחילתה מכאן אמר ר' ישמעאל
בנו של ר' יוחנן בן ברוקא *מ"מ"ה עד יו"כ לא היו עבדים נפטרין לבתיהן
ולא משתעבדין לאדוניהם אלא אוכלין ושותין ושמוחין ועמרותיהן בראשיתן
ביון שהגיע יו"כ *תקעו ב"ד בשופר נפטר עבדים לבתיהן ושדות
חוזרות לבעליהן ורבנן *שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים תניא
אידך *יובל היא מה תלמוד לומר לפי שנאמר וקדשתם את שנת החמישים
יכול בשם שמתקדשת והולכת מתחילתה כך מתקדשת והולכת *בשופר ואל
תחמה שדרי מוסיפין מחול על קדש: תלמוד לומר *יובל היא שנת
החמישים שנת החמישים אתה מקדש ואי אתה מקדש שנת החמישים ואחת
ורבנן

החם תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו והלא ניסן חודש ונכסה ויש בו חג אלא זה חגנו בו ביום ואין לך חודש שהוא נכסה ויש
בו חג והגו ציונו אלא תשרי ועוד מפרש ר"מ מתכסה כמו ליום הכסא יבא ביתו דכפרק חלק (פסחדין דף י"ז) גבי עמון ומואב שיצבו
ביום דלרעא דישאל או וכו' *יוה"ר משולס מפרש שהחדש מתכסה בו שאין תחילת ר"ה קרב בראש השנה כדכתיב מלבד עולת
החדש ומנחתה ולא כתיב מלבד תעלה ועולה והקשה לו ר"מ דכתיב תוספתא דשכונות תעלה (ל') שעירים מקריבים ישראל בכל
שנה וחשיב י"ב בראשי חודשים ובאופן דמוסף דר"ה וחזית אשר הנה מרובעות יסר ר"ה הקלירי מוספי חודש עשתי עשרה דהיינו
פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה ושעיר לכפר והשיב לר"מ שלא אמר שאין בו מוסף אלא מתכסה שלא הזכיר
הכל תעלה בקרא דמלבד כמו שהזכיר עולה ועוד פ"י מתכסה שאין מוזכרין מוסף של ר"ה בחפלה משום דלמרי' רש"י ה"ל כדביה דבסיס
קליה עייל קמי תיבתא כי מטי לראשי חודשים אישתקף ולא רלה לאמרו (ג) פ"י דמוטב שיבא זכאי וכיפר על החייב ולא יבא חייב וכיפר על
הזכאי פירוש הוא דר"ה קרוי חייב משום דלמרי' אמר הקב"ה הביאו כפרה וכו' עכ"ל ור"מ רגיל להזכיר ולומר מלבד עולה החדש
ולכיים ושני שעירים לכפר חד דר"ה וחד דר"ה: *בעשרה כתיבי הא. לרב חגי דלמר לעיל ארבעה ראשי שנה בדי ראשי
חודשים *פרקי' (ד) הא דא"ל רב חסדא לעיל רגל שבו ר"ה לרגלים (ה) אה נמי מצי לטעמי הכא הכי: *ורבנן שנת החמישים אתה מוכה
לרבנן כיון דלמיה מתקדשת מתחילתה אינטיק ליה קרא לכהי ולא אינטיק ללמטוי סופה מחמת דמוסיפין מחול על הקדש דהשאה
מגליד בלוי אסופי מבעיל וח"ל אדרבה כ"ש דלריך טפי משום דכתיב בקרא שנה ואין כאן שנה שלמה אלא חמשך עמך
יו"כ אחר ויש לומר דכיון דלא שייך טעמא דתוספתא ממילא בלא שום יסור ממעטא מקרא דוקדשתם דמשמע דוקא שנת החמישים:

[לקמן עמ' ע"ז ב']
[לעיל עמ' ע"ז ב']
[לעיל עמ' ע"ז ב']

הנהות
הביח

(א) רש"י ר"ס
וקדשתם ט"ו
והעברת שופר

חריטת חודש:
(ב) חודש ר"ה
ולתקופת
כדתי' דיום
אחד בשנה
תשוב שנה
ולתקופת מניסן
מויין ומולד
תשרי כדכ"ד:

(ג) חודש ר"ה
שהחדש בו ולא
רלה לאמרי

דמוטב כ"ל
ותיבת פ"י
מחמת: (ד) ר"ה
נכסה ט"ו
פרקי דאמרי

רב חסדא
ע"ל:
(ה) בא"ד
לרגלים והכל
עמי מ"י
למ"י כ"י:

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

[ע"ל עמ' ע"ז ב']

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

מסורת
השנים

לרואה שני בין השמשות הליל שלם בין השמשות ומיחו בסוף פרק שני
לדור (ל' סוף) בכל הספרים עגון דמחא שלשה בין השמשות
סמוך לשקיעת החמה דלא הוי שהות זיוס ללוק ליה למניינא ונראה
לפרש דלכך לא קאמר ברואה בלילות
היום סליק לה שימור ה"ל סוף היום
סליק לה שימור ובסוף פ"ב דמיר
(ג"ל) מוכיח כן (ג) דגרים ההם
כיון דחזי בפלגי דיומא ואידך פלגי
דיומא סליק לה שימור ואע"ג שר"ה
מפרש דאידך פלגא דיוס של אחריו
קאמר לא משמע כן וגם מתוך שטייל
דמני דלא הוה שהות זיוס ואין זה
מנהג טחיס דסופרת יום שפוסקת
דהסא בזבא גמורה לגריכה 'ו'
נקיים (ג) יום שפוסקת לאו נקי הוא
אבל בשומרת יום לא כתיב טהרה
אלא מרבייאל דקרא אתי דכפריטית
ועוד דכסופרת 'ו' *הוי סוף היום
דחזול ספירה אבל בשומרת יום הוי
בסוף ספירה דכני ליה בחד יומא* :

נר א מיי פ"ב מה' י
שטייל ה"ל יא
סוף לאין יום :
נה בנ מיי' וסוף סוף
ומיי' פ"ב מה' נטע
רבע סוף עין קלו
קופ"ע יד' ס' נר
סוף ד :
ג ד מיי' פ"ב מה' י
נטע רבעי ה"ל ה
קופ"ע סוף :

[כמשה דכביעין וכן
כינמות פני נפי' דכני
'ו' אלעזר]

זל סוף סוף
[וע"פ מוס' פסחים פ"א
ד"ס א"ל וכו']

רבינו חננאל

לא כ"ש שיהיה יום
אחד עולה לו בחולת
שנוי יאלא זו חב"ת
למי דהא ל"ר אלעזר
דמיר פ"ב האומר
במורה פ"ב כ"ד דה
דש (ושלשה)
יום *שלוש ושלשים
כני דתניא אין נוסעין
ואין מריבין ע"ב
שביעית פחות משלשים
יום לפני ר"ה ואם נסע
והבריך והריב יעקד
ר' יוחנן אומר כל
דרכה שאנת קולפת
ל' יום איהו
קולפת ר' יוס' ור'
שבעת אומר ב' שבחות
ואמר רב נתן דלדברי
האומרים של ש"ס
לקליפה כלומר שיהו
הנשע צ"ד אר
שיעור שלשים יום
אחרים לעלות לו שנה
עכשיו ר' אלעזר אי סבר
לא כתי' דאמר בעינן ל'
יום לקליפה בעי' ל' יום
אחרים לעלות לו שנה
ואי כרבי יוחנן ס"ל
ל' יום ליה למיחנא
כו' אלא לעולם הא
הר"ד אחד הנשע ואר
המריך כ"ו ר' אביר
היי' וכו' קתני שלשים
לפני ר"ה עלתה לו שנה
לקליפת אב' (א) לעלות
לו שנה בשני ערלה
יום אחד ר' לו' ווא
דלא קתני ל"א יום
דסבר יום שלשים
עולה למאן ולכאן א"ר
יחנן שניהם כמרת
אחד דרבי ויהי במרת
ושם אורה שנה
בראשון באחד להדי
ר' שאר סבר מדאבתי
יוס אחד דמא דעל בשנה
וקי' ליה שנה יום אחד
בשנה השוב שנה
ר' אלעזר אי כתב
בש שנת אורת שנה
כדקאמר כו' אלא אחת
אש שנת קמי' ומיחנן
אחד הדרש חשבו חוש
ש"ס חדרש בשנה
דחייב שנה * חדרש
כ"ל ר' שאר ר' אלעזר

אין דין שנים אחד עולה בתחלתה

אין דין שנים אחד עולה בתחלתה
מאי ד"א שלשים ושלשים בעי דתנן
נוטעין ואין מריבין ואין מריבין ערב
שביעית פחות מל' יום לפני ר"ה ואם נסע
והבריך והריב יעקד (*דברי ר' אליעזר)
ר"י אומר *כל הרבה שאינה קולפת בג' ימים
שוב אינה קולפת רבי יוס' ור' שאר אומרם ישתי
שבחות ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו
לדברי האומר ל' צריך ל' ושלשים לדברי
האומר שלשה צריך שלשה ושלשים לדברי
האומר ב' שבחות צריך שתי שבחות
ושלשים יום וא"כ כר' יהודה ס"ל ל' ושלשים
בעי *אלא לעולם ר' מ"כ קאמר ל' לקליפה
אי הכי ל"א בעי וקא סבר יום ל' עולה לכאן
ולכאן א"ר יוחנן ושניהן מקרא אחד דרשו:
*יהי באת ושש מאות שנה בראשון באחד
לחדש ר"מ סבר מדאבתי יום אחד הוא דעייל
בשנה וקא קרי לה שנה שמע מינה יום אחד
בשנה חשוב שנה ואיך אי כתיב 'בשש
מאות ואחת שנה כדקאמרת השתא דכתיב
'באחת ושש מאות שנה-שנה' אשש מאות
קאי ומאי אחת אהחלמא דאחת קאמר ור"א
מ"ש *דכתיב 'בראשון באחד לחדש מדאבתי
יום אחד הוא דעייל בחדש וקא קרי ליה
'חדש' ש"מ יום אחד בחדש חשוב חדש יום
ומדיום אחד בחדש חשוב חדש *ל' יום
בשנה חשבין שנה-וחדש למנויין ושנה
למנוייה (מכלל דתרייהו סבירא להו
בנין נברא העולם) תניא *רבי אליעזר
אומר בתשרי נברא העולם בתשרי נולדו
אבות בתשרי מתו אבות בפסח נולד יצחק
*בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה
בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים
בר"ה

לחדש ר"מ סבר מדאבתי יום אחד הוא דעייל
בשנה וקא קרי לה שנה שמע מינה יום אחד
בשנה חשוב שנה ואיך אי כתיב 'בשש
מאות ואחת שנה כדקאמרת השתא דכתיב
'באחת ושש מאות שנה-שנה' אשש מאות
קאי ומאי אחת אהחלמא דאחת קאמר ור"א
מ"ש *דכתיב 'בראשון באחד לחדש מדאבתי
יום אחד הוא דעייל בחדש וקא קרי ליה
'חדש' ש"מ יום אחד בחדש חשוב חדש יום
ומדיום אחד בחדש חשוב חדש *ל' יום
בשנה חשבין שנה-וחדש למנויין ושנה
למנוייה (מכלל דתרייהו סבירא להו
בנין נברא העולם) תניא *רבי אליעזר
אומר בתשרי נברא העולם בתשרי נולדו
אבות בתשרי מתו אבות בפסח נולד יצחק
*בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה
בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים
בר"ה

החדש נמנה בימים דכתיב עד חדש ימים (נמדד ר"ה) : ושנה אחד
למנוייה- משב שנה והיא נמנית בחדשים דכתיב (שמות יב) לחדשי השנה
מכלל דתרווייהו וכו' ר"מ ור"א דהא תרווייהו מודו שזו הימה תחלת
שנה ולי נראה דלא גרסין ליה דלמא כר' אליעזר סבירא להו והאי
דראשון לאו ניסן אלא תשרי ומפני שהוא ראשון לבריאת עולם ולמנין
השנים קרי ליה ראשון ובסדר עולם תניא כהדיא דלר"א האי בראשון
תשרי הוא : תניא ר' אליעזר אומר כו' מקרא יליף לה לקמן (דף י"א) :

אית דין * שיעלה יום אחד בסוף שנה ראשונה לתחילת קלפת שנים
הקלפים לך : אלף מא' : כמאן תוקמה למתניא דלעיל דאמר
בנוטע פחות מל' לא עלתה לו שנה : כר"א תוקמה בתמיה : שלשים
ושלשים בעי' ל' יום לקליפה שהיא נקשרת בחדש *ושלשים יום לחשיבת

תורה אור
דמנה בביבא דמית כל זמן שלא
לקליפה : דתנן : דלון נטייה קולפת
בפחות מל' יום : יעקב * לפי
שקליפה בשביעית : דברי ר"מ לא
גרס : לדברי האומר ל' יום *
לקליפה : לריך שלשים ושלשים *
שלשים לקליפה ול' לתוספת בר"א :
לעולם * כדכתיב דלעיל ר"מ היא וכו'
קאמר שלשים לקליפה קאמר שהיא
הנטייה ל' יום לפני ר"ה כדי שהיא
נקלפת ערב ר"ה וקא סבר ר"מ דלא
יהיבנא לתוספת ל' יום אלף יום אחד:
שלשים ואחד בעי- שהיא יום הקודם
לר"ה חשוב לשנה ראשונה של ערלה
דקתני עלתה לו שנה : ושניהם *
ר"מ ור' אלעזר : ויהי באת ושש
מאות שנה לסוף עשתי עשר חדש
שהתחיל מכול ילוד לדברי האומר
בחדש נברא העולם ומבול ירד ב"ל
במרחשון כדלקמן (דף י"א) : הוי האי
בראשון באחד לחדש בתשרי דל"א
להיות בנין סהרי מ' יום מבול
ומתים ומאת יום שגברו המים
מאילינן (א) נמשכו עד סיון וקא"כ
הוי הלך וחבור עד חדש העשירי
והוא אב שהיה עשירי לירידת גשמים
ואז נראו ראשי ההרים ומאחד באב
עד אחד בתשרי נבלעו המים והיטו
דכתיב ויהי באת ושש מאות שנה
בראשון באחד לחדש חרבו המים
ולדברי האומר באייר ירד המבול
הוא ליה האי בראשון בנין ובין למד
ובין למד תחלת שנה שש מאות ואחת
לא נכנסו בה אלף יום אחד דכתיב
באחד לחדש וקרי ליה שנה כדכתיב
באת ושש מאות שנה : כדקאמרת *
דקרי ליה שנה : וקרי ליה חדש *
דכתיב באחד לחדש : חדש למנויין *
אחד יום המנויין שלו משב חוש

תורה אור
דמנה בביבא דמית כל זמן שלא
לקליפה : דתנן : דלון נטייה קולפת
בפחות מל' יום : יעקב * לפי
שקליפה בשביעית : דברי ר"מ לא
גרס : לדברי האומר ל' יום *
לקליפה : לריך שלשים ושלשים *
שלשים לקליפה ול' לתוספת בר"א :
לעולם * כדכתיב דלעיל ר"מ היא וכו'
קאמר שלשים לקליפה קאמר שהיא
הנטייה ל' יום לפני ר"ה כדי שהיא
נקלפת ערב ר"ה וקא סבר ר"מ דלא
יהיבנא לתוספת ל' יום אלף יום אחד:
שלשים ואחד בעי- שהיא יום הקודם
לר"ה חשוב לשנה ראשונה של ערלה
דקתני עלתה לו שנה : ושניהם *
ר"מ ור' אלעזר : ויהי באת ושש
מאות שנה לסוף עשתי עשר חדש
שהתחיל מכול ילוד לדברי האומר
בחדש נברא העולם ומבול ירד ב"ל
במרחשון כדלקמן (דף י"א) : הוי האי
בראשון באחד לחדש בתשרי דל"א
להיות בנין סהרי מ' יום מבול
ומתים ומאת יום שגברו המים
מאילינן (א) נמשכו עד סיון וקא"כ
הוי הלך וחבור עד חדש העשירי
והוא אב שהיה עשירי לירידת גשמים
ואז נראו ראשי ההרים ומאחד באב
עד אחד בתשרי נבלעו המים והיטו
דכתיב ויהי באת ושש מאות שנה
בראשון באחד לחדש חרבו המים
ולדברי האומר באייר ירד המבול
הוא ליה האי בראשון בנין ובין למד
ובין למד תחלת שנה שש מאות ואחת
לא נכנסו בה אלף יום אחד דכתיב
באחד לחדש וקרי ליה שנה כדכתיב
באת ושש מאות שנה : כדקאמרת *
דקרי ליה שנה : וקרי ליה חדש *
דכתיב באחד לחדש : חדש למנויין *
אחד יום המנויין שלו משב חוש

החדש נמנה בימים דכתיב עד חדש ימים (נמדד ר"ה) : ושנה אחד
למנוייה- משב שנה והיא נמנית בחדשים דכתיב (שמות יב) לחדשי השנה
מכלל דתרווייהו וכו' ר"מ ור"א דהא תרווייהו מודו שזו הימה תחלת
שנה ולי נראה דלא גרסין ליה דלמא כר' אליעזר סבירא להו והאי
דראשון לאו ניסן אלא תשרי ומפני שהוא ראשון לבריאת עולם ולמנין
השנים קרי ליה ראשון ובסדר עולם תניא כהדיא דלר"א האי בראשון
תשרי הוא : תניא ר' אליעזר אומר כו' מקרא יליף לה לקמן (דף י"א) :

החדש נמנה בימים דכתיב עד חדש ימים (נמדד ר"ה) : ושנה אחד
למנוייה- משב שנה והיא נמנית בחדשים דכתיב (שמות יב) לחדשי השנה
מכלל דתרווייהו וכו' ר"מ ור"א דהא תרווייהו מודו שזו הימה תחלת
שנה ולי נראה דלא גרסין ליה דלמא כר' אליעזר סבירא להו והאי
דראשון לאו ניסן אלא תשרי ומפני שהוא ראשון לבריאת עולם ולמנין
השנים קרי ליה ראשון ובסדר עולם תניא כהדיא דלר"א האי בראשון
תשרי הוא : תניא ר' אליעזר אומר כו' מקרא יליף לה לקמן (דף י"א) :

החדש נמנה בימים דכתיב עד חדש ימים (נמדד ר"ה) : ושנה אחד
למנוייה- משב שנה והיא נמנית בחדשים דכתיב (שמות יב) לחדשי השנה
מכלל דתרווייהו וכו' ר"מ ור"א דהא תרווייהו מודו שזו הימה תחלת
שנה ולי נראה דלא גרסין ליה דלמא כר' אליעזר סבירא להו והאי
דראשון לאו ניסן אלא תשרי ומפני שהוא ראשון לבריאת עולם ולמנין
השנים קרי ליה ראשון ובסדר עולם תניא כהדיא דלר"א האי בראשון
תשרי הוא : תניא ר' אליעזר אומר כו' מקרא יליף לה לקמן (דף י"א) :

החדש נמנה בימים דכתיב עד חדש ימים (נמדד ר"ה) : ושנה אחד
למנוייה- משב שנה והיא נמנית בחדשים דכתיב (שמות יב) לחדשי השנה
מכלל דתרווייהו וכו' ר"מ ור"א דהא תרווייהו מודו שזו הימה תחלת
שנה ולי נראה דלא גרסין ליה דלמא כר' אליעזר סבירא להו והאי
דראשון לאו ניסן אלא תשרי ומפני שהוא ראשון לבריאת עולם ולמנין
השנים קרי ליה ראשון ובסדר עולם תניא כהדיא דלר"א האי בראשון
תשרי הוא : תניא ר' אליעזר אומר כו' מקרא יליף לה לקמן (דף י"א) :

החדש נמנה בימים דכתיב עד חדש ימים (נמדד ר"ה) : ושנה אחד
למנוייה- משב שנה והיא נמנית בחדשים דכתיב (שמות יב) לחדשי השנה
מכלל דתרווייהו וכו' ר"מ ור"א דהא תרווייהו מודו שזו הימה תחלת
שנה ולי נראה דלא גרסין ליה דלמא כר' אליעזר סבירא להו והאי
דראשון לאו ניסן אלא תשרי ומפני שהוא ראשון לבריאת עולם ולמנין
השנים קרי ליה ראשון ובסדר עולם תניא כהדיא דלר"א האי בראשון
תשרי הוא : תניא ר' אליעזר אומר כו' מקרא יליף לה לקמן (דף י"א) :

החדש נמנה בימים דכתיב עד חדש ימים (נמדד ר"ה) : ושנה אחד
למנוייה- משב שנה והיא נמנית בחדשים דכתיב (שמות יב) לחדשי השנה
מכלל דתרווייהו וכו' ר"מ ור"א דהא תרווייהו מודו שזו הימה תחלת
שנה ולי נראה דלא גרסין ליה דלמא כר' אליעזר סבירא להו והאי
דראשון לאו ניסן אלא תשרי ומפני שהוא ראשון לבריאת עולם ולמנין
השנים קרי ליה ראשון ובסדר עולם תניא כהדיא דלר"א האי בראשון
תשרי הוא : תניא ר' אליעזר אומר כו' מקרא יליף לה לקמן (דף י"א) :

הגהות
הב"ח
(א) רש"י ד"ס
ויהי באת פ"ב
המים מאילינן
ממשבו עד
סיון :
(ב) חו"ס
(ג) ר"מ
(ד) ר"מ
שנים כ"ו מכות
כן דמריהם
(ז) בא"ר
דריכה 'ו'
נקיים קאמר
יוס : (ד) ר"ח
שלשים כ"ו
(פ) יום דלא
איירי בתוספת
אלף קליפות
מא' וכו'
כ"ה ס' :

[מכות ג'
ד"ס מד : פ"א] :

[עליל ח'
כ"ו פ"א] :

[מכות כ"ב
יבמות פ"ד] :

* מלה דלא וסבירא ליה הכי שלשים וכו' .

הגדה שמעתי דודאי המלאכים בלא בפסח כדפי' רש"י בומש אלל אורו למועד לשוב אליך שאמר לו הקב"ה היה בחרתי ומאתו למועד דרש הכא דכסוכות הוה קאי וקאמר ליה למועד שאמר זה אשוב וי"ת בפסח אלל המלאכים הם פרשו כריסה ככולל נפסח וא"ת איכ' מאי פריך הכא איכ' כי מילתי ימי שומרת נברי לכו והא לא אשכחן שפרסיה דנה בסוכות אלל בפסח שעתה כשכלו המלאכים שהרי לא הביאה העונות כדפירש רש"י וי"ל אין הכי נמי (ב) דלחזק סוכות שאמר לו הקב"ה למועד אשוב היתה נדה מדכתיב ויחזק ערה בקרבה וגו' פי' אפשר אחר שזקנתי יחזור לי עדן וסת לרס נדות מכלל שאין אשה יכולה להעטר אלא יחזור לה עדן וסת וכשקאמר לו הקב"ה היכלא מה' דבר (בראשית יח) והתערע עליה על שזתקה עדיין לא היה לה עדן וסת וכשחזרה נתפסמו הקמטים והעדרן הכשר וחזר לה וסת וא"ת מביאת המלאכים הרי חזר לה וראיה מן העונות כדפירש"י ליתא דודאי מה שפרסה נדה או לא היה אלא אקרי' בעלמא ולא חזר לה וסת גומר עד שאמר לו הקב"ה למועד וראיה שלא היה אלא אקרי' שהרי אחר שאכלו המלאכים כתיב חזל להיות לשרה אורח כנשים הלך (כ) פריך כי מדלי מר וכו' • על"ה :

נח א טור א"ח ס"י
תמו וזש' ס"י תמו
פע"ף נ כנבט"ט :

לילה המשומר ובה מן המזיקין • ורבי יהושע תרתי שמעת מינה דכולו מודו דמשומר מן המזיקין כדמוכח בערבי פסחים (פסחים דף קטז): דחקו ד' כוסות ולא חייש חזונו : **יום שמול כימה**

שוקע ביום - גרסינן במילתיה דרבי אליעזר גבי י"ז במרחשון ופינה הקב"ה עלינן מטעמה בראשית והעלה כימה ביום ובמילתיה דרבי יהושע גבי י"ז באייר גרס יום שמול כימה עולה ובקונטרס גרים איפכא ואין הסדר כן דננין ענה עולה בתחלת היום וקוהה שתי שעות עם חלק אחד *משלטים בשעה אחת שור שתי שעות שכן דרך כל מול שוהה שתי שעות כדמשמע בפרק המקבל (ב"מ דף קז: ושם) דקא אמרינן עד אימת עמה לחזו אריסי מדרבא וקימא כימה להדי רישיה ויש שש מולת אחרות כנגדן מע"ק גד"ד דייב מולת יש שקבועין בגלגל שעה למטה שעה למעלה והגלגל כובץ וכשמחיל האחד לעלות מחיל שכנגדו לשקוע וכל חדש ניסן טלה עולה לאור הבקר או מרחשו או מונבו ומאזנים שוקע כנגדו וטור שאחר טלה משמש באייר וכל ימי אייר עולה בתחלת היום ועקרב שוקע כנגדו וכן הולך סדר כולם דכל אחד משמש חדש ואמר בפרק הרואה (ברכות דף נח:) דכימה זכ טלה וכיון דטור מחיל לעלות באייר בתחלת היום מכלל דכבר טלה עולה כולו עד כימה הבא בזנבו ומחלת היום מחיל שור שכנגדו לשקוע וכמלא שכבר שוקע טלה כולו עם הבא בזנבו ולפי זה הסדר קיינו כימה ארישיהו דפרק המקבל (ב"מ דף קז:) הייט שבט ולא כמו שפי' שם בקונטרס דהייט אדר וגבי מרחשון גרסינן מעינות משמעטין וגבי אייר מתגבדין דאע"פ שרביעה לחשוניה יורדת במרחשון מ"מ הכי אורחיהו כדכתיב (יהושע ג) והירדן מלא על כל גדותיו כל ימי קציר ואמר בפרק במה אשה (שנת דף סא-סו) וסת) אבוה דשמואל עביד לבנתיה מקוואות ביומי דניסן ומשלי ביומי דתשרי

עדות ביהוסף שמו • **בצאתנו וגו' ברא"ה במלך** חדש היה ובחדש השני בשבעה עבודה מאבותינו במצרי' כתיב הלא' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים' וכתוב החם המים מעל הארץ שנשפית הארץ כמין הסירותי מסבל שכמו' בניסן נגאלו כדאיתא בתשרי עתידו לניאל אתיא' שופר שופר כתיב הלא' תקעו בחדש' שופר וכתוב החם ביום' שהיה בלחוד ושש מאות שנה בראשון ההוא יתקע בשופר גדול' ר' יהושע אומר בניסן נגאלו בניסן עתידו לניאל אמר קרא' ליל שמורים ליל המשומר ובה מששת ימי בראשית וצ"ל *לילה המשומר ובה מן המזיקין ואודו למעשייהו דתניא' *בשנת'

שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' רבי יהושע אומר אורו היום י"ז באייר היה יום שמול כימה שוקע ביום ומענינו • מתעטטין • ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

עדות ביהוסף שמו • **בצאתנו וגו' ברא"ה במלך** חדש היה ובחדש השני בשבעה עבודה מאבותינו במצרי' כתיב הלא' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים' וכתוב החם המים מעל הארץ שנשפית הארץ כמין הסירותי מסבל שכמו' בניסן נגאלו כדאיתא בתשרי עתידו לניאל אתיא' שופר שופר כתיב הלא' תקעו בחדש' שופר וכתוב החם ביום' שהיה בלחוד ושש מאות שנה בראשון ההוא יתקע בשופר גדול' ר' יהושע אומר בניסן נגאלו בניסן עתידו לניאל אמר קרא' ליל שמורים ליל המשומר ובה מששת ימי בראשית וצ"ל *לילה המשומר ובה מן המזיקין ואודו למעשייהו דתניא' *בשנת'

שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' רבי יהושע אומר אורו היום י"ז באייר היה יום שמול כימה שוקע ביום ומענינו • מתעטטין • ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

עדות ביהוסף שמו • **בצאתנו וגו' ברא"ה במלך** חדש היה ובחדש השני בשבעה עבודה מאבותינו במצרי' כתיב הלא' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים' וכתוב החם המים מעל הארץ שנשפית הארץ כמין הסירותי מסבל שכמו' בניסן נגאלו כדאיתא בתשרי עתידו לניאל אתיא' שופר שופר כתיב הלא' תקעו בחדש' שופר וכתוב החם ביום' שהיה בלחוד ושש מאות שנה בראשון ההוא יתקע בשופר גדול' ר' יהושע אומר בניסן נגאלו בניסן עתידו לניאל אמר קרא' ליל שמורים ליל המשומר ובה מששת ימי בראשית וצ"ל *לילה המשומר ובה מן המזיקין ואודו למעשייהו דתניא' *בשנת' שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' רבי יהושע אומר אורו היום י"ז באייר היה יום שמול כימה שוקע ביום ומענינו • מתעטטין • ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' רבי יהושע אומר אורו היום י"ז באייר היה יום שמול כימה שוקע ביום ומענינו • מתעטטין • ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

[פי' השנה חזת יאיך
פי' יום דף דה:]

רבינו תנאל

במקוריה פקידה • ברא"ה בפסח עברה מאבותינו במצרים שנאמר בניסן וקומוסא כי ברא"ה יצא יוסף מביט האסורין וכתוב באבות והוצאתי אותם מתחת סבלות מצרים וזכר סבלה סבילה ואודו ר' אליעזר ור' יהושע למעשייהו דתניא *בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה באייר ונשקע ביום ומענינו מתגבדים ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

עדות ביהוסף שמו • **בצאתנו וגו' ברא"ה במלך** חדש היה ובחדש השני בשבעה עבודה מאבותינו במצרי' כתיב הלא' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים' וכתוב החם המים מעל הארץ שנשפית הארץ כמין הסירותי מסבל שכמו' בניסן נגאלו כדאיתא בתשרי עתידו לניאל אתיא' שופר שופר כתיב הלא' תקעו בחדש' שופר וכתוב החם ביום' שהיה בלחוד ושש מאות שנה בראשון ההוא יתקע בשופר גדול' ר' יהושע אומר בניסן נגאלו בניסן עתידו לניאל אמר קרא' ליל שמורים ליל המשומר ובה מששת ימי בראשית וצ"ל *לילה המשומר ובה מן המזיקין ואודו למעשייהו דתניא' *בשנת' שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' רבי יהושע אומר אורו היום י"ז באייר היה יום שמול כימה שוקע ביום ומענינו • מתעטטין • ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' רבי יהושע אומר אורו היום י"ז באייר היה יום שמול כימה שוקע ביום ומענינו • מתעטטין • ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

עדות ביהוסף שמו • **בצאתנו וגו' ברא"ה במלך** חדש היה ובחדש השני בשבעה עבודה מאבותינו במצרי' כתיב הלא' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים' וכתוב החם המים מעל הארץ שנשפית הארץ כמין הסירותי מסבל שכמו' בניסן נגאלו כדאיתא בתשרי עתידו לניאל אתיא' שופר שופר כתיב הלא' תקעו בחדש' שופר וכתוב החם ביום' שהיה בלחוד ושש מאות שנה בראשון ההוא יתקע בשופר גדול' ר' יהושע אומר בניסן נגאלו בניסן עתידו לניאל אמר קרא' ליל שמורים ליל המשומר ובה מששת ימי בראשית וצ"ל *לילה המשומר ובה מן המזיקין ואודו למעשייהו דתניא' *בשנת' שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' רבי יהושע אומר אורו היום י"ז באייר היה יום שמול כימה שוקע ביום ומענינו • מתעטטין • ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' רבי יהושע אומר אורו היום י"ז באייר היה יום שמול כימה שוקע ביום ומענינו • מתעטטין • ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

פי' יתעבד עלינן הירין •

עדות ביהוסף שמו • **בצאתנו וגו' ברא"ה במלך** חדש היה ובחדש השני בשבעה עבודה מאבותינו במצרי' כתיב הלא' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים' וכתוב החם המים מעל הארץ שנשפית הארץ כמין הסירותי מסבל שכמו' בניסן נגאלו כדאיתא בתשרי עתידו לניאל אתיא' שופר שופר כתיב הלא' תקעו בחדש' שופר וכתוב החם ביום' שהיה בלחוד ושש מאות שנה בראשון ההוא יתקע בשופר גדול' ר' יהושע אומר בניסן נגאלו בניסן עתידו לניאל אמר קרא' ליל שמורים ליל המשומר ובה מששת ימי בראשית וצ"ל *לילה המשומר ובה מן המזיקין ואודו למעשייהו דתניא' *בשנת' שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' רבי יהושע אומר אורו היום י"ז באייר היה יום שמול כימה שוקע ביום ומענינו • מתעטטין • ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש' רבי יהושע אומר אורו היום י"ז באייר היה יום שמול כימה שוקע ביום ומענינו • מתעטטין • ומחוך ששינו מעשיהו שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבויל לעולם ר' אליעזר אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה עולה ביום ומענינו מתגבדים ומחוך

מחשת
מחשת
מחשת
מחשת
מחשת
מחשת
מחשת
מחשת
מחשת
מחשת

עין כסוף
המכתב פריך
לכאן

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

מסורת
השם

לגופיה. חסובה על מה נאלץ בשנה השביעית: האורז והדומן כו'. מני קטניות חן דוחן מילי"ו: פרגין. מק"ץ בלע"ז: מחטשרין לשעבר. במעשרות שנה שעברה חס שניה מעשר שני ואם שליטת מעשר עני: ומתריין דשביעים. חס הקטיו ערב שביעים לפני ר"ה: ומחטשרים תורה אור לשנה הבאה. בשנת לקיטת חס משאר שני שבוע היא שאינה שביעים: בחר

אל תקרי לשלש אלא לשליש והוא מיבעי ליה לגופיה? כתיב קרא אחדינא ^{רבנן} וורעתם אתי השנה השמינית ואכלתם מן התבואה ישי עד השנה התשיעית. **תנן התם** ^{ר"ה} האורז

הדרוח והפרגין והשומשמין שהשיישו לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין לשנה הבאה אמר רבה אמור רבנן אילין ברת חנניה יתבואה ויתים ברת שליש ירק ברת לקיטה הני כלאים שיגדו רבנן והדר אמר רבה מתוך שעשוין פרכין פרכין אולי רבנן ברת השרשה אמר אבי ויצבור גורנו לתוכו ונמצא תורם מן החדש שבו על החדש שבו מן הישן שבו על הישן שבגמ' לא תניא ^{ר"ה} יוסי בן כיפר אמר משום ר"ש שזורי הפול המצרי שזרעו לורע מקצתו השריש לפני ר"ה ומקצתו השריש לאדר ר"ה אין תורמין ומעשרין מזה על זה לפי שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש כיצד הוא עושה צבר גורנו לתוכו ונמצא תורם ומעשר מן החדש שבו על החדש שבו ומן הישן שבו על הישן שבגמ' ר"ש שזורי קאמר ר"ש שזורי סבר ^{ר"ה} ישי בילה ורבנן סברי אין בילה. א"ר יצחק בר נחמני אמר שמואל ^{ר"ה} הלכה כרבי יוסי בן כיפר שאמר משום ר"ש שזורי מתקף לה רבי יצחק ומי אמר שמואל הבי האמר שמואל לכל אין בילה חוץ מין ושמן? אשתמיסיתיה הא דאמר שמואל ^{ר"ה} הכל הולך אחר גמ' פרי יצריבא

אל תקרי לשלש אלא לשליש. כלומר עשייתה כשהוא שלש בשולה ותימה הדרת קושית לדוכיה דקאמר לעיל ולמלא לא עייל כלל וקאמר רחמנא שמשת ומיזיל עד חג הסוכות ו"ל דהא תנא לית ליה דרשה לעיל: **מתוך** שעשוין פרכין. מתוך שגורנן מעט מעט שאין נלקטין ביחד אלא היום נלקטין ונפרכין מעט ולמחר מעט ונמצא חסד וישן מעורבין יחד הם הלכו בהם אחר לקיטה כאשר ירק לקבץ אולי כזה בחר הערשה כשנה אחת משרתת כל העדה שפרי צבת אחת זורעים אותם ומעשר פירות האילן וקטנית וירק מדרבנן הם ויכולת ביד חכמים לקבוע זמן לכל אחד לפי דעתם כך פירש הקונטרס ותימה טינה מעשר דרבנן אלא שביעים דאורייתא הואי דינס ברת לקיטה כשאר ירק היכי אולין ברת הערשה להטיר בשביעים כשהקטיו בשקית ועמא שביעים בזמן הזה ורבי היא כדאמר גבי פרוזבול בפרק השולח (גיטין דף לו. וסא) א"ר כדתניא בת"כ מגין לאורז וזוחן ופרגין ושומשמין שהקטיו לפני ר"ה כטובסין אותן בשביעים ח"ל והלפת הקטיו ח"ל קש שנים תזרע והלפת קשה זורעים וטבעה אוספים:

ע"א מ"י פ"ד מה"ל שמיטה הלכה יא ופ"א מה"ל ס"ב ח' סמך ע"ן ק"ל ולאו"ן ק"ה: ע"ב ג מ"י פ"ג מה"ל כבורים הלכה ז' סמך ע"ן ק"ל וע"ש"ע י"ד פ"י לכל ט"ד פ"ד:

ע"ג ג מ"י פ"ה מה"ל תרומות ה"ל יא ופ"א מה"ל מ"ח ס"ב ז' פ"ג ד' ע"ש מה' שמיטה הלכה ה' ס"ל י' סמך ע"ן ק"ל:

ע"ד ה' ו מ"י פ"ח מה"ל תרומות ה"ל יא ופ"א מה"ל מ"ח ס"ב ז' פ"ג ד' ע"ש מה' שמיטה הלכה ה' ס"ל י' סמך ע"ן ק"ל:

ובינו הנגאל מ"י א"ר קצין. רחא ר' הנינא ושרא בה גרמא כלומר התבואה התבואה חתוכה אילן בנין ושפנא מהא דתניא ר' נתן בן יוסף אומר המה ח"ל ועשת את חבירתה לשלש השנים. א"ר שלוש אלא לשליש. פ"י א"ר מצוה הברכה בשנה השנייה שאפילו התבואה שהיא שלש שביעית בביתך כשיעית לקראת הכתוב בתבואה. תנן דתם בשביעית פ"ב האורז והדרוח והפרגין והשומשמין שהשיישו קודם ר"ה מתעשרין לשעבר כו'. פ"ב בירושלמי אמר רב הונא שאו אשך לעמר על אלו מהי יביאו שלש. פ"ב לפיכך אמרו כי הורשונו כמי פרי. אמר רבה אמר רבנן אילן בתר תפחה. דתני רבנן אילן שחנפו פירותיו קודם פ"ב בשבט מתעשר לשנה שבעת הבאות ויתים ברת שלש כדאמרין. ירק ברת לקיטה גמי כדאמרין הני דתינן ברו בתר השרשה כהון. לא כאלין ולא כתבואה ולא ירק. ודר אמר רבמם מתוך שעשוין ח"ל פרגין מיריש מסארי משארי ומשארא זו התבואה והפניא שלישי ועדיין זו לא (ל') נתמלאה. הכל לפי שזמן הקום כיון שהורשתם של כל העורנות כאתר אמור רבנן חייבים במעשר בשעת השרשת' אש שנה שנה שנה עם שלישיית שלש' לפי שמוהשרשה [בקפתיה] וידע הוא בכו הקלפות באילן. ואקשי עליה אבי ויצבור גורנו בתו. כלומר יקיים הפרגין כלם כאחד ויערב אותם ויעשה הכל נרחו אחר. ואל"ע שנו הטרונה שנו השנה שנו קודם זו הטרונה ויוציא מעשרותיו מתוך שבוצא מעשר מן

ויצבור גורט לתוכו. כלומר ויוון דיכול לתקן אחתיו אולי

בתר הערשה ומסיק דרבנן סברי אין בילה ותימה מתי קא משני אחתי תקשי לר"ש שזורי דסבר יש בילה ואולי ברת הערשה כדקמיה בהדיא מקלסון הקטיו וכסיפא דהך משנה נמי סתן בפרק ב' דשביעים (מ"ח) א"ר שזורי פול המצרי שזרע לורע בתחלה כיוולא ברו כלומר בתר הערש' כאורז ודוחון ועוד מתי קשי ליה ויצבור גורט לתוכו כהי דמטייל לנכירים גורן לענין חדש וישן לענין

שנה הנכנסת לשלישית לא מהי דקשי מעשר עני ותימה למה הנכנסת לשביעים ותימה זה יכול לתקן סיפריים מעשר אחד ויחלה על מעות ואכל המעות בירושלים והמעשר יתלק לעניים וקמ"ט משמע בירושלמי דשביעים דשני מעשרות מעשר על ידי לצור גורט: **פור** המצרי שזרע טו'. סיפא דההיא דהאורז והדוחן היא ומוסיף אדרבן שאף בשול המצרי הלכה בתר הערשה: **אמר רבי** יצחק בר נחמני אמר שמואל הלכה כר"ש שזורי. ברוב ספרים גרסינן בהקמ"ט רבה (מנחות ל' וסא) ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן ולא יתכן כדמוכח כחן דפרקי ומי אמר שמואל הכי ועוד דא"ר קשיא דר' יונתן אדר' יונתן לפי הספרים דגרס התם א"ר יונתן הלכה כר"ש שזורי במסוקין ובחרומת מעשר של דמאי למשמע דגרי דוקא כדמוכח בבבבא והמקשה (חולין ע"א) ואל"ע שיש ספרים דגרסי כההיא אמר ר' יונתן ואל"ע יתכן במסכת כתובות בר"ש פרק א"ר (ק"ה וסא): **חזין** מין ושמן. לענין מעשר איירי הואו הדיו מים לענין הואה צ"ע' העררבות (נחום פ.). **אמר** גמר פרי. אין זה אחר לקיטה דומין דגמר לפי ר"ה ונלקט אחר ר"ה וכל ירק נמי הולכין בו אחר גמר פרי אלא דקמ"ט בכל דוכיה בתר לקיטה משום דלקיטה חקף לגמר פרי אכל הני אין לקיטתן בגמר פרי שממין להן עד שיחייבו ואלין לקיטתן כאחד דמחייבין פרכין פרכין אכל גמר פרי כאחת ולכך מותר לעשר לשמואל חק על גב דסבר אין בילה ותימה שמואל דאמר כהון הא בין ר' שמעון שזורי בין רבנן מורו דאולין בתר הערשה דלפני ראש השנה כרפ' והוא ליה יקן ושמואל דאולין בתר גמר פרי דלאתר ראש השנה הוא ליה חדש: **הוא** דאלו רבי שמעון שזורי טעמיה משום בילה, וטעמיה דשמואל

החטה לקמן (דף ע"ו): תנא לה בפירקין חזון שחנפו פירותיו קודם ט"ו בשבט שהוא ר"ה לאילנות מתעשר לשנה שעברה: ירק ברת לקיטה. כדאמרן לעיל (ד' י"ג) ליקטו ירק ערב ר"ה כו': הני קטניות כהון שיניבו שלטו בהן אחר הערשה: **מתוך** שעשוין פרכין פרכין. מתוך שגורנן עשוי מעט מעט שאין נלקטין כאחד אלא היום נלקטין ומתכריין מעט ולמחר מעט ונמצאו חסד וישן מעורבין יחד הנפרכין לפני ר"ה עם הנפרכין לאחר ר"ה חס האלכן בהן אחר לקיטה כשאר ירק כשיחא מפריש מעשרותיו ח"ל מעשר מן החדש על הישן ומן הישן על החדש, אולי כזה ברת הערשה כשנה אחת משרתת כל העדה שפרי צבת אחת זורעים אותן ומעשר פירות האילן וקטניות וירק מדרבנן סן ויכולת ביד החכמים לקבוע זמן לפי דעתם לכל אחד ואחד: **פרגין פרכין**. לשון זה טפל בקטניות כדאמר' במסכת ביצה (דף י"ב) מוללין מלילות ומפרכין קטניות זי"ס: ויצבור גורט לתוכו. ומה דכך חס יקן ומדע מעורבין ילבור את כל הגורן לתוכו כלומר בצלמיתו סיהא הכל ככלל יחד יפה ונמצא כשיתרוס ויעשר יהא מןהחדש במעשר לפי מה שיש חדש בגורן ומן הישן לפי מה שיש יקן: מי לא הניח. דכמיטין אבילה לומר יפה ככלל ונמצא תורסמן החדש לפי מה שיש חדש ומן הישן לפי מה שיש יקן: פול המצרי. מין קטנית פחול"י דרבנן ולרובן לירק ולורע

שביעים פ"ב

מנחות ל' [מ"ז] שביעים פ"ב

[נחום פ.]

[מנחות ל' פ"ג]

והאורע לירק מתעשר אחר לקיטה והאורע לאלו אחר זרעו ותורת קטניות עליו ומתעשר אחר הערשה זה שזרע לורע והקטיו מקלחו לפני ר"ה ומקלחו לאחר ר"ה: אין תורמין מזה. שמכריין בו שזרעו בתחרונה על המצב בראשונה ולא מן הראשון על האחרון: כיצד הוא עושה. קורח לתם זה בעלמנו זה בעלמנו: ערב גורט לתוכו. יבולו אותו יפה לאחר שנתן מן הראשון בזוית זו ומן השני בזוית זו ימזור וילבטו לאמצע הגורן סיהא כולו כמנהג נמצא תורס מן החדש שבו טו': יש בילה. יש לכמוך על הבילה לומר שיש משפחה בתוך המעשר לפי החשבון: אין בילה. אין סומכין על קד שיש לומר לא ככלל יפה ורובו של מעשר מן החדש או רובו מן הישן: תוך מין ושמן. יפה ערש בין חדש עם הישן או שמן חדש עם הישן תורס ומעשר ממנו שבו מעשר שיהם כפי החשבון ערב לה ככלל יפה אכל יבש אין סומכין בו על הבילה: אשתמיסיתיה. לר' יצחק הא דאמר שמואל הכל הולך אחר גמר פרי ותו אמרינן ולי אשתמיסיתיה הכל הולך אחר גמר פרי הוא אמינא אפילו תבואה ויתים נמי קמ"ל הלכה כר' שמעון שזורי במאי דפליגי דכתבואה ויתים לא פליגי (ב' ולא אולין כזה אחר גמר פרי אכל במי קטניות פליגי דר' שמעון אולי בתר הערשה ורבנן לא אולי למדת דאשכח שמואל תנא דלא אולי בתר הערשה בקטניות אלא אחר גמר פרי ועליה סמוך לפלוגי עליה דר' שמעון שזורי ועליה דהא מתניתין דתנין מילין האורז והדוחן והפרגין והשומשמין שהקטיו טו' ואלי לא ידעתי מאן הוה האורז תנא? אשתמיסיתיה לר' יצחק הא דאמר שמואל הכל הולך אחר גמר פרי. ואף הקטניות לא הלכו בכו אחר הערשה וכי אמר שמואל הלכה כר' שמעון שזורי לא מטעמיה דאמר משום דכוליה חדש הוא שגדל ועמר אחר ראש השנה: ולרביאל

הבאות
הב"ח
(א) רש"י ד"ס
אשתמיסיתיה
כ"ו דמנחות
יוזמים לא
פליגי וכל
מדיין דלא
אולין.

החדש על החדש שבו ומן הישן שבו על הישן שבגמ' ר"ש שזורי פ"ב יוסי בן כיפר אמר משום ר"ש שזורי הפול המצרי שזרעו לורע מקצתו השריש לפני ר"ה ומקצתו השריש לאדר ר"ה אין תורמין ומעשרין מזה על זה לפי שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש כיצד הוא עושה צבר גורנו לתוכו ונמצא תורם ומעשר מן החדש שבו על החדש שבו ומן הישן שבו על הישן שבגמ' ר"ש שזורי קאמר ר"ש שזורי סבר ישי בילה ורבנן סברי אין בילה. א"ר יצחק בר נחמני אמר שמואל ר"ה הלכה כרבי יוסי בן כיפר שאמר משום ר"ש שזורי מתקף לה רבי יצחק ומי אמר שמואל הבי האמר שמואל לכל אין בילה חוץ מין ושמן? אשתמיסיתיה הא דאמר שמואל ר"ה הכל הולך אחר גמ' פרי יצריבא

ע"ה א מ"י פ"ד מ"א
שמי"ן כל"ה י"ו
ו"א מ"א מ"ה כ"ש

ולריכא - הני תלת דשמואל הלכה כר"ש שזורי ולכל חין בילה והכל
הולך אחר גמר פרי: כרבנן סבירא ליה - ואין תורמין ממנו ואין
ט תקנה לחסד וישן שנתערבו אלל ח"כ תורמין עליו ממקום אחר
לפי חשבון מחדש על החדש ומישן על היסן: קשיא דשמואל
דשמואל - הכא אמר שמואל הלכה כר"ש דש בילה והכא אמר חין בילה:
קמ"ל הפל הולך פו' - למימרא דרביה
תוש הוא והלכה כר"ש ולאו מטעמיה:
במאי דפלני - במאי קטנית אמר
שמואל דמערבין הכשרהון לפני ר"ה
בגשמיין לומר ר"ה ויהיב טעמא
למלחמה משום דהולכין בהן אחר גמר
פרי אבל תבואה ויחיים אחר שליט:
ולשמיטתני הני תרתי - ומדלמא שמואל
הכל הולך אחר גמר פרי לשמיטתני
דהוי דקאמר הלכה כר"ש לאו משום
בילה אלל משום דטלויה חדש אבל
בילה לית ליה דאי אית ליה בילה
אמאי לשמיטתני הכל הולך אחר גמר
פרי: בדספך מגרן ומיקרב -
מכאן שמו חכמים לקבוע זמן מעשר
ירק דדבריהם אחר לקיחה ללחמכתא
בעלמא כל חסוף שלך יהא כתרומת
גורן ויקב שהלכה בהן תורה אחר
שנה שהביאה שליט הני ששלה
בהן אחר שנה שגדלו במימיה שהבאת
שליט שנה הוי גבילתן שמואל
שנה רחיה ליקרב בזאב: חף כל
כו' - לנת הלכו באלו אחר חמשה
שנל גדיק פייתו ע"י שהעלה
שרך האילן לפני חמשה האו: ילאו
ירקות שגדילין על מי שנה הבאה -
והייט שנה לקיפתן שהי גוזזין אותה
הוא חוזרת וגדילה: רוב מים - הם
מי גשמים שרבו זרעיס גדילים על
ידם: על כל מים - חף על שזובין
שזולין ומשקיין אותו תמיד כענין
שנאמר (דברים יא) והסקית בגרןך
בגן הירק סתם גן הירק דרבו
בהסקאה: כלים הסריסוס - ישולין
בלג"י שאין נעשין גבולין כשאר
כללים: ופול המלרי שזרעו לירק -
דאי זרעו לרע, קטנית הוא ולא
הלכו בו אלל אחר השקשה: איכא
בינייהו - כגון שמנע מהם מים ולא

היה למימא כרבנן סבירא ליה - תימה והא דדאי כרבנן סבירא ליה
מפי מר' שמעון שזורי דרבנן דפליגי עליה כפ"ד דשביעית
(מסנה ס) סבירא להו דפול המלרי בזמנא לקיטה וטפי (ג) [הוא] ליה
לשמואל לפסוק כרבנן דר"ש שזורי ואפילו אם תמנא לומר דאיכא רבנן
בבביתא דר"ל פול המלרי בזמנא
השקשה וליה להו לרע גרע מ"מ לימא
הלכה כרבנן דמתי' דשביעית והוי
ניחא טפי מדר"ש שזורי וי"ל דשמואל
זא לפסוק כר"ש שזורי בכל דבר
אפילו בזאור דדמותו ופרגני ושומשמן
ולא מטעמיה דטעמיה דר"ש (ג) משום
דלעבר גרעו דש בילה ושמואל סבר
חין בילה אלל משום דהכל הולך אחר
גמר פרי וחף ע"י דבהקומן רבה
(מנחות 97 ד) מייתי הואו דפול
המלרי ולא מייתי היאו דלאורו דדמותו
ופרגני כלל מ"מ נפקא מינה לגבי
היא: **במה** גורן ויקב - אלמכתא
בעלמא דמעשר ירק דרבנן ועיקר
קרא לפסולה גורן ויקב כדלעיל (97)
(ג) לענין סוכה ח"כ משום שביעית
דאריתא ח"לטיק קרא: **בצרים**
הסריסוס - מפרש בירוש'
בפרק שני דשביעית כוללי
קופרמי דלא עבדין זרע:

ע"פ ח"ס קידושין ג'
ד"ה חס יתן

הגדות
הב"ח
(ה) ר"ש ד"ס
איכא בייחוס
כ' דריון דמעט
מן מ"ס ל'
יוס כ"ו ח'
מתי' דריון
שמנע
(ג) ח"ס ד"ס
הוא חמי"ה טו'
וטפי ניחא ליה
לשמואל:
(ג) בא"ד
דעמיטת דר"ש
לעבר
גורני משום
דש בילה:

רבינו הנאל

ומנא לשמואל שלוש
שמועות. א' חלכותא
כר"ש שזורי. ב'
הכל הולך אחר גמר
פרי. ג' לכל חין בילה
חין מ"ן ושמן. ודברי
דאי אמר הכל הולך אחר
גמר פרי היינו אומרם
אזיל תבואה ויחיים
התר דגמר פרי לית
לית שליט למיכך אמר
הלבאת כר"ש שזורי
בהן דפליגי ודאי פול
הצרי שזורי לרע
שהשיטתו היא כדברת
מבזבז וכיכא בו. וא'
עוד כי אין בילה
לחריע כי ליון ושמן ל'
בילה. תניא ר' יוסי
הגלילי אומר באספך
מגרן ומיקרב מה גורן
ויין מיוחדין שגדילין
עליה שנת' (שעברת) וכן
מתעשרין לשנה שבתיה
כו' ושמואל היא
לרבי הכל ירק עישרו
בשעת לקיפתו. פ'
הלמך קודם ר"ה
עשירו כשנה היבואה
וכל הלמך אחר ר"ה
עשירו כשנה הבגבפת.
ריה"ז דייק כל פירות
הגרילין על מי שנה
שעברה ולא חריבין
למי שנה ח"ב א'
המעשרין לשעבר בהן
התבואה וכיכא בו
אבל הירקת שצריבין
מ"ם בכל יום מתעשרין
להבא. ר"י ח' חב' לאחר
רוב מים אוליגין וכל
תפירות הגרילין על רוב
מים א"ע שערין אס
ויורין עליהן נשמים
פועלין לחזות התבואה
וכיכא בה מתעשרין
לשעבר. ואמרין סברי
ל"ה התבואה וכיכא
בה מתעשרין לשעבר
והירקת מתעשרין
להבא מאי בינייהו.
וא"ר אבהו בלל הסריסוס
ופול המצרי. מ"י בצלן
סריסוס כגון שמיעין
וירקת קודם שחוקטו כר'
הגרילין דארטין. ל"ע
מתעשרין לשעבר. מ"י

נכנס זרעו הא תנן כפ"י שני
דשביעית (מ"ה) כיוולא בהן דבזכר
השקשה ואפ"י לא מעט מהם מים וכן
מסנה פירש דבוקטנס דתתיא כרבי
יוסי הגלילי אלל איפכא נראה לתתיא
כר"ע ולא כרבי יוסף הגלילי דלומר
עלה בירושלמי ח"כ מיון שמנע
מזן מים שלשים יוס לפני ר"ה נעשו
כבעל כלומר ילאו מחורת ירקות
הגדילים על כל מים ונעשו כשנה בית
הבעל שמסתפקת במי גשמים
ומתעשרין לשעבר. **באחד** כשצט
מ"ט. מפרש נמי ל"ב"ה כמו ל"כ"ש
אלל קמא נקט דלמר זמן תיסקיה של
גשמי שנה זו באחד כשצט ולמר כט"ו
כשצט וכל החמשים קודם זמן הזה
היינו על גשמי שנה שלפני תשרי והא
דלא חזיב באלולת בהר תשרי כמו
כשליש התבואה משום דדרשינן לעיל:

(דף י"י) פעמים שצרכיט ונדונין אסורין משום ערלה:
ונהג בו שני עיטורים.
ח"ס שני עיטורים
ממש הפריש לא היה מחוקין
אלל מפרש בירושלמי
שעבר ח' למעשר שני ופדלו וחלקו לעניים:
לרבעי
לא נכתפקו מכל מים שהן מים שאובין זה שלשים יוס כי
הבעל דמתפקת במי גשמים ומתעשרין
כדי להקשות לפיכך - ודלקוס
כלים הסריסוס מתפקתין
יוס לפני ר"ה נעשו כשנה ח"כ מיון שמנע
מזן מים שלשים יוס לפני ר"ה נעשו
כבעל כלומר ילאו מחורת ירקות שגדילין
על כל מים ונעשו כשנה בית המעשר שני
מ"מ א"ר אמר רבי אלעזר א"ר
אושעיא הוואל ויצאו רוב גשמי שנה
ועדיין רוב תקופה מבוזג' מאי קאמר ה"ק
אע"פ שרוב תקופה מבוזג' הוואל ויצאו
רוב גשמי שנה ח"ר *מעשה בר"ע שליטת
אחרונג באחד בשבט ונהג בו שני עיטורים
אחד
הגדה
ונגדו שני עיטורים. ח"ס שני עיטורים
מ"ס מתקין דהמרכיב במעשרות מן קולקולין וכירובלי
מפרש ש"ס הנכנסת לשליטת היתה הסריסוס מעשר
שני ופדלו וחלקו לעניים והמעשרת אלל בירושלמי. מ"כ:
שעבר ח' למעשר שני ופדלו וחלקו לעניים:
האם ממי גשמים ילאו מחורת ירקות שגדילין על כל מים
ונעשו כשנה ח"כ מיון שמנע מזן מים שלשים יוס לפני ר"ה
נעשו כבעל כלומר זמן חיובו למעשר כר"ה [דהס] לא נכתפקו מכל מים שהן מים שאובין זה שלשים יוס כי
הבעל דמתפקת במי גשמים ומתעשרין
כדי להקשות לפיכך - ודלקוס
כלים הסריסוס מתפקתין
יוס לפני ר"ה נעשו כשנה ח"כ מיון שמנע
מזן מים שלשים יוס לפני ר"ה נעשו
כבעל כלומר זמן חיובו למעשר כר"ה [דהס] לא נכתפקו מכל מים שהן מים שאובין זה שלשים יוס כי
הבעל דמתפקת במי גשמים ומתעשרין
כדי להקשות לפיכך - ודלקוס
כלים הסריסוס מתפקתין
יוס לפני ר"ה נעשו כשנה ח"כ מיון שמנע
מזן מים שלשים יוס לפני ר"ה נעשו
כבעל כלומר זמן חיובו למעשר כר"ה [דהס] לא נכתפקו מכל מים שהן מים שאובין זה שלשים יוס כי
הבעל דמתפקת במי גשמים ומתעשרין
כדי להקשות לפיכך - ודלקוס
כלים הסריסוס מתפקתין

וצריכא דאי אשמעינן הלכה כר"ש שזורי
היא משום דקסבר יש בילה קמ"ל לכל
אין בילה, ואי אשמעינן לכל אין בילה היא
כרבנן ס"ל קמ"ל הלכה כר"ש שזורי ואי
אשמעינן הני תרתי היא קשיא דשמואל
אדשמואל קמ"ל הכל הולך אחר גמר פרי
ואי אשמעינן הכל הולך אחר גמר פרי הוה
אמינא אפילו תבואה ויחיים נמי קמ"ל הלכה
כר' שמעון שזורי. במאי דפליגי, ולשמיטתני
הני תרתי, ולכל אין בילה למה לי? הא
קמ"ל דליון ושמן יש בילה תניא רבי יוסי
הגלילי אומר באספך מגרן ומיקרב מה
גורן ויקב מיוחדין שגדילין על מי שנה
שעברה ומתעשרין לשנה שעברה אף כל
שגדילין על מי שנה שעברה מתעשרין
לשנה שעברה יצאו ירקות שגדילין על מי
שנה הבאה ומתעשרין לשנה הבאה ר"ע
אומר באספך מגרן ומיקרב מה גורן
ויקב מיוחדין שגדילין על ח"ב מים ומתעשרין
לשנה שעברה אף כל שגדילין על רוב
מים מתעשרין לשנה שעברה יצאו ירקות
שגדילין על כל מים ומתעשרין לשנה
הבאה מאי בינייהו א"ר אבהו בצלים
הסריסוס ופול המצרי איכא בינייהו דתנן *
אבצלים הסריסוס ופול המצרי שמנע מהן
מים שלשים יוס לפני ר"ה מתעשרין לשעבר
ומותרין בשביעית ואם לאו אסורין בשביעית
ומתעשרין לשנה הבאה: באחד בשבט
ר"ה לאילן: מ"ם אמר רבי אלעזר א"ר
אושעיא הוואל ויצאו רוב גשמי שנה
ועדיין רוב תקופה מבוזג' מאי קאמר ה"ק
אע"פ שרוב תקופה מבוזג' הוואל ויצאו
רוב גשמי שנה ח"ר *מעשה בר"ע שליטת
אחרונג באחד בשבט ונהג בו שני עיטורים
אחד

השקו שלשים יוס לפני ר"ה ולקטן אחר כר"ה וכי הא מהתי' דתנן
במ"ס שביעית (פ"ג מ"ט) כללים הסריסוס כו' ר"ה הגלילי אית ליה הא
מהתי' דכיון וקצנע (ח"ה) מים שלשים יוס לפני ר"ה נמלאו גדילין
על מי שנה שעברה ור"ע הרי גדילין על כל מים ומתעשרין
להבא כפ"י רומי"ס מפרש איפכא ר"ע אית ליה הא מהתי'
שמנע מהן מים שלשים יוס לפני ר"ה מהעשר לשעבר ומפרש
טעמיה בתלמוד ירושלמי א"ר מנא מיון שמנע מהן מים שלשים
יוס לפני ר"ה נעשו כבעל כלומר זמן חיובו למעשר כר"ה [דהס] לא נכתפקו מכל מים שהן מים שאובין זה שלשים יוס כי
הבעל דמתפקת במי גשמים ומתעשרין
כדי להקשות לפיכך - ודלקוס
כלים הסריסוס מתפקתין
יוס לפני ר"ה נעשו כשנה ח"כ מיון שמנע
מזן מים שלשים יוס לפני ר"ה נעשו
כבעל כלומר זמן חיובו למעשר כר"ה [דהס] לא נכתפקו מכל מים שהן מים שאובין זה שלשים יוס כי
הבעל דמתפקת במי גשמים ומתעשרין
כדי להקשות לפיכך - ודלקוס
כלים הסריסוס מתפקתין

דאמר כל תפירות הגדילין על רוב מים מתעשרין לשעבר (* ליה"ג דאמר הגדילין על מי שנה שעברה הלאו כירוקת דמי דתנן בצלים הסריסוס ופול המצרי שמנע מהן מים ל' יוס לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית כו' ודא מהתי' כר"ע: בא' בשבט ר"ה לאילן דרבי ב"ש. ב' בה"א ב"ש כו' ותיקונו ס"ס ר"ע א' שרוב תקופת פבוזג' ודאיל ויצאו רוב גשמי שנה מתעשרין לשעבר. מ"י
מצאנו זמן התעשרין חמשים יום שיהיה ב"ה בירושלם עד סוף ניסן. כמפורש בפרק סאימתי סוברים גבורות גשמים תת אלכבא דכ' דאמרי כפ"י כשכנ יצא מיםת התעשרין (ג"י) ומ"י
במדרשו וכסא ומבא ופ"י משבט דר"ג הדרשם חרות ג' ימים ובשאר מימות התעשרין (מ"י בשבט) [תני שבט] ואדר וניסן דר"ג ב' הדרשם וחזי תנת יצאו רוב גשמי שנה. א' ואל"פ שרוב תקופת שבת ציין
בסדרין ששאר חזי שבט ואדר ומבט מיוסן לא משגיחין בתקופה למימרא שערין רוב תקופה של שנה הבאה היא אלל מתעשר לשעבר: ח"ר מעשה כר' עקיבא שליטת אחרונג בא' בשבט ונהג בו שני עיטורים (*)
(למאנה נאלא דל"ל הני נתי מתעשרין לשעבר (ליה"ג וכי'.

שביעית פ"ג
מ"ט
פירושין ג'
יבמה ע"ו.
[ח"ס] שביעית
סוף כ"ג

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

[נתי' חסות קדושין כ'
ד' אחרון]

עו א מיי' פ"א מהל'
מ"ש הלכה ה ופ"ד
מהל' שמעון הלכה יב
קדוש' י"ד ס'י שאל
סוף קטו :

עו ב מיי' פ"א מהל'
קדומוס הלכה יא
טובע' שם סוף' נו :

עו ג מיי' פ"א מהל'
מ"ש הלכה טו'טע'
י"ד ס'י שאל סוף' קטו :

רבינו הנגאל

שני עשורין כו' : פי'
לערלה ולרביע' ולשביעי'
שהוא אחרון אלין אדול'
באר תפס . כל העני'
פשוט הרוא ונתברר
ברוך קדמה מלמד
א"י דגוסי' [התם] טעשה
בר"ע שליקם אחרונ'
נתן עליו חומר ב"ש
וב"ה . ולמה לי אחרונ'
אפילו שאר כל אילן תני'
דומרי ר"ג וחומרי ר'
אליעזר . ור"ג ור"א לא
על דב"ה אינו היו .
א"י יוסי תר נח נסו
פירותיו קודם מ"י
בשכמ של שנה שניה
ונכנסת שלישיה . על
דעתיה דר"ג מעשר עני'
על דעתיה דר"א מעשר
שני . מה עשה עשר
וקרא מע"ש ופרשו
ותנו לענינים :

דגות הב"ח
(6) תוס' ד"ס לשיעור'
כו' למאי דמסי' י'
לעיל . ר"ב בדף ז' פ"א
ג"כ מה גוק :

לרבעי .

הק משנה אחת כמאן דתני נטע רבעי ברבי כ"ח
(ברכות דף לה. *): **ורשביעית** . ירק נמי אית
ביה שביעית אלא מפרש בירושלמי דביטורים פרק ז' כגון אחרונ'
בת ששית הנכנסת לשביעית הרי היא לבעלים כאילו בחר חמטה

ופטור ממעשר כירק דבחר לקיטה
והא דלא תנא שוק לאילן לענין כלאים
ולא הוי כלאים בכרם משא"כ כירק
ולענין ר"ה שלו שבת כאילו כדאמר
בשמעתי לא תניח הכל אלא מידי
דבהאי אולי בחר חמטה ובהאי בחר
לקיטה ור"ה אמאי לא אוליין באחרונ'
בחר לקיטה לכל דבר כיון שגדל על
כל מים כירק למאי דפרישית
לעיל (6) וההיא דרש"י כ"ח בשביעית
דאורייתא וי"ל משום דרשיקן לעיל
(דף י.) גבי ערלה פעמים שכרביעית
ועדין אסורין משום ערלה ור"ה
דבא משמע דאוליין כירק בחר
לקיטה לענין שביעית ובמסכת
שביעית (פ"ט מ"ה) תנן כל הספיחין
מוחרין חוץ מספיחי כרוב ופירש
ה"ר שם ע"פ הירושלמי דליירי
בספיחי ששית הנכנסת לשביעית
ומהר"ן בב"י הוה דפרק מקום
שנהגו (פסחים דף לא:טז) דלמאי איפכא
כולס אסורין חוץ מספיחי כרוב
וכאם לפרש דהא דאמר כירק בחר
לקיטה היינו כשלא נגמר גדולם
בששית אבל נגמר גדולם בששית שרו
בין לר"ע בין לר' יוסי הגלילי מידי
דוהו אכללים הסריסים דלעיל שמנע
מהם מים שלשים יום לפני ר"ה דאפי'
מאן דפליג התם הכא מודה לר' יוסי
הגלילי כיון דנגמר גדולם ממלאו גדילים
על מי שנה שערבה וכו' לא גדלי על מי
שנה הבאה ולר"ע נמי כיון דהו לא
גדלי על כל מים יולאין מאורס ירקות
הגדילים על כל מים כדאמר' בירושלמי

כדמפרש לעיל גבי בללים דנעשו
כסדה הבעל שמספקת בני גשמים
ומתעשרים לשבער וכן לעיל (דף יג:)
גבי אורי וזוון דיהב לה שמואל דין
ירק דבחר לקיטה וקאמר הכל הולך
אחר גמר פרי אלמא גמר פרי עיקר'
אלא דנקט בכל דוכתי לקיטה משום
דדרך ללקט בחר גמר פרי והנהו
גמרי פריים ביחד אלא שאין מתייבסין
ביחד כדאמר' דעטיין פרכין פרכין
ומיאו קשה מאחרונ' דבסמוך דאמר
קודם מ"י דלידך שבת ומשמע משום
דמספקא ליה אי אוליין בחר
חמטה באחרונ' כר"א או בחר לקיטה כר"ג
נהג בו שני עשורין אלמא
דאולי' בחר לקיטה אף על גב דנגמר
הפרי (נמי) דהרי חנט בשבת
של שנה שערבה ולא נלקט עד שבת
אחר ושמה אחרונ' חלוק משאר
פירות לפי שדרכו לעמוד באילן שמים
וכל זמן שמתיקיים באילן גדל בכל
שנה ושנה אי נמי אף על פי שחנט
בשבת זמנין דאין נגמר גדולו עד שבת
אחר וניחא השאה דנקט רבי יוחנן
לקמן (דף סו:) גבי אחרונ' אפילו כות'
ונעשית ככר כלומר דעל ידי מי שנה
הבאה גדילה ומיאו כות' ודאי לאו דוקא
דכ"ר יוחנן בחר חמטה אולי' ושמה
ליא חשיב חמטה באחרונ' בפחות
מכתי' : **הר"ב** ב"ר בחשך הולך
אפילו ודע כמאן הלכה ומחמיר על
עלמו ולא בטי' לטני' דר"ע מספקא
ליה הלכה כמאן ועבד לחומרא דמסתמא
יודע היה דהלכה ככ"ה :

אחד כדברי ב"ש שאמרנו נחמדה שנה
וכבר נכנסת שלישית משחשיכה:
ואחד כדברי ב"ה האומרין לא נחמדה
שנה עד חמשה עשר בולא מנהג
ב"ש כו' שני עשורין שנהג בה לאו
משום ספק כב"ש ספק כב"ה אלא
משום ספק הלכה כרבן גמליאל דאמר
אחרונ' אחר לקיטה כירק משום
תורה . דדרכו ליגדל על כל מים ודאי
נלקט בשלישית או שמה כר"א דאמר
אחרי חמטה הלכו בו כשאר אילנות
והרי חנט בשניה ולקמיה פריך ח"כ
פשיטא ליה דכבר נכנסת שלישית כב"ש
שנהג לאילן . לידך אחר חמטה לענין
ערלה ורבעי ושביעית : שכשעת
לקיטתו עשורין . שאם חמטה בשניה
וגלקטת בשלישית מחמשה כות'
שנה שלישית כירק לפי שאף הוא
דרכו ליגדל על כל מים הכי מפרש לה
בשמעתי קמייחא דקדושין : והר"ה
לעיל (דף יג.) בעלמא (עירובין ו:)
פרכין סיפא ארישא ומשנין כאן קודם
בת קול כאן לאחר בת קול : מקולי ב"ש
כו' . בעירובין ומפרש לה במחלוקת
אחת שמהי להקל ויש מקום שטענין
בה דברי בית הלל להקל כגון כמה
חסרון בשדה שלא חטמא כבאל ב"ש
לומרין ב' חוליות ובה' לומרין חוליה
אחת וכן לפרש ממלאו דברי ב"ש
מקילין בטריפה ולומר עד שמתסר
שמי חוליות ובה' מחמירין בה ומקילין
לענין טומאה לומר שכיון שחסרה
חוליה אחת אינה מטמאה והאוחז
בו קולי ב"ש וקולי ב"ה רשע שהרי
דבריו כותרין זה את זה כדי להקל
והאוחז בחומר שניהם כסול בחשך
הולך הוא שאינו יודע להבחין על מי
לסמוך אבל כב' מחלוקות שהקילו
אלו בזה ולא משום ספק רשע ולא
משום סבלות דכדירא ליה בזה כב"ש
ובהא' כבית הלל : אי כבית שמאי
בקוליהו ובחומריהו לא כב"ה בקוליהו
ובחומריהו : ר"ע גמריה אסתפק
ליה ולא ידע אי ב"ה באחד בשבת
(א"ר) אי במ"י בשבת (אומר) ר' יוסי
בר יהודה אומר לא מנהג ב"ש וב"ה
נהג בה אלא מנהג ר"ג ורבי אליעזר
נהג בה בא"ר חנינא ואיתימא ר' חנינא
הכא באחרונ' שתנמו פירותיו קודם
מ"י דלידך שבט עסקינן וברין הוא
אפילו קודם לכן *ומעשה שהיה כך
היה רבינא אמר כרוך ותני' לא אחד
בשבת היה אלא מ"י בשבת היה ולא
מנהג בית שמאי ובית הלל נהג בה
אלא מנהג רבן גמליאל ור' אליעזר נהג
בה אמר רבה בר רב הונא השתא דאמר
רבן גמליאל אחרונ' אחר לקיטתו עשורין
בידך ראש השנה שלו ר"ג מתיבאר'
שמעון בן אלעזר אומר *ליקט אחרונ'
ערב מ"י בשבת עד שלא תבוא
השמש אין חורמין ומעשרין מזה על זה
לפי שאין חורמין ומעשרין לא מן החדש
על הישן ולא מן הישן על החדש
היתרה שלישיית נכנסת לרביעית
שלישית מעשר ראשון ומעשר שני ומעשר
עני רביעית מעשר ראשון ומעשר שני

אחד כדברי ב"ש ואחד כדברי ב"ה ר' יוסי בר יהודה אומר לא מנהג ב"ש וב"ה נהג בה אלא מנהג רבן גמליאל ור' אליעזר נהג בה רתנן *אחרונ' שנה לאילן בג' דרכים ולירק בדרך אחד שנה לאילן בג' דרכים לערלה ולרבעי ולשביעית ולירק בדרך אחד שבשעת לקיטתו עשורין דברי ר"ג ר' אליעזר אומר אחרונ' שנה לאילן לכל דבר חומרי עברין כתי חומרי והתניא *לעולם הלכה כדברי ב"ה והר"ה לעשות לעשות כדברי ב"ש עושה כדברי ב"ה עושה, מקולי ב"ש ומקולי ב"ה רשע, מחומרי ב"ש ומחומרי ב"ה עליו הכתוב אומר *והכביל בחשך הולך אלא אי כב"ש בקוליהו ובחומריהו אי כב"ה בקוליהו ובחומריהו : ר"ע גמריה אסתפק ליה ולא ידע אי ב"ה באחד בשבת (א"ר) אי במ"י בשבת (אומר) ר' יוסי בר יהודה אומר לא מנהג ב"ש וב"ה נהג בה אלא מנהג ר"ג ורבי אליעזר נהג בה בא"ר חנינא ואיתימא ר' חנינא הכא באחרונ' שתנמו פירותיו קודם מ"י דלידך שבט עסקינן וברין הוא אפילו קודם לכן *ומעשה שהיה כך היה רבינא אמר כרוך ותני' לא אחד בשבת היה אלא מ"י בשבת היה ולא מנהג בית שמאי ובית הלל נהג בה אלא מנהג רבן גמליאל ור' אליעזר נהג בה אמר רבה בר רב הונא השתא דאמר רבן גמליאל אחרונ' אחר לקיטתו עשורין בידך ראש השנה שלו ר"ג מתיבאר' שמעון בן אלעזר אומר *ליקט אחרונ' ערב מ"י בשבת עד שלא תבוא השמש אין חורמין ומעשרין מזה על זה לפי שאין חורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש היתרה שלישיית נכנסת לרביעית שלישית מעשר ראשון ומעשר עני רביעית מעשר ראשון ומעשר שני

היום דאי כב"ה לקיטה וחמטה בשנה אחת הוא : דלידך שבת . **למשקל** שהאחרונ' דר באילנו שמים ושלש שנים ובטי' בשבת דלשקל נכנסה שנה שלישית ועדיין לא ילאת שלישית נמלאת שנתה ונלקטה בשלישית : והא' הוא . דאם לקטה קודם לכן או בכסליו או בשנת נמי הוא טהג בה ב' עשורין משום מנהג ר"ג ור' אליאלא מעשה שהיה בא' בשבת היה : כרוך ומני . כפול את דברי ר' יוסי ושנה בה שתי מחלוקות : לא אחד בשבת היה . שאין בה מידות שנה : אלא מ"י בשבת היה . לדברי הכל נחמדה שנה : ר"ה שלו תשרי . כדון ירק ולענין מעשר קאמר : שלישית נכנסת לרביעית . לקמן פריך מ"ש דלא תנא וחס' היתה שנה נכנסת לשלישית כדמניא לעיל (דף יג:) גבי ליקט ירק : מאן

סוכה לט'
קדושין כ'
כיתובים פ"ב
מ"ז

עירובין ו'
חולין מג'
תוס' סוכה
פ"ב ותוס'
עירובין פ"ב
תוס' יבמות
פ"א

[עירובין ז'
ג"ל אמר]
[ג"ל אמר]

[עירובין ס'
ת"ג]

[תוס' פ"א
תוס' תרומות
פ"ב ע"ג]

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

מז

עין משפט
זר מצוה

מאן שמעת ליה ט'. אלמא ר"ש בן אלעזר כרזן גמליאל סבירא ליה :
אחרונ קשיא ליה ידא . קשה לען האחרונ ידים ממשמעות זו : שבט
דחדשים . של לבנה : או שבט דתקופה . חמה לכוף שלשים על תקופת
עבד נכנס שבט של חמה : היתה שנה מעוברת מהו . חימתי ר"ה

או שבט דתקופה . אחמתי נמי דקתי באחד שבט קא צעי אע"ג
דשאלו באחרונ* (וקשיא אחמתי לא צעי באחד זלול ר"ה למעשר
בהמה או בקמייתא בוי' בסיון ר"ה לשתי הלחם ובאזנין) :
חדרשים . אע"ג שבטול הפירות הולך אחר החמה שנאמר

שבט המעשר לטבת אל ארור הראשון
סווא במקום שבט : ארור רוב שנים .
מי ששמו שבט : אחר רבה אחרונ בת
שנים . שהקטה בשנים : פטורה מן
המעשר . לקמיה מפרש טעמא דכולה
מילהא : אל' אצבי בשלמא סיפא .
דקא אחרת בת שביעית שנתה סככה
לשמנית פטורה מן המעשר אלמא
הגה זה קדושת שביעית ומיחייב
לאפקורה והפקרה פטורה מהמעשר
דמשמע אזולת בה בחר חנטה לענין
הפקר שביעית ולענין ביטור נמי
קדאמרת חייבין בביטור כל הק סיפא
אע"ג דסכתא לה לרישא לקאמרת בת
שנים סככה לה שביעית פטורה מן
המעשר דהפקר הוא משום שביעית
אלמא בת לקיטת אזולת בה לענין
שביעית דלי לאו דשביעית נגאח בה
לא הוה מפקרה דהפקרה דשביעית
פטור לה ממעשר דתניא במילתא
ואלכו אצבינו עמך ויתחם תאלכ חית
השדה מה חיה אזולת ופטורה מן
המעשר אף ארס פטור הוה לא הוה
קשיא לי דאמינא ספוקי מספקא לך
אזולת באחרונ בת חנטה לענין
שביעית או בת לקיטה כמו במעשר
ואלול לחומרה דשביעית דאורייתא
היא וסיפא דאורייתא לחומרה : אל' **רישא**
דכיימת בה פטורה מן הביטור

(דברים ג) ממגד תבואות שמש ה"ב
כתיב (שם) ממגד גרש ירחים וגם
ישראלים מוכין ללבנה :

בשרמא סיפא לחומרה . תימה
מאי חומרה הרי קולא
היא לענין מעשר וחומרה לענין
שביעית ולי הוה אזיל לחומרה בתרבייה
הוה שייך חומרה לכל השאה הוה ליה
למימר בשלמא סיפא בחר חנטה ו"ל
דהכי קאמר בשלמא סיפא אפילו
מטעם ספק דבחר חנטה או בחר
לקיטה אזולת לחומרה לענין ביטור
וניחא הא דפטורה מן המעשר מאחר
דחייבו חכמים להפקר :

יד הכל ממשמשים בו וזת אמרת
תחייב במעשר . לא נקט האי
טעמא אל' למאן דאמר לעיל (דף יד) :
שוה לאין לכל דבר כאלו זילנות
דכולה מודו דבחר חנטה אפי' הכי
פטורין מן המעשר מטעם יד הכל
ממשמשים דלמאי דסבר אבטולמוס
מטעם חמשה זקנים דאחרונ אחר
לקיטה למעשר ואחר חנטה
לשביעית (א) לא הוה לריך לעטעם
זה דבין לענין חדש וישן בין לענין
מעשר שני ועני אזיל בחר לקיטה
ובחנם חייבי לקמן דאבטולמוס
דהייט מחייב דכדורים (פ"ב מ"ו)
דאחרונ שנה אזיל בג' דרכים
ולירק בדרך אחר :

שאין דבר שחייב במעשר
אל"כ גדל בחיוב ונלקט
בחיוב . לענין חדש וישן מעשר שני
ועני לא צעי גדל ונלקט בשנה אחת
ואזלין בחר חנטה והכל פטור משום
יד הכל ממשמשים :

שאין לך דבר שחייב בביטור
אל"כ גדל בשביעית ונלקט
בשביעית . וזת אחמתי קשיא ליה סיפא
בין לרבה בין לרב המעטה הא כולא
הגא' פליגי דא"ר"ש בזה דלא מילתא
דפשיטא דכל דוכתי בין למעשר בין
לשביעית אזיל בחר חנטה ירק בחר
לקיטה תבואה ויתים בחר שליש ועוד
קשיא דבפ' מקום סנהגו (פסחים נא) :
קאמר רבי שמעון גופיה כל הספחים
אסורין חוץ מספחים כרוב שמעמידה
רב נסים גאון בשל שביעית היו"אדים
בשמינית ונראה הגי' מיני לענין שאר
בשמינית ונראה הגי' מיני לענין שאר

ורבותיו
קשיא לרבה ולרב הטני'
דאמר לעולם בחר
תנפה אזלין קשיא ליה
רישא וסיפא . רישא
קמי' אחרונ בת ששית
שכנכת ב ש ב י ע י ת
פטור מן המעשר הנה
בחר לקיטה [אזלין] :
שאין לך נלקט בשביעית
וחייב במעשר . וסיפא
נמי דקתני בת שביעית
שכנכת לשמינית פטור

מאן שמעת ליה דאזיל בחר לקיטה ר"ג
וקתני שבט? אלא אי אתמר הכי אתמר
אמר רבה בר רב הונא אע"ג דאמר רבן גמליאל
אחרונ אחר לקיטה בירק ראש השנה שלו
שבט, מאי שנא ה"ח דקתני ואם היתה
שנית נכנסת לשלישית ומאי שנא הכא
דקתני ואם היתה שלישית נכנסת לרביעית?
מילתא אנב אורחיה קמ"ל דאחרונ קשיא
ליה ידא ואידי דממשמשי ביה כולי עלמא
בשביעית לא פועין פרי עד תלת שנין .
בעא מיניה ר' יוחנן מרבי ינאי אחרונ
ר"ה שלו אחמתי? אל' שבט, שבט דחדשים
או שבט דתקופה? אל' דחדשים בעא מיניה
רבא מרב נחמן ואמרי לה ר' יוחנן מרבי
ינאי היתה שנה מעוברת מהו? אל' הלך
אחר ר"ב שנים . אמר ר' אבהו בת
ששית שכנכה לשביעית פטורה מן
המעשר ופטורה מן הביטור ובת שביעית
שכנכה לשמינית פטורה במעשר חייבת
בביטור אל' אביי בשלמא סיפא לחומרה
אלא רישא פטורה מן הביטור אמאי
דאמרינן זיל בחר חמשה אי הכי תחייב
במעשר? אל' יד הכל ממשמשים בה ואת
אמרת תחייב במעשר? ר' הונא אמר
בת ששית שכנכה לשביעית לעולם
ששית ובת שביעית הנכנסת לשמינית
לעולם שביעית מיתבי ר"ש בן יהודה אמר

משום ר"ש אחרונ בת ששית שכנכה
לשביעית פטורה מן המעשר ופטורה מן
הביטור שאין לך דבר שחייב במעשר
אל"כ גדל בחיוב ונלקט בחיוב, ובת
שביעית שכנכה לשמינית פטורה מן
המעשר ופטורה מן הביטור שאין לך
דבר שחייב בביטור אל"כ גדל בשביעית
ונלקט בשביעית רישא קשיא לרב המנונא,
תנאי היא דתנאי אמר רבי יוסי אבטולמוס
העיד משום המשה זקנים אחרונ אחר
לקיטתו למעשר ורבותינו נמנו באושא
ואמרו אחר לקיטתו בין למעשר בין
לשביעית שביעית מאן דבר שמה
חסורי

דיני שביעית חוץ מלענין ביטור ועוד נראה הגי' מיני לענין שאר
באחרונ דוקא ושם שם טעם יש ומיתוקמא שפיר השאה כרבי
שמעון ההיא דבנות שוח שביעית שלהן שנה (שביעית פ"ה מ"א) :

דיני שביעית חוץ מלענין ביטור ועוד נראה הגי' מיני לענין שאר
באחרונ דוקא ושם שם טעם יש ומיתוקמא שפיר השאה כרבי
שמעון ההיא דבנות שוח שביעית שלהן שנה (שביעית פ"ה מ"א) :

הנהגות
הב"ח
(6) תוס' ד"ס
יד הכל כו' לא
סוה לריך לעטעם
זה י"ב ס"ו
דבשית סככה
לשביעית
דפטורה מן
המעשר דאזלי'
בחר לקיטה
ופטורה מן
הביטור דאזלי'
חמה
וכשביעית
סככה לשמי'
חייבת בביטור
דאזלין בחר
חנטה ואזלי'
דנקט בשמי'
כיון דהפקרה
דמלכא הוה
דאזלין בחר
חנטה לביטור
פטור מן
המעשר :

דקולא הוה : אחמתי דאמרינן זיל בחר
חנטה . חשמתי' לן בה דלא מספקא
לך ומסקנא דרישא וכולה סיפא חו
טעמא הוה דפשיטא לך דבחר חנטה
אזלין : אי הכי דלא מספקא ולא נגאח
שביעית באחרונ בת ששית : תחייב
במעשר . דלאו הפקר הוה : יד הכל
ממשמשים בה . נהי דלא מחייב
לאפקורה דלא נגאח בה שביעית מיהו
כל שדות ופרדות הפקר הן בשביעית
ואין אחרונ זה נאמר בה לבד ועל
כרחו הכל ממשמשים בו והפקר פטור
מן המעשר : רב המנונא אמר לעולם

ששית . חייב במעשר רכיון דשביעית
לא נגאח בה ולאו הפקרה דמלכא היא
משום יד הכל שנה חייב אל' גזל ואין
הפקר כוה פטורה מן המעשר : מיתבי
ר"ש בן יהודה אומר ט'. הכי גרסינן
לה בחוספתא שאין לך שחייב במעשר
אלא אם כן גדל בחיוב ונלקט בחיוב

ובסיפא גרסי' שאין לך שחייב בביטור אל"כ גדל בשביעית ונלקט
בשביעית ברישא דמילתיה יהיב טעמא לפטורה דמעשר לפי שהולאו
מכלל שאר אזולת שהלכו בס אחר חנטה לפיכך הווקע ליתן טעם
לדבריו ואשמעי' כרבה דאע"ג דלאו הפקר דמלכא הוה כיון דכוף
סוף יד הכל ממשמשים בה פטורה מן המעשר דלפטורה דביטור לא אטרין למכח טעמא דלא חפיקה מדין שאר אזולת דאזלין בה בחר
זוה לא גדל בחיוב : אל"כ גדל בשביעית ונלקט בשביעית . דכי כתיב לבהמקד ולחיה אשר בחרך (ויקרא כה) דילפינן מינה ביטור בשביעית
כתיב ולא בשמינית : סיפא קשיא בין לרבה בין לרב המנונא . דהא חרזויהו בחר חנטה אזיל בשביעית ובת שביעית שכנכה לשמינית חייבת בביטור
דהא לא רב המנונא אררבה אל' בבת ששית שכנכה לשביעית : תנאי היא . האי תנא פליג עלייהו וסגא אחרינא קמי' כותייהו : דתניא כו' .
הכי גרסי' בחוספתא דמסכת שביעית (פ"ג א"ר יוסי אבטולמוס העיד משום המשה זקנים אחרונ אחר לקיטה למעשר ורבותינו נמנו באושא
וגמרו אחרונ אחר לקיטה בין למעשר בין לשביעית : דקאמר דאמינו עלה רבותינו אלמא איכא מאן דפליג :

מן הביטור גם זו בחר לקיטה אזלין שאין לך נלקט בשמינית וחיבת בביטור . ולא מצא פירוק . סיפא קשיא לרבה דאמר בת שביעית שכנכה לשמינית חייבת בביטור [דאזלין] אחר תנפה ומיתוקמא חייב פטורה
מן הביטור קשיא ליה . ופירק רבה תנאי היא . דתנאי א"ר יוסי אבטולמוס העיד משום ח' זקנים [אחרונ] אחר לקיטתו למעשר ואחר חנטה לשביעית כרבה . ורבותינו שנטמו באושא חלקי בוח ופשוטה היא :
(*) נראה דלי' מ"ה ס"ה בכרייתא דתני לעיל גבי יריקות דקתני וכו' . (***) כלכורה ז"ל (לסוף פסחים ס"ג ט"ז) על שבט שנת החמה בחר וכו' על שבט של שנת הלכה וכו'

רבינו חננאל

מ"ש הח"ס (ה) בהויה
רתגן ויריקת דקתני
ואם היתה שניה
כנכנסת לשלישית ומ"ש
הכא נבי אחרונ דקתני
אם היתה שלישית
כנכנסת לרביעית כו'
ופשוטה היא . פ"י שבט
הדרשים הוא מנין
ימות הלכה שני'
ימים ל"ב חדש שבט
התקופה לחשבון חמה
והם שש"ח ימים ל"ב
חדש . ושם של חמה
נקרא צוארו בשלשון
יון פעמים שבט פ"י
של שבט** שנת הלכה
ביתר מחזיו מוטו
של שבט שנת החמה .
ופשוטה . שבט של
חדש הלכה ואילו
אם היא שנה מעוברת
ר"ה שלו שבט דבחר רוב
שנים אזלין . אמר רבה
אחרונ בת ששית
שכנכת בשביעית פטור
מן המעשר בחר לקיטה
אזלין לענין מעשר
מפני יד הכל ממשמשים
בה . והפקר פטור מן
המעשר ופטורה מן
הביטור דאזלין בחר
תנפה . וזת בת ששית
היא מיכל במעשר
ובביטור . וזת שביעית
שכנכה ל ש מ י נ י ת
חייבת בביטור ופטורה
מן המעשר ואזלינא
לחומרה . ורב המנונא
אמר בת ששית שכנכה
לשביעית לעולם ששית .
פ"י שחייבת במעשר .
ובת שביעית שכנכה
ל ש מ י נ י ת לעולם
שביעית ואזלינא חו
דתני ר"ש בן יהודה
משום ר"ש אחרונ בת
ששית שכנכה לשביעית
פטורה מן המעשר וכן
הביטור . שאין דבר
חייב במעשר אלא הגדל
והנלקט בחיוב וזת
שביעית שכנכה ל ש מ י נ י ת
לשמינית פטורה מן
המעשר וכן הביטור
שאין לך דבר שחייב
בביטור אלא הגדל
והנלקט בפטור . [סיפא]
קשיא לרבה ולרב הטני'
דאמר לעולם בחר
תנפה אזלין קשיא ליה
רישא וסיפא . רישא
קמי' אחרונ בת ששית
שכנכת ב ש ב י ע י ת
פטור מן המעשר הנה
בחר לקיטה [אזלין] :
שאין לך נלקט בשביעית
וחייב במעשר . וסיפא
נמי דקתני בת שביעית
שכנכת לשמינית פטור

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

בתחלה כי אחת השלם • והכי קאמר קרא ולך ה' החסד
ליכנס לפניך משורת הדין כשאתה רואה שאין
העולם מתקיים כשאתה לאיש כמעשהו :

למי שמשים עצמו כשירות רב הונא **למי**
כתוב צדיק ה' בכל דרכיו וכתוב וחסיד בכל
מעשיו בתחלה צדיק ולבסוף חסיד רבי
אלעזר **כתוב** ולך ה' חסד וכתוב כי אתה
חשלת לאיש כמעשהו בתחלה כי אתה
חשלת כמעשהו ולבסוף ולך ה' חסד
אילפי ואמרי לה אילפא **כתוב** ורב חסד
וכתיב ואמת בתולה ואמת ולבסוף ורב
חסד ויעבור ה' על פניו ויקרא א"ד יוחנן
אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומר
מלמד *שנתעמף הקב"ה כשליח צבור
ודראה לו למשה סדר תפלה אמר לו כל זמן
שישראל תומאין יעשו לפני כסדר הזה ואני
מוחל להם ה' האני הוא קודם שיחמא האדם
ואני הוא לאחר שיחמא האדם ויעשה תשובה
אל רחם ותנו אמר רב יהודה ברית כרותה
לי"ג מדות שאינן חזרות ריקם שנאמר הנה
אנכי כורת ברית אמר ר' יוחנן גדולה תשובה שמקדעת גזר דינו של אדם שנא'
השמן לב העם הזה ואנני הכבד ועיניו השע פן יראה בעיניו ובאנני
ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו א"ל רב פפא לאביו ולכמא לפני גזר דין? א"ל
ורפא לרבתיב איהו דבר שצריך רפואה יהי אומר זה גזר דין **מתחיל** השב
בינתים מוחלין לו לא שב בינתים אפילו הביא כל אילי נביות שבועות אין
מוחלין לו? לא קשיא איהא ביחוד הא בצבור **ענין** ה' אלהין בודעתים
למובה עתים לרעה: עתים למובה כיצד הרי שהיו ישראל רשעים גמורין
בראש השנה ופסקו להם גשמים מעמים לסוף חזרו בהן לחוסף עליהן אי
אפשר שכבר נגזרה גזרה אלא הקב"ה מורידן בזמן על הארץ הצריכה להן
הכל לפי הארץ עתים לרעה כיצד הרי שהיו ישראל צדיקים גמורין בריה
ופסקו עליהן גשמים מרובין לסוף חזרו בהן לפחות מהן אי אפשר שכבר
נגזרה גזרה אלא הקב"ה מורידן שלא בזמן על הארץ שאינה צריכה להן
למובה מידא ליקרעיה לגזר דיניהו ולוסף לה? שאני התם דאפשר בהכי
ויאמר ויעמד רוח סערה ותרוםם גליו יחוננו וינועו כשכור וגו' ויצעקו אל
ה' בצר להם וגו' יודו לה' חסדו וגו' עשה להן סימניות כאכין ורקן שבתורה
לומר לך צעקו קודם גזר דין נענין צעקו לאחר גזר דין אינן נענין הני נמי
כיהודין דבין **שאלה** בלודיא הגירות את רבן גמליאל כתיב בתורתם
*אשר לא ישא פנים וכתוב ישא ה' פניו אליך נמפל לה רבי יוסי הכהן
אמר לה אמשול לך משל למה הדבר דומה לאדם שגושה בחבירו מנה וקבע
לו זמן בפני המלך ונשבע לו בחיי המלך הניע זמן ולא פרעו בא לפיים את
המלך ואמר לו עלבוני מחול לך לך ופיים את חבירך הכא נמי כאן בעבירות
שבין אדם למקום כאן בעבירות שבין אדם לחבירו עד שבא ריע ולימד
בא
* [גמ' כ"ג ע"ג]

הס שני
מזוה כדאמרינן והכי איתא בפסיקתא
הכא אני ה' קודם
שיחמא לרחם עליו
ואני מרחם לאחר
שיחמא אס ישוב
ה' עדת רחמים
הוא ולא כאלהים
שהוא מדת הדין
עון ופגע וחמאה
וקה הם נמיס
ד' כדאית' ביומא
כפ"י שני שיערים
(דף ל"ג וס')
דעוטה אלו
זדוטה פשעים אלו
המדיים ותאוות
אלו הסגנות
ובמגלת סתרים
דרכנו נסים אין
מונה סס הראשון
שס פסיק בין
השמות משום
דהכי קאמר קרא
הקב"ה ששנו ה'
קרא ה' רחום
וחנון וטור חסד
לאפנים מונה
בשתי מדות דטור
חסד הייט מדה
אחת לאפנים מדה
אחרת שמה
קובה מרובה חמש
מאות על מדה
פורענות דהתם
כתיב על רכבים
וכא
לאפנים :
ושב ורפא לו
סליחת
העון קרא רפואה
כדאיתא פרק שני
דמגילה (דף י"ז):
אשר לא ישא
פנים :
פשטיה דקרא
אפני אדם קא'
שאין נשאל פנים
בשביל גדולתו
ועושרו או כבודו
זקן ושאר פנים
כדכתיב (דברים
כה) אשר לא ישא פנים לזקן אבל ישא ה' פנים לזקן ויפיק קא' שכינה קא' שיראה לך פנים שוקות ולא פנים של כעס והא דלא פריך הכא מדכתיב
(איוב מז) וישא ה' את פני חיוב וכתוב (סס) כי אס פניו אשף משום דהתם [חס] בשביל לדקו : [ע"י תוס' נ"ד ע' : ד"ס כתוב וכו' הניחו נקוסית] רש"י

[כאלות פתח ויקס'
ס"י סו ליחא מיכת
בגורחכת]

רבינו הנבאל
עו למי ששבר על פשע
ליטור (עובר על פשע)
לשארית נחלתו • למי
שמשים עצמו כשיריים
כמו אדם נפל ולא
כעיקר רב הונא חלשי
ואמר רב פפא צדיק
ליה וודחא לומר
הכיט לו תרביכן •
למף נתרמא ורתה רב
פפא מיכסר לראותו
מפני שהוכיח עליו
צורכי המחים • א"ל

אין חזרות ריקס : **הנה** **למי**
האני **כתוב** ברבים • על האמור למעלה :
בינתים • בין ראש השנה ליום
הכפורים • עתים לטובה כו' •
פעמים שהעמים הגחונים לסקן
השנה לטובה הוא להקל עליה מן
הפורענות הגזר עליה בר"ה :
ועתים שהיא לרעה • לפחות מן
הטובה שפסקו לה : על הארץ
שצריכה להס' על השדות ועל הכרמים
ועל הגנות : שלא בזמן • לפני
הזריעה : ועל הארץ שאינה צריכה
להס' ביערות ובמדברות : סימניות •
בין פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין
כזה : אכיווקין בחין לרעה למוטט
את הליכור כאלן ורקין סקן מיעוטין
לומר לא בכל שנה שיעקו אל ה'
בזר להס יוליאס ממלוקותיסיס אלף
סס אס כן לעקו קודם גזר דין :

אין חזרות ריקס : **הנה** **למי**
האני **כתוב** ברבים • על האמור למעלה :
בינתים • בין ראש השנה ליום
הכפורים • עתים לטובה כו' •
פעמים שהעמים הגחונים לסקן
השנה לטובה הוא להקל עליה מן
הפורענות הגזר עליה בר"ה :
ועתים שהיא לרעה • לפחות מן
הטובה שפסקו לה : על הארץ
שצריכה להס' על השדות ועל הכרמים
ועל הגנות : שלא בזמן • לפני
הזריעה : ועל הארץ שאינה צריכה
להס' ביערות ובמדברות : סימניות •
בין פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין
כזה : אכיווקין בחין לרעה למוטט
את הליכור כאלן ורקין סקן מיעוטין
לומר לא בכל שנה שיעקו אל ה'
בזר להס יוליאס ממלוקותיסיס אלף
סס אס כן לעקו קודם גזר דין :

אין חזרות ריקס : **הנה** **למי**
האני **כתוב** ברבים • על האמור למעלה :
בינתים • בין ראש השנה ליום
הכפורים • עתים לטובה כו' •
פעמים שהעמים הגחונים לסקן
השנה לטובה הוא להקל עליה מן
הפורענות הגזר עליה בר"ה :
ועתים שהיא לרעה • לפחות מן
הטובה שפסקו לה : על הארץ
שצריכה להס' על השדות ועל הכרמים
ועל הגנות : שלא בזמן • לפני
הזריעה : ועל הארץ שאינה צריכה
להס' ביערות ובמדברות : סימניות •
בין פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין
כזה : אכיווקין בחין לרעה למוטט
את הליכור כאלן ורקין סקן מיעוטין
לומר לא בכל שנה שיעקו אל ה'
בזר להס יוליאס ממלוקותיסיס אלף
סס אס כן לעקו קודם גזר דין :

אין חזרות ריקס : **הנה** **למי**
האני **כתוב** ברבים • על האמור למעלה :
בינתים • בין ראש השנה ליום
הכפורים • עתים לטובה כו' •
פעמים שהעמים הגחונים לסקן
השנה לטובה הוא להקל עליה מן
הפורענות הגזר עליה בר"ה :
ועתים שהיא לרעה • לפחות מן
הטובה שפסקו לה : על הארץ
שצריכה להס' על השדות ועל הכרמים
ועל הגנות : שלא בזמן • לפני
הזריעה : ועל הארץ שאינה צריכה
להס' ביערות ובמדברות : סימניות •
בין פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין
כזה : אכיווקין בחין לרעה למוטט
את הליכור כאלן ורקין סקן מיעוטין
לומר לא בכל שנה שיעקו אל ה'
בזר להס יוליאס ממלוקותיסיס אלף
סס אס כן לעקו קודם גזר דין :

אין חזרות ריקס : **הנה** **למי**
האני **כתוב** ברבים • על האמור למעלה :
בינתים • בין ראש השנה ליום
הכפורים • עתים לטובה כו' •
פעמים שהעמים הגחונים לסקן
השנה לטובה הוא להקל עליה מן
הפורענות הגזר עליה בר"ה :
ועתים שהיא לרעה • לפחות מן
הטובה שפסקו לה : על הארץ
שצריכה להס' על השדות ועל הכרמים
ועל הגנות : שלא בזמן • לפני
הזריעה : ועל הארץ שאינה צריכה
להס' ביערות ובמדברות : סימניות •
בין פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין
כזה : אכיווקין בחין לרעה למוטט
את הליכור כאלן ורקין סקן מיעוטין
לומר לא בכל שנה שיעקו אל ה'
בזר להס יוליאס ממלוקותיסיס אלף
סס אס כן לעקו קודם גזר דין :

אין חזרות ריקס : **הנה** **למי**
האני **כתוב** ברבים • על האמור למעלה :
בינתים • בין ראש השנה ליום
הכפורים • עתים לטובה כו' •
פעמים שהעמים הגחונים לסקן
השנה לטובה הוא להקל עליה מן
הפורענות הגזר עליה בר"ה :
ועתים שהיא לרעה • לפחות מן
הטובה שפסקו לה : על הארץ
שצריכה להס' על השדות ועל הכרמים
ועל הגנות : שלא בזמן • לפני
הזריעה : ועל הארץ שאינה צריכה
להס' ביערות ובמדברות : סימניות •
בין פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין
כזה : אכיווקין בחין לרעה למוטט
את הליכור כאלן ורקין סקן מיעוטין
לומר לא בכל שנה שיעקו אל ה'
בזר להס יוליאס ממלוקותיסיס אלף
סס אס כן לעקו קודם גזר דין :

[מגילה עו :
כדכתיב קרא]

הדרכה הוא ע"ד
לכונן חכמה
מיוז

ישיע

הזריה יא

גליון
הש"ס
גמ' אלמלא
מקרא כתוב
מגילה כ"ג ע"ג
כוסע י"ג ע"ג

תהלים ק

דברים
כמלכ"ו

[כדאיתא
שיוצין כנ']

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

יה

עין משפט
נר מצוה

צמ א מ'י' מ'י' ס'ג ס'ג
הסוכה הלכה ו סג
ס'ג מ'י' מ'י'
קדוה חמשה ס'ג

לגרוס . בית ווער שטיגט צו נפשות להריגה : ודינס סוה . שטיגט
נחפשו על דבר אחד : זה ירד . מן המזוה : זה ניגול . מן הווענד:
תפלה שלימה . נחמון : אביי ורבה מדבית עלי אלו . כך שמעתי
ובשמיטת חולין פרק הארבע (דף קג.) אשכחן דרבא לאו כהן הוא
ושמח אמו מזבית עלי היתה ויש תורה אור

כאן קודם גזר דין . כפרק בתרא דרדה (דף עז: וס) משני נמי
הכי והוא מני לטעי כדאמר ליה קב"ה למלאכי הקרת
כפ' מי שמחו (ברכות דף כ:) ולא אשא פנים לישראל אני אמרתו
ואכלת ושבעת וזכרת והם דקדקו עד כזית עד כבינה ומינה גם זה
אחת שאף לישראל איש נטא פניס
אלא קודם גזר דין : **רבה** ואביי
מדבית עלי קאסו . רבה מחיכו של
אביי לא הוה כהן כדמוכח כפ'
הארבע (חולין דף קג.) והכא רבה
חזירו על רב חסדא וכן משמע נמי
כפרק בתרא דמו"ק (דף כז: וס)
דאמר רבה מ"י בני ומזוני לא בוכותא
תליא מילתא אלא בזמנא תליא
מילתא דהא רבה ורב חסדא תרווייהו
דיקים גמורים הוו מר מללי ואחי
מיטרא ומר מללי ואחי מיטרא רבה
מיה ארבעין טעין ורב חסדא מיה
תשעין *טעין ור"ה מנא ליה דמשום
מזלזא הוה דלמא משום דרבה אחא
מדבית עלי וי"ל דאפ"ה אי לא מזלזל
הוה מנין עליו זכות וזות תורה ור"ה
דהכא משמע דרבה לא היה לו זכות
של גמילות חסדים והא אמרינן
כפ' חלק (פסח דף קה:) אמר ליה
אביי לרבה מר הא תורה הא גמילות
חסדים וי"ל דמ"מ אביי עסק טפי
מיניה : **ע"פ** יסן מפני הפסח .
אזל על סיון מפני עזרת לא לירך
דבעומר הדבר תלי כדאמר' לעיל
(דף ו:) דמי רב שמעיה עזרת
פעמים חמשה פעמים חמשה פעמים
שבעה : **וע"פ** חולל מפני ר"ה .

כאן קודם גזר דין באן לאחר גזר דין הכא נמי ביחוד, וגזר דין דיחוד תנאי היא
דחניא היה רבי מאיר אומר שנים שעלו
למטה וחולין שוה וכן שנים שעלו לגדרום
לידון ודינן שוה זה ירד וזה לא ירד זה ניצל
וזה לא ניצל , מפני מה זה ירד וזה לא ירד,
זה ניצל וזה לא ניצל, זה התפלל ונענה . וזה
התפלל ולא נענה, מפני מה זה נענה וזה לא
נענה? זה התפלל תפלה שלימה נענה, וזה
לא התפלל תפלה שלימה לא נענה ר' אלעזר
אמר כאן קודם גזר דין באן לאחר גזר דין
רבי יצחק אמר *יפה צעקה לאדם בין
קודם גזר דין בין לאחר גזר דין , וגזר דין
דצבור מ'י' ליקרע והא כתוב אחד אומר
ויהי' פ'י' ב'י' מ'ר'ע'ה ל'ב'ך וכתוב כי אם חתכבסי
בגדר ותרבי לך בורית, נכתם עונך לפני'
מאי לאו כאן קודם גזר דין באן לאחר גזר
דין? לא אידי ואידי לאחר גזר דין ולא קשיא
כאן בגזר דין שיש עמו שבועה כאן בגזר
דין שאין עמו שבועה כדבב שמואל בר אמי
דאמר רב שמואל בר אמי ואמרי לה . אמר
רב שמואל בר נחמני אמר רב יונה *מנין
לגזר דין שיש עמו שבועה שאינו נקרע שנאמר
[ו]לכן נשבעתי לבית עלי אם יחכפר
עון בית עלי בזבח ובמנחה* אמר *רבא
בזבח ובמנחה אינו מחכפר אבל מחכפר
בבתורה אביי אמר בזבח ומנחה אינו
מחכפר אבל מחכפר בתורה ובגמילות חסדים
*רבה ואביי מדבית עלי קאמו רבה דעסק
בתורה *חיה ארבעין שנין אביי דעסק בתורה
ובגמילות חסדים חיה שיתין שנין תנו רבנן
משפחה אחת היתה בירושלים שהיו מתיה

מתין בני י"ח שנה באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי אמר להם שמא
ממשפחה עלי אתם דכתיב ביה *וכל מרבית ביתך ימותו אנשים לבו
ועסקו בתורה וחיו הלכו ועסקו בתורה וחיו והווי קורין אותה משפחת
רבן יוחנן על שמו אמר רב שמואל בר איניא משמיה דרב מנין לגזר
דין של צבור שאינו נחרם, אינו נחרם והכתוב *נכתם עונך לפני? אלא
לאלול בגולה דרוכ שנים אין חלול דר' ירמיה *אע"ג שנחרם נקרע? שנאמר *כה' אלהינו בכל קראנו אליו והכתוב
משעבד ואלע"פ חספס הוא בידם שמה
יעברוהו כ"ד אי אפשר לון לדעת
ועל כרחן הולכין אחר רוב שנים
ואם לא ידעו מתי החלול אלול לא
ידעו יוס שלשים שלו : ועל תשרי
מפני תקנת המועדות . לאחר
שקדשוה כ"ד לתשרי השולחין יולחין
ליוס המחרת והולכין עד מקום
שיכלין להגיע עד הגז ומודיעים
אם עיברו כ"ד את אלול ואם לאו
כדי שלא יהא לבם נוקטן ציוה"ג
וטרופס : פסח קטן . פסח שני לטמא
וזהוהו כדרך רחוקה בראשון : גמ'
אב מפני התענית, על אלול
אדר מפני הפורים, ובשעה

דאמר
דעסקו בתורה חיו כו' אמרו משמיה דרב מנין לגזר דין
שבין ר"ה ליו"ט . ויחי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל . אמר רב כנגד י' לנימות שנתן נבל לעבדי דוד . ובר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני תרנימו כבני אמונתא ע"י מנה אר"י וכולן נסקרין בסקירה אחת *י' בחיב כל באי עולם וסביב להם בחבפת אורת ומבין כל מעשיהן . אמר רבני תנינא לאה דר' יוחנן כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שאמרי הוצר יחד לבם ופירשו הוצר יחד לבם כל באי עולם ומבין אל כל מעשיהם . ורן אותם כל אחד לפי מעשיו : מתני' על ששה חדשים שלוחו
*י' ע"י בענין ערך גרוסם כהה סא גרדין *י' מעולם ששנין ליינין שישבין עליהן כו' . וכלנו מעלה גרליון ע"ל וכלנו לזוה כוון רבינו ג' . ** חסר וי"ל לאמר גזר דין ומקוץ דהסם כנגד *י' .

גורסין רבה ואביי ומפסי לה ברבה
בר נחמני : ויחיד אימנה . מניי לו
דכתיב בהמלוא: כנגד עשרה לגימות .
עשרה עבדים שלח לו דוד כדמפרש
בקה"ל (ש"ס סה) ונתן להם סעודה
אחת לפיכך נתלו לו עשרה ימים :
ר' בנחמן אמר חלו עשרה ימים ט' .
הסמתיין לו הקב"ה שישוב ולא שב :
כ"ה כל באי עולם ט' כבני אמרנא .
ככש"ס שמונין אותן לעשרין ויולחין
זה אחר זה בפסח קטן שאין יכולין
ללחא כאחד : כמעלות בית מרון .
הדרך קצר ואין שנים יכולין לילך
זה בלד זה שהעמק עמוק משני ידי
הדרך : ה"ל ורב יהודה אמר שמואל
כחייבים של בית דוד והדר גרסינן
אמר רבה בר בר חנה ט' : כחייבות
של בית דוד . וכבני מרון כבני חיילות
של מלך מרון לשון מרוח ודגרות וכן
הו מונין אותם יולחיס זה אחר זה
בלחיס לנחמיה : וכולן נסקרין
וכ' . ואלע"פ שעוברין זה אחר זה :
אף אן נמי תנינא . דטול נסקרים
בסקירה אחת מונכסין חתא דין
למלוא ולמתיב מהאי קרא הוילר
יחד לבם : ולכיהו מייחדי *הדי'
כלבו של זה ק' לבו של זה : הכי
קאמר הוילר רואה יחד לבם .
ואקרא דלעיל מניה קא מהדר השגיח
אל כל יושבי הארץ הוילר אותם
השגיח יחד את לבם : מתני'
על ששה חדשים שלוחים יולחיס . שקדשו
כ"ד החדש ע"פ עדים כשראו את
החדש ומודיעים השולחין לגולה יוס
שקדשוה אס ציוס שלשים וחדש
שעבר חסר לו ציוס ל"א וחדש
שעבר מלא : מפני הפסח . והולכין
השולחין עד הפסח חון מן השבועת:
ועל אב מפני התענית . והולכין
כל שמונה הימים חון מן השבת :
על אלול מפני ר"ה . מודיעים מתי
התחיל אלול ועושין ר"ה ציוס שלשים
לאלול בגולה דרוכ שנים אין חלול
דמ' ירמיה *אע"ג שנחרם נקרע? שנאמר
משעבד ואלע"פ חספס הוא בידם שמה
יעברוהו כ"ד אי אפשר לון לדעת
ועל כרחן הולכין אחר רוב שנים
ואם לא ידעו מתי החלול אלול לא
ידעו יוס שלשים שלו : ועל תשרי
מפני תקנת המועדות . לאחר
שקדשוה כ"ד לתשרי השולחין יולחין
ליוס המחרת והולכין עד מקום
שיכלין להגיע עד הגז ומודיעים
אם עיברו כ"ד את אלול ואם לאו
כדי שלא יהא לבם נוקטן ציוה"ג
וטרופס : פסח קטן . פסח שני לטמא
וזהוהו כדרך רחוקה בראשון : גמ'
אב מפני התענית, על אלול
אדר מפני הפורים, ובשעה

וי"ט טו"ה יבואת קט
ד"ס רכ"א וס'פ' וכו' וכו'
כ"ה ד"ס רכ"א

רבינו הגנאל

ואסיקא גזיר דיהא
נמי שאינו נקרע אע"פ
שעשה חשיבה תנאי
היא כדאמר י"ט מ'י'
שאמרי הווא ר' מאיר
שהתשובה סב ל'ה
אפילו גזיר דיהא *י'
אליהו ודילק עליו . מ'
גרדום *משום החוסם
כשיושב לשפוט . ר' יצחק
אמר לעולם יפה צעקה
לאדם בין לפני גזיר
בין לאחר גזיר .
ואסיקא גזיר דין דצבור
מי מ'יקרע והכתוב כבסי
מרעה לבך ירושלים
למאן תרושי ובתוכו אחד
אוהב כי אם תכבסי
בגזר וע' מ'י' לאו
דאי דכתיב נכתם עונך
לפני? *בגזיר שיש עמו
שבועה דאמר מנין
לגזר דין שיש עמו
שבועה שאינו נקרע
שנאמר ולכן נשבעתי
לבית עלי אם יחכפר
עון בית עלי וגי' אמר
רבא בזבח ובמנחה אינו
מחכפר אבל מחכפר
בתורה : אביי
אמר מחכפר נמי
בגמילות חסדים רבה
בר נחמני ור' אביי
תרווייהו מדבית עלי
קאמו וכתביב בבית עלי
וכל מדבית ביתך
ימותו אנשים כלום
אינם מאריכין שנים
יחד מעשרים . רבה
דעסק בתורה חיה מ'
שנים אביי דעסק
בתורה ובגמילות חסדים
חיה שיתין שנין .
משפחה אחת היתה
בבית עלי שחיו מתים
ובין י"ח שנה והלכו
אחי הוכתיב קראוהו בחיותו קרוב בייחוד ואימתי הוא קרוב לייחי בעשרה ימים
דענינו כבני אמונתא (כבני אימונתא) ע"י מנה אר"י וכולן נסקרין בסקירה אחת *י' בחיב כל באי עולם וסביב להם בחבפת אורת ומבין כל מעשיהן . אמר רבני תנינא לאה דר' יוחנן כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שאמרי הוצר יחד לבם ופירשו הוצר יחד לבם כל באי עולם ומבין אל כל מעשיהם . ורן אותם כל אחד לפי מעשיו : מתני' על ששה חדשים שלוחו
*י' ע"י בענין ערך גרוסם כהה סא גרדין *י' מעולם ששנין ליינין שישבין עליהן כו' . וכלנו מעלה גרליון ע"ל וכלנו לזוה כוון רבינו ג' . ** חסר וי"ל לאמר גזר דין ומקוץ דהסם כנגד *י' .

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

קא א ב ג מ יי פיה
מלך תענית ה' ג
ג כט עשין דרכנ ג
סור א"ח סימן קמקט :

[ורכא מתקן טס בתענית
מת]

רבינו הגנאל

יבאין על ניטן מפני
לפמח ובי'. ואקשינן
ולפיקו שלוחין נמי
בתמו ובשבת מפני
הצומות שיש בהן
ופריק רב פפא הכי
קאמר בזמן שיש שלום
למחר כל זמן שבת
המקדש קיים יהיה
לשון ולשמחה. יש
גזרה צום אין גזרה
ואין שלום כגון תע
בזמן חזרה רצו מתענין
רצו אין מתענין וכוונת
שאם רצו שלא להתענות
בתן אין תובע עליהן
לפיקן אין שלוחין ויבאין
בתן אי הכי ומפני מה
יבאין באב ופריקין
ישום ופריקו וכוונתו
צרות מפני שרובו בו
הבית בראשונה ובשניה
ונלכדה ביתר ותרשת
העיר קבלו עליהם באב
צום לעולם בגלות ואע"פ
שאין שם סכנה בזמן
הזה לפיקן ויבאין באב
תנא ארשבי' ד' דברים
היה ר' קבובא דורש
ואלו תן. א' ותרשת שרה
את בן גר המצריה
וגו'. ב' ויבאין ויבאין
ישום להם וגו'. ג'
כן אישיו ותרבות
על ארצות ישראל וגו'.
ד' כה אמר ה' צום
הרביעי וגו'. ואלו
דברים מפורשין בספרי
דבי רב (בפירוש וכוונתו)
ובתוספתא בספדס סופה
(פ"ו) וארשבי' זה אחד
מן ר' דברים שהיה ר'
עקיבא דורש ואף אני
דורש כמותו ולא הלפתי
על דבריו אלא בזום
העשירי בלבד שהיו
אומר עשרה במבט שבו
סמך מלך בבל על
ירושלים ואני אומר
צום העשירי זה ה'
במבט שבאה שמעיה
לגלות כי תרבת העיר
ונשף הבית וגוראין
דברי מדבריו שהוא
אומר בתמו והבוקעה
העיר ובאבנלכדה העיר.
ובתרי נהרג גילוי
מן אחיק ובשבת סמך
מלך בבל נמצאו הדברים
הלו של על חסד כי
אחרי שנלכדה העיר
ונשף הבית סוכר
סמינת החיילות על
ירושלים ואע"פ שהיא
על חסד לחרת החרשים
מתחשב רביעי תמו.
ואב המישי ותשי
שביעי ופבת עשירי
הפורענות אינן על
חסד שמאיר חסמינה
מן השרפה ואני מונה
לסדר השנים ולסדר
פורענות על חסד.
בחדש הרביעי והבוקעה
ובשביעי נהרג גילוי
בן אחיק ובעשירי באת שמועה
הללו הוציאו לתענות בתן
מתענה וראיה אלו ג' תעניות
יו בתמו ג' בתשרי וי' בספדס
במבט בן שיש שלום ויהיו
לשון ולשמחה וגו' ומכלן
ואליך יהיו לשון ולשמחה.
ליאמר בהספד ובתענית : יש
גזרת המלכות לום. מוצה להענות
צום : רצו לזין מתענית. וכיון דרשת
באת לך מתענין שלמים עלייב :
מזן והג' שזיון בסופתא * דסוקה [פ"ו]
ובספרי בן ארס יושבי החרבות
וגו' הללן ויבאין ישתת וגו' ותרא
שרה את בן הגר המצריה וגו' :
סמך מלך בבל. החמילו לגור עליה :
שמועה לגולה. לגלות יכניה שלו
לכבל אחת עשרה שנה לפני החורבן :
שאתי אומר על ראשון. שבסדר
מקרא : ראשון. לפורענות בתחלה
הובקעה העיר ואח"כ נשרף הבית
במסעה באב ובחשתי שלא לחזרו נהרג
גדליה ובצבת שאלחזרו בחתה
השמועה : וברא אומר על ראשון
שבפסוק לחזרו לפורענות : ועל
לחמון. שבמקרא ראשון לפורענות
שהרי תחילה סמך ואח"כ הובקעה
גמולא י"ו בלחמון שהוא ראשון במקרא
לחמון. שבמקרא שהוא מחזור
במקרא : חלה שהוא מונה לסדר
חדשים. ואמר שלא הקפיד המקרא
אלא על סדר החדשים לך מנה
חמוז קודם לטבת, ואלו מונה חף
גליון
השם
גמי ולי אין
דורש כמותו
עיון בספר
גכ"ו יוסף
וידי ט"ו רמב
ספדס ג :

הואיל והאכלו בו הארוות. ציום שבעה עשר בתמוז נמי אירע
חמשה דברים כדחנן בפרק בתרא דתענית (דף כ"ו)
אלו חורבן בית המקדש תקיפה טובא ועוד לא דמי לנ' באב
לרעה אחת הוכפלה בו : וזה תענה בתמוז שבו הובקעה העיר.
* היינו בראשונה אלל בשניה הובקעה
ביו"ט ומסוף הכי עבדינן ביו"ט הענית
והך ברייתא מתנין בירושלמי וגרסי'
בה י"ו בתמוז וטע"ז דכתיב בקרא
בתענה לחדש קלקול מצבותיו היו
שם פליגי אש"ס דיון ורובה לומר
דמתוך פירושם טעו בחשבונם ולא
לרעה הפסוק לשנות מכמו שהיו
סבורים : וזה תענה באב שבו
נשרף. בפרק בתרא דתענית (דף
כ"ט) רמי קרא' אהדי ובסוף מלכים
כתיב ונשרף בשבעה ובספר ירמיה
כתיב בעשור לחדש וישורף וגו'
ומשני דב' לחדש נכנסו אייבוס
להיכל ואכלו וטחו בו [שביעי] שמיני
ותשעיו עד ספנה היום לעשותי ערב
הליום בו הלך ונשרף עד שקיעת
החמה כעשור :

וירד רבי אליעזר ורבה. ממחתי'
דעל כסליו מפני חטכה לא
הוה ליה לאקשויי דלעולם לא חשיב יו"ט
ואפילו הכי מדליקין גרוח זכר לנס :
ותפיק

באב שבו נשרף בית אלהינו ואמאי קרי ליה חמישי חמישי לחדשים צום
השביעי זה ג' בתשרי שבו נהרג גדליה בן אחיק ומי הרגו ישמעאל
בן נתניה הרגו ללמדך ששקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלהינו
ואמאי קרי ליה שביעי שביעי לחדשים צום העשירי זה עשרה במבט שבו
סמך מלך בבל על ירושלים שנאמר ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית
בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר בן אדם קח בקך את שם היום את
עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלים ואמאי קרי לה עשירי עשירי
לחדשים והלא היה ראוי זה לכתוב ראשון ולמה נכתב כאן לדי להסדיר
לחדשים כתיקון א"י איני אומר כן אלא צום העשירי זה חמשה במבט שבו
באת שמועה לגולה שהוכתה העיר שנאמר ויהי בשתי עשרה שנה
בעשירי בחמשה לחדש לגלותנו בא אלי הפליט מירושלם לאמר
הוכתה העיר ועשו יום שמועה כיום שרופה וגראין דברי מדבריו
שאני אומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון והוא אומר על ראשון
אחרון ועל אחרון ראשון יאלא שהוא מונה לסדר חדשים ואני מונה
לסדר פורענות. איתמר * רב רבי חנינא אמרי במלה מגילת תענית

לאמר רב חנינא בר ביזנא כ"ו. דלכוהו ימי תענית ניבחו בזמן הזה שאין
בהמ"ק קיים ומתענין בזמן הזה קא מיירי מודקתיה וכשהמקדש קיים ט'
שיש שלום. שאין יד העובדי כוכבים תקיפה עלי ישראל יהיו לשון ולשמחה.
ליאמר בהספד ובתענית : יש גזרת המלכות לום. מוצה להענות
צום : רצו לזין מתענית. וכיון דרשת
באת לך מתענין שלמים עלייב :
מזן והג' שזיון בסופתא * דסוקה [פ"ו]
ובספרי בן ארס יושבי החרבות
וגו' הללן ויבאין ישתת וגו' ותרא
שרה את בן הגר המצריה וגו' :
סמך מלך בבל. החמילו לגור עליה :
שמועה לגולה. לגלות יכניה שלו
לכבל אחת עשרה שנה לפני החורבן :
שאתי אומר על ראשון. שבסדר
מקרא : ראשון. לפורענות בתחלה
הובקעה העיר ואח"כ נשרף הבית
במסעה באב ובחשתי שלא לחזרו נהרג
גדליה ובצבת שאלחזרו בחתה
השמועה : וברא אומר על ראשון
שבפסוק לחזרו לפורענות : ועל
לחמון. שבמקרא ראשון לפורענות
שהרי תחילה סמך ואח"כ הובקעה
גמולא י"ו בלחמון שהוא ראשון במקרא
לחמון. שבמקרא שהוא מחזור
במקרא : חלה שהוא מונה לסדר
חדשים. ואמר שלא הקפיד המקרא
אלא על סדר החדשים לך מנה
חמוז קודם לטבת, ואלו מונה חף
גליון
השם
גמי ולי אין
דורש כמותו
עיון בספר
גכ"ו יוסף
וידי ט"ו רמב
ספדס ג :

באב שבו נשרף בית אלהינו ואמאי קרי ליה חמישי חמישי לחדשים צום
השביעי זה ג' בתשרי שבו נהרג גדליה בן אחיק ומי הרגו ישמעאל
בן נתניה הרגו ללמדך ששקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלהינו
ואמאי קרי ליה שביעי שביעי לחדשים צום העשירי זה עשרה במבט שבו
סמך מלך בבל על ירושלים שנאמר ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית
בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר בן אדם קח בקך את שם היום את
עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלים ואמאי קרי לה עשירי עשירי
לחדשים והלא היה ראוי זה לכתוב ראשון ולמה נכתב כאן לדי להסדיר
לחדשים כתיקון א"י איני אומר כן אלא צום העשירי זה חמשה במבט שבו
באת שמועה לגולה שהוכתה העיר שנאמר ויהי בשתי עשרה שנה
בעשירי בחמשה לחדש לגלותנו בא אלי הפליט מירושלם לאמר
הוכתה העיר ועשו יום שמועה כיום שרופה וגראין דברי מדבריו
שאני אומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון והוא אומר על ראשון
אחרון ועל אחרון ראשון יאלא שהוא מונה לסדר חדשים ואני מונה
לסדר פורענות. איתמר * רב רבי חנינא אמרי במלה מגילת תענית

רבי יוחנן ורבי' אמרי לא במלה מגילת תענית רב-ורבי חנינא אמרי
במלה מגילת תענית. הכי קאמר בזמן שיש שלום יהיו לשון ולשמחה,
אין שלום צום והנ' נמי כ' הני רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרי
לא במלה מגילת תענית הני הלא דליתנהו רחמנא בבנין בהמ"ק אבל
הנך כדקיימי קיימי מתב' רב כהנא מעשה וגזרו תענית בתוכה בלוד
ויירד ר"א ורחץ ורבי יהושע וסיפר ואמרו להם צאו והתענו על מה
שהתעניתם א"ר יוסף שאני חנוכה דאיכא מצוה א"ל אביי ותיבטיל איהי
ותיבטל מצותה אלא אמר רב יוסף שאני חנוכה דמיפרסם גיסא ותיבט
רב אחא בר הונא בתלחא בתשרי במילת אדכרתא מן שמרייא שגזרה
מלכות יזן גזרה שלא להוכיח שם שמים על פיהם וכשגברה מלכות
השמונאי ונצחום התקינו שיהו מזכירין שם שמים אפילו בשמרות וכך
היו כותבים בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול לאל עליון וכששמעו חכמים
בדבר אמרו למחר זה פורע את חובו ונמצא שמר מומל באשפה וביטולם
ואותו היום עשאוהו יו"ט ואי סלקא דעתך במלה מגילת תענית, קמיייתא
במול, אודנייתא מוסיפין? הכא במאי עסקינן בזמן שבת המקדש קיים
ותיפוק

מזן והג' שזיון בסופתא * דסוקה [פ"ו]
ובספרי בן ארס יושבי החרבות
וגו' הללן ויבאין ישתת וגו' ותרא
שרה את בן הגר המצריה וגו' :
סמך מלך בבל. החמילו לגור עליה :
שמועה לגולה. לגלות יכניה שלו
לכבל אחת עשרה שנה לפני החורבן :
שאתי אומר על ראשון. שבסדר
מקרא : ראשון. לפורענות בתחלה
הובקעה העיר ואח"כ נשרף הבית
במסעה באב ובחשתי שלא לחזרו נהרג
גדליה ובצבת שאלחזרו בחתה
השמועה : וברא אומר על ראשון
שבפסוק לחזרו לפורענות : ועל
לחמון. שבמקרא ראשון לפורענות
שהרי תחילה סמך ואח"כ הובקעה
גמולא י"ו בלחמון שהוא ראשון במקרא
לחמון. שבמקרא שהוא מחזור
במקרא : חלה שהוא מונה לסדר
חדשים. ואמר שלא הקפיד המקרא
אלא על סדר החדשים לך מנה
חמוז קודם לטבת, ואלו מונה חף
גליון
השם
גמי ולי אין
דורש כמותו
עיון בספר
גכ"ו יוסף
וידי ט"ו רמב
ספדס ג :

בן אחיק ובעשירי באת שמועה הללו הוציאו לתענות בתן מתענה וראיה אלו ג' תעניות יו בתמו ג' בתשרי וי' בספדס במבט בן שיש שלום ויהיו לשון ולשמחה וגו' ומכלן ואליך יהיו לשון ולשמחה. ליאמר בהספד ובתענית : יש גזרת המלכות לום. מוצה להענות צום : רצו לזין מתענית. וכיון דרשת באת לך מתענין שלמים עלייב : מזן והג' שזיון בסופתא * דסוקה [פ"ו] ובספרי בן ארס יושבי החרבות וגו' הללן ויבאין ישתת וגו' ותרא שרה את בן הגר המצריה וגו' : סמך מלך בבל. החמילו לגור עליה : שמועה לגולה. לגלות יכניה שלו לכבל אחת עשרה שנה לפני החורבן : שאיתי אומר על ראשון. שבסדר מקרא : ראשון. לפורענות בתחלה הובקעה העיר ואח"כ נשרף הבית במסעה באב ובחשתי שלא לחזרו נהרג גדליה ובצבת שאלחזרו בחתה השמועה : וברא אומר על ראשון שבפסוק לחזרו לפורענות : ועל לחמון. שבמקרא ראשון לפורענות שהרי תחילה סמך ואח"כ הובקעה גמולא י"ו בלחמון שהוא ראשון במקרא לחמון. שבמקרא שהוא מחזור במקרא : חלה שהוא מונה לסדר חדשים. ואמר שלא הקפיד המקרא אלא על סדר החדשים לך מנה חמוז קודם לטבת, ואלו מונה חף גליון השם גמי ולי אין דורש כמותו עיון בספר גכ"ו יוסף וידי ט"ו רמב ספדס ג :

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה י"ט רבינו תנאל

ואקשיון אם בן־ששה
הבית קיים ג' בתשרי
הוא יום שנהרג בו
גדליה בן אחיקם והוא
אחרי פן הרי ציבות
שבתובין בן יהוה לבית
ישאל לששון ולשגחה
למיעדים שפדים והנה
הוא עצמו י"ט היה
באחת העת מה חופיו
בו ופירק רב לאסור
היום שמוקדם לג'
בתשרי והנה יום ב'
בתשרי גם הוא אסור
בתענית שצום גדליה
אינו אסור בתענית יום
שלפניו שהוא מדברי
קבלה ויום מדברי
הנביאים ודברי קבלה
כדברי תורה דמו ואין
צריך חיוק כדבעי
למפר לקמן שכל דבר
שהוא אסור בתענית
בו מדאורייתא כגון
שבתות וי"ט וכו' ר"ח
מותר להתענות לפניו
לאחריהן ואינו אסור
אלא אותו חיוק לבד.
וכת שפירא הכמים
י"ט אסור להתענות
לפניהן ולאחריהן לפיכך
הצריכו לקבוע בחפשי
י"ט דרבנן לאסור חיים
שלפניו בתענית דתנאי
חיים האלו התבטלו
בפגולת תענית אסורין
בין לפניו בין לאחריהן
שבתות וימים טובים
הן אסורין לפניו
ולאחריהן מותרין.
וכת תפשי כ"ו ואקשיון
ודברי קבלה כדברי
תורה דמי. הוב אבתין
מה כ"ב באור ארת
בשורתא סבא ליהודאי
דלא יעידון מן אורייתא
כ"ו ואותו חיוק עשאוהו
י"ט וכו' תימא נכא פיי
בכוס שבתות דתת.
הוא ע"י יהודה בן
שמעון בסלה הגדולה
ויהודה בן שמעון המלמד
דד"ס הוא. דתן לל
זכוכית שניקבו והסיף
לחוט אבר פ"י פתם
הנקבים באבר ואין
שבתובין מן הנקבים
ההם שכבר נתמחו
באבר שהסיף נתכן
ויהודה בן שמעון משום
ר' מאיר סמטא דסברי
כלים שליטין הן והכמים
מותרין כלומר בחוקת
שבתובין הן ור' מאיר
הוא תלמיד דר"ע הי"ע
תלמיד דר' אליעזר
הר"י תושע הלל תלמיד
רבי' שרוב הכות
ביתו והנה דבר ברור
כי יהודה בן שמעון
לאהרן דרבן הבית הת

ותיפוק ליה כ"ו. אז בית המקדש הוא קיים בלאו הכי היו יום טוב
דהיינו לום גדליה וקריא רחמנא מועדים טובים בזמן הבית: לא
נזכרה. הא דהדר קבעוה במגילת תענית על דבר זה אלא לאסור
אחמול גם הוא בתענית כדאמרין לקמיה הימים האלה הכתובים
במגילה הם ולפניהם ולאחריהם
אסורין: ראש חדש מועד דאורייתא:
ודאורייתא לא בעי חיוק. לאסור
לפניו ולאחריו אבל ימי מגילת
תענית דרבנן ולריכין חיוק כי הכי
דלא לית להתענות ב"ט ענמו:
הוא ובעי חיוק. והוא לא דאורייתא
כ"ה. באלך קאי במגילת תענית:
דלא יעידון מן אורייתא. שלא יערכו
לחקק ענמן מן התורה: הפגיו.
לעקו במוקס וברמותו כדי שישמעו
השרים וירחמו עליכם: אז שמי.
כלומר למען הקב"ה: ורבי מאיר
במר חורבן הוה. כמה דורות דהא
דימי רבן יוחנן בן זכאי חרב הבית
ור' אליעזר תלמידו היה ור' עקיבא
תלמידו של ר' אליעזר כדאמרין
בשלהי ארבע מיתות (סנהדרין דף סח)
וב' מאיר תלמידו של ר"ע כדאמרין
בפרק קמא דעירובין (דף י"ג) כל
מוקס שאהה מולא' משום ר' ישמעאל
אמר תלמיד אחד לפני ר' עקיבא
אינו אלא ר' מאיר: "דחן כ"ו.
ר' יהודה בן שמעון תלמידו של ר'
מאיר הוא: כלי זכוכית שניקבו.
שנתמחו ונקבן לטהרן מטומאתן:
אבר. ופגרת הסתום את הנקב:
יהודה בן שמעון מטמא. לומר
שחורו לטומאתן ישנה ואע"פ שלא
נגעו שוב בטומאה ואע"פ שאין כלי
זכוכית חורין לטומאתן ישנה כדאמר
בפ"ק דשבת (דף מ"ז) שלא גזרו חז"ר
טומאה ישנה אלא ככלי מתכות הגי
נמי הוציאו והאבר מעמידו ככלי
מתכות דמו דהכל הולך אחר האעמיה:
מתכות
וחכמים

ותיפוק ליה דהוה ליה יום שנהרג בו
גדליה בן אחיקם? אמר רב לא נזכרה
אלא לאסור את שלפניו, שלפניו נמי תיפוק
ליה דהוה ליה יום שלאחר ר"ח דאורייתא
ודאורייתא לא בעי חיוק דתנאי הימים
האלה הבתובין במגילת תענית אסורין
בין לפנייהם בין לאחרייהם, שבתות וימים
טובים הם אסורים לפנייהן ולאחרייהן מותרין
מה הפרש בין זה לזה? הללו דברי תורה
*ואין דברי תורה צריכין חיוק, הללו דברי
סופרים *ודברי סופרים צריכין חיוק ותיפוק
ליה דהוה ליה יום שלפני יום שנהרג בו
גדליה בן אחיקם? א"ר אשי גדליה בן
אחיקם דברי קבלה הוא ודברי קבלה
כדברי תורה דמו *בבב רב טובי בר מתנה
*בעשרים וחמניא ביה אחת בשורתא מבתא
ליהודאי דלא יעידון מאורייתא שגורה
המלכות גורה שלא יעסקו בתורה ושלא
ימולו את בניהם ושיהללו שבתות מה
עשה יהודה בן שמעון וחביריו הלכו ונטלו
עצה ממטורניתא אחת שכל גדולי רומי
מצויין אצלה אמרה להם בואו והפגינו
בלילה הלכו והפגינו בלילה אמרו יאי
שמים לא אחיכם אנחנו ולא בני אב אחד
אנחנו ולא בני אם אחת אנחנו מה נשתנינו
מכל אומה ולשון שאתם גזרין עלינו גזירות
קשות וביטלום, ואותו היום עשאוהו יום טוב
ואי ס"ד במלה מגילת תענית, קמיתא בשול
אחרניתא מוסיפין, וכי תימא הכא נמי
בזמן שבית המקדש קיים והא יהודה בן
שמעון תלמידו של רבי מאיר, ור"מ בתר
הכי הוה *דחנן *כלי זכוכית שניקבו
*רשב"ג: יהודה בן שמעון מטמא משום ר"מ
וחכמים

ותיפוק ליה כ"ו. אז בית המקדש הוא קיים בלאו הכי היו יום טוב
דהיינו לום גדליה וקריא רחמנא מועדים טובים בזמן הבית: לא
נזכרה. הא דהדר קבעוה במגילת תענית על דבר זה אלא לאסור
אחמול גם הוא בתענית כדאמרין לקמיה הימים האלה הכתובים
במגילה הם ולפניהם ולאחריהם
אסורין: ראש חדש מועד דאורייתא:
ודאורייתא לא בעי חיוק. לאסור
לפניו ולאחריו אבל ימי מגילת
תענית דרבנן ולריכין חיוק כי הכי
דלא לית להתענות ב"ט ענמו:
הוא ובעי חיוק. והוא לא דאורייתא
כ"ה. באלך קאי במגילת תענית:
דלא יעידון מן אורייתא. שלא יערכו
לחקק ענמן מן התורה: הפגיו.
לעקו במוקס וברמותו כדי שישמעו
השרים וירחמו עליכם: אז שמי.
כלומר למען הקב"ה: ורבי מאיר
במר חורבן הוה. כמה דורות דהא
דימי רבן יוחנן בן זכאי חרב הבית
ור' אליעזר תלמידו היה ור' עקיבא
תלמידו של ר' אליעזר כדאמרין
בשלהי ארבע מיתות (סנהדרין דף סח)
וב' מאיר תלמידו של ר"ע כדאמרין
בפרק קמא דעירובין (דף י"ג) כל
מוקס שאהה מולא' משום ר' ישמעאל
אמר תלמיד אחד לפני ר' עקיבא
אינו אלא ר' מאיר: "דחן כ"ו.
ר' יהודה בן שמעון תלמידו של ר'
מאיר הוא: כלי זכוכית שניקבו.
שנתמחו ונקבן לטהרן מטומאתן:
אבר. ופגרת הסתום את הנקב:
יהודה בן שמעון מטמא. לומר
שחורו לטומאתן ישנה ואע"פ שלא
נגעו שוב בטומאה ואע"פ שאין כלי
זכוכית חורין לטומאתן ישנה כדאמר
בפ"ק דשבת (דף מ"ז) שלא גזרו חז"ר
טומאה ישנה אלא ככלי מתכות הגי
נמי הוציאו והאבר מעמידו ככלי
מתכות דמו דהכל הולך אחר האעמיה:
מתכות
וחכמים

ספרי י"ט
[ישמעאל ס"ה]
[סג]
ספרי י"ט
[סג דמ"ה]
[ס"ח]
[ס"ח]
[ס"ח]
[ס"ח]
[ס"ח]

הגרות מדברי ר' רנשבורג
[ח] תוס' ד"ס הא רבי
יהודה וכו' דמית רבי
וכו' רביעין תענית דף
כ"א פ"א ר"ט ד"ס ד"ס
ר"מ וכו' אשע"א וכו'
דח"ק :

שבתא דשרי לאשלומי אף על פי שחלקנו בין שאר תעניות לתענית באלך מכל מוקס מיייתי שפיר
כשהוא מעונה דהא שבת דומה תענית באלך ואם היה חסוב תענית היה אסור אלא ודאי לא חשיב כמתענה בשבת ואם כן אף בתענית
יחד מותר נמי להשלים: דהא ר' יהודה בן שמעון תלמידו של ר' מאיר. תימא ב' סדר תעניות כ"ד (תענית דף י"ה). פריך עשרים
ותענה נמי מאיר איריא דהוה ליה יומא מקמי דאחיקם תמידא תיפוק ליה דהוה ליה יומא דבתר עשרין ותמניא מאיר קושא' היא דאחיקם
תמידא זה היה בזמן שצית המקדש קיים ועובדא דעשרים ותמניא היה בימי ר' יהודה בן שמעון תלמידו של ר' מאיר וי"ל [ח] דמית רבי שסדר
המשנה לא היה ליה למתני מריש ירחא דניסן כיון דבימיו היה שלא לערך: יהודה בן שמעון מטמא וכו' ותכמים מטמאין. תימא
אמאי מטמאין לכל הפחות ליטמא משום כלי זכוכית שגזרו עליו טומאה כדאיתא בפ"ק דשבת (דף מ"ז) ופי' בקונטרס דלענין טומאה
ישנה פלגי יהודה בן שמעון מטמא לומר שחורו לטומאתן ישנה ואע"פ שלא נגעו בשום טומאה ואע"פ שכלי זכוכית חורין לטומאתן
ישנה כדאמרין בפ"ק דשבת (דף מ"ז) שלא גזרו חז"ר טומאה ישנה אלא ככלי מתכות הגי נמי הוציאו והאבר מעמידו ככלי מתכות
דמו דהכל הולך אחר האעמיה ותכמים מטמאין דעיקרו כלי זכוכית הן ולא חלוקין בתר מעמיד כן פי' הקונטרס וקשיא כיון דטומאתם
קדמה לאלך מה מועיל הטפת אבר לבסוף עוד פי' בקונט' לשון אחר ר' יהודה בן שמעון מטמא כדון כלי מתכות דאורייתא אם
נגעה בןן טומאה דהכל הולך אחר האעמיה ותכמים מטמאין מטומאה כלי מתכות דאורייתא אלא משום טומאה כלי זכוכית דרבנן
ולפירוש זה קשיא לשון מטמאין דמשמע מטמאין לגמרי ורבינו שמואל פירש דפלגי בהא אי הטפת אבר חשיב כסימה מעלייתא או
לא ובפ"ק דשבת (סג) כחוב וכו' מאיר היא דלמחר הכל הולך אחר האעמיה גרים רבינו שמואל ר' מאיר היא ותו לא ולא גרסין הכל
הולך אחר האעמיה ולא יתכן כדמוכח בסוף חוספתא דכלים דמתני כוס של אבן שנקב והסיף לכותו אבר ר' יוסי משום ר' יוחנן
בן טריי אומר טמא משום כלי זכוכית רבי שמעון בן גמליאל אומר יהודה בן שמעון היה מטמא משום ר' מאיר משמע בהדיא
כלשון אחרון שבקונטרס ורבינו הי"ט ר' יוחנן בן טריי ולא לגמרי מטמאין אי נמי רבנן דהכל אית להו בכלי אבן כר"מ דטמא
ככלי מתכות והא דלא מטמאין בכלי זכוכית משום כלי מתכות כמו בכלי אבן משום דכלי אבן לית ליה טומאה אוקמהו אוקמהו כלי
מתכות והא דכלי זכוכית שיש להם טומאה בעולם לא רלו לשטון מטמאין ורבי"א פי' דחכמים מטמאין לגמרי משום דכלי זכוכית
ככלי חרס דמו כדאמרין פ"ק דשבת (דף מ"ז) ותניא בתוספתא דכלים (נ"ב) בפרק שני דכלי חרס שטמאין אית להו טומאה לעולם
ולא יתכן נמי פירוש זה כדמוכח בסוף חוספתא דלאו לגמרי מטמאין כדפרישית ועוד א"כ מנא ליה דטמאין דר"מ משום דהכל הולך אחר
האעמיה דלמא משום דלית ליה היא ככר ואפי' נסתם בופת היה מטמא דבהדיא פלגי עליה בתוספתא דכלים פרק מחט וטבעת ועוד רבנן
לא אמרי הך סברא אלא בחתיכת חרס שפרשה מן החבית ויש בה כשיעור ונקבה וסתמה בזפת ולא בכלי שלם שנקב וסתמו כמו שפירש
[בתוספתא] דפרק ב' דכלים ועוד דהא לא קיימא מסקנא הכי בפ"ק דשבת (מז) דמסקין האילן ושכברו יש להם תקנה ככלי מתכות דמו:

(* שפירשתי בפ"ק דכלים ל"ל וכוונת התוס' נגד ר"ש נגד ר' הלוי.)

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

קב א מיי מיי מיי מהל
כלים סלק י :

קב ב (מיי"י פ"ב מהל)
מילת ומתכ ה"ל
י ופ"ג ס"ב ט"ש
ח"ה פ"י תקע ט"ף א'
[כך אלפס כלן וכתעית
פ"ב וכתעית סוף פ"א:]

קב ג מיי"י פ"ד מהלכות
קידום מהל"ס א' :

קב ד מיי"י ט"ז פ"ח
סלק ס :

מיומנות עזרה ואילך לא מלינו
עזרה היה מעובר והמך קלת לדבר דכתיב (נחמיה ז)
ויעג החדש השביעי וגו' וכתיב (ש"ס ח) ויציא עזרה הכהן את התורה
וכתיב (ש"ס) ביום אחד לחדש השביעי וכתיב (ש"ס) ויקרא ט וכתיב
זיה (ש"ס) היום קדש וכתיב (ש"ס) ביום
השני נאספו ראשי הכהנות לכל העם
הכהנים והלוים אל עזרה הסופר
ולהשכיל אל דברי התורה משמע
עמשו שני ימים טובים של ר"ה וקרי
ליה שני למילה וכתיב נמו (ש"ס) פ
ביום שניים וארבעה לחדש נאספו
כל ישראל כלום ובשקיים וגו' משמע
לפי שאז היה מולאי סוכות נאספו
ואז לאו דעברוהו ועשו סוכות בט"ז
זו א"כ י"ד דירחא וז' לסוכות הרי
כ"ב ויום כ"ג מולאי סוכות ואין
לומר דשקוה לתעניתיהו משום
ממרת י"ט ומשום כך המעיט עד
כ"ד ז' למולא לא היו עוהגין ז' ועוד
שגרי דבר שכתוב היה אלא ש"ט
דעברוהו לאלול : **וא"כ** יתקלקלו
כולהו מועדות : למאן דלמחר לתקן
(ד' כ) שמעברין משום יקרא יחא
דשיין אטלוה אכל למאן דלמחר משום
מתיח קשיא דליכא קלקול אלא
פגלת תענית וזו הריב
יהודה בן שמעון כ"ח
ריבה הוא דעבר
ואסיקא והלכת' בשל
ומחר לתענית בכל
חיים הכותבים בגמלת
תענית ונלוה חטוב
ותורין דלא בשל ואמר
לתענית' בתו : על
אלה מפני ר"ה כ"ו
ואקשיטין וכוין דנפקו
באלו ובקביעה ר"ה
פתורי יוד למס צדיקין
השחרין לצאת דבר
ידוע הוא ד' בחשרי
יח"כ בפ"י בו סוכות
ובתימא הייטש דלא
עברוהו לאלול הוא ק"ל
דמיטת עזרה לא תעבר
אלא סראין התריס
דכיסות עזרה עברוה
אלא בספרות שחרית
יוד : וכי עבר אלו
עזרה ותי זכריה ומלכי
כי טול ביום אחד היו
וכר פירשטוהו בס"י
י"ח : אם כן כי תעבר
אלול והפסדנות
התקופת סב"ד לא
יעזר תתקלקל ר"ה
שעשו ר"ה ביום י' של
אלא כ"ח ימים וכוין
שאיל תעברוהו נכחו יום
אלא ל' חוש אלל [דוח]
הם קביעה חשר
ואסרין מוטב תקלקל
ר"ה ולא יתקלקל
השמיים כולו הייטש
הכי דר"ה והייטש
נתקלקלה וזו הייטש
אלא תחנת המועדות
דפתותין
דקתי ועל חשר מפני
תקנת הסודות
לודיע לכל ישראל
שהשנה ביד ב"ד
לעבר וזמ"ש שלא היה
לעולם : ועל כסלוי
לדע מהי נקבל לעשות
בב"ה תנוכה : ועל
אדר לעשות ביום י"ד
ט פורים ואוקימנא דלא
כי דאמר אם תעברוהו
שנה יוצאין אף על
אדר השני מפני הפורים
וכ"ע כל מצות הנהגות
בשני [אין] נהגות
בראשון ובשיבוע שנה
לפי תנא דירין סבר לה
בא"כ דברייתא דתניא
עובר שנה ל' יום ור' סבר לה כרשב"ג דאמר ר"ה אדר שני ביום ל' שאז אדר הראשון שהוא יום עברו
יום ל' שאז שני מפקינן אותו ר"ה ניסן למיטרא דשני אדרין לעולם חסרין חן : ולאפקי מדרב נחמן בר רב הושע : דרדש העיר ר' סימאי משום חגי זכריה ומלאכי על ב' אדרין שאמר רצו ב"ד לעשותן
שנתן חסרין או שנתן מלאין או אחד מלא ואחד חסר עושין וכך היו נוהגין בגולה והיו טובבדייתא ואמר משום רבנו ליעולם אדר מלא ואחד חסר ע"י שירוד שהוקבע ר"ה במונח הנהגות שהעיר ר' סימאי משום
חגי זכריה ומלאין שנתן דשמתין סלקא : ונרסין בכתובות פרק משער ברבא דמי ר' עקיבא בשיתותיו ואמר אדר המפקד לניסן זמנין מלא וזמנין חסר וכן עזריה היא דמבר אדר המפקד לניסן לעולם חסר וקרי
כ"ח וכן הוא דנרסין הוא בראש עניינה דרשתי ליה למר עוקבא אדר המפקד לניסן לעולם חסר ולעולם חסר וקרי ב' אדרין וזמנין חסר וזמנין מלא וזמנין חסר וזמנין מלא וזמנין חסר וזמנין מלא וזמנין חסר וזמנין מלא
לקיש על דרסיה ניסן ותשרי נמי לאו משום דמצוה לקיש על הראיה אלא משום תקנת המועדות או אמרת בשלמא זמנין מלא וזמנין חסר משום הכי מחללינן [אמאי מחללינן] תיובתא
ג"כ

וחכמים מההרין • דעיקרו כלי זכוכית כן וזלזי בחר המעמיד
ע"א כלי זכוכית טהורין שניקבו והטילו לחוכן כזרי יודיה בן שמעון
מטמאין טומאת כלי מתכות דלוריייתא אם נגע בהן טומאה דככל
אלך חמר המעמיד וחכמים מההרין מטמאין כלי מתכות דלוריייתא
אלא משום טומאת כלי זכוכית דרבנן
שאין כלי מתכות מטמאין דלוריייתא
אלא המויין בפרשה (במדבר לא)
הזב והכסף והאנחה והכרזל וגו' :
תפא יוא • חי בטלה מגילת תענית:
הא אינטיק • חי משום יקרא חי
משום מתיח כדלקמן (ד' כ) : והא
קמלקל ר"ה • דמלאל שלא עשוה
בני הגולה כהלכה אם מעברין אלול :
דקא גמי • דלהכי חזר רבנן ללא
ליקלקלו שחר מועדות והסירו שהא
ר"ה מקולקל לגולה : **ואלו אם**
במעברה השנה • לאחר שכתבם אדר
הראשון והלכו בשלש ימים ב"ד
ועיינו ועיברוהו לעשות אדר השני
אמר זה : **העבוד בראשון** • ויאלו
ידי עובדן צפורים שטשו בראשון :
כמה עובדן בשנה • ומי אדר הראשון
שאריו עושין ועיבר לשנה : **מש** •
קא סלקא דעתך כ"ט ימים : **מאי**
שנא • למאן דלמחר שלשים ואין
לר"ה לחזור ולשלוש שלשים על יום
קידוש אדר השני : **דיעבי** • בני
הגולה שלעולם אדר הראשון מעובר
וביום ל"א נתקדש : למאן דלמחר חדש
גמי • חי לר"ה לודיע דהא ידעי
לעולם חסר וביום שלשים נתקדש :
לעולם חסר רע שלשים • חסר : רב :
להודיע אם עשוהו מלא או חסר :
שמקדישין אותן ביום עיבורין • יום
שלשים קרי יום עיבור שאריו עושין
עיבור לחדש כשמעברין אותו
שמקדישין יום שלשים של שניהם
לר"ה כהכנסת יום ל' לאדר הראשון
הוא ר"ה לאדר השני • ויום ל' של
אדר השני הוא ר"ח ניסן : למימרא
דחסרין עבדין ס' • בנימוחא : **חמד**
מלא ומלך סבר • דוקא קאמר **ראשון**
מלא וזכי חסר : משום רבינו : רב :
שהוקבע ר"ח במונח • עד שאמרן לך
הכניס מלרין ישראל קדשו ב"ד ר"ח
אדר השני ביום ל' לאדר הראשון
ועשו את הראשון חסר : ממללין את
השבת • עדים שראו את הלבנה
בדיוקנה מחליין את השבת ללאת
חון לחסות לכל ל"ד ליעדי לפניהן
לפי שהמועדין טולן חלוין בשני
חדשים הללו וקס"ד חילולא דשרא
דמנא משום דקביעת ירחא לפי
ראיית הלבנה הוא אם מלא אלא אם
חסר חסר : משום הכי מחללין •
אם ראוהו ביום ל' שאם לא יבאו
ועיידו שראוהו היום לא יקדשוהו
ב"ד עד מתר ויעשו את החסר מלא :
אלא

יוחכמים מההרין תנא היא דתניא הימים
האלו הכתובין במגילת תענית בין בזמן
שבית המקדש קיים בין בזמן שאין בהמ"ק
קיים אסורין דברי ר"מ וסו אומר בזמן
שבהמ"ק קיים אסורין מפני ששמהה היא
להם, אין בית המקדש קיים מותרין מפני
שאבל הוא להם והלכתא במלו והלכתא
לא במלו קשיא הלכתא אהלכתא? לא קשיא
באן יבחנוכה ופורים, באן בשאר יומי : על
אלול מפני ר"ה ועל חשרי מפני תקנת
המועדות : כיון דנפקי להו אאלול, אתשרי
למה להו, וכי תימא דלמא עברוה לאלול
! והאמר רבי חיננא בר כהנא א"ר מימות
עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר? לא
מצינו דלא איצטרך הא איצטרך מעברין
ליה, הא מיקלקל ר"ה? מוטב תיקלקל ראש
השנה ולא יתקלקלו בלוחו מועדות דיקא
נמי דקתי על תשרי מפני תקנת המועדות
ש"מ : ועל כסלוי מפני הנוכה ועל אדר
מפני הפורים : ואילו נתעברו השנה יוצאין
אף על אדר שני מפני הפורים? לא קתני
מתניתין דלא בר' דתניא ר"ה אומר אם
נתעברו השנה יוצאין אף על אדר השני
מפני הפורים לימא בהא קמפלגי דמר
סבר כל מצות הנהגות בשני נוהגות
בראשון ומר סבר כל מצות הנהגות בשני
אין נוהגות בראשון? לא, דכולי עלמא מצות
הנהגות בשני אין נוהגות בראשון והכא
בעיבור שנה קמפלגי דתניא *במה עיבור
שנה? ל' יום רשב"ג אומר חדש מאי שנה ל'
דידעי חדש נמי ידעיא? פפא *מד חדש
רצה חדש רצה שלשים, העיר ר' יהושע בן
לוי משום קהלא קרישא דירושלם על שני
אדרים שמקדישין אותם ביום עיבוריהו
למימרא דחסרין עבדין מלאין לא עבדין
לאפקי מדדרש רב נחמן בר' הושע, העיר
רבי סימאי משום חגי זכריה ומלאכי על
שני אדרים שאם רצו לעשותן שניהן
מלאין עושין, שניהן חסרין עושין, אחד מלא
ואחד חסר עושין, וכך היו נוהגין בגולה
ומשום רבינו אמרו ילעולם אחד מלא
ואחד חסר עד שיוודע לך שהוקבע
ר"ה בזמן, שלא? ליה למר עוקבא *אדר
הספקד לניסן לעולם חסר וזמנין רב נחמן
***על שני חדשים מחללין את השבת על**
ניסן ועל תשרי אי אמרת בשלמא זמנין
מלא זמנין חסר משום הכי מחללינן
אלא

כ"ט ו. י"ח
כ"ב: ע"פ לקוח
ג"כ: ע"פ

[תוספי פ"א]

[מגילה ו']

סנהדרין י"ג
עכ"פ

[סנהדרין י"ג]

[דרדש ר"ה
בר' חסר
כ"ג]

[בכמות ט"ז]

[לקוח כ"ג]

[פ"א ב' ס"ג]

ע"פ עברו
יום ל' שאז שני מפקינן אותו ר"ה ניסן למיטרא דשני אדרין לעולם חסרין חן : ולאפקי מדרב נחמן בר רב הושע : דרדש העיר ר' סימאי משום חגי זכריה ומלאכי על ב' אדרין שאמר רצו ב"ד לעשותן
שנתן חסרין או שנתן מלאין או אחד מלא ואחד חסר עושין וכך היו נוהגין בגולה והיו טובבדייתא ואמר משום רבנו ליעולם אדר מלא ואחד חסר ע"י שירוד שהוקבע ר"ה במונח הנהגות שהעיר ר' סימאי משום
חגי זכריה ומלאין שנתן דשמתין סלקא : ונרסין בכתובות פרק משער ברבא דמי ר' עקיבא בשיתותיו ואמר אדר המפקד לניסן זמנין מלא וזמנין חסר וכן עזריה היא דמבר אדר המפקד לניסן לעולם חסר וקרי
כ"ח וכן הוא דנרסין הוא בראש עניינה דרשתי ליה למר עוקבא אדר המפקד לניסן לעולם חסר ולעולם חסר וקרי ב' אדרין וזמנין חסר וזמנין מלא וזמנין חסר וזמנין מלא וזמנין חסר וזמנין מלא וזמנין חסר וזמנין מלא
לקיש על דרסיה ניסן ותשרי נמי לאו משום דמצוה לקיש על הראיה אלא משום תקנת המועדות או אמרת בשלמא זמנין מלא וזמנין חסר משום הכי מחללינן [אמאי מחללינן] תיובתא
ג"כ

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

ב

עין שפסח
ג' מצוה

ק' א' מ'י' ט'ח' ס'ח'י'
ק'י'ח' ס'ח'ה' ל'ב' א'ב'
ק'ב' ב' ס'ח'י' ס'ח' (ס'ח'י')
ס'ח'י' ק'י'ח' ס'ח'ה'
ס'ח'ה' ס' ח' ט' י' ז' י' ט'

אלה כי אמרת לעולם חסר. וחי נמי לא אהו עדים מקדשין ליה
האידעא לנה לכן לחלל: על הברכה. על פי עדים דכתיב (שמות י)
החדש הזה לכם חודשים כזה ראה וקדש: איכא דאמרי ט' ק'
סלקא דעמיה חיולו (ה) משום מלוה לקדש על הראייה הא: משום
הכי מחללין. שאלא לא יחללו נמלא חורה אור
שיקדש החדש בלא עדים: אלא
חי אמרת ומנין מלא ומנין חסר:

מאי מיבוחא (עברין). שמעברת אלוהי עברו עליה
שאל יכה סרי יומין מספק:
בין מלפניה בין מלאחתייה. רביע חס לא גרם מלפניה דלס חל
ראש השנה וסוּתת מלפניה חשוק ליה משום משיח ומקלע
יום הכפורים בחדר בשבת:

אלא אי אמרת לעולם חסר אמאי מחללין?
משום ד'מצוה לקדש על הראייה (אבא)
דאמרי א"ר נחמן אף און נמי חנינא ועל
שני חדשים מחללין את השבת על גיס ועל
תשרי אי אמרת בשלמא לעולם חסר משום
הכי מחללין ומצוה לקדש על הראייה אלא
אי אמרת ומנין מלא ומנין חסר אמאי
מחללין ועבריה האינדא ונקדשה למחר
אי דאקלע יום שלשים בשבת ה"ז הכא
במאי עסקין דאקלע יום שלשים ואחד
בשבת מצוה לקדש על הראייה (אבא)
בגמא כשהמקדש היום מחללין אף על בולן
מפני תקנת הקרבן מרובוהו לאו משום
דמצוה לקדש על הראייה ניסן ותשרי נמי
לאו משום דמצוה לקדש על הראייה, אי
אמרת בשלמא ומנין מלא ומנין חסר משום
הכי מחללין אלא אי אמרת לעולם חסר
אמאי מחללין? וחיובתא. כי אחא עולא חסר
עבריה לאילא, אמר עולא ידעי חברין בבלאי

מאי מיבוחא? עולא אמר משום ידקא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא
מאי בנייהו אבא בניהו יוה"ב שחל להיות ארד השבת: מאן דאמר משום
מתא מעברין ומאן דאמר משום ידקא לאימת קא בעי ליה לאורחא
לאורחא פרח ומייתי, ולמ"ד משום ידקא לעבריה משום מתא: אלא אבא
בניהו יו"ב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחדיה מ"ד משום ידקא
מעברין ומאן דאמר משום מתא אפשר בעממי, ולמ"ד משום מתא
לעבריה משום ידקא אפשר בחמימי, אי הכי מאי שנא ליה? אפילו לגדותו
נמי? לדידין חביל לן עלמא לדידהו לא חביל ליה עלמא, איני והתני רבא בר
שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש
לצורך? ת"ל החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש (אבא)
למ"ד אבא

עין שלם ט' ט' ט'
ד"ס ספאל

ג' דעי ויחנן דמלפן

איכא יומא ד'מלתיך ענין משום דכל
שנה עורפת ארבעת ימים שמונה
שעות מתעין חלקים ואחון חלקים
מלמדפין ליום שלם לסוף שלשים
שנה ומשני משום דליתיה בכל שנה
לא חקשי:

מאי מיבוחא? עולא אמר משום ידקא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא
מאי בנייהו אבא בניהו יוה"ב שחל להיות ארד השבת: מאן דאמר משום
מתא מעברין ומאן דאמר משום ידקא לאימת קא בעי ליה לאורחא
לאורחא פרח ומייתי, ולמ"ד משום ידקא לעבריה משום מתא: אלא אבא
בניהו יו"ב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחדיה מ"ד משום ידקא
מעברין ומאן דאמר משום מתא אפשר בעממי, ולמ"ד משום מתא
לעבריה משום ידקא אפשר בחמימי, אי הכי מאי שנא ליה? אפילו לגדותו
נמי? לדידין חביל לן עלמא לדידהו לא חביל ליה עלמא, איני והתני רבא בר
שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש
לצורך? ת"ל החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש (אבא)
למ"ד אבא

הגדות
הבית
(ה) ישי' ידע
איכא דאמרי
סי קדי חיולו
שבת משום
מט: ס' (ה) ר'א
מנצרים
האידעא ביום
שלמים ז':

הלמתי ס"ג דין ט'ו
קמ"ט עסקין אב"ר
ד' ט'

מאי מיבוחא? עולא אמר משום ידקא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא
מאי בנייהו אבא בניהו יוה"ב שחל להיות ארד השבת: מאן דאמר משום
מתא מעברין ומאן דאמר משום ידקא לאימת קא בעי ליה לאורחא
לאורחא פרח ומייתי, ולמ"ד משום ידקא לעבריה משום מתא: אלא אבא
בניהו יו"ב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחדיה מ"ד משום ידקא
מעברין ומאן דאמר משום מתא אפשר בעממי, ולמ"ד משום מתא
לעבריה משום ידקא אפשר בחמימי, אי הכי מאי שנא ליה? אפילו לגדותו
נמי? לדידין חביל לן עלמא לדידהו לא חביל ליה עלמא, איני והתני רבא בר
שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש
לצורך? ת"ל החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש (אבא)
למ"ד אבא

הלמתי ס"ג דין ט'ו
קמ"ט עסקין אב"ר
ד' ט'

מאי מיבוחא? עולא אמר משום ידקא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא
מאי בנייהו אבא בניהו יוה"ב שחל להיות ארד השבת: מאן דאמר משום
מתא מעברין ומאן דאמר משום ידקא לאימת קא בעי ליה לאורחא
לאורחא פרח ומייתי, ולמ"ד משום ידקא לעבריה משום מתא: אלא אבא
בניהו יו"ב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחדיה מ"ד משום ידקא
מעברין ומאן דאמר משום מתא אפשר בעממי, ולמ"ד משום מתא
לעבריה משום ידקא אפשר בחמימי, אי הכי מאי שנא ליה? אפילו לגדותו
נמי? לדידין חביל לן עלמא לדידהו לא חביל ליה עלמא, איני והתני רבא בר
שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש
לצורך? ת"ל החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש (אבא)
למ"ד אבא

סמ"ט עסקין
ספ"ג
למ"ד
על: ו'
שבת ס'
סוכה ט'
מפ"ט ט'

מאי מיבוחא? עולא אמר משום ידקא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא
מאי בנייהו אבא בניהו יוה"ב שחל להיות ארד השבת: מאן דאמר משום
מתא מעברין ומאן דאמר משום ידקא לאימת קא בעי ליה לאורחא
לאורחא פרח ומייתי, ולמ"ד משום ידקא לעבריה משום מתא: אלא אבא
בניהו יו"ב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחדיה מ"ד משום ידקא
מעברין ומאן דאמר משום מתא אפשר בעממי, ולמ"ד משום מתא
לעבריה משום ידקא אפשר בחמימי, אי הכי מאי שנא ליה? אפילו לגדותו
נמי? לדידין חביל לן עלמא לדידהו לא חביל ליה עלמא, איני והתני רבא בר
שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש
לצורך? ת"ל החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש (אבא)
למ"ד אבא

רבינו חננאל

וגם לעדות רבי יודיש
כן לי דאמר לעולם ב'
אדרין חסרין הוא מתיני'
תובטא עליוחולא עשרה
אלא עשרה ר' סימא
משום תני וכתרי
אבא: כי אחא עולא
אמר עברת אלוהי
למחר אצטרף כמי
המסורה שהיהוה ביד
כ"ד ועברת אלוהי
משום שקרא פוד עטורי
מפני שב"ד לא הוה
מגלין אורח אלא
למטותני לעין ברבי
זו וזהו אורח שנה
יתל' לאלוהי חסרין
לשבת בין מלפניה בין
מלאחתייה' ויכין שהיה
עולא כי עברו ב"ד לאלול
גרסא לו ש"ה מעברין
על צורך השנה אלא
יבא ר"ה בש"ש ולא
בחדר בשבת' אלא
לחדר בשבת' קדשות
מאוד מפני כבוד מתיני'
אז כגון שמתני' ים
בתענין ידקא ויבוא
בת' וחלילה לעבר'
אלא על המסורת
שמסורה ביום משום
רבינו אבא משלם נתל'
הקשרי' מומטיבי ועל
כל צורך מעברין ועל
זה אמר עולא אין שום
צורך לרבי אלא משום
עולא

מאי מיבוחא? עולא אמר משום ידקא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא
מאי בנייהו אבא בניהו יוה"ב שחל להיות ארד השבת: מאן דאמר משום
מתא מעברין ומאן דאמר משום ידקא לאימת קא בעי ליה לאורחא
לאורחא פרח ומייתי, ולמ"ד משום ידקא לעבריה משום מתא: אלא אבא
בניהו יו"ב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחדיה מ"ד משום ידקא
מעברין ומאן דאמר משום מתא אפשר בעממי, ולמ"ד משום מתא
לעבריה משום ידקא אפשר בחמימי, אי הכי מאי שנא ליה? אפילו לגדותו
נמי? לדידין חביל לן עלמא לדידהו לא חביל ליה עלמא, איני והתני רבא בר
שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש
לצורך? ת"ל החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש (אבא)
למ"ד אבא

מאי מיבוחא? עולא אמר משום ידקא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא
מאי בנייהו אבא בניהו יוה"ב שחל להיות ארד השבת: מאן דאמר משום
מתא מעברין ומאן דאמר משום ידקא לאימת קא בעי ליה לאורחא
לאורחא פרח ומייתי, ולמ"ד משום ידקא לעבריה משום מתא: אלא אבא
בניהו יו"ב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחדיה מ"ד משום ידקא
מעברין ומאן דאמר משום מתא אפשר בעממי, ולמ"ד משום מתא
לעבריה משום ידקא אפשר בחמימי, אי הכי מאי שנא ליה? אפילו לגדותו
נמי? לדידין חביל לן עלמא לדידהו לא חביל ליה עלמא, איני והתני רבא בר
שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש
לצורך? ת"ל החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש (אבא)
למ"ד אבא

מאי מיבוחא? עולא אמר משום ידקא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא
מאי בנייהו אבא בניהו יוה"ב שחל להיות ארד השבת: מאן דאמר משום
מתא מעברין ומאן דאמר משום ידקא לאימת קא בעי ליה לאורחא
לאורחא פרח ומייתי, ולמ"ד משום ידקא לעבריה משום מתא: אלא אבא
בניהו יו"ב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחדיה מ"ד משום ידקא
מעברין ומאן דאמר משום מתא אפשר בעממי, ולמ"ד משום מתא
לעבריה משום ידקא אפשר בחמימי, אי הכי מאי שנא ליה? אפילו לגדותו
נמי? לדידין חביל לן עלמא לדידהו לא חביל ליה עלמא, איני והתני רבא בר
שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש
לצורך? ת"ל החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש (אבא)
למ"ד אבא

מאי מיבוחא? עולא אמר משום ידקא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא
מאי בנייהו אבא בניהו יוה"ב שחל להיות ארד השבת: מאן דאמר משום
מתא מעברין ומאן דאמר משום ידקא לאימת קא בעי ליה לאורחא
לאורחא פרח ומייתי, ולמ"ד משום ידקא לעבריה משום מתא: אלא אבא
בניהו יו"ב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחדיה מ"ד משום ידקא
מעברין ומאן דאמר משום מתא אפשר בעממי, ולמ"ד משום מתא
לעבריה משום ידקא אפשר בחמימי, אי הכי מאי שנא ליה? אפילו לגדותו
נמי? לדידין חביל לן עלמא לדידהו לא חביל ליה עלמא, איני והתני רבא בר
שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש
לצורך? ת"ל החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש (אבא)
למ"ד אבא

מאי מיבוחא? עולא אמר משום ידקא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא
מאי בנייהו אבא בניהו יוה"ב שחל להיות ארד השבת: מאן דאמר משום
מתא מעברין ומאן דאמר משום ידקא לאימת קא בעי ליה לאורחא
לאורחא פרח ומייתי, ולמ"ד משום ידקא לעבריה משום מתא: אלא אבא
בניהו יו"ב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחדיה מ"ד משום ידקא
מעברין ומאן דאמר משום מתא אפשר בעממי, ולמ"ד משום מתא
לעבריה משום ידקא אפשר בחמימי, אי הכי מאי שנא ליה? אפילו לגדותו
נמי? לדידין חביל לן עלמא לדידהו לא חביל ליה עלמא, איני והתני רבא בר
שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש
לצורך? ת"ל החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש (אבא)
למ"ד אבא

(*) מדברי רבינו ו'ל' נלאה דגיי' אחרת סי' לו בגמ' למ"ד משום ידקא ל' חיי' משום מיתוא כלל' משום דלמחר כבמ' חלל' י'ס' דא' כיוס"ל א"ח' נבמטי' ורצוי'

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה כא

עין משפט
גר מצוה

קח א מיי"ט ס"ג מהל'
קידוש המזג ה"י י"ג
קפ"ב מיי"ט ס"ג
הכנס ב:

תרי ירחי חסרי קלא אית להו • לטבת חסרו ממה נפך כסדר
הלכנה בחדר מנל ואחד חסר ואם איתא דחסרוו לשנת כבר יאל
הקול לפני הפסח וזא חללו חף למקום שאין שלוחי ב"ד של ניסן
מגיעין וכן בחשרי חס חסרו חמוז ואז שחרי תמוז תמיד חסר :

לוי חלול לבבל בחסר • בחשרי • אחד עשר היה לבני בבל ועשירי
לבני חרן ישראל דעברו לחלול ומתוך החסוס זא דהא יוה"כ
הוא א"כ ביוה"כ של בני בבל זא סמוך לחשכה והוא היה ערבי יוה"כ
לבני א"י ואמרו לו אסיהד לן כלומר ונחסרו לחלול גם עתה דיוה"כ
הוא אמר להם לא שמעתי מפי ב"ד
הוא אמר להם לא שמעתי מפי ב"ד

תרי ירחי חסרי קלא אית להו לוי אקלע
לבבל בחסר • בתשרי אמר *בסיס תבשילא
דבבלאי ביומא רבה דמעורבא אמרי ליה
אסיהד: אמר להו לא שמעתי מפי ב"ד מקודש:
*מכריו ר' יוחנן כל היבא דממו שלוחי ניסן
ולא ממו שלוחי תשרי ליעבדו תרי יומי
גזירה ניסן אמו תשרי רבי אייבו בר גנדי ור'
חייא בר אבא איקלעו להווא אתרא דהוה
ממו שלוחי ניסן ולא ממו שלוחי תשרי
ועבדי חד יומא, ולא אמרו להו ולא מידי,
שמע רבי יוחנן ואיקפד אמר להו לאו אמרי
לכו: היבא דממו שלוחי ניסן ולא ממו שלוחי
תשרי ליעבדו תרי יומי גזירה ניסן אמו תשרי!
רבא הוה רגיל דהוה יתיב בתעניתא תרי
יומי, וימנא דרא אשתבח כוותיה. ר"נ יתיב
בתעניתא כוליה יומי דכיפורי, לאורחא אתא
הווא גברא א"ל למחר יומא רבה כמערבא
א"ל מהיבא את? א"ל מדמדייא, א"ל לך תהא
ליה רב הונא בר אבין לרבא כד חזית
דמשכה תקופת סבת עד שיחסר בניסן
עברה להיא שחא ולא תיש לה דתתיב
*שמור את חרש האביב = שמור אביב
של תקופה שהיא בחרש ניסן. אמר להו
רב נחמן להנהו נחורתי ימא אתון דלא
ידעיתו בקביעא דירחא כי חזיתו סידרא
דמשלים ליומא בעידו חמירא, אימת משלים
בחמיסר. והא אנן מארביסר מבערין?
לדידהו דמגלו להו עלמא מארביסר משלים:
מתני

מקודש שאל ביום ל' של חלול סמוך
לחשכה שלא היה שבות ביום לבא
ולקבל עדותן וידע שלא יקדשוהו עד
למחר ביום ל"א חלל לא המתין עד
למחר שיטעם שיקדשוהו ואין מעידין
עד שיטעם מז"ל מקודש כדלקמן (ע"ב)
אע"פ שדעו שלמחר יקדשוהו וא"פ
והיאך ייחס לחלול ויש כאן ודאי
איסור כרת דאורייתא וי"ל התנן
לקמן בפרק שני (דף כה וסג) אשר
תקראו חסם מקראי קדש בין בזמן
בין שלא בזמן ואמרין בגמ' חסם
אפי' שוגגים חסם אפי' מוידים ואפי'
מוטעין והא דלאמרין בפרק גיד
הנשה (חולין דף קא: וסג) גבי שגג
ביוה"כ פטור דגזירה הוא ויוה"כ
דהיא שחא שבתא הוה ולא אמרין
חסם אפילו מוידין חסם הקובע להם
החדש בזמנו ומפני הגזרה לא עשו
יוה"כ בעשירי ועשאוהו ביום השבת
שלא ישחכו ואין יוה"כ אלא בעשרה
בחשרי חלל הכא להם היה עשירי
ולא דמי גמ' להאור דפ"ק דסנהדרין
(דף י"ג: וסג) שבקק חזקיה רחמים
על עלמא דהייב כי חללו הפסח בלא
כחצוב וגו' ומפרש שעברו השנה
ביום ל' של חרש ואסור האול ורואו
לקובעו ניסן ולא אמרין חסם אפי'
שוגגים כו' משום דלא שייך אלא
בגון יוס ל' או יוס ל"א כקובעין.
בחד מהן ר"ח לחסרו או לעברו
שלא כדון או על פי עדות שקר:
כי חזית דמשכה תקופת סבת עד
שיחסר בניסן. שתקופת ניסן

טופת ביום ט"ו וקיימא לן (סנהדרין דף י"ג) יוס תקופת ממחיל
נמלאת תקופת טבת מושכת עד שיחסר ולא שיחסר בכלל עברה
להיא שחא משום דכתיב שמור את חדש האביב אביב של תקופה
שהיא בחדש ניסן ומיום י"ד ואילך ישנה היא ואילו יתה תקופת
ניסן טופלת ביום ט"ו לא הייט לריכין לעבר השנה אלא נעבר אדר
וגדמה ניסן יוס אחד ותפול התקופה ב"ד ק"פ כ' בקונטרס (והסם)
בסנהדרין (דף י"ג) בתקופת חשרי איירי דפליגי התם אז בעיני
כולה חסיף בתקופה חדשה או מקלמו) ושמעתי דהכא אחיא כאלהרים
דלמרינן התם אחרים בתקופת ניסן (הוא) קיימי ומיימי דרשה דהכא
וקשיא לפירוש הקונט' דכ"פ היו בודקין (ס"ג דף מא:): משמע
דיום ט"ו של חדש היו מן החדש דקאמר עד מתי מבזכרין על
החדש נהרדעי אמרי עד י"ז לכך נריך לפרש דהכא קאמר
עד דמשכה שיחסר אפילו ע"י עיבור אדר ח"כ דמשכה עד שיחסר
ושיחסר בכלל הייט כגון דנפלה תקופת ניסן בשבסר דכי מעברת
נמי לחדר הרי היא טופלת בשיתסר ואין כאן אביב כלל בחדש ניסן
ואין להקשות דלעבריה לאדר ולשבסר*) דהתנן בפרק חין געברין (ערבין
ד' מ: וסג) חין פוחתין מל' חדשים מעוברין בשנה ולא יותר מת'
ומפרש בגמ' (ס"ג דף ט"ו) דלא נראה לעבר יתר על שמונה ומוקי
לה בשנה מעוברת אבל בשפוטא יותר על שבעה:
עברה להיא שחא ולא תחוש לה • תימה דתיבא בפ"ק
דסנהדרין (דף י"ג: וסג) על ג' סומנין מעוברין
השנה על האביב ועל פירות האילן ועל התקופה על שנים
מזן מעוברין על אחד חין מעוברין ורשב"ל דלמך התם על התקופה
אביב לן על התקופה שמחין או דילמא מעוברין וקיימא דתיקו וי"ל
דהתם בתקופת חשרי איירי. חלל הכא בתקופת ניסן דנליה לזדה
מעברין ולריך טעם כיון דמקרא קא דרשי הלא וכלא מוא שחא:
על

בסיס תבשילא דבבלאי • חללו לחס
למענדס ביוה"כ שחא"י שחרי ב"ד
עבדו את [החש] והיו מחטעים :
חשבי • ונקבל עלינו ולא נאכל :
לא שמעתי מפי ב"ד מקודש לא חשד
לכן דלאמר' לקמן בפרקין (ע"ב) על
בזן שלוחים יולאים מעבר כגון חס
לא קדשוהו ביום ל' יולאין השלוחים
לעבר לומר מעובר הוא חלל על
ניסן ותשרי אע"פ שידעין שיקדשוהו
למחר ביום ל"א שחרי חין ר"ה
דחה לשלטים ושנים ח"פ"ה חין יולאין
עד שיטעמו מפי ב"ד מקודש ואי לא
שמעתי מפי ב"ד שלא הייתי במקום
שיטעו סנהדרין סס : דממו שלוחי
ניסן • שב"ד שלוחין לגולה לאודיע יוס
שיקדשוהו וכל מה שהם יכולין לילך
הם הולכין עד הפסח וכן בחשרי עד
סוכות חון מעברות וימים טובים שלא
יחטו לחלל לשלוחין כדתיב בפרקין
(לקמן ע"ב) על קריאתם אהה מחלל
ואי אהה מחלל על קיומם לפיכך
שלוחי ניסן מגיעין למקום שאין שלוחי
תשרי מגיעין שחרי חין ימים טובים
בימים לעכס ובתשרי יש ר"ה
ויוה"כ שאין השלוחין הולכין בו :
ליעבדו תרי יומי יטבי ואל"פ שהגידו
להם השלוחים יוס קביעמו : גזירה
ניסן אבן תשרי • שחם תהיגס
לעשות בניסן יוס אחד ינהגו כן בחשרי
שלא ע"פ שלוחים ופעמים שיטעו :
רבי אייבו ור' חייא בר אבא •
תלמידי דר' יוחנן היו ושמעו מפי לך
הקפיד כנגדם : עבדו יומא חדא •
בני המקום : יתיב בתעניתא תרי
יומי • עם לילותיהם שחא עיברו ב"ד את
החדש ויוס אחד עשר
שלטו הוא עשירי שלטן : דס טהא אחריכו • הריני מת על ירך
שתוקיבתי להתענות ב' ימים וב' לילות דס טהא אחריכו טטריקון
של דמהריק • כי חזית דמשכה תקופת טבת עד שיחסר בניסן
שאין תקופת ניסן טופלת עד יוס ט"ו וקיימא לן דיוס התקופה
ממחיל כרי יוס דאמר הכי בפ"ק דסנהדרין (ד' י"ג) נמלאת תקופת
טבת מושכת עד שיחסר בניסן ולא עד בכלל : עברה להיא שחא •
כאחרים דאית להו הא סברא בפ"ק דסנהדרין (סג) : ולא תחוש
לה • למימר יחדאה היא ולא נעבדו כוותיהו אלא ודאי כאלהרים
נעבדו דמשיעו להו קרא דכתיב (ח"ה) את חדש האביב שהיא
בחדש ואביב הוא יוס תקופת ניסן שניסן של חמה נכנס בו
שניסן קרוי אביב על שם ביסול התבואה וביסול התבואה אינו
אלא לחשבונה על חמה שהקין והחורף אחר חשבון החמה הם
והוא הדין הכחוב לשומר שהיא בחדש ואין לשון חידוש טפל אלא
בלבנה שהיא מתחדשת כחולדותיה ואשמעין קרא שהיא ניסן של
חמה בתוך י"ד יוס למוזל הלכנה שחא עדיין מחידוש הלכנה
דמיום י"ד ואילך ישנה היא ואילו היה תקופת ניסן ביום ט"ו
לא הייט לריכין לעבר את השנה אלא נעבר אדר וגדמה את
ניסן יוס אחד ותפול התקופה ביום י"ד חלל כשהיא בזה ביום
ט"ו בניסן לא די לן בעיבורו של אדר וריכה השנה להעבר
ותפול התקופה באדר שני נמלא ניסן של חמה מושך בתוך חדש
ניסן הלכנה הכי מפרשין לה בסנהדרין (סג) אליבא דלחריס
דכי מטיא בט"ו מעברין את אדר וכי מטיא לט"ו מעברין את
השנה : שמור אביב של תקופה • דהיינו ניסן של חמה שהיא
בחדש ניסן הלכנה : פיראה דמשלים ליומא • שהירח משלים
מאורו עס הגן החמה שאינו מחשיך עד שעת זריחה :

מתי
רבה במערבא • פי' שנה מעוברת יהיה שנמצאת עשרה במרחשון כי הן עשרת בתשרי • וימים יום כפור • ואמרי ליה (ב) ויחיד שיעבור השנה חזתא ואמר לא שמעתי מפי לא עיברו
שלוחי ניסן מחלכין לא חזתו מ"ב יום • ושלוהו תשרי פעמים שאין מחלכין אלא עשרת ימים מפני כי שובתין ב"ה וביחודי נבשבת נמצאו אלו שלוחי ניסן מביעין למקומות ודוקים מה שאין שלוחי תשרי
מגיעין בן • רבה הוה רגיל יתיב בתעניתא תרי יומי וימנא דרא אשתבח כוותיה • כי עיברו ליה לחלול והיה יום כפור ב"א בתשרי דהתם חסר אנפשיה ונקיים תרי יומי ומפניא יתירא עבר ולא זרחה הוא
עליו שלא היה לו לחוש • ואם שחא עברה יתירא עשה ולא שיהב בה • רב נחמן יתיב תעניתא ביומא דכפורי לאורחא אתא אהרא א"ל למחר כוסא רבא כמערבא כו' • שפוטא היא • שלא ליה רב תנא בר
אבין לרבא כי מצית דמשכת תקופת חמה עד ט"ו בניסן עברה לחזיא שחא ולא תורש לה • דכתיב שמור את חדש האביב ונ' • שמור חרשו של אביב • שחזתא נעולת בו • כלומר לא יזא אביב קרב אלא
בתקופת תשרי • והא אחר מן הדברים המסורים בירי ב"ד ביום שחיה האביב קרי • אבל עכשיו שאין אביב לא ושייטין הוא דשלא רב רבוא • ואמרי ליה לן ספק ביום
חזתא

רבינו הנאל
ר"ל אבן הירוש החז
שרה כולו מן החדש
וגבר הוה חז (ה) היני
תקשי לודי"ל אדר"ל כל
ספיקא לקמיה (כי)
שרינן פשוטה היא • לוי
אקלע ל ב ב ל ב"א
בחשרי • פי' בא ברובית
או בכיצית ב"א בתשרי
בבבל וא' בסיס תבשילא
דבבלאו כלומר תבשילת
גורף • והוא היום יום
כפור • כלומר כי עברו
אלו שבבבל י"א בבבל
עשירי לירושלים • ועל
זה הענין נעשה סוכות
אמר לו תעיר ונשלים
הצום היום • אמר להם
לא שמעתי מב"ד
מקודש • כלומר שמעתי
להם כי רצונם לעבר
אלוה לוי דאקלע
בבבל ב"י במרחשון
ואמר להו הידינא יוסא

(ח) ר"ל ד"ל כי היכי דלא תפקס לן מדלל דלר' • ומונת רכיתו כוס דרשאה שלמד בירושלמי • אליבא דר'ל ורש"י דילן אליבא הכל אחד והיינו דגמר כוס סוס מפסת דוק" • (ב) נעירוס על ר"ה כמזמן
לכרע"ס ו"ל איתא דלמנו ליה דלססיד דרסו" • נחשי ע"ס •

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

מסורת
השרים

ק"א ב מ"י ס"ג מ"ג
ק"א ג מ"י ס"ג מ"ג
ק"ב ד מ"י ס"ג מ"ג
ק"ג ה מ"י ס"ג מ"ג

על שני חדשים מחללין את השבת - פי' בקונטרס ומן הסורה מחללין על כולן אבל רבנן אסרו לפי שאין תיקון המועדות תלוי בהן לא איכפת לן אי למלאן אי לחסרן ע"פ עדים וקשיא דבמגדל תניא מניין שמחללין את השבת ת"ל אלה מועדי ה' והאי קרא בניסן ומשרי כתיב וי"ל דמ"מ כל ר"ח אייתיבי מדאיקרי מועד כדאיפתא בפי' כינר ולין (פסחים 97 ע"ז) גבי דתייה שבת וטומאה שעירי ראש חדש איצטריכא ליה סלקא דעמך למינחא הא לא כתיב בהו מועד קמ"ל דר"ח נמי מועד איקרי וכדאב"י :

מתני' על שני חדשים מחללין את השבת - עדים שראו את החדש: שבסע שלמים - ב"ד שלוחין לסוריה להודיע לגולה יום קביעותם הלכך חשיבי ומן הסורה מחללינן על כולן אבל רבנן אסרו לפי שאין תיקון המועדות תלוי בהם ולא איכפת למלאן ולחסרן ע"פ תורה אור

מתני' על שני חדשים מחללין את השבת על ניסן ועל תשרי שלוחין יוצאין לסוריא ובהן מתקנין את המועדות *וכשהיה בית המקדש קיים מחללין אף על כולן מפני תקנת הקרבן *ג' על ב' חדשים והו"ל לא *ורמינהו על ה' חדשים השלוחין יוצאין אמר אב"י ה"ק על כולן שלוחין יוצאין מבערב על ניסן ועל תשרי עד שישמעו מפי ב"ד מקודש

ת"ד מנין שמחללין עליהן את השבת ת"ל אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדים ייכול כשם שמחללין עד שיתקדשו כן מחללין עד שיתקיימו ת"ל אשר תקראו אותם על קריאתם אתה מחלל ואי אתה מחלל על קיומן וכשהיה בהמ"ק קיים מחללין אף על כולן מפני תקנת הקרבן ת"ד ובראשונה היו מחללין אף על כולן במשדרב בית המקדש אמר להן רבן יוחנן בן זכאי וכי יש קרבן דתקיני שלא יהו מחללין אלא על ניסן ועל תשרי בלבד; **מתני'** *בין שנראה בעליל בין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת רבי יוסי אומר אומר נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועיכבם ר"ע בלוד, שלח לו ר"ג אם מעכב אתה את הדברים *נמצאת מבשילן לעתיד לבא: **ג'ב'** מאי משמע דהאי עליל לישנא דמיגיל הוא א"ר אבהו אמר קרא

אמרות ה' אמרות מהורות כסף צרוף בעליל לארץ מוקק שבעתים *רב ושמואל חד אמר גישע"ד בינה בבראו בעולם וכולן ניתנו למשה *חסר אחד שנאמר ותחסרוהו מעט מאלהים *בקש קהלת למצוא דברי חפץ בקש קהלת להיות כמשה יצתה בת קול ואמרה לו וכתוב וישר דברי אמת ולא קם נביא עוד בישראל אלא מה אני מקיים *בקש קהלת למצוא דברי ושלא בהתראה יצתה ב"ק ואמרה לו וכתוב וישר דברי אמת על פי שנים עדים וגו' *מעשה

לפ"י י"ד
לפ"י כ'
לפ"י י"ד

על ניסן ותשרי עד שישמעו מפי ב"ד מקודש - והשתא מתניתין דקתני שבסע שלוחין יוצאין היינו לאחר שישמעו מפי ב"ד מקודש ונתינת טעם הוא ללך מחללין עליה השבת עדים דבשאר חדשים אין חילול שבת של עדים ממחרת יולאם שלוחין שאין מחללין השלוחין ללאם בשבת היום וכשלא יבואו עדים היום יתעבר החדש והכל יודעים *סיוס) קדשו למחר והשלוחים יולאים משתחשך לומר ששברו את החדש אבל בניסן ותשרי אם לא יבואו עדים יתעבר החדש לא יולא השלוחים עד מחר שאין ב"ד מקדשין בליה נמלאו ממעטים הלוכין מהלך לילה ויותר הדבר סימא פירושו שהלה טעם חילול העדים ביולאם השלוחים הא כי מקלט יוס שלשים דאלול בשבת ורלו עדים את החדש על כרחן לריפין לחלו ולבא בשבת דאי מאחרים עד אחד בשבת היה מקלט יוס ערבה בשבת ודמיני ליה משום ערבה כדלמ"ר בפי' (החילול ה) [ולגז ועכ"ה] (סוכה ג"ז) ומיניה איכסן ודאי לריך טעם ובמתניתין פי' הקונטרס שבסע שלוחין יולאים הלכך חשיבי לומר לפי שלוחים יולאים בן משום תקנת המועדות ראי לעדים לחלו עליהם שבת כדי שיקבעו מועדות בזמן וכולן נמי פי' הקונטרס עדיין טעם החילול שיתקדש החדש בזמן כדקתני ובהן מתקנין את המועדות דרמנחא אמר אשר תקראו אותם אפי' בשבת ויולאם שלוחין דקתני אינו אלא לייפות וליישב טעם החילול כשכיל זאת שיש דברים שאין הטעם תלוי בהן והן נעשים סעד לדבר ליישב ולייסדו כחותה ששנינו

[ג"ל ס"ט]

[ידיפות ה' על השלוחים
דכתיב ותחסרו מעט
מאלהים - כ"ז הר"ן]

רבינו הגאון
זוה עכרין כי הא דמיפישא כותלה י"ח דלא קנינן אהירא תרי יוסי אלא משום אל תשנו מנה אבותיכם: **מתני'** על ב' חדשים מחללין את השבת על ניסן כ"י - סד העיבור שהיה מסוד לב"ד לקריב מספ ר"ח על דהוייה וכוון שמספ ר"ח קרב אפי' בשבת לשיך הותרה שבת בני עזי החדש לבוא מוצץ לתתם ולהעיד כדי להקריב מוסף החדש בזמן בכל חדשי שנה - ותחבוטן שריה בחפ"ק קיים אבל עתה אין מחללין אלא על ניסן ועל ת"ר בלבד שצריכין לקרא המועדים שכתוב בהן מועד: וי"ם שכתוב בתורה במועדי בוכחול

ס"ל החדש
ממחרת ס"ד
שבת קטנא

[לקמן ג"א]

[מדיים נ"ד
ע"ג]

הגהות
ה"ב"ח
(ה) ויש' ד"ס
שלוחין יוצאין
כ"י שנים י"א
יתקדש כולו
מקדש בזמן
כ"י ויעידו
לגולה על כס
כ"י הוא דכ"ד
אחד:

על דין תורה שלל המועדות תלוין בהן: **תקנת קרבן** - של ר"ח שיקריב בזמן: **ג'ב'** ופ"ל - נפקי שלוחים (יולאים) אלא אחי דקתני שבת שלוחים יולאים לסוריא: שלוחין יולאין מבערב - כגון נראה בעליל ביום כ"ט או בליל שלשים דודאי יקדשו ב"ד מחר א"י בחדש מבערב דפשיטא לן שזיום ל"א יתקדש (ה) משלא נתקדש בזמן שלוחין יולאין מ"ד וזין ממתינין עד למחר שישמעו "מקודש" מפי ב"ד כדלמרינן לקמן (ד' ק"ד) ראש ב"ד אומר "מקודש" ויעידו לגולה) על ניסן ועל תשרי - אין שלוחין יולאין עד שישמעו מפי ב"ד מקודש הלכך בשאר חדשים אין חילול שבת של עדים ממחרת יולאם השלוחין שאין השלוחין מחללין שבת ללאם היום וכשלא יבואו העדים היום יתעבר החדש והכל יודעים שהם קדשו למחר והשלוחים יולאין משתחשך לומר ששברו את החדש אבל בניסן ותשרי אם לא יבואו העדים היום יתעבר החדש לא יולא השלוחים עד מחר שאין ב"ד מקדשין בליה נמלאו ממעטים את הלוכין מהלך לילה ויותר כי"ד יבואו העדים ויעידו ויקדשו בשבת ויהא פסח בשבת י' זמן לשלוחים מהלך י"ב יום שלמים שהרי למ"ס יולא וילכו כל ימי החול של ב' שבועות הללו שלמים ואם לא בואו העדים היום לא יולא השלוחים עד מחר ועל כרחם שבת של ערב הפסח יטבחו נמלא שלל הלכו י"ב ימים שלמים וה"ם היך הוא תולה טעם חילול השלוחים בניסן לא ניתן להם לחלו? טעם החילול כדי שיתקדש החדש בזמן הוא כדקתני ובהן מתקנין את המועדות דרמנחא אמר אשר תקראו אותם במועד (ויקרא ג') אפי' בשבת ויולאם השלוחים דקתני אינו אלא לייפות וליישב את טעם החילול אף בשבת זאת דיש דברים שאין הטעם תלוי בהם והם נעשים סעד לדבר ליישב ולייסדו כחותה ששנינו

בסנהדרין (ד' י"א) אין מעברין את השבוע מפני הגדיים והעללים אבל עושין חוקן סעד לשנה כילד מואדעין לאתמול לטון דגוליהא רכיכין ואמריא דעריקין כ' :אשר תקראו אותם במועד - יהוה אלהים שלל המועד של זמן קריאתם מקרא קודש היינו קודש ב"ד: יכול כסם שמחללין - העדים כדי שיתקדשו בזמן: כ' מחללין - השלוחים עד שיתקיימו המועדות בזמן: **מתני'** *נראה בעליל אין מחללין - לפי שאין לורך: ארכביס זוג - שני עדים זוג - אחד זוג: **ג'ב'** בעליל לפ"י ג' - ג' לל: חמשים שערי בינה כ"י - סיפיה דהאי קרא דרשי רב ושמואל מעוקק שכעתיים שבע שביעיות והם חמשים חסר אחת מעשה

אמרות ה' אמרות מהורות כסף צרוף בעליל לארץ מוקק שבעתים *רב ושמואל חד אמר גישע"ד בינה בבראו בעולם וכולן ניתנו למשה *חסר אחד שנאמר ותחסרוהו מעט מאלהים *בקש קהלת למצוא דברי חפץ בקש קהלת להיות כמשה יצתה בת קול ואמרה לו וכתוב וישר דברי אמת ולא קם נביא עוד בישראל אלא מה אני מקיים *בקש קהלת למצוא דברי ושלא בהתראה יצתה ב"ק ואמרה לו וכתוב וישר דברי אמת על פי שנים עדים וגו' *מעשה

והטללים לכל עושין חוקן סעד לשנה כילד מואדעין לאתמול לטון דגוליהא רכיכין ואמריא דעריקין כ' :אשר תקראו אותם במועד - יהוה אלהים שלל המועד של זמן קריאתם מקרא קודש היינו קודש ב"ד: יכול כסם שמחללין - העדים כדי שיתקדשו בזמן: כ' מחללין - השלוחים עד שיתקיימו המועדות בזמן: **מתני'** *נראה בעליל אין מחללין - לפי שאין לורך: ארכביס זוג - שני עדים זוג - אחד זוג: **ג'ב'** בעליל לפ"י ג' - ג' לל: חמשים שערי בינה כ"י - סיפיה דהאי קרא דרשי רב ושמואל מעוקק שכעתיים שבע שביעיות והם חמשים חסר אחת מעשה

בסנהדרין (ד' י"א) אין מעברין את השבוע מפני הגדיים והעללים אבל עושין חוקן סעד לשנה כילד מואדעין לאתמול לטון דגוליהא רכיכין ואמריא דעריקין כ' :אשר תקראו אותם במועד - יהוה אלהים שלל המועד של זמן קריאתם מקרא קודש היינו קודש ב"ד: יכול כסם שמחללין - העדים כדי שיתקדשו בזמן: כ' מחללין - השלוחים עד שיתקיימו המועדות בזמן: **מתני'** *נראה בעליל אין מחללין - לפי שאין לורך: ארכביס זוג - שני עדים זוג - אחד זוג: **ג'ב'** בעליל לפ"י ג' - ג' לל: חמשים שערי בינה כ"י - סיפיה דהאי קרא דרשי רב ושמואל מעוקק שכעתיים שבע שביעיות והם חמשים חסר אחת מעשה

על שני חדשים מחללין את השבת - פי' בקונטרס ומן הסורה מחללין על כולן אבל רבנן אסרו לפי שאין תיקון המועדות תלוי בהן לא איכפת לן אי למלאן אי לחסרן ע"פ עדים וקשיא דבמגדל תניא מניין שמחללין את השבת ת"ל אלה מועדי ה' והאי קרא בניסן ומשרי כתיב וי"ל דמ"מ כל ר"ח אייתיבי מדאיקרי מועד כדאיפתא בפי' כינר ולין (פסחים 97 ע"ז) גבי דתייה שבת וטומאה שעירי ראש חדש איצטריכא ליה סלקא דעמך למינחא הא לא כתיב בהו מועד קמ"ל דר"ח נמי מועד איקרי וכדאב"י :
על ניסן ותשרי עד שישמעו מפי ב"ד מקודש - והשתא מתניתין דקתני שבסע שלוחין יוצאין היינו לאחר שישמעו מפי ב"ד מקודש ונתינת טעם הוא ללך מחללין עליה השבת עדים דבשאר חדשים אין חילול שבת של עדים ממחרת יולאם שלוחין שאין מחללין השלוחין ללאם בשבת היום וכשלא יבואו עדים היום יתעבר החדש והכל יודעים *סיוס) קדשו למחר והשלוחים יולאים משתחשך לומר ששברו את החדש אבל בניסן ותשרי אם לא יבואו עדים יתעבר החדש לא יולא השלוחים עד מחר שאין ב"ד מקדשין בליה נמלאו ממעטים הלוכין מהלך לילה ויותר הדבר סימא פירושו שהלה טעם חילול העדים ביולאם השלוחים הא כי מקלט יוס שלשים דאלול בשבת ורלו עדים את החדש על כרחן לריפין לחלו ולבא בשבת דאי מאחרים עד אחד בשבת היה מקלט יוס ערבה בשבת ודמיני ליה משום ערבה כדלמ"ר בפי' (החילול ה) [ולגז ועכ"ה] (סוכה ג"ז) ומיניה איכסן ודאי לריך טעם ובמתניתין פי' הקונטרס שבסע שלוחין יולאים הלכך חשיבי לומר לפי שלוחים יולאים בן משום תקנת המועדות ראי לעדים לחלו עליהם שבת כדי שיקבעו מועדות בזמן וכולן נמי פי' הקונטרס עדיין טעם החילול שיתקדש החדש בזמן כדקתני ובהן מתקנין את המועדות דרמנחא אמר אשר תקראו אותם אפי' בשבת ויולאם שלוחין דקתני אינו אלא לייפות וליישב טעם החילול כשכיל זאת שיש דברים שאין הטעם תלוי בהן והן נעשים סעד לדבר ליישב ולייסדו כחותה ששנינו

(ה) ולי' ז"ל וקריאם המועדים נכ"י החדשים הללו הוא ההקדמת קרבן בכל עת ולא מאו וכו' (ג) שאליו אמר מוכן וכו' (ד) ולי' סוף תורה דגם נתן כ"ד שבו אמר מוכן כתיב וכו' .

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה כב

קיד א מ"י ט"ב מ"ג
קידוה המ"ש ס"ל
קפו ב מ"י ט"ב מ"ג
קפז ג מ"י ט"ב מ"ג
קפח ד מ"י ט"ב מ"ג
קפח ה מ"י ט"ב מ"ג
קפח ו מ"י ט"ב מ"ג
קפח ז מ"י ט"ב מ"ג
קפח ח מ"י ט"ב מ"ג
קפח ט מ"י ט"ב מ"ג
קפח י מ"י ט"ב מ"ג
קפח י"א מ"י ט"ב מ"ג
קפח י"ב מ"י ט"ב מ"ג
קפח י"ג מ"י ט"ב מ"ג
קפח י"ד מ"י ט"ב מ"ג
קפח י"ה מ"י ט"ב מ"ג
קפח י"ו מ"י ט"ב מ"ג
קפח י"ז מ"י ט"ב מ"ג
קפח י"ח מ"י ט"ב מ"ג
קפח י"ט מ"י ט"ב מ"ג
קפח כ מ"י ט"ב מ"ג

רבינו חננאל

מתני' מעשה שעברו
יותר **בב' ז' ז' ז' ז' ז'**
ירושלמי וכל המעשה
אחד הדינים משמות מצות
[צריך] נדו: [מתני']
אב ובנו שראו את
החדש כי ער רשע אומר
אב ובנו וכל הקרובין
כשרין לעדות החדש
ומ"ש דר' שמעון ברכיב
ויאמר ה' אל משה ואל
אהרן בארץ מצרים
לאמר החדש הזה לכם
ועל כלומר עדות החדש
תראה כשראה בכם ואע"פ
שאמ' קרובין ורבנן
עדות זו מסורה לכם
וקי"ל דכ' ל הקרובין
וכל הפקולין לעדות
החדש: [בתנאי] ואלו
הן הפסולין השותק
כשרים כי זה הכלל
כל עדות שאין האשה
כשרה לה אף אזו כולן
אינן כשרין לה וכיון
שהאשה פסולה לעדות
החדש אף אלו החרובין
במשנתן וכיצא בהן
פסולין לעדות החדש
ודייקו מ"ש מהא עדות
שהאשה כשרה לה כנו
מיתת הבעל שאינן
הנשים בשעת כותנת
באהות' ימות הרוח
לדעות משיאו עד שפי
עד ומפ' אשה כי נם
הפסולין הללו כשרין
לעדו' כי מת בעלה
של זו והנשוא על פיהו
וא"י מנכה ונת ארמית
כלומר נתברר לנו שריואק
של משנה כי גולן
רובנן כנון משחק
בקביא וכיצא בהן
שתי פסולין מדרבנן
כשרין לעדות כי מת
בעלה של זו והא
הנשים נאמנות בשעות
ש ואוקימנא בפרק דיי'ם
טמנות בשלשה ל"ג
דאמר עד וזסם פסול
לכל התורה והלכות
כוחיה: [בתנאי] כ'ו
שראה את החדש כי
לא מיתוקמא בהן הוח
אלא בניקו וחשר בכלבי:

מעשה ועברו יותר מארבעים זוג וכו' : שזפר . קך שמו :
מתני' אב ובנו שראו את החדש כי : שאל יסבל . יסבל בפיו
כשירדקוהו כלקמן (דף כ"ג) : **גמ'** תהא כשרה בכס .
ולא"פ שהם אחים : תהא מסורה לכה . (לחשובי הדור את מוסר
שיקבלו העדות ויקשו החדש ול' תורה אור
להכשי' קרובים **בא'** : היכי תימי .
מתניתי קמיה דרב מי המכשיר ומי
הפוסל : **אפכא** . תגינה ר' יוסי
אומר אב ובנו וכל הקרובים כשרין
אר"ש מעשה בטוביה כי : אל'
משום הכי . דלפכת דר"ש דרבי יוסי
לא אמר לך מידי כי אמרת הלכה
כרבי (**יוסי**) דהיינו דר' (שמעון) ג'
מתני' אלו הן הפסולין כי :
בבבאי : תחכות של עלמ'
שמסקין בערבון ואומר רבנן
אסמכתא לא קיפי **בא' ה' ה'** גולן
מדרבנן דמלאורייתא **א' ח' ח'** קרוי
גולן אלא החוטף מיד איש כדכתיב
(שמואל ב ט) ויגזל את המחת מיד
המצלי : ומלוי ברבית . לזו גולן
דאורייתא הוא למפסליה משום אל'
תשת עד חמס (שמות כג) דהא מפסליה
יהיב ליה : מפרתיה יוניס . היינו גמ'
כעין קוביא אי תקדמיה יונך לויט :
ובסור שביעית . עשין מסורה בפירות
שביעית דתמנא אמר (ויקרא כה)
לאכלה ולא לסחורה (ע"פ ס"ג) ולפי
שנקשו כל אלו לעובר על דת תחמת
ממון **תקדום** להיות מעדיש עקב ע"י
ממנו **שמוע** : והעבדים : פסולי'
דאורייתא הוא ק"ץ מאשה כדאמין
בב"ק (דף פח) : **גמ'** הא אשה
כשרה לב' . כנון להעיד על מיתת
איש להשא את אשתו ועל סוטה
שקטמאח בסחורה שלא תשחה :
לעדות אשה . להאיכה להאש' ודוקא
גולן דכרייהם **אבל** גולן דאורייתא
דתיגף לעבור בפריסיה לא הכשירו
תמנים לעדות אשה והא"ש שהכשירו
אח העבר ואת האשה לפסולי'
דאורייתא : **מתני'** מי שראה את
החדש כי : מרכיבין אותו . אף
בשבת : **ואם** עודה להס . אם יש
אורבים בדרך כמו ותה טדה את
כפשי (שמואל א כד) והבייתוסים
והקמים הם הזו אורבים להם לעבדים
כדי לטעונת את חממים :

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים
משלחין עמו אמר להטירו .
ואותו אמר נמי מחלל
עליו את השבת כדפירשנו לעיל
בסוף פרק ראשון :
ומ' **ומ'**

ומסלו את עבדו . ככרי לה כר"ס דמכשיר בקרוב והחדש הזה
לכה היינו בכס ודרשינן נמי כשרין ומיוחסין למוטמי נר
ומומר כדדרשינן מאחק בדומין לך **בב'** אחד דיני ממונות (פסהדרין דף
בגמרא משמע שכל הפסולים דמתניתין
דרבנן דאמרי' עלה זאת אומרת גולן
דכרייהם כשר לעדות אשה והשאר
משחק בקוביא למ"ד בפרק זה בורר
(פסהדרין דף כד) לפי שאין עוסקין
בישובו של עולם כיוחא ולמ"ד נמי
משום שהיא אסמכתא אין נחשב
גולן בעיניו כיוון דמדעמו טוון ומלוה
ברבית שאינה קלוה דרבנן ואפי'
לאיניש איסורא כשנתן לו מדעמו
אלא אי"ב ממשקנו על כרחו ומפריתי
יוניס למ"ד אי תקדמיה יונך לויט היינו
משחק בקוביא ולמ"ד ארא אין כו' גול
אלא מפני דרבי שלום בעלמא וכוחרי
שביעית מייירי שביעית בזמן הזה ור'
היא כדאשכחן בפרק השולח (גיטין דף
ל"ג) א"ג בסחורה דרבנן כי היא דה
בורר (פסהדרין דף טו) גבי ממילאי
מעוט לעניים וחולו עניים ואכפו
ומייתי שאין זו סחורה גמורה לחולי
בשליחתייהו והא דמשמע בפרק
גולן גולן (סוכה דף גט) וזסם דמוטר
למכור פירות שביעית לע"ה נבי
מבליע לו דמי אחרוג בלולב משום
דאין מוטרין דמי פירות שביעית
לע"ה אבל משום סחורה לא אסור
ובפרק זה בורר (פסהדרין דף טו) נמי
פריך וגזביניה לכהן דלמי תרומה
גבי סאה תרומה שפלה לפחות ממאה
של שביעית וי"ל בדבר המלקט ע"מ
לאכול והומרי מוטר למכור וכן פורע
חובו בפרק בתרא דע"ז (דף סב) וזסם
לסחור משום לאכלה ולא לסחורה
משמע כדפירשין ואפשר לוקח ע"מ
לאכול לא חשיב סחורה אלא לוקח
זבול ע"מ למכור ביוקק שקונה להריות
ובמסכת שביעית (פ"ח משנה ד) פירש
ד"ץ סחורה ע"פ הירושלמי ועבדים
בפרק זה בורר (פסהדרין דף כד)
לא תני להו לפסולין דאורייתא אבל
הא אינטיריך למיניי דלא תימא כיון
דלא מחמת עבירה מפסולי מכשירי
לעדות החדש מידי דהוא אקרובים
לר"ש : **במחללין** את השבת-עדים
שראו את החדש ופסולי עדים
המעידים עליהם בשאין ב"ד מכיירין
עדי החדש מחללין את השבת להעיד
עליהם כדמוכח בריש פרק שני
שהלך ר' נהוראי אלל העד בלאשא
בשבת להעיד עליו :

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים
אם אין מכירין אותו . אם אין ב"ד
מכירין את העד אם נאמן
וכשר הוא : משלחין ב"ד כעעירו :
אחר עמו . להעיד עליו לפני ב"ד
הגדול (שמקדש) את החדש : משקלקלו
הבייתוסים התקינו שלא יהו מקבלין
אלא מן המכירין : **גמ'** מאי אחד? חד
וחד

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים
אם אין מכירין אותו . אם אין ב"ד
מכירין את העד אם נאמן
וכשר הוא : משלחין ב"ד כעעירו :
אחר עמו . להעיד עליו לפני ב"ד
הגדול (שמקדש) את החדש : משקלקלו
הבייתוסים . מפרש בגמרא : **גמ'**
וחד

[עין משפט]

[ג'ל כ"ד]

[ג'ל כ"ד]

[פסהדרין כ"ד]

[ג'ל כ"ד]

[עין משפט]

[ג'ל כ"ד]

[פסהדרין]

וחד

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה

כג רבינו תנאל

עשרה מיני ארוים

עשרה מיני ארוים הם שונאמר אין בסדר אור ושפת וגי' א"ו יוחנן כל המלמד תורה ומלמדה בסמים שאין בו תורה דומה להרם בסדר כל דאורי שקיל מינה אי לה לעובדי טככים שאין להן חקנה שונאמר תחת הנחשת אביא וזב וגי' תחת ו' עקבא וחבריו פי מביאין הייתי דכתיב ונקיתי דם לא נקיתי

והיא ללא עבד צמולא שבת חיתטטו חיתטטו. וחיים והסא נמי ללא עבדו אמלא כלל כי מיאל ר"ח מלא בשבת יאמרו האי חסר הוא והאי ללא עבד למואלא שבת חיתטטו וי"ל דהכא דוראי עבדי לעולם משואות בין אמלא בין לא עבדי כלל ודאי טלו בלואם אכל השתא דזימנין עבדי וזימנין לא עבדי כי לא עבדי השתא צמולא שבת לא טלו בלואם אכל בשבתא דשכיחא: **משום** בטול מלאכה לעם שני ימים. פירש בקונטרס

לחז למיטעי. השתא בני הגולה אמרי כ' אכל השתא ללא עבדין אלא אחסר כי עבדין למואלא שבת ידעי דחסר הוא: ועבדין אמלא. ואין רגילין לעשות כל שאר המלאין (ב) מידע ידעי דחסר הוא. ומחמת חסור שבת שאירע בליל משואותיו נמנעו מלהשית: **דחיתטטו**. בשכרות של משתה השבת: תורה אור

וליעבד אמלא ולא אחסר. וכי מקלע ר"ח חסר בערב שבת ולא עבדין מידע ידעי דחסר הוא ולא טלו בשכרות אלא במידי דשכיח דלך הדשים חסרין לא עבדין והאי נמי לא עבד: אמר אביי משום בטול מלאכה ב' ואל גרסינן גזירה לחי אמרס כעבד אמלא ולא אחסר אין לך ר"ח שאין מהבטלין בני הגולה ממלאכה שני ימים יום ל' שמה היום ר"ח ויום שלשים ואחד שמה עבדו את המדע והיום ר"ח אכל כי עבדין משואות אחסר לזר יום ל' ידעי שביום שלשים נקבע ויעשו מלאכה למחר ואין בטלין שני ימים אלא צמטובר: כולו הן משאין כ' אמר רב ארבה. כי קס האינן כדאמרין במסכת בילה (ד' טו): יטע בהן לזר: תורניתא. פיני"ח בלע"ו: ברחא. בוס"ז בלע"ו: שאחא. ש"פ בלע"ו: בוסמ"י. אולמ"י בלע"ו: בלוטי. גירקו"ה בלע"ו שגדילין בו פירי שקרין גליאנדי"ה: כסיתא. מין עץ העולה בקרקע הים ושמו קוראל"י: ערי. לזיר"ז סס האינן ואל פרו קורין צי"ש: דולי. קשקשתי"ח: ולי אדיר לא יעברו. ללחל שעתיד ללחל מביח המקדש:

[תוספתין קת:]

הגרות הבי"ח
(א) גבי זיון מדבר סיבה ירושלים שמה ואמר רבי יוחנן: (ב) רש"י ר"ח ועבדין ור"ח מידע ידעי דר"ח: (ג) ר"ח ומקומו דמס פי' משאר עונות לא חקק מדמס:

אין לך ר"ח שאין מהבטלין בני גולה ממלאכה ב' ימים בין אמלא בין אחסר אכל כי עבדי אחסר ידעי שביום שלשים נקבע ויעשו מלאכה למחר ולחמס דחק לפרש ד"ה לאלל ר"ח קאי כי לא היו רגילין לעשות מלאכה בר"ח כדאמרין בפרק הקורא את המגילה עמוד (מגילה דף כב:) ושאלין בו ביטול מלאכה לעם כגון ר"ח וחולו של מועד קורין ארבעה ורגילין לומר שהוסף המקום י"ט לנשים בר"ח בשכר שלא נתרע על מעשה העגל כשאמר להם אהרן (שמות לב) פרקו נזמי הוצב אשר באונו נשים וגו' ויתפרקו כל העם וגו' אשר באונוס אכל דשיהס לא הביאו שלא רע הנשים ליתן * **ארבעה** מיני ארוים. סימה דבפרק לובב הגולו (סוכה דף לו. טס) ח"ל יהודה סוכה אינה טהרה אלא בארבעה מינים שבולבב ופרין עלה מהא דמכשך ר"י לסך בכסרים של ארו שאין בהם [ארבעה על ארבעה] ומשי מאי ארו דמס כדאמר רבה בר רב אבהו ' מיני ארוים הן והשתא לרב יהודה אמר רב דלאר ארבעה וכו' לא מאי איכא למימר ושמה הכא לענין מקו וממכר פליגי אכל כולה מודו דעסיה מיני ארוין הן וצירושלמי תשיב עשרים וארבעה:

למיטעי אמרי האי חסר הוא והאי דלא עבד מאתמול משום דלא אפשר **או דלמא** מלא הוא ובזמנו עבדו **וליעבד** בין אמלא בין אחסר וכי מקלע ר"ח בע"ש לא ליעבד כלל, וכיון דלא עבדין מוצאי שבת ועבדין אמלא מידע ידעי דחסר הוא: אפילו הכי אתו למיטעי אמרי האי מלא הוא והאי דלא עבדי איתנוס' הוא דאיתנוס', **וליעבד** אמלא, ורא ליעבד אחסר כלל? אמר אביי משום ב"טול מלאכה לעם שני ימים: כיצד היו משיאין משואות מביאין כלונסות כו': אמר רב יהודה ב' מיני ארוים הן ארו קתרום עלן שבין וברוש, קתרום אמר רב אדרא * דבי רבי שילא אמרי מבליגא ואמרי לה זו גולמיש ופליגא דרבה בר רב הונא דאמר רבה בר רב הונא אמרי בי רב * עשרה מיני ארוים הם שבין אשים בערבה ברוש תהדר ותאשור יחדו: ארו=ארוז, שמה=תורניתא, הדס=אסא, עץ שבין=אפרסמא, ברוש=ברתא, תהדר=שאנא, תאשור=שורבינא, הני שבעה הו"לכי אתא רב דימי אמר הוסיפו עליהם אלונים אלמוגים אלמוגין אלונים=בוטמי, אלמונים=בלוטי, אלמוגין=כסיתא א"ד א"גונים ערמונים אלמוגין=ארונים=לערי, ערמונים=דולי, אלמוגין=כסיתא * וצי אדיר לא יעברו * אמר רב * זו בורני גדולה, היכי עבדו? **מייתו** שית אלפי גברי בתריסר ירחי שתא ואמרי לה תריסר אלפי גברי בשיחא ירחי שתא ומעני לה חלא עד דשכנא, ונחית בר * אמוראי וקפ"ר אמוני דכיתנא בכסיתא וקפ"ר להו בספינתא ונטלי חלא ושדו לבראי וכמה דמדליא עקרא ומתאי ומחליף על חד תרין בכספא, תלת פרוותא הויין: תרתי בי ארמאי וחדא דבי פרסאי, דבי ארמאי מסקן כסיתא דבי פרסאי מסקן מרגייתא ומק"י"א פרוותא דמשמיהו **א"ד יוחנן** כל שיטה ושיטה שנשלו גברים מירושלים עתיד הקב"ה שאלה הורין לה שנאמר * אחן במדבר ארו שמה * ואין מדבר אלא ירושלים שנאמר * ציון מדבר היתה (ה) וגו' ואמר **דבי יוחנן** כל הלומד תורה ואינו מלמדה דומה להדס במדבר * **איבא דאמרי** כל הלומד תורה ומלמדה במקום שאין ת"ח דומה להדס במדבר דחיב * **א"ד יוחנן** אוי להם לעובדי כוכבים שאין להם

תענית כה: סוכה לו: כי"ב פ:

[יומא טז: ע"ב]

[וכי רש"י נמנה כב ד"ס רחמי מרשים ע"פ וק"צ ארש"י דהכל ופי' חס' מניגס ית. ד"ס חוש"מ וחוס' שמה כד: ד"ס דלמא]

[ג"י הערוך כעך מד כ"י אמוראי פי' בלשון יון ארז כפי ללול נמיס אריים עד הגיוס אל מול ארז נקקע סיה]

שמה תורניתא. כפ"ק דע"י (דף יד. טס) דלאר מאי אלטרובלין תורניתא ללא הייע תורניתא דהכא דהואו אין לו * עיקר דמשמע חסר והאי דהכא שהוא מין ארו ודאי יש לו שורש ועוד תורניתא הוא דלא מוזבן הא שאר חילוט מוזבן והתנן (פ"ו דף י"ט:) אין מוכרים להן במחוצר לקרקע דבי האי גוגל דייק חסר * גבי דקל טבלך נראה דהיא דהסא * מין אדמה כעין טבריתא דפרק ח"ר עקיבא (שבת דף ג.) ופי' האשה שהיא עושה (דהד דף סב.) דאכלוה מייתי לה התיא דכל שאין לה עיקר: **עין** שמן אפרסמון. והא דכתיב (מלכים א' ו) ויעט כרובים עני שמן ומסרגמין אשי דיתא מרי גווי עץ שמן דאפרסמון לאו עץ זית הוא דכתיב בעזרא (מחמה ח) לא הסר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ובמסכת תמיד (פ"ב משנה ג) עץ זית פסול למערכה עץ שמן כשר: **ערמונים** דולי. פי' בקונטרס קשטיי"י: וקפ"ר דבפרק לובב הגולו * גבי עופין חופין את * רובו פריין ולימא דולבא ולכן קא חויין ללוי הכי * הוא ומיה חסר נמי פי' בקונט' קשטיי"י: *

זו צורני גדולה. ספיה שקרין דרומוט"ס: היכי עבדו. אחת בורני גדולה למאי עבדו: חלא. חול: עד דשכנא. סוליה שוכנים בקרקעות הים ועודנה נראית למעלה מן המים דבמקום שהאלמוגים גדילים צים אין הים עמוק כל כך: בר אמוראי. מלומד לשוט בנהרות: וקפ"ר אטוני דביכמא: כדילי פשתן שכן קשין ליתח וקפ"ר רלשו אחד בשורש האינן ורלשו אחד בצורני: ושקלי. הכך גברי חלא דספינתא ושדו לאבראי והיא עולה מחוך המים ועוקרת שרשי האינן: **פרוותא**. סרט"ו בלע"ו ובלשון משנה **מלך** מסקן מרגייתא מקרקעות הים על ידי בר אמוראי: ומקרייתא פרוותא דמשמיהו. אחת של פרסיים נקראת נמל של מלוכה: ונקיטתמס לא נקטי. חס בלתי לנקות את העכו"ם משאר עונות לא (ג) חקק' מודמס של ישראל: חף

[תוספתין קת:]

פי' דליכא דליחתי מיניה

גליון השנים תוס' ד"ס ארבעה מיני ארוים וכו' וצירושלמי חשי כ"ד. וכן הוא נמ"ל שמוס פרש"י:

קפ"ר לכל דמסו דשקיל מיניה שקיל ואל ד

תקנה שנא' תחת הנחשת אביא והב ותחת הברזל אביא כספך ותחת העצי נחשת יסעיה ותחת האבנים ברזל תחת ר"ע וחבריו מאי מביאין ועליהם הוא אומר ונקי"ת, דמס לא נקיתי: ומאין היו משיאין משואות כו' ומבית בלתי: מאי בית בלתי אמר רב זו

תקנה שנא' תחת הנחשת אביא והב ותחת הברזל אביא כספך ותחת העצי נחשת יסעיה ותחת האבנים ברזל תחת ר"ע וחבריו מאי מביאין ועליהם הוא אומר ונקי"ת, דמס לא נקיתי: ומאין היו משיאין משואות כו' ומבית בלתי: מאי בית בלתי אמר רב זו

והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ובמסכת תמיד (פ"ב משנה ג) עץ זית פסול למערכה עץ שמן כשר: **ערמונים** דולי. פי' בקונטרס קשטיי"י: וקפ"ר דבפרק לובב הגולו * גבי עופין חופין את * רובו פריין ולימא דולבא ולכן קא חויין ללוי הכי * הוא ומיה חסר נמי פי' בקונט' קשטיי"י: *

סוכה לב: טס

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה

כד

עין משפט
נר מצוה

יב א ב מ"י ס"ב ס"ג
קדוש המודע סלכא
5:

יג נ מ"י ט"ז סלכא ו:
5:

יד ד ה ו מ"י ט"ז
סלכא ח:
5:

טו ז מ"י ט"ז סלכא
ע"ז סלכא י"ז סלכא
לאזין כ"ב טור י"ד ס"י
קמ"א:

טז ח מ"י ט"ז סלכא
כ"ב סלכא סלכא
טור זכ"ט י"ד ס"י
קמ"א סלכא ח:
5:

גירי קא משדייא. החמה הזאת חלים היא יורה להלחם בזכרין זה שהורה בקשת נתן פנימת הקשת לזד פניו: **כאן בימות החמה** בימות החמה כגון זיוס ארוך של תקופת תמוז תמה שוקעת לאוקף מערב לזל לפון כדמניא בעירובין (דף ט"ו) חמה יולאת זיוס ארוך ושוקעת זיוס ארוך זה פני לפון חמה יולאת זיוס קלר ושוקעת זיוס קלר זה פני דרום ניסן ובשני חמה יולאת בחגי מורח ושוקעת חמה מערב תקופת ניסן היום והלילה שוין תמה יולאת בחגי מורח ומהלכת חגי מורח וכל דרום וחגי מערב ושוקעת ובלילה סוכבת למעלה מן הכיפה חגי מערב וכל לפון וחגי מורח וזרחת ולמחרת התחיל היום להיות זרחה מעט מכנגד חגי מורח לזל לפון ושוקע הלן מחגי מערב לזל לפון וכן כל יום ויום נמשכת מעט בין בוריה בין בשקיעה וכשמגיע יום תקופת תמוז היא זרחת בקרן מזרחית לפניה ומהלכת ג' רוחות ושוקעת בקרן לפניה מערבית ומשם ואילך הימים מתמעטין והחמה נמשכת מעט מעט בוריה תקופת ובשקיעתה לזל דרום וכשמגיע תקופת חגי יולאת בחגי מורח ושוקעת בחגי מערב והיום והלילה שוין ועוד נמשכת והולכת לזל דרום עד תקופת טבת ואחריה היום יולאת בקרן מזרחית דרומית ושוקעת בקרן מזרחית מערבית ומשם ואילך נמשכת לאחוריה לזל לפון מזרחית מערבית הילוכה לזל לפון מעט ושוקעת וכן תמיד עד תקופת ניסן שולאת בחגי מורח ושוקעת בחגי מערב נמאלת בימות החמה מהלכת רוב רוח מערבית לפני שקיעתה ופעמים כולה וכל ימות הגשמים אינה מהלכת אלא מיעוט מעט ופעמים שאינה נכנסת בו אלא דבר מעט ולככה **עלום** בחיזוקה בקרן מערבית **דרומית** *הלך **בימות הגשמים** שאין החמה נכנסת למערב אלא בשקיעתה הלכנה קודמת לתוך המערב נמאלת לכנה כלפי צד **בימות החמה** במערב הדיכה היא קודמת הלכנה ברוב החדשים לזל לפון נמאלת לכנה בדרום: אבל מלטרפין לעדות אחרת. אחד מהן מלטרפין עם עד אחר שאומר חמון ראו: ראינוה במים. תוך כהר או משוין ראו: דמותה של לכנה: כעבים. יום המשוען היה וראינה מאירה דרך עוביו של עב: עששית. קדיליה בלנע"ו: כל הכי חזו ואלוני. בתמיה מאחר שראוה למה לא יעידו וכי לעולם הם לריכס לראו: מועתת. כדי להעיד עליו: **בזכות** **דעיבא**. עיגול של עב לזן: **בתני** *ראש צ"ד אומר מקודש כו: **גב** מקראי קדש. תרי זמני משמע: ר' אלעזר צ"ד צדוק אומר כו: בזמנו אין מקדשין אותו. שאינו לריך חיזוק: מעובר אין. דמשמע משחשיכה נתעבר: אבל מקודש לא. קמני הרי דלא תנייה משום דליתמריכא לאשמועינן מעובר: דהואיל ובזמנו ראו: סד"א לא ליעברוה ולי סתא הרי זה מתקדש למחר הוה אמניא לעולם מיומא קמא מתקנין מועדותיה: **בתני** *דמות לזכר לכנה: **גב** לא תעשוין אחי. לזכות העומדים אחי: **של**

[ט"ז סלכא ו:]

[ט"ז סלכא ו:]

[ג"י הערוך
כוכביא פירוש
פירושם של ענין
שנים דומם
[לכנה]

[ג"י הערוך
כוכביא פירוש
פירושם של ענין
שנים דומם
[לכנה]

[ג"י הערוך
כוכביא פירוש
פירושם של ענין
שנים דומם
[לכנה]

[ט"ז סלכא ו:]

[ט"ז סלכא ו:]

[ט"ז סלכא ו:]

[ט"ז סלכא ו:]

[ט"ז סלכא ו:]

[ט"ז סלכא ו:]

[ט"ז סלכא ו:]

גירי קא משדייא: כמה היה גבוה ולאין היה נוטה כו': **תנא** חרא לצפונה דבריו קיימין לדרומה לא אמר כלום **והתניא** *איפכא: לדרומה דבריו קיימין לצפונה לא אמר כלום לא קשיא **כאן** בימות החמה כאן **בימות הגשמים ת"ר** *אחד אומר גבוה ב' **מרדעות** ואחד אומר ג' **עדות** קיימת אחד **אומר ג' ואחד אומר ה'** **עדות** במילה אבל **מצטרפין לעדות אחרת** ת"ר **דאינוהו במים** **דאינוהו בעששית** ראינוהו בעבים אין מעידין עליו, חציו במים חציו בעבים, חציו בעששית **אין מעידין עליו** השתא כולו אמרת לא, חציו **מבעיא**? אלא ה"ק **חציו במים חציו ברקיע** חציו בעבים חציו ברקיע חציו בעששית **חציו ברקיע אין מעידין** ת"ר **דאינוהו ושוב** **לא ראינוהו אין מעידין עליו** אבל הבי חזו **לה ואולי**: אומר אביי ה"ק **דאינוהו מאלינו** **ושבנו לראוהו מדרענו** ולא ראינוהו, אין **מעידין עליו** מאי מעמא? אימור *כוכביא דעיבא בעלמא הוא דחוי: **בתני** *ראש ב"ד אומר מקודש וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש בין שנראה בזמנו בין שלא נראה בזמנו מקדשין אותו *ר"א בר' צדוק אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמים: **גב** *ראש ב"ד וכו': מנהגי מילי א"ר חייא בר' גמרא **א"ר יוס' בן שאול** אומר רבי אומר קרא **יודבר** משה את מועדי ה' **מכאן** שראש ב"ד אומר מקדשין וכל העם עונין אחריו מקדשין מקדשין **מנלן** אומר רב פפא אומר קרא *אשר תקראו אותם קרי ביה אתם ר"נ בר יצחק אומר *אלה הם מועדי ה' הם יאמרו מועדי. מקודש מקודש תרי זמני למה לי: דכתיב *מקראי קודש: **ר"א בר' צדוק** אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו: **תניא** *פלימא אומר בזמנו אין מקדשין אותו שלא בזמנו מקדשין אותו **ר"א בר' צדוק** אומר בין כך ובין כך אין מקדשין אותו שנאמר *וקדשתם את שנת החמישים [א] *שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אומר שמואל הלכה כר' אלעזר בר' צדוק

אבר מלטרפין לעדות. לעדות. למ"ד (שנוטת דף מ"ז) כ"ב כתי

עדים המוכיחים את זה או זה בזה בפני עממה ומעידה וזו בזה בפני עממה ומעידה יחיא דמלטרפין לעדות ממון אבל למ"ד כהני סלכי שקרי למה לי היאך מלטרפין לשום עדות אפילו לעדות המדע לכן דחק בקונט' לפרש אחד מהן מלטרפין עם אחר שאומר כמותו ובעדות של חדש זה איירי והא דקתני לעדות אחרת היינו כלומר דמלטרפין עם אחרים דקעשה עדות אחרת והכי מפרש לה בהדיח בסוף פרק כל הגשעין (ס"ד דף מ"ח) משום דהוה ליה חד ואין דבריו של חד במתקן עדים:

בדמות שמש. בהכל ואלום מוכן לה ול"ג המשמשין

לפני במרום: **אכסדרה** תבנית אולם. סתם אכסדרה אין כי היא ג' מחילות ורביעית פרוכה במלואה כדמשמע ב' לא תפור (כ"ג דף כה). וזה דקאמר עולם דומה לאכסדרה ורוח לפניה אינה מסוכבת והא דקתני אכסדרה תבנית אולם לפי שהיתה פתחו גדולה קרי ליה אכסדרה לע"פ שלא היה שיהיה עולה דה"ל גיפוי ט"ו אמה מכלן וט"ו אמה מכלן וכדמתן במדות (פ"ד מ"ו) ושמו לפי שהיה שם בית החליפות וכתל מפסיק במלואו בפנים: **שפורים**

אמר אביי אף אנן נמי תנינא וקדשתם את שנת החמישים [א] *שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אומר שמואל הלכה כר' אלעזר בר' צדוק

אמר אביי אף אנן נמי תנינא וקדשתם את שנת החמישים [א] *שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אומר שמואל הלכה כר' אלעזר בר' צדוק **ולא הספיקו** לומר מקדש עד שחשיבה הרי זה מעובר מעובר אין מקודש לא, **מלעזר איצמריא** ליה ס"ד אמניא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל איפרסמא ולא ליעברוה קמ"ל: **בתני** *דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל במבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההריונות ואומר יהוה ראת או כזה: **גב** *וצ"ל שני והכתיב °לא תעשוין אחי: **לא לעשות כמותן** כדתניא *לא יעשה אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית אולם חצר כנגד עורה שלחן כנגד שלחן מגורה כנגד מגורה אבל עושה **של**

רבינו הננאל

מרוין בחיים. חגי חרא לצפונה דבריו קיימין לדרומה לא אמר כלום. והניא איפכא. ומקרינן ל"ק כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים. פי' דרך השמש ביום מהלך בדר' וטובב בצפון בלילה ושאר הולך אל דרום וטובב אל צפון. ונרמזין בעירובין פרק כיצד מעברין את הרי"ט כיצד חמה יוצאה ביום ארוך ושוקעת ביום ארוך והוה חמה יוצאה ביום קצר ושוקעת ביום קצר והוה פני דרום בתקופת ניסן ובתקופת תשרי חמה יוצאה בחגי מורח ושוקעת בחגי טבת עד תקופת תמוז חמה מהלכת ביום ולפני מדרומית צפנית ולפני מדרומית דרומית נראה אלא אחר שקיעת החמה וכשעולה כלפי דרום אחר החמה צפונה וזו היא דתני לצפונה דבריו קיימין בתקופת תמוז עד תקופת סבת חזרת החמה ועולה ויולאת (** מרח דרומי) כלפי רוח צפנית וזו היא דתני לדרומה דבריו קיימין. ומצאנו בדרים הללו מפורשים בתלמוד א"י כלשון הוה סאן דתני לצפונה דבריו קיימין סבת ועד תמוז. ומאן דתני לדרומה דבריו קיימין מתמוז ועד סבת ועל זה הדרך מקשה שבתחלת השמיטה לפני החמה היינו לצפונה לאחר החמה היינו לדרומה. חגי רש"י דתקיעה של מים וכוכים של אש ודיון זה עם זה ואין מוכיחין זה לזה. א"ר בון המלך חציו אש וחציו מים ואית ביה ה' נפין וכוונתו בתרששו היינו עושה שלום במרומי. חגי רב ראינוה במים פי' חזי מים לפני רואה בתן צורת לבנה חדים ראשו לראות הלכנה בשמים ולא ראה כלום. או ראה חציו במים וחציו ברקיע וכן בעבים וכן בעששית אין מעידין עליו עד שיאמר אותה ברקיע בדרומה. אבל אם נראה לזל

אמר אביי אף אנן נמי תנינא וקדשתם את שנת החמישים [א] *שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אומר שמואל הלכה כר' אלעזר בר' צדוק

אמר אביי אף אנן נמי תנינא וקדשתם את שנת החמישים [א] *שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אומר שמואל הלכה כר' אלעזר בר' צדוק **ולא הספיקו** לומר מקדש עד שחשיבה הרי זה מעובר מעובר אין מקודש לא, **מלעזר איצמריא** ליה ס"ד אמניא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל איפרסמא ולא ליעברוה קמ"ל: **בתני** *דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל במבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההריונות ואומר יהוה ראת או כזה: **גב** *וצ"ל שני והכתיב °לא תעשוין אחי: **לא לעשות כמותן** כדתניא *לא יעשה אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית אולם חצר כנגד עורה שלחן כנגד שלחן מגורה כנגד מגורה אבל עושה **של**

לרחי חציו במים וחציו ברקיע וכן בעבים וכן בעששית אין מעידין עליו עד שיאמר אותה ברקיע בדרומה. אבל אם נראה לזל

לרחי חציו במים וחציו ברקיע וכן בעבים וכן בעששית אין מעידין עליו עד שיאמר אותה ברקיע בדרומה. אבל אם נראה לזל

לרחי חציו במים וחציו ברקיע וכן בעבים וכן בעששית אין מעידין עליו עד שיאמר אותה ברקיע בדרומה. אבל אם נראה לזל

* אולי ז"ל מקן מורחית דרומית וכלפי מורחית לפניה כלפי מורחית דרומית.

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה

סדרת
השי"ס

שפורים של ברזל. הא דקרי ליה שפורים משום שלא היו גביענים כפחורים ופרחים אלא ח"כ בזה וזכ כדאי בהקומן רבה (מנחות דף כח. וטז): **חנין** מפרטוף אדם. תימה מאי קושיא דלמא הכא בזמלא וכדכרנא דמוקי לה כר' יאודה בפי כל הללמים (ע"ז דף מג. וטז) אבל עשייה שריא וי"ל דסוגיא דהכא כדאי וליה ליה דרבא ועוקי לה בעושה ולפי"ו מותר לעשות זרות אדם דקיימא לן כרבא לגבי דלבי ומיהו אין לריאה דבלא סוס קושיא יכול רבא לדרוש לא תעון אורי וכן תניא לקמן טענת שוחותמה שקוע אסור לחתום בה: **לא** תעשון אחי. ואל"ה ומאי קאמר אלא דמות ארבעה פנים חיפוק ליה משום זרות אדם לחודיה וי"ל כי איכא שאר פרטופין עם אדם שרי טפי ח"כ אם מאל זרות אדם אסור להשלים לר' פנים ומיהו קשיא דפרטוף אדם לחודיה חיפוק ליה מכרובים טעל הכפורה וי"ל דלא מקרו עממי וכרובים עשמיס לא נחבררה לרסמם: **לא** אסרה תורה אלא שמעון שבמדור העליון. הכי תלה מיני דלבי לא סדר ביה בכל זמנא דכולה אמת וה"ק לא אסרה בשמעון של מטה אלא בית כנניה היכל ואכסדרה כנניה אולם ובשמעון הסתומים אסרה חמה ולבנה וכוכבים ובמדור העליון דמות ד' פנים: **במוער** לרבות מלאכי הגדה. למאי דלוק אדעתיה דלויי בעשייה הוה מלי לקשוי דמות עממי מלא תעשון נפקא: **שאני** ר"ג דלחרים עשו. וחגיג' דכל מיני לחמיה לנכרי שבה כדמוכה בפי"ג דמו"ק (דף יב) וזכר דרבנן איכא שבה ובפרק הקורבן חס הפועלים (ב"ב דף ג.) יש בעיא אי איכא שבה בלאו או לא גבי מוסס פרה ודק שבה הכא לא גזור משום מטה ולכך ליהודי כשמעון לנכרים ומתחמין החוב כחמהם של שבה שמהם חלוצה דלא סמכין חרבה כרפשיית דלא פליג רבא ואם הנכרי מביא לו חוסס מעלמו מותר: **סמי** עיניה דין. אלמא אסור להסאות סמא יתקדוה עשה ועבר על לא תעשון ור"ג נמי ליתסר ומשני כיון דחומו בולט חיישין לתשדא סמא יתמו ע"ז הוה ליה אלא לתשדא דלא תעשון לא

ויעו' לריכות חוספות
יומא מר. דים כרובים

רבינו תנאל

אלמ ודור חבניה עוזה ושלק חבניה שלחן שבחיל. ונזורה חבניה מורה בשבועת קנים. אבל עשה של ששה של שבועה. של שבועה לא יעשה אמריל של שאר מיני מחכות. אבל דמות לבנה שאני אפשר לו לאדם לעשות לבנה לא אסרה תורה. וקשין תוב דהתניא לא תעשון אחי לא תעשון כדמות שבשמי דמשמשין לפני בפרחם ובי אפשר לאדם לעשות דמות חיות הקדש. ופרק אביי לא אסרה תורה אלא דמות ר' פנים כדור. אי הוי שריף אדם לחודי לשארי אלא תניא כל הפרצופות מותרין דין מפרצוף אדם. ומסיקא לא תעשון אחי. מי לא תעשון אחי כגון דמות אדם שאני פראה לנב אים בחויהם. כדכתיב בחוקקל דמות כפורה אדמעלי מלמלי (אחי). והתניא בדידי אשר בשמים לרבות דמה ולבנה כ' ודדין [כ] תניא היא לעברם דיה דתניא ואשר במים מוחתה לארץ לא תשוחחה להם ולא תעברם לרבות לשלש קמן ועשייה בלא לעברם שרי והתניא לא תעשון אחי מי כל שמעין שאני כגון חמה ולבנה כ' ופרקינן דיה עצמו אסור לעשות אבל אחרים לא ור"ג אודים עשו לו. ומסיקא אם דיה כגון כפדת ויחמו בולט אסור משום חשד. ופי חיישין לחשד הוא הוה אסור אנדרסא. מירוש צורת איש דיהה קאי כנישחא דשא יחב כנדרעא ודור עי"ל רב שמואל ואבהו דשמואל ולי ומצלי התם. ופרקינן רבים שיש רבים לא חיישין לחשד. ור"ג נמי כיון דנשיא הוא רבים שכתיב נבתי ולא יחיד הוא. איכא דאפרי דמות צורת לבנה של חליות החת איכא דאפרי התלמד מותר לארסא.

של חמשה. גרות: ושל ששה. גרות: ואפילו של שאר מיני מחכות. לפי שזוהא בהן כשירה לפני כהניא (מנחות דף כח): ועשיית מנורה כלל וזכ עוקר פרט מקשה תיעשה חזר וכלל מה הפרט מפרש של מחכת חף כל של מחכת: חף של עץ לא יעשה. שזוהא בה כשירה תורה אור לפני דר' יוסי בר' יאודה דריש ליה

***של** חמשה ושל ששה ושל שמונה, ושל שבעה לא יעשה אפי' של שאר מיני מחכות רבי יוסי בר יהודה אומר אף של עץ לא יעשה כדרך שעשו מלכי בית חשמונאי אמרו לו *משם ראייה שפורין של ברזל היו וחיפום בבעץ, העשירו עשאו של כסף, חזרו העשירו עשאו של זהב ושמשין שאני אפשר לעשות כמותן **פי** שג' והתניא *לא תעשון אחי" לא תעשון כדמות שבשמי המשמשין לפני במדור אביי *לא אסרה תורה אלא *דמות ארבעה פנים בהדי הדדי, אלא מעתה פרצוף אדם לחודיה תשתי אלמה תניא **וכל הפרצופות מותרין דין** מפרצוף אדם *א"ר *הונא בריה דרב אידי מפרקיה דאביי שמיעא לי *לא תעשון אחי" לא תעשון אחי, ושאר שמשין **פי** שג' והא תניא **לא תעשון אחי** לא תעשון כדמות שבשמי המשמשין לפני במדור אביי *לא אסרה תורה אלא שמעון שבמדור העליון, ושבמדור התחתון **פי** שג' והתניא *אשר בשמים לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות **ממעל** לרבות מלאכי השרת כי תניא הוה לעברם, אי לעברם אפילו שלשול קמן נמי? אין ה"נ דתניא *אשר בארץ לרבות הרים וגבעות ימים ונהרות אפיקים ונאיות מתחת לרבות שלשול קמן ועשייה גרידתא **פי** שג' והתניא *לא תעשון אחי" לא תעשון כדמות שבשמי המשמשין לפני כגון חמה ולבנה כוכבים ומזלות שאני ר"ג דאחרים עשו לו, והא רב יהודה דאחרים עשו לו וא"ל שמואל לרב יהודה *שיננא סמי עיניה דדין? התם חומי בולט הוה ומשום חשדא כדתניא **טבעת** חומי בולט אסור להניחה ומותר לחתום בה חומי שוקע מותר להניחה ואסור לחתום בה ומי חיישין לחשדא והא הוה בי כנישחא דשא ויתבי בנהרדעא דהוה ביה אנדרסא והו עי"ל רב ושמואל ואבוה דשמואל ולי ומצלי התם ולא חיישי לחשדא? רבים שאני, והא ר"ג יחיד הוא? כיון דנשיא הוא שכיחי רבים גביה איבעית אימא דפרקים הוה ואיבעית אימא להחלמד עבד וכתיב **לא תלמד לעשות** *אבל אתה למד להבין ולהורות: **מתני** מעשה שבאו שנים ואמרו ראינוהו שחית במורה וערביה

לכרז דרבי ומעוטי מאי רבי רבי כל מיני ומאי מעט מעט מיעט חרס והכי מפרש לה במנחות (סז): כדרך שעשו מלכי בית חשמונאי. כגבירה יד על הוינס והולואוס מירושלים ועיניהו על המקדש והו עמיס ולא יכלו לעשותה של זהב: בבבץ. שטיינ"ו בלג"ז: דמות ארבעה פנים. לנוף אחד כעין חיות הקדש דהייט אחי שכתא כבוד רכוב עליהן: פרטוף אדם לחודיה. תשתי. שהרי הוא אחד מן צדויות ואל"ה אמר עד לריכא כולה בהדי הדדי: שזמור העליון. ברקיע שבעי דייקין אחי אבל חמה ולבנה וכוכבים ומזלות כמדור התחתון הן ברקיע השני כדלמרינן במסכת מגילה (דף יב): בשל. חולעת: אפיקים. מולאי מים ביבירי"ש בלג"ז: אחרים. נכרים: והא רב יהודה. שתיקה לו טרה כטבעתו ואחרים. עשאו ואל"ה שמואל דניסקליה מניה: כמי עיניה. כלומר השתח לרבו: ומסוס חשדא. שלא יאמרו ע"ז היא לו: אסור להניחה. בלגבנו: ומותר לחתום בה. שחיתומה שוקעת: וכשחיתומה שקוע. חתימה בולטת חתימה בולטת מחכת חרות סביב ככבי והטרה עומדת כמות שהיא חותמה שוקעת כהגדה חקוקה ומרותה במכתב: דשף ויתבי כגהרדעא. מקום הוא ויש פותרין שחרבוחורובנה ותמיד היתה שכניה מליה שם ויכניה וגלוהו כגלוהו ששאו עמהם מאבני ירושלים ועליהם נאמר (האליס קב) כי רע עבדיך את אבני: אהרעאל. ללם דמות המלך: והא ר"ג יחיד הוא. ותימס נמי לחשדא: **מתני** מעשה שבו שנים כ' בלתי עמרים במורה. את היסנה:

וערביה

לחם המלך לא יעשה. ור"ג נמי כיון דנשיא הוא רבים שכתיב נבתי ולא יחיד הוא. איכא דאפרי דמות צורת לבנה של חליות החת איכא דאפרי התלמד מותר לארסא.

ע"ז מג.
מנחות כח

שבת כה
[ע"ז]

ע"ז מג.

סז כג
[מנחות]

נע"ז מג.
לוח רב יהודה

בריה דרב
יהושע

דרבי יהושע
שמעי לי עיני

מכ: ונדרש

נכרסח לו.
[ע"ז]

שבת פס.
מסכתין סת.

ע"ז יב. ע"ז

מותר לחשדא

אם אינן מכירות פרק שני ראש השנה

כה

עין משפט
גד מצוה

כד א ב מ"י פ"ב
מחלוקת קידוש
החדש בלכס ו'
כה ג מ"י שס בלכס ו'
כז ד מ"י שס פ"ז בלכס
כז ד מ"י שס פ"ח
בלכס א'
כה ו מ"י שס פ"ב
בלכס י'

וערבית במערב. את החדשה: ע"י שקר הם. דקיימא לן (וע"ל דף כ): עשרים וחברעה עמי מכסי סיהרא קך פירשו רבותי ולבי נוקפי מתקמי צברייתא פעמים שבה בחרוכה פעמים שבה בקלרה ואין לשון ביאת חרוכה וקלרה נופל כאן שהרי מתוך קוטנה הישנה היא נכסית מצני מערב כשהיא במזרח תורה אור

לאורתא מקדשין לך ואת קיימת הכא. תימה הא ספיר אפסקר שיהא המולד ביום ל' קודם י"ח שעות שיכולה לראות ביום ותראה הישנה ביום כ"ט שחרית אפילו לבני מערב שמה לא היה כל כך שחרית שכבר ילא שמש צנברתו שלא היה רלויה לבני מערב ובקונטרס פי' ואת קיימת

הכא ולא תהא נראית ערבית שוב לא יקדשו החדש למחר כדלמך בפי' קמח (דף כ: ושם) ולריך שיהא לילה ויום מן החדש שאם נראית הישנה לאור עשרים ושענה אין מקדשין מחר את החדש וזה אי אפסקר בפי' כדפרישית בפי' (שם ד"ה תמות): זיך לעין טב וקדשיה. שס היו קצטיע לנדק את החדש כדלי' בפסיקתא בפסוק תקשו בחדש סופר למה בית דין מקדשין החדש בעין טב לפי שהוא בית האודר אמר הקב"ה בית מועד של כל העולם שנאמר (ישעיה ב) כי מליון האל תורה ואמרי' בירושלמי כסם שתוקעיים ציבנה קך שוקעיים בעין טב משמע שהיה שס בית דין קבוע וזמני ליבנה: שהמים

וערבית במערב א"ר יוחנן בן גוריון עדי שקר הם "כשבאו ליבנה קיבלן רבן גמליאל ועוד באו שנים ואמרו ראינוהו בומנו ובלייל עיבורו לא נראה יקיבלן ר"ג אמר רבי דוסא בן הורכינס עדי שקר הן היאך מעידים על האשה שילדה ולמחר בריסה בין שיניה אמר לו רבי יהושע רואה אני את דברך שלא לו ר"ג גורוני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעותיך ביה"כ שחל להיות בחשבונך הלך ומצאו ר"ע מיצר אמר לו יש לי ללמוד ויקל שכל מה שעשה ר"ג עשוי שנאמר אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם בין בזמנך בין שלא בזמנך אין לי מועדות אלא אלו בא לו אצל ר' דוסא בן הורכינס אמר לו אם באין אנו לדון את בית דינו של ר"ג צריכין אנו לדון את כל בית דין ובית

שמודין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל ולמה לא נתפרשו שמתוך של זקנים אלא ללמד שכל שלשה ושלישה שעמדו בית דין על ישראל הרי הוא כבית דינו של משה נמל מקלו ומעוטי בידו והלך ליבנה אצל ר"ג ביום שחל יוה"כ להיות בחשבוננו עמד ר"ג ונשקו על ראשו אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי רבי

בחבמה ותלמידי שקבלת את דברי: גמ' תניא אמר להם ר"ג לחכמים כך מקובלני מבית אבי אבא פעמים שבה בארוכה ופעמים שבה בקצרה א"ר

יוחנן מ"י רבי רבי רבתי עשה ירח למועדים שמש ידע מבואי' שמש הוא ידע מבואי' ירח לא ידע מבואי' רבי חייה חייא לסיירא דהוה קאי בצפרא *דעשרים ותשעה *שקל קלא פתק ביה אמר לאורתא בעינן לקדושי כך ואת קיימת הכא ויל איכסי *אי' רבי לר' חייא ויל לעין טב וקדשיה ליררא ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקים ת"ד פעם אחת נתקשרו שמים ירחים וזנאית דמות לבנה בעשרים ותשעה להדי' כסבורים העם לומר ר"ח ובקשו ב"ד לקדשו אמר להם ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבא אין חרושה של לבנה פתורה מעשרים ותשעה ויום ומחצה ושני שלישי שעה וע"ג חלקים ואורתו היום מתה אמו של בן זוא והספידה ר"ג הספר גדול לא מפני שראית לכך אלא כדי שידעו העם שלא קדשו ב"ד את החדש! הלך *ר"ע (ומצאו) מיצר כו': איבעיא להו מי מיצר ר"ע מיצר או רבי יהושע מיצר ת"ש רתניא

הלך ר"ע ומצאו לרבי יהושע כשהוא מיצר אמר לו [רבי] מפני מה אתה מיצר אמר לו (*רבי) עקיבא ראי לו שיפול למשה י"ב חדש ואל יגזור עליו גזירה זו א"ל רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתי אמר לו אמור אמר לו הרי הוא אומר אתם אתם אתם ג' פעמים אתם אפילו שוגגין אתם אפילו מוידין אתם אפילו מושעין בלשון הזה אמר לו עקיבא נחמתני נחמתני! בא לו אצל רבי דוסא בן הורכינס כו': ת"ד *למה לא נתפרשו

שמותם של זקנים הללו? שלא יאמר אדם: פלוני כמשה ואהרן פלוני נדבב ויאביהוא פלוני כאלדר ומידד ואומר ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן ואומר וישלח ה' את ירובעל ואת בן ואת יפתח ואת שמואל ירובעל זה גרעון ולמה נקרא שמו ירובעל שעשה מריבה עם הבעל בן זה שמושון ולמה נקרא שמו בן דאחי מרן יפתח כמשמעו ואומר

על בית דין שבימוי וכי פלוני ופלוני כמשה והאין שאמנו לו עכשיו שלא נתפרשו אמר לו אס כמשה והאין הרי הוא בלחם משלך זקנים שלוק יודע מי הם: ואומר ה' אשר עשה את משה ואת אהרן: הוא עשה לכם נסים על ידי ששה זקנים הללו משה והאין ירובעל ובן יפתח ושמעון: ואומר

לפני חידושה ונראה לי דעל החדשה העידו ועדי שקר דקאמר רבי יוחנן בן טרי לפי שאינה ממהרת לרוץ צ"ב שעות שזיזו מתוך המזרח לתוך המערב (א) וע"ז קאמר פעמים שבה בדרך חרוכה וזוהיה לבא: ועוד ברא שנים ואמרו ראינוהו בצמנו. ביום שלשים: וליל שלשים. שהיו מלפני צ"ד והעם שהיה מגולה ויראוהו מאחר שהעדים ראוהו ביום לא נראה להם: רואה אני את דברך. לעבר את החדש: הלך ומלאו. הלך ומלאו ר"ע לר' יהושע כי מילר על שהשיא גור עליו לחלל יום הכסורים: אשר תקראו. בקריאת בית דין תלאו הכתוב: בא לו. ר' יהושע אלל רבי דוסא: למה לא נתפרסמו שמתוך כו'. שאם בא חכם לדון אתר בית דין שבימוי ולומר וכי בית דין זה כמשה והאין כאלדר ומידד חומרים לו שמה חשוב הוא כשקשה מן האשר שלא נתפרשו שמתוך: גמ' דהו' סיירא. ימנה: שקל קלא. פיסת רבבים מו"ל צנע"ז: לזרחא בעינן לקדושי. זריכין אנו לעשות הלילה יום טוב של ראש השנה לחכרי חסידים: אלו ואלוים על העדים לומר ראינוהו בצמנו לקדשו למחר ואף על פי שלא ראוהו לפי שהיה עיבור החדש דומה את יום הכסורים אלל שבת: ואת קיימת הכא. והאין אתה נראית ערבית שוב לא יקדשו את החדש למחר כדלמך לעיל פרק קמח (כ) לריך שיהא לילה ויום מן החדש שאם נראית הישנה לאור כ"ט אין מקדשין מחר את החדש: זיל לעין טב וקדשיה. דואג היה שלא ירנו עליו בני עירו כשיקדשו למחר לפי שראו הישנה כל יום כ"ט וסלק פלוגתא מעלי ומזי פירש שגזרו גזרה במקומו שלא יקדשו את החדש: דוד מלך ישראל. נמשל ללבנה שנאמר בו (תהלים פט) כסאו כשמש נדי כירה יסן עולם: (ונויית דמות לבנה בעשרים ותשעה): שידעו שלא קדשו ביום דין את החדש. שאין מספידין ציזם עיז: אתם אתם אתם. ששה זמנין כתיב אשר תקראו אותם בפרישת שור או כשזקרי ביה תקראו אתם: שוגגין. מלחילין כסבורין שהוא רלויה להתעבר וטועין: מוטעין. על ידי עדי שקר: נתפרשו אמר לו אס כמשה והאין שמואל הנביא אמר לישראל הקדוש ברוך הוא עשה לכם נסים על ידי ששה זקנים הללו משה והאין ירובעל ובן יפתח ושמעון: ואומר

פ"ח דכ"ט
בירוח
הנהות
הב"ח
(ה) רש"י ד"ס
עדי שקר כו'
לפון המערב
ושחר טפל כאן
פעמים שבה
כו' וזוהיה לבא
ופעמים שבה
בדרך קלה
וס"ד:

בצורה אמר ר' יוחנן מהאי קרא עשה ירח למועדים כלומר לפי מה שזרמן לו. אבל שמש לא אלא ידע מבואי'. ר' חייא (חייא) לסיירא דקאי במזרח שקל אבנא רמא ביה לאורתא מקדשין לך על השבון המולד ולא תראם הלילה במערב וזיל בדרך קצרה. מצני שנמשלה מלכות בית דוד כירה שנאמר כירה יסן עולם ועד בשחק גוני. לפיכך א"ל לר' חייא ויל לעין טב וקדשיה ליררא ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקים ת"ד פעם אחת נתקשרו שמים כביס. וריפו בני אדם שהחשיך וראו דמות לבנה ביום כ"ט לחיש אמר לר' ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבא שאין חרושה של לבנה פתורה בכ"ט ימים ומחצה וב' שלישי שעה וע"ג חלקים ואורתו היום מתה אמו של בן זוא והספידה ר"ג הספר גדול לא מפני שראית לכך אלא כדי שידעו העם שלא קדשו ב"ד את החדש! הלך *ר"ע (ומצאו) מיצר כו': איבעיא להו מי מיצר ר"ע מיצר או רבי יהושע מיצר ת"ש רתניא הלך ר"ע ומצאו לרבי יהושע כשהוא מיצר אמר לו [רבי] מפני מה אתה מיצר אמר לו (*רבי) עקיבא ראי לו שיפול למשה י"ב חדש ואל יגזור עליו גזירה זו א"ל רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתי אמר לו אמור אמר לו הרי הוא אומר אתם אתם אתם ג' פעמים אתם אפילו שוגגין אתם אפילו מוידין אתם אפילו מושעין בלשון הזה אמר לו עקיבא נחמתני נחמתני! בא לו אצל רבי דוסא בן הורכינס כו': ת"ד *למה לא נתפרשו שמותם של זקנים הללו? שלא יאמר אדם: פלוני כמשה ואהרן פלוני נדבב ויאביהוא פלוני כאלדר ומידד ואומר ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן ואומר וישלח ה' את ירובעל ואת בן ואת יפתח ואת שמואל ירובעל זה גרעון ולמה נקרא שמו ירובעל שעשה מריבה עם הבעל בן זה שמושון ולמה נקרא שמו בן דאחי מרן יפתח כמשמעו ואומר

בצורה אמר ר' יוחנן מהאי קרא עשה ירח למועדים כלומר לפי מה שזרמן לו. אבל שמש לא אלא ידע מבואי'. ר' חייא (חייא) לסיירא דקאי במזרח שקל אבנא רמא ביה לאורתא מקדשין לך על השבון המולד ולא תראם הלילה במערב וזיל בדרך קצרה. מצני שנמשלה מלכות בית דוד כירה שנאמר כירה יסן עולם ועד בשחק גוני. לפיכך א"ל לר' חייא ויל לעין טב וקדשיה ליררא ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקים ת"ד פעם אחת נתקשרו שמים כביס. וריפו בני אדם שהחשיך וראו דמות לבנה ביום כ"ט לחיש אמר לר' ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבא שאין חרושה של לבנה פתורה בכ"ט ימים ומחצה וב' שלישי שעה וע"ג חלקים ואורתו היום מתה אמו של בן זוא והספידה ר"ג הספר גדול לא מפני שראית לכך אלא כדי שידעו העם שלא קדשו ב"ד את החדש! הלך *ר"ע (ומצאו) מיצר כו': איבעיא להו מי מיצר ר"ע מיצר או רבי יהושע מיצר ת"ש רתניא הלך ר"ע ומצאו לרבי יהושע כשהוא מיצר אמר לו [רבי] מפני מה אתה מיצר אמר לו (*רבי) עקיבא ראי לו שיפול למשה י"ב חדש ואל יגזור עליו גזירה זו א"ל רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתי אמר לו אמור אמר לו הרי הוא אומר אתם אתם אתם ג' פעמים אתם אפילו שוגגין אתם אפילו מוידין אתם אפילו מושעין בלשון הזה אמר לו עקיבא נחמתני נחמתני! בא לו אצל רבי דוסא בן הורכינס כו': ת"ד *למה לא נתפרשו שמותם של זקנים הללו? שלא יאמר אדם: פלוני כמשה ואהרן פלוני נדבב ויאביהוא פלוני כאלדר ומידד ואומר ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן ואומר וישלח ה' את ירובעל ואת בן ואת יפתח ואת שמואל ירובעל זה גרעון ולמה נקרא שמו ירובעל שעשה מריבה עם הבעל בן זה שמושון ולמה נקרא שמו בן דאחי מרן יפתח כמשמעו ואומר

רבינו חננאל
לא תלמד לעשות אבל
אחא לפר להבין
ולתורות: לתנ"י מעשה
שבאו שנים ואמרו
ראינוהו שחרית במזרח
כו'. תניא א"ר
לחכמים קך מקובלני
מבית אבי אבא פעמים
שבה בארוכה פעמים
שבא בקצרה ועכשיו בא

שקל

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה

א א מ' פ"ג מלכות
קידוש החדש הלכה ת:
ב ב מ' פ"ג מלכות
מסדרין הלכה ד וי"א
לכנס א טו"ע ח"מ פ'
ס טפ"ג כ:
ג ג מ' פ"ג מלכות
קידוש החדש הלכה ת:
ד ד מ' פ"ג מלכות
קידוש החדש הלכה ת:
ה ה מ' פ"ג מלכות
מסדרין הלכה י סמג
עשן לו טו"ע ט"מ
ס"ג טפ"ג א כ:
ו ו מ' פ"ג מלכות
קידוש החדש הלכה ת:

שהיומים הראשונים היו טובים מאלה. ולכן יש לשמוע לראשונים
יותר מן האחרונים אל תאמר קד דלון לך אלא שופט
שהיה צימיו: הדרון עלך אם אינן מכירין
ראוהו ב"ד בלבד. פי' ב"ד של כ"ג ולכן פירש בקונטרס דהיה
לחם שהיה דלי לא היה

ואומר. בספר תהלים משה ואהרן בכהו ושמואל בקוראיו שמו
קוראים אל ה' והוא יענם הרי ששקל הכתוב שמואל עם משה ואהרן
ובכתובים הראשונים כתוב ירבעל בן נבט ויפתח עם משה ואהרן
ושמואל שלשה קלים עם שלשה חמורים: הא לון לך לילך כו'. הרי
תורה אור לימדך הכתוב כאן שאין לך לבקש
אלה שופט שהיה צימיו: אל תאמר

ואומר משה ואהרן בכהו ושמואל בקוראיו
שמו שקל הכתוב שלשה קלי עולם בשלשה
חמורי עולם לומר לך ירבעל בדורו כמשה
בדורו בן בדורו כאהרן בדורו יפתח בדורו
כשמואל בדורו ללמדך שאפילו קל
שבקלין ונתמנה פרנס על הצבור הרי הוא
כאביר שבאבירים *ואומר *ובאת אל
הבהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים
ההם וכי תעלה על דעתך שאדם הולך אצל
הדיין שלא היה בימיו הא אין לך לילך
אלא אצל שופט שבימיו ואומר *אל תאמר
מה היה שהיומים הראשונים היו טובים
מאלה: נמל מקלו ומעותיו בידו: חנו רבנן

אלה שופט שהיה צימיו: אל תאמר
מה היה שהיומים הראשונים היו טובים
מאלה. פי' לא תמכמה שאלת על
זה לפי שהדורות היו טובים ולדיקים
מן אחרונים לפיכך היו הימים
הראשונים טובים מאלה שאי אפשר
שהיו אחרונים כראשונים:

הדרן עלך אם אינן מכירין

ראוהו בית דין וכל ישראל ונחקרו
העדים. מפרש בגמרא
אזי נמי נחקרו העדים: ראוהו בית
דין בלבד. שאין מי שיעיד אלא הם
ולאו ארישא קלי בסמוך לחשיכה
אלא שהיה שהיה קודש: ועמרו
שנים ויעידו בפניהם. ואת"ש שכולן
ראוהו ובגמרא פריך לא תהא שמיטה
גדולה מראייה: ויעידו בפניהם.
השנים: שאין היחיד נאמן. לומר
מקודש בפני עצמו לך לריך להשיב
מחבוריהם אלו: גמ' למה לא
למיתני כל ישראל. הרי ראוהו בית
דין: איפרסמא ליה מילתא. דביום
שלשים נראה לקדשו: נחקרו בעצמם
למה לי. חקירתו אחרי שהכל ראו:
למה לי למתנייה לחקירה כלל. כיון
דאשמועינן דכי ראוהו בית דין וכל
ישראל אשילו הכי מעבדין ליה כל
שן נחקרו העדים: סלקת דעפך
למינא. היכא דליכא חקירת עדים
ביום קו לא יעבדוהו אלא יגמרו
הדבר בליה ויקדשוהו ביום שלשים
לענין תיקון המעצמות: משפט.
היינו תחילת דין: כי חק הוא.
בקידוש החדש דרשינן ליה בפי' קמא
(דף ת:): משפט ביום. נפקא לן
בסנהדרין (דף נד:) מוהיה ביום
הגזילו את בניו ביום אחה מפיל
מלות כו': ואתמל. יעמרו שנים
ויעידו הלל ראוהו כולן יקדשוהו
בראייהם ללא תהא שמיטה ששמיטין
מפי עדים גדולה מראייה דהא גבי
עדות החדש לא כתיב עדות אלא כוה
ראהו וקודש: שראוהו בליה. הלך
למחר אי לאו שמיטה על מה יקדשו:
למימרא דעד נעשה דין. מי שראוי
להיות עד בדבר נעשה דין ואלו כולן
ראוים להיום עדים שהרי כולם ראוהו:

בין שראה אותו עמו מכסאו ונשקרו על ראשו
אמר לו שלום עליך רבי ותלמידי: רבי
שלמדתני תורה ברבים ותלמידי שאני גזור
עליך גזירה ואתה מקיימת בתלמיד אשרי
הדור שהגדולים נשמעים לקטנים קל וחומר
קטנים לגדולים קל וחומר, חיובא הוא? אלא
מתוך שהגדולים נשמעים לקטנים נושאין
קטנים קל וחומר בעצמן:

הדרן עלך אם אינן מכירין
ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים
ולא הספיקו לומר מקודש עד
שחשיכה הרי זה מעובר. ראוהו ב"ד בלבד
יעמדו שנים ויעידו בפניהם ויאמרו מקודש
מקודש. *ראוהו שלשה והן בית דין יעמדו השנים ויושיבו מחביריהם אצל
היחוד ויעידו בפניהם ויאמרו מקודש מקודש שאין היחיד נאמן על ידי
עצמו: גמ' למה לי למיתנא ראוהו בית דין וכל ישראל איצטריך סד"א
הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל איפרסמא לה ולא לעברתה קמ"ל, וכיון
דתנא ליה ראוהו ב"ד וכל ישראל נחקרו העדים למה לי? ה"ק אינן נחקרו
העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מעובר. וכיון דתנא
עד שחשיכה הרי זה מעובר למה לי למיתנייה חקירת העדים כלל איצטריך
סד"א תיהו חקירת עדים כחחילת דין ומקודש מקודש כגמר דין ולקדשי
בלילא מדי דהוא איני ממונות דתנן *דיני ממונות דנין ביום וגומרינן
בלילה הכא נמי מקדשין בלילא קמ"ל, ואימא הכי נמי? אמר קרא *כי חק
לישראל הוא משפט לאלהי יעקב"אמת הוי חק. בגמרא דין וקא קרי ליה
רחמנא משפט *מה משפט ביום *אף הכא נמי ביום: ראוהו בית דין יעמדו
שנים ויעידו בפניהם: ואמאי לא תהא שמיטה גדולה מראייה? א"ר זורא רבנן
שראוהו בלילה: ראוהו שלשה והן בית דין יעמדו שנים ויושיבו מחביריהם
אצל היחוד: אמאי הכא נמי נימא לא תהא שמיטה גדולה מראייה וכי
תימא ה"ג כגון שראוהו בלילה היינו הך? סיפא איצטריכא ליה דאין היחוד
נאמן על ידי עצמו דסלקא דעתך אמינא הואיל (*יתנן) *דיני ממונות בשלשה ואם היה מומחה (*לרבים דן
אפילו ביחוד) הכא נמי ניקדשיה ביחודי קמ"ל ואימא הכא נמי? אין לך מומחה ברבים בישראל יותר ממושה
רבינו וקאמר ליה הקב"ה עד דאיכא אהרן בהך דכתיב *ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר
החדש הזה לכם למימרא דעד' נעשה דין לימא מתני' דלא כר"ע דתניא *סנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש
מקצתן

קודשין סו:
מסדרין כח

נעיל כד.

כטוונת כל

מסדרין לב

נעילה כל
מסדרין יא:

נעיל ותיניא
ס"א מסדרין ס

שמות יב
כ"ג ז:

הנהיגו כן נראה בשחרית לא נראה החדש בין הערבים נראה חישן שחרית. ור"ג אומר מסדרין כדפי' בא בארובת
עמימם בא בקצרה מי שילה למי. ואיסקא ר"ג שילה ל"י יתעש ע"י ר' עקיבא. א"ר יוסי יודיעין חיו שאלו קדשו בלא עדים שהיא מקודש. ומה בא לחייד אלא אם קדשוהו ואח"כ נמצאו העדים ונפסק
שהיא מקודש: הדרן עלך אם אינן מכירין

פ"ג ראוהו ב"ד וכל ישראל עמו וכו'. ואע"פ שנתחברתם הלבנה לכל או נחקרו העדים ולא הספיקו ב"ד לקדשו עד חשיכה הרי זה מעובר. ואוקימנא איצטריך סד"א תיהו חקירת עדים כחחילת דין וקדוש
החדש נמר דין וליקדשוהו בלילה. כדנן דני ממונות דנין ביום וגומרינן בלילה קמ"ל דלא שנאמר תקעו כחרש שופר וכו' כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב. חק תקיעת שופר וכי היום
מקרא קדש. אימת הוי בגמרא דין וקא קרי ליה משפט כלומר עיקר המשפט בקידושו. ומשפט לא הוי אלא ביום. וראהו ב"ד * ואמאי צריכין לחזיר בפניהם. א"ר זורא שראוהו בלילה שלא יתכן ליה
לקדשו בלילה לכתב צריכין לחזיר בפניהם. פי' שאין היחוד נאמן ע"י עצמו אין נאמן (**). דמלמא דרשיך ביה סד"א הואיל ותנן דיני ממונות בני' ואם היה מומחה לרבים דן אפי' ביחודי והא נמי
אי איכא יחיד מומחה ליקדשוהו ביחודי קמ"ל וישבוהו מחבירין אצל היחוד שאין מומחה לרבים כפרעה. וכתוב ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר. החדש הזה לכם ראש
הימים כלומר לא תקדשו החדש עד דאיכא אהרן בהך. ששמיטין פתניתין דקדמי ראוהו ב"ד בלבד יעמדו שנים ויעידו בפניהם כו'. עד נעשה דין לימא מתני' דלא כר"ע עקיבא. דתניא מסדרין
שראו

(* ואתמל לא תהא שמיטה גדולה מראייה ותימא כו' (** ולכאורה מלמא דסיקטא כוה דלון נאמן סד"א כו'.

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה בו

עין משפט
נר מצוה

א מ"י פ"ס מכלכות
עדות סלכס ח סמג
משני קט טו"ט ט"ז
פ"ו ז סוף פ"ב
ח ב סמג משני מק טו"ט
ה"ט פ"ו סוף פ"א :

דרחמנא חמר ושפטו העדה והצילו העדה. תימה דכפרק
אלו הן הגולין (מכות דף יב) נפקא ליה מקרא חמירא
בלחד שהרב את הנפש שאין הורגין
לומר עד עמדו לפני העדה ולקשטו
ולומר עד שימוד בב"ד תלמוד וקרא

מקלמן נעשין עדים. ויעידו בפני חבריהם דגבי דיני נפשות עדות
בעינן דכתיב (דברים יז) על פי שנים עדים יומת המת לא יומת וגו' :
ומקלמן נעשין דיעים. אבל המעידים לא יטו וידוע עמדה
יבדלתי להעיד אית ליה לרבי טרפון נעשה דין אבל עד עלמא לית
ליה דנעשה דין וגבי עדות החדש תורה אור
גופה נמי לא חשברנא כמתני' להיות
העדים נעשים דיינים ולא כן למה
לי ושיבו מחבריהם יעידו בפני יחיד
ואחר כך יטו הם עמו ויקדשו והכי
למדין ליה בפרק שני דכחכות
(דף כ"א) : כולן עדים הם. ר' חיים
לעיד : והצילו העדה. יתפכו
בזכותו : **מתני'** כל השפחות. בין
של חיל בין של יכל : שזא קין
אינו קרוי שופר וגבי יוה"כ שופר כתיב
(ויקרא כה) והעברת שופר תרועה
ובפרק בתרא (דף ל"ד) גמירין ר"ה
מיובל : בקרן היובל. ויוכל דירכא
הוא כדמפרש בגמ' : **גמ'** חקרו
קין וחקרו שופר. חקרו קין כדלמין
ואקרו שופר דכתיב במתן תורה דכתיב
(שמות יט) במשך היובל וגו' וכתיב
ויהי קול השופר (ה) : וקרני ראש
קרניו. קול כבוד שורו קין חשכון
דלקרי : ותיטב לה'. תפלתו משופר
ובשור קא משתעי קרא : שור
שזא (ב) פר. ביום שנקרא שור
היה גדול כפר זה שור של מעשה
בראשית כדכתיב שבגדל וברא *בקוממו
ושור בן יומו *קרני שור שלמין
(ויקרא כג) שור או כשב או עז
ופר אינו נקרא עד בן שלש : אין
קמינור. והב העגל וסופר של פרה
נמי קמינור דעגל הוא : הואיל
והשפתי. להיות דס ואין מראיה
הפר ניכר : חוטא בל יקריב. האדם
לא יקריבנו הלום שזא חטא בו :
חוטא בל יתנאה. להתקטט בו
בקרבט הלום : כיון דלזכרון קא
לחי כלפנים דמי. שופר נמי חגיג'
לית ביה משום חוטא בל יקריב
ולית ביה משום חוטא בל יתנאה
כיון דלזכרון קא לחי כבגדי כהן
גדול ולפנים דמי : גילדי גילדי. בכל
שנה וזנה עיבת תוספתו והוא כמין
גדל מוסקי על גדל ראשון בתכליתו
של ראשון תחילת השני : גמולה.
מובלת : טוחות. לשון חלוקות :
שכי. לשון ראייה כמו וישקף
(בראשית יט) ומתרגומין ואיסתכי :
קבען

כחכות כ"א :
גמ' כ"ב :
כ"ג ק"ד.
ספדרין ל"ד :

פ"ו ז סוף פ"ב
ח ב סמג משני מק טו"ט
ה"ט פ"ו סוף פ"א :

[וע"ט חוס' כ"ז ק"ד.
ד"ט אלל ד"ט ו'אין]

[ברכות טו. קדושין ב.]

לעיל י"א.
[כ"ג ס"ה]

הגהות
הביח
אין ר"ש ד"ס
לקרו קין כ"ו
קול השופר
ס"ד וחמ"ד
מכ"ד קין
אשתמו דלקרי
דכתיב וקרני
דראש קרניו של
כבוד שורו
ס"ד : ר"ה
שור שזא
כפר ביום כ"ו
או כ"ו יולי
זכר אינו נקרא :

גליון
השם
גמ' שפר
קמ"ר ר"ה ענין
זו נכחוס דף
כ"ג פ"ב :
שם ולא עדים
ובלשן שופר.
ש" סוף דף
יו פ"ב חמ"ט
בכמה על שני :

טוחס מה.
בשאלה ג'ג
טוחס ג'ג
בראשית כ
[חולין כג]
סלכס מה
לזכר לה

[פ"י מהכסף וט"ז
בתיים סתמין כ"ט
ושור לזכרון דבעלמא
לקרי שופרם כלא קרן]

מקצתן נעשו עדים ומקצתן נעשו דיינים
דברי רבי טרפון רבי עקיבא ואמר בולן
נעשין עדים *ואין עד *נעשה דין אפילו תימא
רבי עקיבא עד כאן לא קאמר רבי עקיבא
התם אלא בדיני נפשות דרחמנא אמר
ושפטו העדה והצילו העדה וכיון דחווידה
דקמל נפשא לא מצו חוו ליה זכותא, אבל
הכא אפילו ר' עקיבא מודה : מתני' כל
השופרות כשרים חוץ משל פרה מפני שהוא
קין, אמר רבי יוסי והלא כל השופרות נקראו
קין שנאמר *במשך היובל : גמ'
שפיר קאמר רבי יוסי, וכל השופרות
אקרו שופר ואקרו קין, דפרה קין אקרי, שופר
ראש קרניו *ו' יוסי אמר לך דפרה נמי אקרי
למה פר ואם פר למה שור אלא מאי
שור פר משופר, ורבנן כדרב מתנה דאמר
רב מתנה מאי שור, פר שזא גדול כפר
ע"ז אמר היינו מעמא דרבנן כדרב חסדא
דאמר רב חסדא מפני מה אין בהן גדול
נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה
לפי *שאין קמינור נעשה סניגור [ולא יתנא
איכא דם פר? הואיל ואשתני אשתני
יתנא איכא ארון וכפרת וכוונת? חוטא בל
יקריב קאמרינן יתנא איכא כף ומחתה? חוטא
בל יתנאה קא אמרינן יתנא איכא בגדי זהב
מבחוץ, מבפנים קא אמרינן, שופר נמי מבחוץ
הוא כיון דלזכרון הוא כבפנים דמין והוא תנא
מפני שהוא קין קאמר? חדא ועוד קאמר : חדא
דאין קמינור נעשה סניגור ועוד מפני שהוא
קין, ו' יוסי אמר לך דקא אמרת אין קמינור
נעשה סניגור הני מילי מבפנים והאי שופר
מבחוץ הוא ודקא אמרת מפני שהוא קין,
כל השופרות נמי אקרו קין *אמר היינו
מעמידי דרבנן שופר אמר רחמנא ולא שנים
ושלשה שופרות והא דפרה כיון דקאי גילדי
גילדי מיתחוי בשנים ושלושה שופרות, והא
תנא מפני שהוא קין קאמר? חדא ועוד קאמר :
חדא דשופר אחד אמר רחמנא *ולא שנים
ושלשה שופרות ועוד מפני שהוא קין ורבנן
יוסי אמר לך דקאמרת שופר אחד אמר ושלושה שופרות
כיון דמתחיי אהדדיתך הוא, ודקאמרת מפני שהוא קין, כל השופרות נמי
אקרו קין. מאי משמע דהאי יובלא לישנא דכריא הוא? דתניא אמר רבי
עקיבא כשהלכתי לערביא היו קורין לדכריא יובלא ואמר ר"ע כשהלכתי

הרואה אין נעשה דין :
חוץ משל פרה. הא דלא קתיי נמי
חוץ משל ראש דל ראש נמי
איקרי קין דכתי' (דברים ג) וקרני ראש
קרניו וכתיב (סנהדרין כג) ותקרני
רמיים עניתיא ושמא אינס חלולים
ואינס ראויים לשופר : **והיה** במשך
בקרן היובל. תימה דלא מיייתי קרא
דילתק דכתיב (בראשית כג) סכך
בקרניו ואתנ"ג דההוא עד חמירא
דח"כ מיייתי לה בגמרא כבוד שורו
הדר לו וקרני ראש קרניו וי"ל דכריא
ליה לאחויי האי משום דכתיב ביה
שופר : **אקרו** קין וחקרו שופר.
פירש רש"י חקרו קין כדלמין
ואקרו שופר דכתיב במשך היובל
וכתיב ויהי קול השופר יש מקשין
אחמי לא הביא האי קרא דמתניתין
במשך בקרן היובל בשמעכם קול
שופר להוכיח דכל שופרות אקרו
שופר שטות ולקשות וקל להבין
דלדרכה מהאי קרא חסדא דשופר
אקרי קין ועוד לזכרון להוכיח דבעלמא
שופרות אקרו שופר :
חומא בל יתנאה קאמרינן.
וגבי שופר מתנאה נמי
בקול תקיעתו : **כיון** דלזכרון
קאמי. תימה אפוד וחסן כמי לזכרון
קאמו כדכתיב בקרא וי"ל דהשכמים
זכרון הם : **ולא** דמי לזכרון
שופרות. ולא דמי למנין שופר
*בדוך שופר כדפירש בקונטרס דעל
גדל ראשון אחסוף גדל שני שפת
השני בתכליתו של ראשון והקול יולא
דכך טלס :

לגליא היו קורין לגדה **גלמודה** *מאי גלמודה גמולה דא מבעלה ואמר ר"ע כשהלכתי לאפריקי היו קורין למעה
קשימה למאי נפקא מינה לפרושי *מאה קשימה *אורייתא-מאה דנקי, אמר רבי כשהלכתי לרבי הים *היו
קורין למכירה ביה למאי נפקא מינה לפרושי *אשר כריתי לי אמר ר"ש בן לקיש כשהלכתי לתחום קן נשרייא
היו קורין לבלה גינפי ולתרגול שכי : לבלה גינפי מאי קרא *פה נוף משוש כל הארץ, ולתרגול שכי אמר רב
יהודה אמר רב ואיבעית אימא ריביל מאי קרא *מי שת במזרחות חכמה או מי נתן לשכני בינה מי שת במזרחות
חכמה-אלו כליות, *או מי נתן לשכני בינה זה תרגול, לוי איקלע לההוא אתרא אתרא גברא לקמיה אמר ליה

קבען
יוסי אמר לך דקאמרת שופר אחד אמר רחמנא ולא שנים ושלושה שופרות
כיון דמתחיי אהדדיתך הוא, ודקאמרת מפני שהוא קין, כל השופרות נמי
אקרו קין. מאי משמע דהאי יובלא לישנא דכריא הוא? דתניא אמר רבי
עקיבא כשהלכתי לערביא היו קורין לדכריא יובלא ואמר ר"ע כשהלכתי
לגליא היו קורין לגדה גלמודה *מאי גלמודה גמולה דא מבעלה ואמר ר"ע כשהלכתי לאפריקי היו קורין למעה
קשימה למאי נפקא מינה לפרושי *מאה קשימה *אורייתא-מאה דנקי, אמר רבי כשהלכתי לרבי הים *היו
קורין למכירה ביה למאי נפקא מינה לפרושי *אשר כריתי לי אמר ר"ש בן לקיש כשהלכתי לתחום קן נשרייא
היו קורין לבלה גינפי ולתרגול שכי : לבלה גינפי מאי קרא *פה נוף משוש כל הארץ, ולתרגול שכי אמר רב
יהודה אמר רב ואיבעית אימא ריביל מאי קרא *מי שת במזרחות חכמה או מי נתן לשכני בינה מי שת במזרחות
חכמה-אלו כליות, *או מי נתן לשכני בינה זה תרגול, לוי איקלע לההוא אתרא אתרא גברא לקמיה אמר ליה

רבינו חננאל
שראו אחד שחיי את
הנפש מקצתן נעשו עדים
ומקצתן נעשו דיינים
דברי רש"י רע"א כולן
עדים הן ואין עד נעשה
דיין והדיין כי אמר לו
עקיבא בדיני נפשות
אבל בענין ר"ה אפי' רש"י
מדה : ירושלמי ר' י
תנא דת חכים שחיי
לחד בר נש א זל
בע מידן קומיה וכפר
ביה כ"ו. ואסיקנא
ושרא רב תנא גיסי
מן התנא דינא ואחיל
ואסיד עלי קומי ב"ד
קדם לזכר יום לים
לחורש. לאחר עיבורו יום ל"ב. ביומי דר' ברכיה אשתתקן. אמר לון שמעתין דאתקיש ירחא וארכונן בראשהון וקבלון : מתני' כל השופרות כשרין חוץ משל פרה מפני שהוא קין. ואמרינן שפיר
שחיי ר' יוס לרבנן כל השופרות נקראו קין כו' ורבנן כל השופרות נקראו שופרות היובלן ואקרו קין של פרה קין אקרי שופר לא אקרי בו'. מאי שור פר שזא ספר. כלומר שור והגדל ספר
שהוא חוק ואמין בבחי לפיכך הוא חוק ושמן מוכתר בששורים ולא משור וכן שכבר כחש כחו. קשינור מלשון ריביל. פירוש סניגור מליך וישר. פי' חופא בל יתנאה. אדם שחוטא לא יתנאה בכלל
זה ויכנס לפני ולפנים. קין של פרה כיון דהוא גילדי גילדי כשנים ושלושה שופרות זה בתוך זה נזכרין ודחורה אסרה שופר אחד לא שנים ושלושה שופרות *כתוב ויהי במשך בפת היובל ופי' ר' יוסי
בפת האיל לפיכך אמר מאי משמע דהאי יובלא כתיב דהאי קרא-איל הוא? שכן בערבייא קורין לאיל יובלא. מאה קשימה. מאה מעה. שכן באפריקא * קורין לבלה גינפי והוא לשון יוני. מי שת במזרחות

טוחס מה.
בשאלה ג'ג
טוחס ג'ג
בראשית כ
[חולין כג]
סלכס מה
לזכר לה

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה

פ א מיי ס"ח מלכות
זשור הלכה א ס"ח
ע"מ מ"ב

ב ב מיי ס"ח מלכות
תענית הלכה ד :

ג ב מיי ס"ח מלכות
זשור הלכה א ס"ח
ע"מ מ"ב טו"ע ח"ח
פ"י תקפו ט"ף ב :

ד ב מיי ס"ח מלכות
זשור הלכה א ס"ח
ע"מ מ"ב טו"ע ח"ח
פ"י תקפו ט"ף ב :

חלוגלות . ונפקא מינה לזב בפ"ק דיומא (דף י"ח) לחמריין
אין מאכליין אורו דברים המצויים לידי טומאה
כגון חלוגלות : **ישל** יעל פשוט . פירש בקונטרס מיה שכן שמה
וקורין אותה אשטוב"ק ובערוך פ"י היא כשה נקבה וקרן הכשה
רגיל להיות פשוט וכפירש הקונטרס
נראה דיעל מיה דכתיב (תהלים קד)
הרים הגבוהים ליעלים ואקו ודישן
(דברים יד) מתרגמין ויעלא ורמז
ומלה בשל יעל פשוט כדמשמע בגמ'
דכמה דפשיט טפי עדיף משום נשא
לזבנו אל כפיס ומיהו אין הלכה כן
אלא כר"י יהודה דאמר בר"ה בשל
זכרים כפופים היינו של איל ור"י לוי
קאי כותיה בגמ' דאמר מלה של
ר"ה ויה"כ כפופים דקסבר כמה
דכיף איניש טפי עדיף משום והיו
עיני ולבי סם וכדאמר ר' אבהו בפ"ק
(דף סו) למה תוקעין בשופר של איל
אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של
איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק
ומיהו נראה דלא פליגי אלא לכתמיהא
אבל כולה מורו דיואל דדיבעד בין
בשל איל בין בשל יעל כדקתני רישא
כל השופרות כשרים חוץ משל פרה
והיכא דלא מלא של איל יואל בשל רחל
או בשעיר עזים תדע דלמטה פליגי
דא"ר ר' לוי מלה קאמר ועוד אטו
פשוט וכפוף כתיב בקרא תעבירו
שופר כתיב ציובל (ויקרא כה) וילפינן
ר"ה מיניה וכיון דטלוה לקרו שופר
חוץ משל פרה למה לא יאל ועוד משמע
דפלוגתא דרבנן ור"י יוסי בפני ענמן
ופלוגתא דרבנן ור"י יהודה בפני ענמן
ולאו חזא פלוגתא היא ואם תמלא
לומר דזוקא איירי אס כן הו"א חזא
פלוגתא דתנא קמא כולה כשרין בין
בראש השנה בין ביום"כ בין בחטניות
חוץ משל פרה ור"י יוסי אומר אף של
פרה ולאידך רבנן ר"ה ויה"כ בשל יעל
וחטניות של זכרים ולר"י יהודה ר"ה
של זכרים וציובל בשל יעלים ומיהו
קשה קתא דא"ר ר' לוי דאמר מלה
של ר"ה ויה"כ הייט משום דילפינן
גזרה שזה זה מזה כשיעבי שביעי
כדאמרנן בפ' בתרא (דף נ"ד) וכדתנן
שזה יובל לר"ה לחקיעה וזו הוה
טעמא משום מלה בעלמא כדאמרין
דכמה דכיף איניש טפי עדיף הייט
דוקא בראש השנה שהתקיעה לחפלה
ולזכרון אבל יובל אין התקיעה אלא
סימן שלוח עבדים והשמעות שדות
החוזרות לבעלים לכך היה נראה לי
מתוך זה דאית יואל אלא כפופו פירוש
דלרדך להיות כפוף אי לא לא וגמריין
יובל מיניה : **וישתי** חלולות
באלמע . שתי שופרות היו לכן אחד
מכאן ואחד מכאן כדי שיהיו החלולות
באלמע משום דמלות היום בחלולות:
רבי יהודה אומר בר"ה בשל זכרים
וביובלות בשל יעלים . לית

רבינו הגאון

הבמה . אלו הכליות .
או מי נתן לשכי בינה
זה תרגומא . פ"י קבעו
פ"י נגלי פ"י . כדכתיב
היקבע אדם אלהים וכו'
פ"י סירוגין פסקי .
הלוב לונות פירוש .
פרשתי . פ"י חתך
כמויה . סלמל בשעיר .
פ"י מאפוחתא . מכבר
ששכדו בו את הבית .
פ"י יהבך משואר :
[מתני'] שופר של ר"ה
של יעל כ"י . א"ר לוי
בבית של ר"ה ושל
יה"כ והוא יחובל
בכפופין ושל יסוד השנה
כגון תענית בפשטין .
ר"י לוי בר"ה בלבד הוא
דאמר כ"י יתורה דתנן
ר"י יהודה אומר בר"ה
תוקעין בשל זכרים .
וביובלות בשל יעלים .
וקיימא לן כ"י לוי בר"ה
ויה"כ במאי פליגי ת"ק
ר"י יהודה . ר"י יהודה
מבר בר"ה במאי דכיף
איניש טפי עדיף וביה"כ
במאי דפשיט איניש
דעתיה טפי מעלי .

נה	נה	נה
נה	נה	נה
נה	נה	נה
נה	נה	נה
נה	נה	נה

"קבעו פליגא לא הוה ידע מאי קאמר ליה

אתא שאיל בי מדרשא (*אמר) ליה גולן אמר
לך דכתיב °היקבע אדם אלהים *וגו' א"ל מלחמי
רבא מברניש לרב אישי אי הוואי התם הוה
אמינא ליה: היכי קבעך , במאי קבעך , ואמאי
קבעך וממילא הוה ידעינא ואידו סבר
מילתא דאימורא קאמר ליה , **לא הוה ידעו**
רבנן מאי *סירוגין שמעויה לאמתא דבי
רבי דחוזתהו רבנן דהוו עיילי פסקי פסקי
אמרה להו עד מתי אתם נכנסין סירוגין סירוגין
לא הוה ידעו רבנן מאי חלוגלות יומא חד
שמעויה *לאמתא דבי רבי דחויית להווא
גברא דקא מברך פרפחניה אמרה ליה עד
מתי אתה מפור חלוגלוגך לא הוה ידעו
רבנן מאי °סלמל ותרוממך יומא חד
שמעויה לאמתא דבי רבי דחויית אמרה
להווא גברא דהוה קא מהפך בשעריה
אמרה ליה עד מתי אתה מסלל בשערך
לא הוה ידעו רבנן מאי °ומאמתיה במאמתא
השומר יומא חד שמעויה לאמתא דבי רבי
דהוות אמרה לחבירתה שקולי מאמתא
ומאמי ביתא לא הוה ידעו רבנן מאי °השלך
על ה' יהבך והוא יכלכלך אמר רבה בר
בר חנה יומא חד הוה אוזינא בהדי הווא
מייעא הוה דרינא מונא ואמר לי שקול
יהבך ושדי אגמלאי : **מתני** שופר של
ראש השנה של יעל פשוט ופיו מצופה זהב
"ושתי חצוצרות מן הצרדין שופר מאריך
וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר
ובחטניות בשל זכרים כפופין ופיהן מצופה
כסף ושתי חצוצרות באמצע שופר מקצר
וחצוצרות מאריכות שמצות היום בחצוצרות .
***שוד הובל לר"ה לחקיעה ולברכות , רבי**
יהודה אומר בר"ה תוקעין בשל זכרים
וביובלות בשל יעלים : גב' א"ר לוי המצוה
של ר"ה ושל יה"כ בכפופין ושל כל השנה
בפשופין והתנן שופר של ר"ה של יעל
פשוט הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי
יהודה אומר בר"ה היו תוקעין בשל זכרים
כפופין וביובלות בשל יעלים ולויא הלכתא
כרבי יהודה? אי אמרת הלכתא כר' יהודה
הוה אמינא אפילו של יובל נכח כר' יהודה
סבירא ליה , קא משמע לן . במאי קמיפלגי
מ"ב בר"ה כמה דכיף איניש דעתיה
טפי מעלי וביום הכפורים כמה דפשיט איניש
דעתיה טפי מעלי ומ"ב סבר בראש השנה דעתיה
טפי מעלי (ב) *ובחטניות כמה דכיף איניש דעתיה
טפי מעלי (א) *ובחטניות טפי מעלי :
ופיו

קבעו פליגא . גולני פלוגי : כמה קבעיך . המעשר והתרומה אחס
קובעים אותי : מאי סירוגין . שטיט במגילה (דף י"ז) קראה סירוגין
(סירוגין) : פסקי . לפרקים שאין נכנסין יחד : מאי חלוגלות -
שטיט בפ"ק דיומא (דף י"ח) כל שבעת הימים לא היה חולל השום
תורה אור והחלוגלות : פרפחי . ירק שקורין
עורקל"י : סלמל . חפוש והפך
במטמונים של תורה : והוה דרינא
מונא . טשא משוי : **מתני** שופר
של ראש השנה של יעל פשוט . מפרש
טעמא בגמרא דמידי דחפלה בעי
פשיטות : יעל . שטיי"ן ב"ק : ופי'
מצופה זהב . בשל מקדש קאמר :
שופר מאריך . לאחר שחלולות
פוסקין תקיעתן , משמע קול האפור :
ובחטניות . לחמריין במס' תענית
(דף טו) תקעו הכהנים תקעו : בשל
זכרים . אייליס שסתמן כפופין : ושתי
חלולות באלמע . שתי שופרות לכן
אחד מכלן ואחד מכלן וכן באלמע :
שמות היום בחלולות . דלכפויה
בעלמא ניגור וכל כטפיה בחלולות
דכתיב (במדבר י) והיו לך למקרא
העדה : שזה יובל לראש השנה
לתקיעה . כפופין ואף על גב
דחקיעתו ציובל לא לחפלה ולא
לזכרון אלא לסימן שלוח עבדים
והשמעות שדות אפילו הכי
כד"ה בעי למעבדי דגמריין לה
לגזירה שזה שביעי שביעי בפ' בתרא
(דף נ"ד) . ולברכות . דבעי למימר
תשע ברכות ציוס הכפורים של
יובל : ר' יהודה אומר כ"י . טעמא
מפרש בגמ' : וציובלות בשל יעלים .
וגזירה שזה לא גמיר : **גב' א"ר** כל
השנה של תעניות : קמ"ל . בר"ה
אית ליה כרבי יהודה אבל ציובל לית
ליה משום גזירה שזה : במאי
קמיפלגי . תנא קמא ורבי יהודה :
כמה דכיף איניש . בחטניות (פניו
כפופין [לר"ה] טפי עדיף ויה"כ
עיני ולבי סם [מלכות א] הלך בראש
השנה דלחפלה ולהכייר עקידת יצחק
בא , בעינן כפופין ויובלות שהן לקראו
דזכר בעינן פשוטין וגזירה שזה לית
ליה : כמה דפשיט טפי עדיף . **מתני**
שאל לזבנו אל כפיס (איכה ג) הלך
בראש השנה כפופין לחפלה הוא
ודיה"כ נמי (ג) משום דשוייה בגזירה
שזה ובחטניות דלכפויה לא איכפת
לן ועבדינן כפופין להכירא ולר"י לוי
אית ליה כר' יהודה לחפלה בעינן
כפופים וציוס הכפורים סבירא ליה
דשזה יובל לראש השנה כרבנן
הלך תרווייהו בעינן כפופים :
ופיו

פ"י אחר
[מפרש] ד"ש
כמה קבעוין
המעשר ומ'
נראה דהיס
גראטו גמ'
דמייני גס
סיפא דין
קרא והנחת
כמה קבעוין
המעשר
והתרומה]

[מגילה ג'
ט"ז ג']

הנהרות
הבית
(א) ח"ה דש"ס
ח"ה דש"ס
טפי מעלי
וכי"ה הכפורים:
מ"י דגמר
גזירה שזה
ובחטניות כפופ
דכיף :
(ב) רש"י ד"ס
כמה דפשיט טפי
היה"כ טפי
דלכפופות כפופים
גזירה שזה
ובחטניות טפי
כ"י :

נקמן כ"ה .
[מפרש] ג' :

הנהרות
הבית
(א) ח"ה דש"ס
ח"ה דש"ס
טפי מעלי
וכי"ה הכפורים:
מ"י דגמר
גזירה שזה
ובחטניות כפופ
דכיף :
(ב) רש"י ד"ס
כמה דפשיט טפי
היה"כ טפי
דלכפופות כפופים
גזירה שזה
ובחטניות טפי
כ"י :

הנהרות
הבית
(א) ח"ה דש"ס
ח"ה דש"ס
טפי מעלי
וכי"ה הכפורים:
מ"י דגמר
גזירה שזה
ובחטניות כפופ
דכיף :
(ב) רש"י ד"ס
כמה דפשיט טפי
היה"כ טפי
דלכפופות כפופים
גזירה שזה
ובחטניות טפי
כ"י :

ליה לרבי יהודה שזה יובל לר"ה והא דבעינן שופר בראש השנה לאו משום דילפינן מיובל אלא כלידך תנא דיליף בפ' בתרא (ג"ז ע"ס דף נ"ד) -
מרכיב תקעו בחדש שופר ומיהו ההוא תנא נמי יליף ר"ה מיובל בגזרה שזה כדאמרין שלש תרועות נאמרו בר"ה ומייח קרא דוהעברת
שופר תרועה דכתיב ציובל וציוס ולא בלינה נמי יליף מיובל כדקאמר התם והא דאליטריך ליה קרא דתקעו בחדש שופר משום דיליף נמי ראש
השנה מדובר והוא אמינא דבחלולות כמדבר לכך נראה דמודה רבי יהודה דשזה יובל לר"ה אלא לענין דך מילתא אין שייך להשוות להיות
בשל זכרים בשל ר"ה דטעמא דר"ה מסבירא בעלמא דכמה דכיף איניש טפי עדיף שהו"א יום הדין ולהוכייר עקידה אבל יובל דלשלות עבדים
ושדות החוזרות לבעלים אין לוקחן אלא שיהא שם שופר עליו אפי"ג דר"י לוי נמי משום ליה לענין זה משום גזירה שזה לומר דבהא פליגי :

בתורה

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה

אבל

הכא . חוקק לשיר מתעסק בעלמא הוא ולקמן בפרק בתרא (דף נ"ב) חק המעסק לא יאל: **אבל** נתחון שומע ולא נתחון משמע הכי משכחה לה . ללא הוא מני למימר כגון שלא נתחון משמע להוליא האומע דמשמע ליה כדריק בחוף סוגיא משמע לעלמו דומיא דשומע לעלמו

קא משמע לן . דלע"ג דמתעסק הוא יאל דמלוא חין לריכוס כוונת: זמן המקרא . של קריאת שנת וזאת היה קורא בזמנה פרשת שמע: קורא להגיה . חף קרייה חין כאלו אלמ מגמגם . דקא מוכח כדבחי: וזו חוקק כשיעור תקיעה המפורש במשנתא דפ' אחרון (דף נ"ב): חורה אור אלמ מעשה . דשאין מחסין למלוא

אבל הכא זכרון תרועת בתיב והאי מתעסק יקרא כמתחין דמי: היקן בשמיני בסוכה . על לשון מלוא: ילקח שהרי מוסף

על מלוא ועובר משום כל תוסף: **אבל** חין עובר עליהן . צבל תוסף: חלל בזמן כגון משכחה המינין בלולב וז' טוטפות בתפלין חמש יציות בטלית **אבל** מוספס יוס על ימים או שנה על ששה חין זה מוסף: צבלא סיים . אלמ הוסיפה בלמלע: והא סיים קאמי . כדבריתא :

היתחין במשנה אחת . כגון דס כבור שנתערב דס כבור חזירו או דס מעשר: ינחו מתנה אחת . והרי יש בה משתין ועולה לשנין: מתן ארבע . שלמים ואסף ועולה וחודה: דלמא קבד רבי יהושע כ' . ומתמי קבד רבי מתמי ומבריתא איכא לאחודי לרבה : חן הכי אמרין . חן דמייסין כייסחא מהא דטעמא משום דלוי דדר מתמי ליה מי מתי קאמרין ליה לרב שמן : מתי עעמח טבן מתחין כ' . טבן מתיחין היתחין במתנה אחת משנה היא בשמיטת קדשים: ליתוס מתחין: דליתא לנאקשי: לא בני דלא הייב: חי דר מתמי ליה דקדשים לא

מספור: ללח לא בני כוונה . דכלו מתחין יולא ידי מוכס: לעבר בני כוונה . שיתחין לשום משום וחי לא לא עבר: והא מתן דמים כ' . טלן מתיחין בשלש מתחין לשם שבע קאמר רבי יהושע הרי הוא עובר על כל תוסף: איכוס

אבל חין עובר עליהן . אלמ בזמן מתיב רב שמו בר אבא ימני לכהן שעולה לדוכן שלא יאמר: הואיל ונתנה לי תורה רשות לברך את ישראל אוסף ברכה אחת משלי כגון ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם? חל לא תוספו על הדבר והא הכא כיון דברך ליה עברה ליה זמניה וקחני דער: הכא במאי עסקין בללא סיים והתניא סיים סיים ברכה אחת והתניא סיים כל ברכותיו? שאני הכא כיון דאלו מתרמי ליה צבורא אחרניא תרב מברך בוליה יומא ומניה דא , ומנא תימרא

אבל חין עובר עליהן . אלמ בזמן מתיב רב שמו בר אבא ימני לכהן שעולה לדוכן שלא יאמר: הואיל ונתנה לי תורה רשות לברך את ישראל אוסף ברכה אחת משלי כגון ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם? חל לא תוספו על הדבר והא הכא כיון דברך ליה עברה ליה זמניה וקחני דער: הכא במאי עסקין בללא סיים והתניא סיים סיים ברכה אחת והתניא סיים כל ברכותיו? שאני הכא כיון דאלו מתרמי ליה צבורא אחרניא תרב מברך בוליה יומא ומניה דא , ומנא תימרא

ההוא למעלה ממוט הקרא והני למטה: **לא** נאמר כל תגרע אלמ , כשהוא בעלמו . והלך כיון דיואל בלחה דער עדיף בלחה מחרבצ כמו שפירש: **דלמא** קסבר רבי יהושע בלחה דער עדיף בלחה מחרבצ כמו שפירש: **דלמא** קסבר רבי יהושע בלחה דער עדיף בלחה מחרבצ כמו שפירש: **דלמא** קסבר רבי יהושע בלחה דער עדיף בלחה מחרבצ כמו שפירש:

הוא הכא כיון דיהיב ליה מתנה מבכור עברה ליה לזמניה וקחני דער משום כל תוסף: לאו משום דאמרין כיון דאילו מתרמי ליה בוכרא אחרניא הדר מזה מניה , בוליה יומא ומניה , דלמא קסבר ר' יהושע מצות עובר עליון אפי' שלא בזמניו: חן רבי קאמרין: רב שמו בר אבא מ"ט שביק מרני ומרובי מבריתא לחיבי ממתניתין, מתניתין מ"ט לא מתריב כיון דאילו מתרמי ליה בוכרא אחרניא בעי מנה מינה בוליה יומא ומניה הוא, ברייתא נמי כיון דא' מתרמי צבורא אחרניא הדר מברך, בוליה יומא ומניה, ורב שמו בר אבא? חלם לא סגי דלא יהיב, הכא אי בעי מברך אי בעי לא מברך, רבא אמר לצאת לא בעי בונה לעבד בעי בונה, והא מתן דמים לרבי יהושע דלעבד, ולא בעי בונה: אלא אמר רבא לצאת לא בעי בונה לעבד: בזמנו לא בעי בונה שלא בזמנו בעי בונה *אמר ליה ר' יורא לשמיעיה: [נפס לנ] איכוס

דקא ליה צבורא אחרניא [וכן] דמים כל תרבות עברת לה זמן הצוה וקני דעובר אם יוסף ורדין כיון דאילו מתרמי ליה צבורא אחרניא הדר מברך לת בולא יומא ומניה הוא . ומנא תימרא דאמרין כי חיי עונא בוליה ויבא ומניה הוא דתן כשיחייב קדשים מ"ח ויתחין מתנה אחת שנתערבו בניתין כ"ו ונא חכא כיון דיהיב ליה בכבור מתנה אחת אחר מתנה ברתון כדקא פירא חייבין של ותיבין בכבור והמשנה והחכם קדשים קלים שייחייב בליים בעוור רישן פתון מתנה אחת כ"ו כיון שחיות פרס והכור מתנה אחת נמי מצוה ועברה ליה זמניה וקחני ר' יהושע כשנת עברת על כל תוסף ומשנת עשרת בריך לאו משום דאמר כיון דאילו מתרמי כבור אחר וחי מדי מינה בוליה ויבא ומנא חייבין ורדמל ר' יהושע סבר מצות עובר עליהן אפי' בלוח בזמן זמן חני קאמרין רב שייב נופח ודיכ שבק תשניתא לרבין שאלה שמיני' כיון דאילו מתרמי ליה בכור אחר ויבא ומנא חייבין ורדמל ר' יהושע סבר מצות עובר עליהן אפי' בלוח בזמן זמן חני קאמרין רב שייב נופח ודיכ שבק ומניה הוא כלום קמנא דרא גינתי אמאי מתיב פתוי . ומרקין רב שייב סבר דתם בני כור לא מני דלא מדי הלך ומניה הוא הכא אי בעי מצלי אי בעי לא מצלי ומסיקא אלמ אמר רבא לצאת ידי חובת

כ"ד

כ"ה

כ"ו

כ"ז

כ"ח

כ"ט

ל'

מ'

נ'

ס'

ע'

פ'

צ'

ק'

ר'

ש'

ת'

י'

כ'

ל'

מ'

נ'

ס'

ע'

פ'

צ'

ק'

ר'

ש'

ת'

י'

כ'

ל'

מ'

נ'

ס'

ע'

פ'

צ'

ק'

ר'

ש'

ת'

י'

[ספחים קיד:]

נרבות י'

[למיל כו:]
לקמן כו.
חוספי' מ"ב

גליון
השנים
נמי שלח
בזמני
כונה
חוספי' יוס
יומא דף מ
ע"א ד'
טמן:
חוספי' דים
אלמ מתחין כ'
לא סוי מני
לומר:
מתיבין סבר
ע"י ס' סכ

מתיבין כ'
זמנים פ'

[מ' כסודר]
סודר טעמא
ולא כסוי כו
דבר אמר.
סודר ס'ה
זמנים מ"י

כ"ה

דקא

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה

מסורת
השי"ס

[נל לפי]

ברכת הלחם - דמנה וברכת היין קידוש מצעיה ליה וקא
מכו כיון *דלח הגאופון הן :

ההרן עלך ראוהו בית דין

אבל לא במדינה - לא בירושלים
ולח בגבולים כדפירש
בקועטס והא דקתני כל עיר שרואה
ושומעת תוקעין בה היינו לאחר חורבן
סתיקין רבן יוחנן בן זכאי ור"ה ומ"ט
מולבן שהיה ניטל אפילו בגבולין בזמן
שבהמ"ק קיים כדמשמע בלולב (הגזל)
וערב[ה] (פוסק ד'מנחות) שהיו מוליכין
לולבין לבהמ"ק וי"ל דשאני לולב
שאני אלא טלולב בעלמא הואיל
והאמרי במקדש לא החמירו במדינה
אבל תקיעת שופר מעשה חכמה
ומיהו קשיא דלאחר חורבן הבית
הקילו עפי בשופר מלולב סתיקין רבן
יוחנן בן זכאי שהו תוקעין בכל מקום
שיש צ"ד אבל לולב לא אשתרי
כדמשמע חסד דמקו לא היה
דמוליכין לולבין בזמן בית המקדש
ובגבולין משמע דזמן שאין בית
המקדש קיים לא הותר בשום מקום
וי"ל דשופר שהוא להעלות זכרונות
של ישראל לא ציבין שבשמים לא רעו
לכלול לגמרי וכיון דמקון צד צ"ד
תקון בכל מקום שיש צ"ד אע"פ
שבזמן הבית לא היה אלא במקדש
דוקא ועוד י"ל דבדוין הוא לולב יהיה
דומה בגבולין יותר משופר שבראש
השנה לא היה ידוע תקיעות החלש
אלא בירושלים אבל יום ראשון לולב
היה ידוע בגבולין :

ברכת הלחם של מצה וברכת היין של
קידוש היום מהו: כיון דחובה הוא מפיק
אז דלמא ברכה לאו חובה היא ת"ש
*דאמר רב אשי כי הוינן בי רב פפי הוה
מקדש לן וכי הוה אתי אריסיה מדברא
הוה מקדש ליה ת"ד *לא יפרום אדם
פרוסה לאורחין אלא אם כן אוכל עמהם
י'אבל פורס הוא לבניו ולבני ביתו כדי
לחנכו במצות ובהלל יובמגילה אף על
פי שיצא מוציא :

ההרן עלך ראוהו בית דין
יום טוב ישל ר"ה שחל להיות בשבת
במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה
משחרב בהמ"ק התקין רבן יוחנן בן זכאי
ישירו תוקעין בכל מקום שיש בו צ"ד
אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן
זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה
ואחד כל מקום שיש בו בית דין ועוד זאת
היתה ירושלים היתה על יבנה ישבל עיר
שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא
תוקעין וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד
בלבד : *ב"מ מנה"מ אמר רבי לוי בר להמא
אמר רבי חמא בר חנינא כתוב אחד אומר
*שבתון זכרון תרועה וכתוב אחד אומר
*יום תרועה יהיה לכם לא קשיא כאן ביו"מ
שחל להיות בשבת כאן ביום טוב שחל
להיות בחול, אמר רבא אי מדאורייתא היא,
במקדש היכי תקעין ועוד (ב) (הא לאו)
במלאכה היא דאצטרך קרא למעוטי דתנא
דבי שמואל *כל מלאכת עבודה לא תעשו
יצתה *תקיעת שופר יורדיית הפת שהיא
חובה ואינה מלאכה אלא אמר רבא
מדאורייתא מיישרא שרי ורבנן הוא דגזור
ביה כדרבה דאמר רבה *הכל חייבין בתקיעת
שופר ואין הכל בקיעין בתקיעת שופר, גזירה
*שמא ימלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד
ועיבידו ד' אמות בה"ד והיינו מעמא דלולב
והיינו מעמא דמגילה : משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי כו' : תנורבנן
פעם אחת הל ראש השנה להיות בשבת והיו כל הערים מתכנסין אמר
להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע, אמרו לו נדון, אמר להם נתקע
ואחד כך נדון, לאחד שחקעו אמרו לו נדון אמר להם כבר נשמעה
קרן ביבנה ואין משיבין לאחד מעשרת : אמר רבי אלעזר לא התקין
רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל
מקום שיש בו ב"ד : אמרו לו היינו ת"ק? איבא בינייהו בי דינא
דאקראי : אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד : אמר רב הונא
ועם

—♦♦♦—

הנהרות
הב"ח
(ה) נ"מ במקדש
היכי תוקעין
ועוד (הא לאו)
חמ"ט ר"ה
בתי ר"ה
משמע דלא
גמלאו להו
אלא כי"ג ועוד
מלאכה היא
פ"י בתמיה :
(ג) רש"י ד"ס
גזירה שחמ
כ"י במקדש
הס"ד ואח"כ
ז"ל ד"ה בני
בתמיה ט'
ד"ה נדון וכו'
שחמ יטלו
הס"ד ואח"כ
מ"ה"ד כבר
במעשה קרן
דיכנסו שחמ
הס"ד
מתכנסים לשם
כ"י בירושלים
הס"ד ואח"כ
מ"ה"ד ואין
מ"ה"י :

ההרן עלך ראוהו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות
בשבת במקדש היו תוקעין .
בגמלאו מפרש לה : אבל לא במדינה -
לא בירושלים ולא בגבולין : **אלא**
ביבנה - שהיה שם סנהדרין גדולה
ביומי וכן בכל מקום שגלתה סנהדרין
אלא לא צביית דין על עשרים ושלשה;
ועוד זאת היתה ירושלים - צדוהה
בצנינה יחידה שנקבעת שבת על
יבנה: שכל עיר שרואה את ירושלים:
ושומעת ויכולה לבא כו' מפרש בגמרא
מאי תנא דקאמר ועוד : *ג' זכרון
תרועה - ולא תרועה ממש אלא
תקיעת *תקיעות של תרועה יאמרו: מלאכה
היא - בתמיה: גזירה שחמ יטלו
וכו' . ובמקדש לא גזור דאין חיסור
שבות דרבנן במקדש: (ג) והיו כל
הערים - מסביבות יבנה : מתכנסים:
לשם לשמוע תקיעת משלוח בית דין
לפי שהיו רגילין כן בירושלים: בני
גזריה - גדולי הדור היו : נדון .
אם יש לגזור אף במקום בית דין
שחמ יטלו : ואין משיבין לאחד
מעשרת : גנאי הוא שטולאו לנו מועים
על עממיהו : צ"ח דין דאקראי .
לנפלא קמא תקעין יתבין דמתבין ט'
סכר אחד יבנה ואחד, כל מקום שיש
בו בית דין קבעו דמיתא ריבנה :
ועם

שבת קיון קלח:

[ספחים סג:
ט"ז י"ז:
מוכנס מ"ב:
מגילה ד:]

[ועי' תוס'
ט"ז י"ז:
הס"ד וכו'
ועי' גמ"ד
ערך נר ד']

לאחר שתקעו אמרו לו נדון אמר רבא
מקום שיש בו ב"ד ותוקעין איבא בינייהו
דריסנן בגמרא דהובחר

ההרן עלך ראוהו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת
במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה
משחרב בהמ"ק התקין רבן יוחנן בן זכאי
ישירו תוקעין בכל מקום שיש בו צ"ד
אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן
זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה
ואחד כל מקום שיש בו בית דין ועוד זאת
היתה ירושלים היתה על יבנה ישבל עיר
שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא
תוקעין וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד
בלבד : *ב"מ מנה"מ אמר רבי לוי בר להמא
אמר רבי חמא בר חנינא כתוב אחד אומר
*שבתון זכרון תרועה וכתוב אחד אומר
*יום תרועה יהיה לכם לא קשיא כאן ביו"מ
שחל להיות בשבת כאן ביום טוב שחל
להיות בחול, אמר רבא אי מדאורייתא היא,
במקדש היכי תקעין ועוד (ב) (הא לאו)
במלאכה היא דאצטרך קרא למעוטי דתנא
דבי שמואל *כל מלאכת עבודה לא תעשו
יצתה *תקיעת שופר יורדיית הפת שהיא
חובה ואינה מלאכה אלא אמר רבא
מדאורייתא מיישרא שרי ורבנן הוא דגזור
ביה כדרבה דאמר רבה *הכל חייבין בתקיעת
שופר ואין הכל בקיעין בתקיעת שופר, גזירה
*שמא ימלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד
ועיבידו ד' אמות בה"ד והיינו מעמא דלולב
והיינו מעמא דמגילה : משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי כו' : תנורבנן
פעם אחת הל ראש השנה להיות בשבת והיו כל הערים מתכנסין אמר
להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע, אמרו לו נדון, אמר להם נתקע
ואחד כך נדון, לאחד שחקעו אמרו לו נדון אמר להם כבר נשמעה
קרן ביבנה ואין משיבין לאחד מעשרת : אמר רבי אלעזר לא התקין
רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל
מקום שיש בו ב"ד : אמרו לו היינו ת"ק? איבא בינייהו בי דינא
דאקראי : אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד : אמר רב הונא
ועם

ההרן עלך ראוהו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת
במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה
משחרב בהמ"ק התקין רבן יוחנן בן זכאי
ישירו תוקעין בכל מקום שיש בו צ"ד
אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן
זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה
ואחד כל מקום שיש בו בית דין ועוד זאת
היתה ירושלים היתה על יבנה ישבל עיר
שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא
תוקעין וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד
בלבד : *ב"מ מנה"מ אמר רבי לוי בר להמא
אמר רבי חמא בר חנינא כתוב אחד אומר
*שבתון זכרון תרועה וכתוב אחד אומר
*יום תרועה יהיה לכם לא קשיא כאן ביו"מ
שחל להיות בשבת כאן ביום טוב שחל
להיות בחול, אמר רבא אי מדאורייתא היא,
במקדש היכי תקעין ועוד (ב) (הא לאו)
במלאכה היא דאצטרך קרא למעוטי דתנא
דבי שמואל *כל מלאכת עבודה לא תעשו
יצתה *תקיעת שופר יורדיית הפת שהיא
חובה ואינה מלאכה אלא אמר רבא
מדאורייתא מיישרא שרי ורבנן הוא דגזור
ביה כדרבה דאמר רבה *הכל חייבין בתקיעת
שופר ואין הכל בקיעין בתקיעת שופר, גזירה
*שמא ימלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד
ועיבידו ד' אמות בה"ד והיינו מעמא דלולב
והיינו מעמא דמגילה : משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי כו' : תנורבנן
פעם אחת הל ראש השנה להיות בשבת והיו כל הערים מתכנסין אמר
להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע, אמרו לו נדון, אמר להם נתקע
ואחד כך נדון, לאחד שחקעו אמרו לו נדון אמר להם כבר נשמעה
קרן ביבנה ואין משיבין לאחד מעשרת : אמר רבי אלעזר לא התקין
רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל
מקום שיש בו ב"ד : אמרו לו היינו ת"ק? איבא בינייהו בי דינא
דאקראי : אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד : אמר רב הונא
ועם

ההרן עלך ראוהו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת
במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה
משחרב בהמ"ק התקין רבן יוחנן בן זכאי
ישירו תוקעין בכל מקום שיש בו צ"ד
אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן
זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה
ואחד כל מקום שיש בו בית דין ועוד זאת
היתה ירושלים היתה על יבנה ישבל עיר
שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא
תוקעין וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד
בלבד : *ב"מ מנה"מ אמר רבי לוי בר להמא
אמר רבי חמא בר חנינא כתוב אחד אומר
*שבתון זכרון תרועה וכתוב אחד אומר
*יום תרועה יהיה לכם לא קשיא כאן ביו"מ
שחל להיות בשבת כאן ביום טוב שחל
להיות בחול, אמר רבא אי מדאורייתא היא,
במקדש היכי תקעין ועוד (ב) (הא לאו)
במלאכה היא דאצטרך קרא למעוטי דתנא
דבי שמואל *כל מלאכת עבודה לא תעשו
יצתה *תקיעת שופר יורדיית הפת שהיא
חובה ואינה מלאכה אלא אמר רבא
מדאורייתא מיישרא שרי ורבנן הוא דגזור
ביה כדרבה דאמר רבה *הכל חייבין בתקיעת
שופר ואין הכל בקיעין בתקיעת שופר, גזירה
*שמא ימלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד
ועיבידו ד' אמות בה"ד והיינו מעמא דלולב
והיינו מעמא דמגילה : משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי כו' : תנורבנן
פעם אחת הל ראש השנה להיות בשבת והיו כל הערים מתכנסין אמר
להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע, אמרו לו נדון, אמר להם נתקע
ואחד כך נדון, לאחד שחקעו אמרו לו נדון אמר להם כבר נשמעה
קרן ביבנה ואין משיבין לאחד מעשרת : אמר רבי אלעזר לא התקין
רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל
מקום שיש בו ב"ד : אמרו לו היינו ת"ק? איבא בינייהו בי דינא
דאקראי : אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד : אמר רב הונא
ועם

ההרן עלך ראוהו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת
במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה
משחרב בהמ"ק התקין רבן יוחנן בן זכאי
ישירו תוקעין בכל מקום שיש בו צ"ד
אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן
זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה
ואחד כל מקום שיש בו בית דין ועוד זאת
היתה ירושלים היתה על יבנה ישבל עיר
שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא
תוקעין וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד
בלבד : *ב"מ מנה"מ אמר רבי לוי בר להמא
אמר רבי חמא בר חנינא כתוב אחד אומר
*שבתון זכרון תרועה וכתוב אחד אומר
*יום תרועה יהיה לכם לא קשיא כאן ביו"מ
שחל להיות בשבת כאן ביום טוב שחל
להיות בחול, אמר רבא אי מדאורייתא היא,
במקדש היכי תקעין ועוד (ב) (הא לאו)
במלאכה היא דאצטרך קרא למעוטי דתנא
דבי שמואל *כל מלאכת עבודה לא תעשו
יצתה *תקיעת שופר יורדיית הפת שהיא
חובה ואינה מלאכה אלא אמר רבא
מדאורייתא מיישרא שרי ורבנן הוא דגזור
ביה כדרבה דאמר רבה *הכל חייבין בתקיעת
שופר ואין הכל בקיעין בתקיעת שופר, גזירה
*שמא ימלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד
ועיבידו ד' אמות בה"ד והיינו מעמא דלולב
והיינו מעמא דמגילה : משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי כו' : תנורבנן
פעם אחת הל ראש השנה להיות בשבת והיו כל הערים מתכנסין אמר
להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע, אמרו לו נדון, אמר להם נתקע
ואחד כך נדון, לאחד שחקעו אמרו לו נדון אמר להם כבר נשמעה
קרן ביבנה ואין משיבין לאחד מעשרת : אמר רבי אלעזר לא התקין
רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל
מקום שיש בו ב"ד : אמרו לו היינו ת"ק? איבא בינייהו בי דינא
דאקראי : אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד : אמר רב הונא
ועם

לא להאמון
ז"א א ב מיי" פול מהל
ברכות הלכה י פג
עשין כח טור ש"ע א"ח
סי' קסו ס"ק כ וס"י
רע ס"ק ד וקיימן ספר
ט"ק ח :
גכ ג טו"ש ע"ס ס"י
קסו ס"ק י"ט :
גכ ד טו"ש ע"ס ס"י
הכ"ל ס"ק ג :
ה מ"י פ"ב מלכות
זכר כלל א סג
עשין מה טור ש"ע א"ח
ס"מ תקפה ס"ק ה :
ב ו מ"י ע"ס הלכה ה
הלכה ט :
ג ח מ"י פ"ב מלכות
שנת הלכה א :
ד פ מ"י פ"ב מלכות
שופר הלכה ו :

רבינו חננאל
מוציא א"ר אילא שאני
בברית המזון דכתיב
ואכלתי ושבעתי וברכתי
מי שאכל הוא יברך .
כפי רובא ברכת הלחם
של מצה ששריף לבד
הפוציא ועל אכילת
מצה. וברכת היין של
קידוש היום ששריף לבד
בברכת היין וברכת
קידוש היום מזה
אמרינן כיון דהוה
היא מפיק או למא
ברכה לאו חובה היא .
ופשמי' לא הוה דאמר
דבי אבי כי הוינן בי רב
פ"י הוה מקדש לן ובי
הוה אורי אריסיה
מדברא הוה מקדש לה
שמעין סינה שאע"פ
שיצא מוציא אלא הוה
לברכת הלחם של מצה:
ת"ד לא יפרום אדם
פרוסה לאורחין אלא
אוכל פסח אכל פורס
לבוני ולבני ביתו כדי
לחנכו במצות ב הל' ל'
ובמגילה אע"פ שיצא
מוציא פשוטה היא :

ההרן עלך ראוהו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת
במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה
משחרב בהמ"ק התקין רבן יוחנן בן זכאי
ישירו תוקעין בכל מקום שיש בו צ"ד
אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן
זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה
ואחד כל מקום שיש בו בית דין ועוד זאת
היתה ירושלים היתה על יבנה ישבל עיר
שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא
תוקעין וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד
בלבד : *ב"מ מנה"מ אמר רבי לוי בר להמא
אמר רבי חמא בר חנינא כתוב אחד אומר
*שבתון זכרון תרועה וכתוב אחד אומר
*יום תרועה יהיה לכם לא קשיא כאן ביו"מ
שחל להיות בשבת כאן ביום טוב שחל
להיות בחול, אמר רבא אי מדאורייתא היא,
במקדש היכי תקעין ועוד (ב) (הא לאו)
במלאכה היא דאצטרך קרא למעוטי דתנא
דבי שמואל *כל מלאכת עבודה לא תעשו
יצתה *תקיעת שופר יורדיית הפת שהיא
חובה ואינה מלאכה אלא אמר רבא
מדאורייתא מיישרא שרי ורבנן הוא דגזור
ביה כדרבה דאמר רבה *הכל חייבין בתקיעת
שופר ואין הכל בקיעין בתקיעת שופר, גזירה
*שמא ימלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד
ועיבידו ד' אמות בה"ד והיינו מעמא דלולב
והיינו מעמא דמגילה : משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי כו' : תנורבנן
פעם אחת הל ראש השנה להיות בשבת והיו כל הערים מתכנסין אמר
להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע, אמרו לו נדון, אמר להם נתקע
ואחד כך נדון, לאחד שחקעו אמרו לו נדון אמר להם כבר נשמעה
קרן ביבנה ואין משיבין לאחד מעשרת : אמר רבי אלעזר לא התקין
רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל
מקום שיש בו ב"ד : אמרו לו היינו ת"ק? איבא בינייהו בי דינא
דאקראי : אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד : אמר רב הונא
ועם

יום טוב פרק רביעי ראש השנה לד

עין משפט
נר מצוה

13 א תשובה א"ת פ"ה
תקנה ספ"ה א'
נח ב מ"י פ"ה ספ"ה
שופר ב"ל ב תשובה
א"ת פ"ה תקן ספ"ה ב'

שאין תלמוד לומר **בחדש השביעי**. והא כתיב לן **בחדש השביעי**. והא הכפורים **בחדש השביעי** הוא והלא ויה"כ כתיב: והעבדת פשוטה משמע העבדת קול אחד: ביה"כ תעבדו. הרי העבדה תחילה וסוף התרועה כתיבא ביניהם: ומנין שלש שלש שלש-מנין להך פשוטה לפניו ולאחריהו ותרועה תורה אור

תלמוד לומר ותקעתם. והדר תרועה: שאין ת"ל שנית. שכבר אמר ותקעתם תרועה וכעט מחנה פלוני וכעט מחנה פלוני כי הדר אמר ותקעתם תרועה וכעט מחנה פלוני פשוטא דשנית היא: תהא תקיעה שניה לה. והכי קאמר ותקעתם תקיעה שנית לתרועה: ה"ג ושלא תרועות נאמרו

בר"ה שבתון זכרון תרועה והעבדת שופר תרועה יום תרועה יום תרועה יתיה ללם ושתי תקיעות ללל אחת ולחמת מלית למדין לר"ה שלש תרועות ושש תקיעות שמים מדברי תורה ולחמת מדברי סופרים והעבדת שופר תרועה שבתון זכרון תרועה מדר"ת יום תרועה יהיה ללם לתלמודו הוא כ"ב רבי שמואל בר נחמני לומר אחת מד"ה ושמים מד"ה והעבדת שופר תרועה מדר"ת שבתון זכרון תרועה הוא יום תרועה יהיה ללם לתלמודו הוא כ"ב מלי לתלמודו הוא כ"ב וכו':

שאלין ת"ל בחדש השביעי ומה ת"ל בחדש השביעי שיהו כל תרועות החדש השביעי זה כזה ומנין לשלש של שלש שלש ת"ל והעבדת שופר תרועה, שבתון זכרון תרועה, יום תרועה יהיה לכם ומנין ליתן את האמור של זה בזה פ"ה. לפי שלש תרועות הללו לא נאמרו במקום אחד שהמים נאמרו בחדש השנה והאחת ביובל מנין ליתן האמורות בחדש השנה ביובל וליקון האמורה ביובל בר"ה שיהי כאן וקאן שלש: שני שביעי לג"ש. נאמר בר"ה בחדש השביעי ונאמר ביובל והעבדת שופר תרועה בחדש השביעי: ותנא מעיקרא לוייתו בביקשא. ללמוד זה מה מנין שכשופר ופשוטה לפניו ולאחריהו

רבינו הגאון

כרבי אהרן מהר"ם והיו כל ישראל כולן עושין זה וזה דבריר להו דתמוזית תרועה היא ונהגו העם לעשות תש"ת תש"ת תש"ת פ"ה ע"ה וכו' ר' אברהם וכו' עיירות תקיעין תש"ת תש"ת תש"ת שש שלשה שברים תרועה היא. ואחרים היו תוקעין תש"ת תש"ת תש"ת ורובם ששש פסק עשי כ"ך. שהיו אוסרים אם התש"ת הוא האמת הרי הפסק בין התש"ת השני התש"ת והתש"ת. ותקו שיהו עושין תש"ת תש"ת תש"ת תש"ת וכן תש"ת תש"ת תש"ת תש"ת וכן תש"ת תש"ת וכו' ואמר איהו סתם ודאי עשיתו כלי הפסקה ביניהם ואע"פ שכולן תרועותן השלים ביניהם שיהו הכל נוהגין סתם אחד ולא תראה חלוקה ואמר להו מכל מקום נצטוו תקיעות ו אחר זו בלי הפסק ביניהם ולפיכך נהגו הכל כמנהג הוה לתקוע מירשב כמו שתיקו ר' אהרן וליהן מכריז התקוע ברכת התקיעה ואע"פ שאינו על סדר הכרזת וצבור צריכין לתקוע על סדר הכרזת סתם בריכות אותן התקיעות וספני שכבר יצאו הצבור ידי הדין ליתן נהג לתקוע במלכות תש"ת בכרועות תש"ת בשופרות תש"ת לחדיע שהכל אחד הן והכל יצאו ידי הדין ולא נשאר דבר פסק. והא דאמר ר' יוחנן

בפני עצמה ותרועה בפני עצמה אתה אומר **תקיעה בפני עצמה** ותרועה בפני עצמה **אין** אלא תקיעה ותרועה אחת היא: כשהוא אומר **ובבהקיהל את הקהל** תתקעו ולא תרועו" הוי אומר תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה, ומנין שפשוטה לפניו ת"ל **ותקעתם תרועה** ומנין שפשוטה לאחריהו ת"ל **תרועה ותקעו** ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומר אינו צריך הרי הוא אומר **ותקעתם תרועה שנית** שאין ת"ל שנית ומה ת"ל שנית זה בנה אב שכל מקום שנאמר **תרועה** תהא תקיעה שניה לה. אין לי אלא במדבר, בר"ה מנין ת"ל **תרועה** תרועה לגזירה שזה, ושלוש תרועות נאמרו בר"ה שבתון זכרון תרועה יום תרועה והעבדת שופר תרועה ושתי תקיעות לכל אחת ואחת, מצינו למדין שלש תרועות ושש תקיעות. נאמרו בר"ה שמים מדברי תורה, ואחת מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה, והעבדת שופר תרועה מדרברי תורה, יום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא רבי

באלמע עבדין תלחא זמני למלכות חדא, ולזכרונת חדא, ולשופרות חדא: ת"ל. תרועה תלחא זמני ללל אחת פשוטה לפניו ופשוטה לאחריהו: ומנין ליתן את האמור של זה בזה פ"ה. לפי שלש תרועות הללו לא נאמרו במקום אחד שהמים נאמרו בחדש השנה והאחת ביובל מנין ליתן האמורות בחדש השנה ביובל וליקון האמורה ביובל בר"ה שיהי כאן וקאן שלש: שני שביעי לג"ש. נאמר בר"ה בחדש השביעי ונאמר ביובל והעבדת שופר תרועה בחדש השביעי: ותנא מעיקרא לוייתו בביקשא. ללמוד זה מה מנין שכשופר ופשוטה לפניו ולאחריהו

ב"ת סא.
פסוקין מנ.

סוכה גג.

גהרות
הב"ח
(ה) גם ולידך
דבר מהנה
הדברי קהל
נדביות:

גליון
הש"ס
רש"י ר"ה
ה"ק זה לאו
גזירה שה
כי נלמד
מנא. ע"ן
סוכה דף לא
מ"ה רש"י ר"ה
לא תקיעין
ל"ע:

שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן: אחת מדר"ת ושתיים מדברי סופרים: **ותקעתם תרועה** מדר"ת, **שבתון זכרון תרועה** יום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא. מאי לתלמודו? הוא בא? מיבעי ליה ביום ולא בלילה ואע"ג ביום ולא בלילה מנא ליה: נפקא ליה מביום הכפורים אי (*ביום) הכפורים ליתן נגמור נמי מיניה לפשוטה לפניו ופשוטה לאחריהו: והעבדת העבדתו לא משמע להו אלא מאי דרשי בהו: **ותקעתם** כדרב מתנא דאמר רב מהנא **ותקעתם** ביד לא מצית אמרת דנמר עברה עברה ממשה: כתיב הכא **ותקעתם שופר** (ה) **בדיבוריה**, תלמודו ביד לא מצית אמרת דנמר עברה עברה ממשה: כתיב הכא **ותקעתם שופר** תרועה וכתיב תתם ויצו משה ויעבדתו קול במחנה" מה להלן בקול אף כאן בקול, ולהא תנא דמייחתי לה ממדבר אי מה להלן חצוצרות אף כאן חצוצרות? ת"ל **תקעו** בחדש שופר בכסה ליום חגנו *אי זהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה וקאמר רחמנא שופר יאחקין רבי אבהו בקסרי **תקיעה שלשה שברים תרועה תקיעה** מה נפשך אי ילולי ילולי לעבד תקיעה תרועה ותקיעה ואי נגודי נגה לעבד תקיעה שלשה שברים ותקיעה: מספקא ליה אי נגודי נגה אי ילולי ילולי לתקוע לה רב עיירא ודלמא ילולי הוה וקא מפסיק שלשה שברים בין תרועה לתקיעה: והדר עבד תקיעה תרועה ותקיעה **תקעתם** לה רבינא ודלמא נגודי הוה וקא מפסקא תרועה בין שברים לתקיעה: והדר עבד תש"ת, רבי אבהו מאי אחקין אי נגודי נגה? הא עבדיה, אי ילולי ילולי? הא עבדיה? מספקא ליה דלמא נגה וילולי אהבו לעבד נמי איפכא: **תקיעה תרועה שלשה שברים ותקיעה** דלמא ילולי ונגה: סתמא דמילתא: כי מדתע באיניש מילתא ברישא נגה והדר ילולי: תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים: אמר רבי יוחנן שמע חשע

(ג"ל כביים)

(ש"ל מנ)

שמות נז

תלמי סא

שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן: אחת מדר"ת ושתיים מדברי סופרים: **ותקעתם תרועה** מדר"ת, **שבתון זכרון תרועה** יום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא. מאי לתלמודו? הוא בא? מיבעי ליה ביום ולא בלילה ואע"ג ביום ולא בלילה מנא ליה: נפקא ליה מביום הכפורים אי (*ביום) הכפורים ליתן נגמור נמי מיניה לפשוטה לפניו ופשוטה לאחריהו: והעבדת העבדתו לא משמע להו אלא מאי דרשי בהו: **ותקעתם** כדרב מתנא דאמר רב מהנא **ותקעתם** ביד לא מצית אמרת דנמר עברה עברה ממשה: כתיב הכא **ותקעתם שופר** (ה) **בדיבוריה**, תלמודו ביד לא מצית אמרת דנמר עברה עברה ממשה: כתיב הכא **ותקעתם שופר** תרועה וכתיב תתם ויצו משה ויעבדתו קול במחנה" מה להלן בקול אף כאן בקול, ולהא תנא דמייחתי לה ממדבר אי מה להלן חצוצרות אף כאן חצוצרות? ת"ל **תקעו** בחדש שופר בכסה ליום חגנו *אי זהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה וקאמר רחמנא שופר יאחקין רבי אבהו בקסרי **תקיעה שלשה שברים תרועה תקיעה** מה נפשך אי ילולי ילולי לעבד תקיעה תרועה ותקיעה ואי נגודי נגה לעבד תקיעה שלשה שברים ותקיעה: מספקא ליה אי נגודי נגה אי ילולי ילולי לתקוע לה רב עיירא ודלמא ילולי הוה וקא מפסיק שלשה שברים בין תרועה לתקיעה: והדר עבד תקיעה תרועה ותקיעה **תקעתם** לה רבינא ודלמא נגודי הוה וקא מפסקא תרועה בין שברים לתקיעה: והדר עבד תש"ת, רבי אבהו מאי אחקין אי נגודי נגה? הא עבדיה, אי ילולי ילולי? הא עבדיה? מספקא ליה דלמא נגה וילולי אהבו לעבד נמי איפכא: **תקיעה תרועה שלשה שברים ותקיעה** דלמא ילולי ונגה: סתמא דמילתא: כי מדתע באיניש מילתא ברישא נגה והדר ילולי: תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים: אמר רבי יוחנן שמע חשע

נעבריה ציד. פירוש שיהא חשע

ציד ויתקע ולא ציד ויתקע על גבי שס דבר ויתקע ופירוש הקונטרס עיקר: מחשעה

תקיעה תרועה ותקיעה ואי נגודי נגה לעבד תקיעה שלשה שברים ותקיעה: מספקא ליה אי נגודי נגה אי ילולי ילולי לתקוע לה רב עיירא ודלמא ילולי הוה וקא מפסיק שלשה שברים בין תרועה לתקיעה: והדר עבד תקיעה תרועה ותקיעה **תקעתם** לה רבינא ודלמא נגודי הוה וקא מפסקא תרועה בין שברים לתקיעה: והדר עבד תש"ת, רבי אבהו מאי אחקין אי נגודי נגה? הא עבדיה, אי ילולי ילולי? הא עבדיה? מספקא ליה דלמא נגה וילולי אהבו לעבד נמי איפכא: **תקיעה תרועה שלשה שברים ותקיעה** דלמא ילולי ונגה: סתמא דמילתא: כי מדתע באיניש מילתא ברישא נגה והדר ילולי: תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים: אמר רבי יוחנן שמע חשע

אחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לשכחה בעוזהי

(*) הדרן עלך מסכת ראש השנה והדרך עלן דעתן עלך מסכת ראש השנה ודעתך עלן לא נתנשי מניך מסכת ראש השנה ולא נתנשי מנין לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי :

יאמר כן שלם פטמים ואחר קי יאמר זה :

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא (** חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רבישי בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא אדא בר פפא אדא בר פפא אדא : הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנתו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שבך ולומדי תורתך : מאויבי חתכמני מצותיך כי לעולם היא לי : יהי לבי חמים בחקך למען לא אבוש : לעולם לא אשכח פקודיך כי במ חייני : ברוך אתה יי למדיני חקך : אמן אמן סלה ועד :

מודים אנתו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים לנו משיכמים לדברי תורה והם משכימים לדבריהם במלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך :

יהי רצון מלפניך ה' אלהי כשם שעורתני לסיים מסכת ראש השנה כן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולורעי שלא חמוש התורה מפי ומפי ורעי ורעי עד עולם ותחתיים כי בתהולכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחק : כי בי ירבו ימיך ויוסיפי לך שנות חיים : אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד : יי עזי לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום :

יתגדל ויתקדש שמייה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עולמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא ונכראה מארעא ולאחבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה ובוזמכו ובריי דכל בית ישראל בעגלא וזומן קריב ואמרו אמן : יהא שמייה רבא וכו' ויתברך וכו' על ישראל וכו' יהא שלום וכו' עושה שלום וכו' :

(*) [פיי בגון על זס מתלם כפי המים שחיבר לחי הגלון מסכריה מפדלם כפי וזיות חיא פיי] (** [ביתאמה וסוף תפוסת כמחיל זיל וכן כסוף ישיש כתיב כחוס רחמים על סוכרת שנות כלל] :

פסקי תוספות במסכת ראש השנה

א אין למסור עמר מספק. ד'ס למטרות : דף ז ע"א
ב כטון זקק כדי שיחיו בניו כולל זקק. אל ד'ס עכנדיס כ"י כייט נחואל על כרלשנות. דף ז ע"א
ג זקק אינו עובד עד שיגברו שלם גלילי אל לא שבעינסי להטיט. ד'ס זקוק : שם
ד כישר משמרת ערכ יום טוב כהאשון של פתח על רביעות ועל שניטוס כביעי פותח מעשרות חייב להכריס ומתספרים עובר ככל חתור חף קודם זמן כישר ככריס מעשרת פדית תנ יקריאה ומתסב פד מנתס כולל קריאה. ד'ס ומעשרות : שם
ה לקט ערסא ופאה יתסח כגדס ואל ענין עובר ומוייל להחיון. ד'ס לקט : שם ע"ב
ו סוף קריב רגל לענין איילו אל עבר שבעס קודם לרגל כגדס מנתו שלום ואל ליכא שבעס טוב שבעה אחר כהן. ד'ס סוף : שם
ז ליכא דלמחר ללחם כל שבעת ימי חג וכן מניחי קרבן עטותן ליכא ליכא אחת איילו עטות ומתסח ויין לכוס עיס וכוכוירוס. דף ס ע"א
ח וכן מריס שטרד ואלע שאלס חשש מנתס שגל כגדס כרד. ד'ס חלל : דף ו ע"א
ט חייבי קפלות ואשוחן איין משכנין אותן עולות ומלמיס משכנין אותן כמתעטל. ד'ס יקריב : שם
י הקופות ענין מחשבי ומולד מפיס ומזינ שנת חוס. ד'ס להקפוט : דף ח ע"א
יא (א) לאכור דרימ כהלם כהנס סני שזומריס וגי עייריס לכשר סייט עז רלס כהנס ודללם חוס : שם
יב ד'ס שבתה : ש"ס
יג שנת החמיס עולס לכלו ובלאו. יונל משחק עולות ומנתו שנת מוכיח עלי. ככוכס דלורייחא. ד'ס ולתקופ : דף ט ע"א
יד חתימת שביעית קופס ככסין ואל כככול כתיחד לק. מן הכתוס חי אחת כולל. שומרי ספיתין מודיעין לעולס שנת לומדר ומתילל טורשיס וגס שומריס מתכנסה חיס ומוף. ד'ס וקורי : שם
יז תוספת יום הכפורים ושנת משה. ד'ס וכוני עקיבא : שם
יח איין משכנין כערת וכוכוירוס וככרס יום הכפורים. ד'ס כליחו : ש"ס
יט כייטוס כנסיס שבתין שבתין ואלוה וזמור וכן כהנס עייס אינו עולס כהלם הספקין ואל הספקין חייב. ד'ס מוכיב : שם
יך מוכר ליעט ערכ שביעית. ד'ס ומוכר : שם
יח הספוס שלום ויס לפי רלס כהנס עולתס לו שנת סיפוח רכשי חאריס עד שיערס. ד'ס ומויה : שם
יט עליית מולת. ד'ס יום : דף יא ע"ב

א אל נגזר על כהולת חמי יתרפא ויס להסתל עליו. גזר דין דרכיס קקע. ד'ס כמחן : שם
בא חוקעין כטופר של חיל. ד'ס כשופר : שם
בב כשעוסק מלוס פטמים אינו עובר ככל חוקיך לכיי וטליין הכרס פטמים ערנס (ב). ד'ס וחוקעיס : שם
בג כהאין חוקעין כרלס כהנס מניי הולוס מריעין ככוסס. ד'ס שאין : שם
בד אין חרס יכול לכיון תלמלו. ד'ס ועינן : שם
בה רשעים נגזרים נכתבין למיתס וזריקיס להייס ולפטמיס לספק. ד'ס ומתחנין : שם
בו הרשעים שנידונו כגיטס עדיין יין אחר לכוכלס למיי כעולס כהל. ד'ס לויס כרדין : שם
בז משפט רשעים כגיטס י"ב חדס איין עולין ללמחר. ד'ס כי : שם
בח כעוסק כחורס כמניח סמילין דמי. קיקהחל דלל מנח סמילין חלל כהנס חותן. יי כרלס כלתיחן משוס דרביעין גוף מקיל). ד'ס קיקהחל : שם
כא (ר) שלם עשרס מודוס. ד'ס שלם : ש"ס
כב יי תחמוס סוקנעס סעידי כגניס כשנס כאל ככננו גויס להיכל וקוללו ח' ח' ופי לעכר סעיטו כו הלכר וולק עד סוף יי. ד'ס ו : שם
כג ימים כהכוכיס כתיגלת חענת כהכסר מוכר לפסיין וליחריסן ולהתעטת לחריין ולפסיין וליחריסן כשבתה שרו כנעניס. ד'ס חריין : שם
כד חרס כרלסו מלל וסגוי חסר. ד'ס חרס : ש"ס
כה כהננס כתיודוסה מתתלו כיוס וזמרת מע"ב כתיגלת כלייל ולייל עניס מוספס טעס וכן לעולס עד שמתלמלל לרוד עד סוף כליילס ומתחסיית והולכת ככוסס. מולד קין חייט שגולד חרס שמונסי עשרס שעות. ד'ס חלול : שם
כז דף ח ע"ב
כח כמקוס עולל יגישו סלוחי בית דין עשין ויס כהכוכריס עני ימים. ד'ס כגמרא : דף ז ע"א
כח חליל סלילו כגניין חו מוידין חייטו כשקכטו כשגלסיס חו כשליסיס וחחד. ד'ס לוי חיקולס : דף ח ע"א
כט מוכריין על חמדס עד עס עשרס. ד'ס ח : שם
ל חייטו ויכא שמיס רכס וכל דכיי כשקווסס. ד'ס יטעט : שם
ל כשופר של חיי יול וכל כשל ישראל דלסן [עיי כמורס (דף חל) כמורס ד'ס כהאנסי ומתס:]
לו חמוד כהלס מן השופר חוקע כו איילו חמר כהלס חקיעס כופר עלי. ד'ס חמוד : שם
לז כשמיני ספק כשיטי יתיכין ככוכס. ד'ס דלמל * ש"ס

א אל נגזר על כהולת חמי יתרפא ויס להסתל עליו. גזר דין דרכיס קקע. ד'ס כמחן : שם
בא חוקעין כטופר של חיל. ד'ס כשופר : שם
בב כשעוסק מלוס פטמים אינו עובר ככל חוקיך לכיי וטליין הכרס פטמים ערנס (ב). ד'ס וחוקעיס : שם
בג כהאין חוקעין כרלס כהנס מניי הולוס מריעין ככוסס. ד'ס שאין : שם
בד אין חרס יכול לכיון תלמלו. ד'ס ועינן : שם
בה רשעים נגזרים נכתבין למיתס וזריקיס להייס ולפטמיס לספק. ד'ס ומתחנין : שם
בו הרשעים שנידונו כגיטס עדיין יין אחר לכוכלס למיי כעולס כהל. ד'ס לויס כרדין : שם
בז משפט רשעים כגיטס י"ב חדס איין עולין ללמחר. ד'ס כי : שם
בח כעוסק כחורס כמניח סמילין דמי. קיקהחל דלל מנח סמילין חלל כהנס חותן. יי כרלס כלתיחן משוס דרביעין גוף מקיל). ד'ס קיקהחל : שם
כא (ר) שלם עשרס מודוס. ד'ס שלם : ש"ס
כב יי תחמוס סוקנעס סעידי כגניס כשנס כאל ככננו גויס להיכל וקוללו ח' ח' ופי לעכר סעיטו כו הלכר וולק עד סוף יי. ד'ס ו : שם
כג ימים כהכוכיס כתיגלת חענת כהכסר מוכר לפסיין וליחריסן ולהתעטת לחריין ולפסיין וליחריסן כשבתה שרו כנעניס. ד'ס חריין : שם
כד חרס כרלסו מלל וסגוי חסר. ד'ס חרס : ש"ס
כה כהננס כתיודוסה מתתלו כיוס וזמרת מע"ב כתיגלת כלייל ולייל עניס מוספס טעס וכן לעולס עד שמתלמלל לרוד עד סוף כליילס ומתחסיית והולכת ככוסס. מולד קין חייט שגולד חרס שמונסי עשרס שעות. ד'ס חלול : שם
כז דף ח ע"ב
כח כמקוס עולל יגישו סלוחי בית דין עשין ויס כהכוכריס עני ימים. ד'ס כגמרא : דף ז ע"א
כח חליל סלילו כגניין חו מוידין חייטו כשקכטו כשגלסיס חו כשליסיס וחחד. ד'ס לוי חיקולס : דף ח ע"א
כט מוכריין על חמדס עד עס עשרס. ד'ס ח : שם
ל חייטו ויכא שמיס רכס וכל דכיי כשקווסס. ד'ס יטעט : שם
ל כשופר של חיי יול וכל כשל ישראל דלסן [עיי כמורס (דף חל) כמורס ד'ס כהאנסי ומתס:]
לו חמוד כהלס מן השופר חוקע כו איילו חמר כהלס חקיעס כופר עלי. ד'ס חמוד : שם
לז כשמיני ספק כשיטי יתיכין ככוכס. ד'ס דלמל * ש"ס

א אל נגזר על כהולת חמי יתרפא ויס להסתל עליו. גזר דין דרכיס קקע. ד'ס כמחן : שם
בא חוקעין כטופר של חיל. ד'ס כשופר : שם
בב כשעוסק מלוס פטמים אינו עובר ככל חוקיך לכיי וטליין הכרס פטמים ערנס (ב). ד'ס וחוקעיס : שם
בג כהאין חוקעין כרלס כהנס מניי הולוס מריעין ככוסס. ד'ס שאין : שם
בד אין חרס יכול לכיון תלמלו. ד'ס ועינן : שם
בה רשעים נגזרים נכתבין למיתס וזריקיס להייס ולפטמיס לספק. ד'ס ומתחנין : שם
בו הרשעים שנידונו כגיטס עדיין יין אחר לכוכלס למיי כעולס כהל. ד'ס לויס כרדין : שם
בז משפט רשעים כגיטס י"ב חדס איין עולין ללמחר. ד'ס כי : שם
בח כעוסק כחורס כמניח סמילין דמי. קיקהחל דלל מנח סמילין חלל כהנס חותן. יי כרלס כלתיחן משוס דרביעין גוף מקיל). ד'ס קיקהחל : שם
כא (ר) שלם עשרס מודוס. ד'ס שלם : ש"ס
כב יי תחמוס סוקנעס סעידי כגניס כשנס כאל ככננו גויס להיכל וקוללו ח' ח' ופי לעכר סעיטו כו הלכר וולק עד סוף יי. ד'ס ו : שם
כג ימים כהכוכיס כתיגלת חענת כהכסר מוכר לפסיין וליחריסן ולהתעטת לחריין ולפסיין וליחריסן כשבתה שרו כנעניס. ד'ס חריין : שם
כד חרס כרלסו מלל וסגוי חסר. ד'ס חרס : ש"ס
כה כהננס כתיודוסה מתתלו כיוס וזמרת מע"ב כתיגלת כלייל ולייל עניס מוספס טעס וכן לעולס עד שמתלמלל לרוד עד סוף כליילס ומתחסיית והולכת ככוסס. מולד קין חייט שגולד חרס שמונסי עשרס שעות. ד'ס חלול : שם
כז דף ח ע"ב
כח כמקוס עולל יגישו סלוחי בית דין עשין ויס כהכוכריס עני ימים. ד'ס כגמרא : דף ז ע"א
כח חליל סלילו כגניין חו מוידין חייטו כשקכטו כשגלסיס חו כשליסיס וחחד. ד'ס לוי חיקולס : דף ח ע"א
כט מוכריין על חמדס עד עס עשרס. ד'ס ח : שם
ל חייטו ויכא שמיס רכס וכל דכיי כשקווסס. ד'ס יטעט : שם
ל כשופר של חיי יול וכל כשל ישראל דלסן [עיי כמורס (דף חל) כמורס ד'ס כהאנסי ומתס:]
לו חמוד כהלס מן השופר חוקע כו איילו חמר כהלס חקיעס כופר עלי. ד'ס חמוד : שם
לז כשמיני ספק כשיטי יתיכין ככוכס. ד'ס דלמל * ש"ס

מליקו להו פסקי תוספות במסכת ראש השנה

דברות כ"י (ת) [שבתה] [שבתה] [שבתה] . סיי שאין כהננס כרלית כו וייס שאין חאריס יו"ט כרלס : (ג) ועוד דרבי כהננס כשמת : (ד) לרית יג מות ס' ה' אל רחום ומנו אך חסיס וכו כד מלמל טור חסר להאליס טעס טון וטעס ומתסל ווקס. וז"ל : כי שנות חמד חמן טור חסר להאליס כס' כ' מוח : (ה) כהנ פתג וכן מתחיל כשבתה גלון חכר כדוקה וכן הרס כמכ"ס שצולס לתקוס לגיסי לרין לתקוס קודס שיתקע י"ט כוד עולל יול ואל כמחין עד עולל כפי"י חיי חכור לתקוס וולל כרלסייס שבתין : (ו) ורביעי לא טיערס :